

Meer dan Twee hondert ketteryen, blasphemien eñ[de] nieuwe leeringen, welck uut de Misse zyn ghecomen:

<https://hdl.handle.net/1874/432996>

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

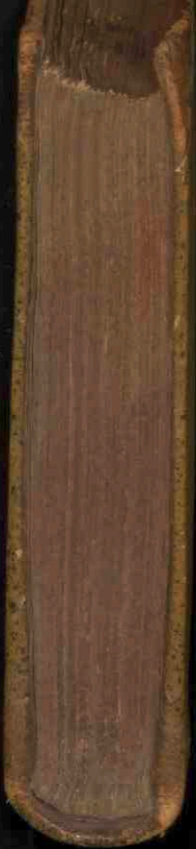
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

Rariora

F. oct.
290

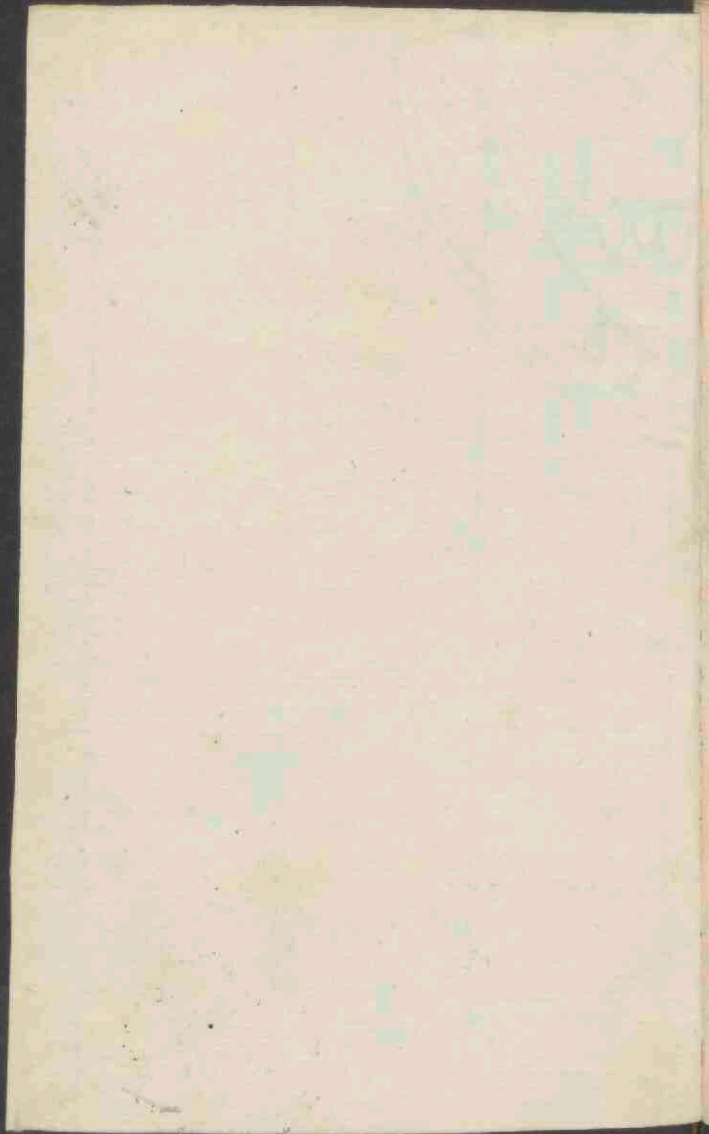

Miscellanea Theologica

Octavo n°. 290.

Rariora

F. oct.
290

Meer dan

Tyvee hondert ket-
tereyen , blasphemien, eñ nieuwe
leeringen , vvelck vvt de Misse zyn
ghecomen :

Eerst van Petro Bloccio School-meester te
Leyden in Latyn ghemaect, daer nae in
Duytsch voor slechte menschen ouerghe-
fett, op datse moghen vveten dat de Paus-
sche-kerck een fonteyn is van allen kette-
ryen onder decksel van heylicheyt.

Daerom dvvaelt ghy, om dat ghy de Schrifte
niet vveet. Marci 12.

M. D. L X V I I.

Twee hondert ket-

teren, blasphemien en nieuwe

DOen ick vernam dat de meeste ketteren altyt schreuen, ende riepen op stoel voor slechte menschen, ketter, ketter, so hebbe ick niet moghen laten, oft ick moeste bevijfen datse sayers ende voorstanders zijn van alle kettereyen, die op stoel aldermeest roepen teghen de ketteren: ende dat vvt heur Misse alle kettereyen ende blasphemien zijn gecomen, tot groote vertredinghe van Christus leere, als dat sal blycken, als ick hier eerstmael hebbe gedefineert vyat een ketter is:

Een ketter is, die een leeringhe hertneckelick voorstaet ende verkieft, tegen dat Evangelium Iesu Christi.

Ketterye is een leeringhe teghen dat Evangelium Iesu Christi.

3

Ketteryen, blasphemien, ende nieuwe leeringhen ouer de twee hondert, vvelcke vvt de Misse gecomen zyn.

Dat eerste Capittel.

De eerste ketterye / blasphemie / ende
nieuwe leeringhe welcke wt de
Misse is gecomen / is dat de Antechristen
schryuen ende roepen / dat
heer Misse een offerande is voor
leuende ende dooden: welcke ket-
terye datse waer is / hebben sy noch noyt met
dat goddelicke woordt bewesen / in welcke
staet dat Christus sich ielss heeft eens voor
ons geoffert / op dat wy deur hem alleen / son-
den ghebyrt worden van de ewighe doot /
welck te vergheefs soude geschiet zyn / als de
Antechristen met heer gelt-soeckende Misse
dat souden doen: niet wetende dat de Lei-
uissche offeranden / welcke van Gode waren
geboden / hebben de macht niet gehad / want
anders souden die met de toecomst Christi
niet opgehouden hebben / als Paulus leert.

Heb. 9. 10.

Dat tweede Cap.

De tweede ketterye is / datse heer Misse
een voldoenende ende versoenende of-
ferande noemen: welck blasphemie ende sa-
crilegium noyt van heer is / wt dat nieu-
we Testamēt Christi bewesen / in welck staet

Ioan. 17. 19

Heb. 12.

1. Ioan. 2. 4

Colos. 1.

A ij dat

Consum-
matum est.
Ioan. 19

dat Christus voldaen ende al versoent heeft/
ende niet gewacht nae de Wisse/ met welcke
de Wif-maecker syn eygen vleeschelick leuen
niet mach af leggen noch voldoen/ wat soude
hy een ander moghen helpen? Ende hadden
wy moghen salich werden met een afgodische
coercken/ welck de Wif-knecht in syn Wisse
verslindt/ Christus soude so schandelicke doot
niet gheleden hebben/ want daer was meels
ghenoech om een coercken af te backen: ende
dat de Wif-knecht een versoener oft midde-
laer ware tusschen Godt ende de menschen/
als hy lasterlick spreect/ want Christus is al-
leen de middelaeer / hy soude so veel onnoosel
bloets om syn Wisse te defenderen niet ver-
ghieren / hy soude soo veel oproers om syn
Wisse niet maecken.

1. Tim. 2

Dat derde Cap.

Heb. 10

DE derde ketterye is/ datse heur onreyn-
e ende heylige Wisse noemen een rey-
ne ende heylige offerade/ daer de Wif-knecht
sels een voordanser is van alle vleeschelic-
ke wercken/ als men siet: ende niemandt hey-
lich is van Godt/ ende die hy heyligh maect
door de offerande Christi/ welck sich sels
heeft eens om ons te heylighen / gheoffert
aen dat cruyts/ ende niemandt mach hem of-
feren / want hy en begheert gheen offerande.
Matth. 9. 12 / Heb. 10. veel te min de Wif-
se/ met welke de dunnen offerande ghedaen
wordt/

1. Cor. 10

wordt/ als de Apostel leert: also dat de **Mis-**Misifex
 knechten zyn **Mis-**duuels in een ghestalte est Mis-
 des mensch: want de duuel/ als **D**gulus **hert**/ diabolus.
 kan sick soo veranderen.

Dat vierde Cap.

De vierde ketterye is / dat de ketters
 heur **M**isse noemen / een eewighe en-
 de ghestadighe offerande / niet siende dat-
 se meestendeel wtgheroeyt is / omdatse van
 Godt niet en was / maer van veel **P**ausen
 t'samen ghesponnen / als sy selks in heur
 Decreten ende Historien bewysen: iae veel
Mis-knechten schaemen sick / datse oyt soo
 stout ende blindt zyn gheweest / datse **C**hri-
 stum daeghelicks in heur **M**isse ghecruyst
 hebben.

Dat vyfste Cap.

De vyfste ketterye ende tasselicke lo-
 ghen is / dat se roepen ende schryuen/
 dat de Apostels hebben **M**isse ghedaen:
 welcke in dat nieuwe Testament ons al-
 len den raedt Godts hebben gheopen-
 baert: maer nergheus en leeren sy van Act. 20
 de **M**isse / welcke van vele **P**ausen is te
 samen ghelappt / als heur eyghen boecken
 bewysen / welcke hadden sy verbrandt /
 soo en souden wy niet gheweten heb-
 ben / dat se van soo veel **P**ausen is

getimmert om Gods eere te vertreden/ ende
 so moeten sy weten dat de Apostels niet was
 geoorloft yet anders te leeren / dan die heylige
 Geest soude ingheuen ende leeren; nu is
 de Wille teghen den heylighen Geest. 'T is
 waer dat de Apostels verhalen van een Auontmael
 Christi / welck teghen de Wille is /
 ende hebben geen ghemeynscap met malcan-
 der: want dat Auontmael is van Christo in-
 geseelt / ende de Wille is van veel Dansen te
 samen gesponnen: dat Nachmael wordt sit-
 tende aen een tafel van vele Godt- vreesende
 ende geloouige boetnaerdige mannen / vrou-
 wen / etc. gehouden met gebroken broot ende
 wyne / de Wille wordt van een onboetuaer-
 dich vleeschelike ende onghelouighe Wil-
 knecht aen een altaer staende gedaen: dat Auontmael
 wordt tot gedachtenisse Christi ge-
 houden / de Wille tot gedachtenisse van doo-
 den ende leuenden / die ghelt oft wat anders
 den Wil- kremer gheuen: ia voorzcoepen / hou-
 den / peerden / etc. wordt Wille ghedaen / alsoo
 dat de Wille gheen gelyckenis heeft met dat
 Nachmael Christi / als sy selfs nu bekennen /
 als sy heur kiste ende kassen met Wille vol
 gerooft hebben. En datse wt Paulo by bren-
 ghen van Melchisedech / is om veel oorfae-
 ken tegen de Wille / als ick in een disputatie
 hebbe bewesen: also datse de Apostels groffe-
 lick beliegen / ende de ongeleerde bedriegen /
 als sy roepen dat de Apostels souden Wille
 gedaen hebben / welck haer salicheyt niet ghe-
 mist /

Joan. 14. 16

Luc. 22.

Heb. 5.

mist/ maer hebben gheraecht door Christum:
 ende had de Misse by de Apostels rijt ghe-
 weest/ de Pausen souden die niet derven tsa-
 men lappen hebben/ want dat ghemaect is/
 derfmen niet maecten: ende oft die Misse in
 latijn oft in duytsch gheschiet/ sy mishaecht
 Godt/ welck te vergheefs met menschen lee-
 ringhen wort ghedient: ende hoe prachtich en
 costelick dat de Misse wert gedaen/ so moet-
 men weten/ dat so wat hooch geacht is by den
 menschen/ een grouwel is by Godt: hy heeft
 gheenen Godt/ die in die Leer Christi niet
 blijft/ als Iohannes in synen tweeden Brie-
 leert/ want gheen ander fundament mach ye-
 mant leggen/ dan Christus Iesus heeft ghe-
 leyt/ welcke nergheens ghebiet syn Apostels/
 datse voor leuende ende dooden souden offe-
 ren/ maer souden allen Creatuerē dat Euan-
 gelium vercondigen/ doopē / dat Nachmael
 wt deplen/ boete ende vergheuinghe der son-
 den in synen naem leeren: ende dit ghebode
 volghen dock de Christelycke Predicanten/
 welcke ghelyck de Apostels ende Christus
 ghesonden zijn: ende dat de Misl-knechten
 noyt gemist hadden/ wy souden so veel plac-
 ghen niet ghehadt hebben/ want dat wy ont-
 de Misse met dieren tijdt/ Pestilentie/ Dor-
 looch/ opzoer/ tweedracht/ inbrekinghe des
 Turcks/ tyranne des Pans/ en met hooch
 water worden gheplaecht/ bekennen sy selfs:
 ende dat gheschiet althit/ als Moyses ende de
 Propheeten tuyghen/ daer Godt ende sijn
 ghebode

Mat. 15.

Luc. 16.

1. Cor. 3.

Mar. 16.

Ioan. 1.

Luc. 24.

Ioan. 20.

8 Ketteryen ende nieu leeringen
ghebodt worden verworpen/ ende afgoderye
wordt gedyen.

Dat sefte Cap.

Agnus Dei
qui tollis,
&c.

Heb. 9

De sefte ketterye is / datte de Gijlle toeschryuen vergeninge der sonden/ welke blasphemie ende sacrilegium/ is teghen de Gijl-knecht/ in syn Gijlle lesende/ dat het lam Gods de sonden des weerelts wech neemt: het lam Gods is de Gijlle niet / maer Christus Iesus/ Ioan. 1. 1. Pet. 1. Maer de Phariseen waren daer in wat beter / want sy segghen / wie mach de sonden verghenen dan Godt alleen? Als Lucas de Euangeliste in syn vyfste capittel schryft: ende sonder bloetuergietinge is geen vergeninghe / als Paulus leert/ ende de Gijl-knecht vergiet wt syn afgodilche coeckken gheen bloet/ ergo vergheeft hy gheen sonden: ende dat wy hadden mogen vercrygen vergheuinghe der sonden met een meel-coeckken / Christus soude soo schandelicke doot niet geleden hebben/ wiens bloet ons van allen sondē reynicht/ 1. Joā. 1.

Dat seuenste Cap.

De seuenste ketterye is / dat de ketterse segghen/ dat niemant sonder de Gijlle machsalich worden/ also moesten de Propheeten / Christus / Apostels/ ende allen Christenen verdoemt zyn: welke sich lieuer laeten dodden / dan sy sonden comen in eenen tempel

pel in welcken Misse wordt ghedaen: welke weten dat in Christo Jesu alleen salicheyt is: ende gheen ander salich-maekende naem is / als Petrus Act. 4. leert: ende de Misse heet niet Jesus / ergo en maect sy niemant salich.

Dat achtste Cap.

De achtste ketterye is / dat de ketters Messiam noch verwachten met de Joden / om datse Christo Jesu alleen de salicheit niet toeschryuē / welke wy door syn offerande alleen hebben om niet vercregen / gelyck de Misse van de Mis-knechten wordt vercocht.

Dat neghenste Cap.

De neghenste ketterye is / dat de ketters in heur Misse met den Enghel spotten / als sy ghebieden syn coercken voor Godt te dragen: ende hy verflindt dat alleen / also dat noch Godt / noch de dooden / welke niet eten / niet crygen van dat coercken / welck hy noemt een offerande voor leuende ende dooden / ende niemant geniet dat / dan hy alleen.

Ex Missale,
Iube hæc
perferri per
manus S.
Angeli tui,
&c.

Dat thienste Cap.

De thienste ketterye is / dat de Mis-knecht alleen etet ende drincket aen synen outaer / ende laet dat volck hongherich thuys gaen / daer Christus hoe wel hy beter ende heyligher was dan syn Apostels / niet alleen heeft ghegheten noch ghe-

A v

droncken/

droncken/ Matt. 26. Luc. 22. Marc. 14. 1. Co-
rinth. 11. ende dat de Borgers vromer leuen
dan de Wif-knechten/ siemen wel/ waerom
sluyten sy die af ?

Dat elffte Cap.

D E elffte ketterye is / dat de ketter's heur
afgodissche coecken / noemen waerach-
tich Godt ende mensche / niet wetende dat
Godt een Beest is / Joan. 4. 2. Corint. 3. geen
meelcoecken / welck een creature is / en Godt
is geen creature: hy heeft gheen beghin noch
eynde: maer dit sacrilegium ende blasphemie
is te groot: en dat heur coecken gheen men-
sche en is / dat is openbaer / want het sprecct
niet / gaet niet / noch heeft gheen rock noch
hemde aen.

Dat twelffte Cap.

D E xij. ketterye is / datse vierderley go-
den maeckē van heur afgodissche coeck-
ken / een die sy in de Wisse raybraken in dry
stukken: twee die sy lancx de straten te prou-
cken in heur processie omdragen ; dry die sy ge-
nangen setten in heur Sacramēts-huysken:
ende de vierde Godt die sy den crancken ver-
coopē. Quadruplicem Deum euidit Wiffifer/
maer de Christenen weten van dese meel-go-
den niet / welke by dat oudt gelooue blyuen/
vermanēde van eenen ewigen / onsterffelick-
ken / onghemaecten hemellichen Godt / ende
kennen geen ander.

Dat

Dat derthienste Cap.

DE xiiij. ketterye is / dat de kettere seggen dat sy onse Godt ghesien hebben / als sy een meel-coeckken sien opheffen / niet wetende dat Godt niemant oyt gesien heeft / Joan. 1 / 1. Tim. 1. 6 / 1. Joan. 4. ende datse haer Misse verstonden / sy souden heur coeckken niet opheffen / want in die lesen sy / datmen dat sal eten / niet opheffen.

Dat veerthienste Cap.

DE xv. ketterye is heur afgodische consecratic / welcke als sy die doen / is een rechte resecratic oft execratic: want de macht van die / stellen sy in twintich oft meer cruycen te maeckē ouer heur afgodische coeckken / niet wetende dat Christus daer van niet verhaelt Mat. 26. Luc. 22. Mar. 14. maer naer der Antechristen meyninghe heeft Christus veel vergheten / om dat hy niet gebiet vande Misse / ende van dat heel afgodische geltsoeckende Pandoom. De Christenen weten dattet broot ende wyn in dat Auontmael niet heyllichzyn / want Godt is alleen heyllich / ende die hy heyllich maect: maer dat broot ende wyn worden verscheyden van ander broot ende wyn in dat Auontmael / als Paulus te kennen geeft / als hy seyt / dit broot desen wyn / 1. Cor. 11. en de Misknecht om dat hy een vyandt is van alle heyllicheit / ende vernolcht de Christenen welcke heylighen zyn / soo mach hy dat Miscoeckken

12 Ketteryen ende nieu leeringen
coeckken niet consecreren / maer betooueren
ghelyck de roouenaers.

Dat vyfthienste Cap.

Apoc. 13

Act. 4. 14.
17

Mat. 5

Luc. 22.
1. Cor. 11

De vyfthienste ketterye is / dat de ketters
met vyf woorden roemen een Godt te
maeckē / vleesch ende bloet / waerachtich Chri
stum : welcke blasphemie te groot is : maer
hoe soude men de beest-eerders kennen / als
sy gheen blasphemie spraken / als Joannes te
voren gepropheteert heeft : Godt wordt niet
gemaect / want hy is een schepper van Hemel
ende Aerde : ende als de Bis-pape van syn
meel-coeckken mocht tooueren een Godt /
vleesch ende bloet / soo soude hy wel Hemel
ende Aerde connen maecken : maer hy mach
een haer wit noch swert maecken / veel te min
vleesch ende bloet met vyf woorden : ende het
is wonder waer sy de vyf woorden ghehaelt
hebben / daer in Griex ende Latyn maer
vier woorden staen : het is wonder datse van
heer Bis-coeckken niet ossen / schapen / oli-
phanten / leeuwen / etc. connen tooueren : het
is wonder datmen so veel arme Papen vint /
daer sy alsulcken const hebben / datse vleesch
ende bloet moghen maecken. Het is won-
der datse soo onghenadich zyn / datse heuren
eygen Godt gaen in de Mulse op-eten : daer
Cicero een Heydenische schryuer / die ontlin-
nich noemt / die meynen een Godt te zyn dat
men eet : *Quem tam amentem / inquit Cice-
ro / esse putas / qui illud quo vescatur / Deum
esse*

esse 'credat? Christus ghebidt datmen Edite.
 dat broot sal eten / niet datmen daer een Luc. 22
 Bode / oft Christum / oft vleesch oft bloet 1. Cor. 11
 sal af maccken.

Dat seftchienste Cap.

De seftchienste ketterye is / dat elck Mis-
 pape roept / dat syn Mis-coeckken is
 waerachtich een lichaem: soo moest Christus
 die een lichaem van Maria heeft / veel duy-
 sent lichamen hebben / welck gheloghen is:
 want sy lesen singulariter / ascendit ad coe-
 los / inde venturus est / niet ascenderunt noch
 venturi.

Dat seuenthienste Cap.

De seuenthienste ketterye is / dat de ket-
 ters segghen / dat heur afgodische Mis-
 coeckken wordt verandert in vleesch ende
 bloet / Bode ende mensche / door heur blasen:
 welcke ketterye is teghen de leere Christi /
 welck ghebroken broot ende de vrucht des Mar. 14
 wynstocks / welck is wyn / syn ionghers heeft
 ghegheuen / niet vleesch ende bloet / welck
 noch niet was vergoten / doen Christus syn
 Auontmael met syn ionghers hilde: ende
 Paulus noemt dat broot ende drinckeker / de
 gemeynschap / 1. Cor. 11 / 10. maer sy sien so seer
 nae heur elementen / datse God den schepper
 der elementen / welck niet veradert wordt / ver-
 getē. Christus heeft een lichaem van Maria / Heb. 1
 welc nu inden Hemel is / Act. 1. Heb. 9. Lu. 24.
Mar.

Mar. 16. welck in broot ende wyn niet wort
 verandert / hoe seer sy roepen dat Godt al=
 machtich is / niet siende dat Godt al euen wel
 almachtich blyft / al is dat afgodische Mis=
 coeckken geen Godt / geen vleesch noch bloet:
 maer als de ketter's heur valscheyt niet mo=
 gen bewysen / so loopen sy tot de almoghent=
 heyt / ende seggen dat Godt een roede heeft in
 een slange verandert : laet de Mis-pape van
 syn Mis-coeckken oock een slange maecken /
 so sal hy meer geloofs crygen. Sy seggen dat
 Godt water in wyn heeft verandert / laet de
 Mis-pape van syn Mis-coeckken oock wyn
 tooueren / so mach hy eens dyncken: maer hy
 mach niet een haer wit noch swert maecken /
 als Christus leert / wat soude hy een God / een
 Christum met vleesch ende bloet maeckē van
 syn Mis-coeckken? maer vanden duuel heb=
 ben sy heur lange afgodische transsubstantia=
 tionem / welcke van Christo begheerde / dat
 de sreenen souden broot werden: maer gelyc
 Christus den duuel niet gehoorlaem was / al=
 so is Christus nu den Mis-knecht niet ghe=
 hoorlaem / om van syn coeckken vleesch ende
 bloet te maeckē. wat dat die Mis-knecht van
 een coeckkē mocht vleesch toouere (alle Mis=
 papen worden in de Scripture genemē toe=
 ueraers / om datse dat volck also betoueren /
 datse de waerheyt niet geloouen / maer verla=
 ten den leuenden Godt / ende betrouwen aen
 een doode creature van meel ghebacken / soo
 waert hem onnodich in dat vleesch-huys te
 coopen

Mar. 4

Gal. 3

roopen vleesch/ ende also soude de Missē-pape
 wel dienen in een magher cuecken: ende om
 datse veel roemen die Missē hoorē ende doen
 van heur Christē-gelooue/ in welck sy singen
 ende lesen/ dat Christus is opgegaen ten He-
 mel/ ascendit ad caelos/ so gheuet my wonder
 datse heur Christē-gelooue verlaeken: maer
 sy leeren altyt/ ende vernimmermeer comen sy
 tot de kennisse der waerheyt / als Paulus
 leert. want dat de Apostels Christus vleesch
 hadden in dat Auontmael gegeten/ dat is/ dat
 dat ghebroken broot hadde Christus vleesch
 selfs geweest/ soo souden sy Christus vleesch
 gegeten hebben/ ende also sonder geen Chri-
 stus ghedoot zyn: maer de Discipels hadden
 Christum te lief/ dan datse syn vleesch souden
 opgegeten hebben: de Joden hebben Chri-
 stum ghecruyst/ maer sy hebben syn vleesch
 niet opgheloet / gelyck de ongenadige Mis-
 knechten heuren Heel-christum opsloeken in
 heur afgodische Missē. Hier begeer ick op al-
 len menschen/ datse sich selfs veranderen/ dat
 is/ die een dronckaert/ hoereerder/ eerder der
 bilden/ ghierich/ onrechtuaerdich/ ongheloo-
 nich/ etc. is/ die verlaeke sich selfs / hy worde
 als een kindeken: maer dese veranderinghe
 soecken sy niet/ maer willē dat heur coercken
 soude verandert worden. Sy roepen/ dat is/
 dat is/ dat is/ hoc est/ hoc est/ hoc est/ maer het
 waer hen beter datse riepen/ hic fuit scortaroz/
 fuit imaginum cultoz/ fuit blasphemus/ sed
 nunc non est: ende datse van vleeschelicks
 worden

1. Tim. 3

Rom. 12

Luc. 9

Mat. 18

worden geestelick / so souden sy geen vleesch
ende bloet Christi soecken in dat coeckken:
d'woordt is eens vleesch gheworden / maer
gheen meel-coeckken.

Dat achthienste Cap.

De achthienste ketterye is datse verdoem
men die geen Wille hoozen: also moeste
Christus met syn Apostels verdoemt zyn die
noyt heeft Wille gehoozt: als oock alle Chri-
stenen schrieken van de Wille/om datse Chri-
stus bloet vertreedt.

Dat neghenthienste Cap.

De neghenthienste ketterye is dat de ket-
ters met vier sacken galgen ravers en-
de alderley tormenten vermoorden de Chri-
stenen/om datse de Wille niet willen hoozen:
welcke in Latyn wordt gedaen/ om datse soo
vol blasphemien ende siel-moorderyen is:
maer waer heeft Christus met galghen ende
vier dat volck ghedwonghen/ om dat woort
Godts te hoozen: nergkens: want die met
Christo niet en is die is tegen hem: ende inde
Pausche Decret. staet gheschreuen/ datmen
geen Wille behoort te hoozen/ van een mis-
pape die een concubyn heeft: ende nu zyn de
Wil-papen heymelick oft openbaer Sodo-
myten / oft sy hebben veel hoeren: ende met
alfulcken onsuere bloedige handen/ tastensy
heuren onsuere Wil-godtaen,

Dat

Dat tvvintichste Cap.

De twintichste ketterye is / datse eens
 r'fiaers dy Missen doen / een natte / en-
 de twee drooge Missen; maer naedemacl dat
 de Misse soo goet is om gelt ende goet te roo-
 nen / so ist wonder datse niet dagelicx dy Mis-
 sen doen / dat is / dymael Christum crucigē /
 welck / als sy seggen / gheschiet ter eeren Gods
 die in heur Sacrament-huysken is; maer tot
 groote oneer des hemelschen Godt; het is
 wonder dat de vrouwen niet dymael mo-
 gen Misse doen / gelyck Joanna een Pauli-
 ne. Christus sluyt den geloouigen boetuaer-
 dighen niet van syn Auontmael t'zy vrouwe
 oft man / maer de Mif-knecht wilt syn banket
 alleen eten; *Missa est papale ientaculum.*

Dat eenentvintichste Cap.

De eenentvintichste ketterye is / dat de
 kettters so groote ongenadighe boenen
 zyn / datse heuren Mif-godt daghelics in dy
 stucken raybraken / ende verliuden hem; en-
 de als sy alleen dat doen / so zyn sy noch so los-
 genachtich / datse seggen dat den Mif-hoor-
 ders helpt / alleens oft iemant soude helpers
 dat hy een ander liet eten.

Dat tveentvintichste Cap.

De xij. ketterye is / dat de kettters se-
 uen Sacramenten tellen / daer de Chri-
 stelicke kercke van twee Testamenten / als
 Doopsel ende Auontmael verhaelt; het is

B won=

wonder datse niet seuen hondert Sacrament-
ten reekenen/want Roomen heeft meer dan
seuen duyfent hoeren.

Dat dryentvintichste Cap.

Luc. 12
1. Cor. 10.
11.
Exod. 20

Deut. 7.12

DE dryentvintichste ketterye is / datse
een afgodische coeckken in heur gestal-
ten oft Wille besigen / niet wetende dat Chri-
stus ende de Apostels broot / geen afgodische
coeckke hebben gebesicht in dat Auontmael:
niet wetende dat Godt verbiet ghelijckenis
te maecten. Het is wonder datse geen cru-
cifix drucken op heuren wyn : ende naede-
mael datse soo roepen teghen de beeld- stoz-
mers / dat is tegen Godt / wiens gebot is dat-
men de bilden sal vernielen / als Moses / Eze-
chias / Josias / etc. hebben gedaen : soo genet
my wonder datse heuren afgod selvs op-eren
in heur Wille oft ghestalten : men sal broot in
dat Auontmael besigen / so mach de afgoderye
te beter wt de herren vallen : want anders
meynensy dattet coeckken te heyliger is / om
dat daer een afgodt op staet met honts-
vet ghesneert.

Dat vierentvintichste Cap.

DE vierentvintichste ketterye is / dat de
kettters water ghieten tot den wyn in
heur Wille / om dat t'sop oft spoelinge te lan-
ger soude zyn / waer van niet wordt ghelesen
Mat. 26. Mar. 14. Luc. 22. 1. Corint. 10. 11.
Ende Christus voorz-siende datter kettters
souden

souden commē/die water souden mengen tot den wyne/ soo vermaendt hy dat hy niet meer sal drinckē vande vrucht des wijnstocx: welck wyne is/ geen water.

Mar. 14
Mat. 26

Dat vyuentvintichste Cap.

De vyuentvintichste ketterye is/ dat de kettters een afgodische coeckken in de Misse aenbidden/ niet wetende dat men Godt alleen sal aenbidden: niet meel/ van welck dat coeckken is gebacken.

Luc. 4
Apoc. 5. 14
19
Heb. 1

Dat sessentvintichste Cap.

De sessentvintichste ketterye is/ dat de kettters seggen dat Christus vleeschelick in heur Misse comt in dat coeckken: ende also verlaeken sy dat hy ten oordeel sal comen/ als heur ghelooue aenwyft: maer Christus sitt altijt ter rechter handt/ als de Apostel leert: ende heeft gheen phantasticum corpus/ als sy meynen: want hy is sichtbaer inden Hemel gegaen/ Act. 1. ende sal sichtbaer comen/ Mat. 25. Ende nademael dat een Mis-knecht een sterre met syn toouersche woorden niet mach afbrengen/ wat soude Christus een droncken ende afgodische Mis-knecht onderdanich zyn?

Heb. 10

Dat seuenentvintichste Cap.

De seuenentvintichste ketterye is/ dat de kettters seggen dat Christus in dat afgodische coeckken is gegaen/ en also vake sy heur

B ij

gelooue/

ghelooue/ in welck staet/ dat hy inden Hemel is gegaen/ als oock de mannen tuygen Act. 1. ende Paulus Heb. 9. Christus tuycht selfs/ dat hy tot den Vader is gegaen/ Joan. 16. 20. niet tot dat coeckken.

Dat achtentvintichste Cap.

De achtentvintichste ketterrye is/ dat de kettters seggen/ dat Christus lyf ouer al is/ nu in heur handen/ cibozie/ nu in heur Sacrament-huycken/ etc. ende also verlaten sy heur gelooue/ leerende dat Christus is inden Hemel gegaen/ niet ouer al. Dese Jesus die van v is op genomen inden Hemel/ alsoo sal hy comen gelyck ghy hem hebt sien gaen in den Hemel: den Hemel is ouer al niet/ de aerde is den Hemel niet/ noch de aerde den Hemel/ Mat. 5. Act. 7. Christus tuycht dat hy niet meer in der weerd is/ Joan. 17. hoe wel hy met syn macht/ Geest/ ghenade ende woordt/ hy allen geloouigen is altyt: dat hy met syn vleesch op der aerden ware/ men soude hem sien: hy soude noch moeten steruen: ende doen hy aen de tafel sittende was/ doen hangde hy aen dat cruyce niet/ hy was niet met syn vleesch by Lazarum/ Joan. 11. doen hy sterf: eant ergo Antichristi cum suo ubiquat=co coelo.

Dat negentvintichste Cap.

De negentvintichste ketterrye is/ dat de kettters heur coeckken omdraghen/ welck

Act. 1

Heb. 9

welck tegen heur Misse is / in weicke sy lesen /
datmen dat sal eten / niet ombragen.

Dat dertichste Cap.

De dertichste ketterye is / dat de ketter
heuren Mis-godt van meel ghebacken
suyten ende setten geuangen in heur Sacra
ments-huysken / op dat een yeghelick soude
weten / datse de valsche Propheten ende vals
sche Christenen zyn / Mat. 24. De Hemelsche
Godt woont niet in tempels met handen ge
maect / Act. 7. ende 17. hy is een gheest: ende
Christus nae syn vleesch / is inden Hemel /
Act. 1. niet in dat Sacraments-huysken:
welcke de rechte Moosim is / daer Dauiel af
leert: en dat rechte gulden kalf: maer de Chri
stenen weten dat Christus noyt in gont en sil
uer heeft gewoont / veel te min in dat goudert
Sacraments-huyske: hy heeft niet gehat daer
hy syn hooft soude op leggen / Matt. 8 / Luc. 2.
so moghen wy dan de groote ongenadicheit
der onghelouighen mercken / als sy heuren
Mis-godt suyten in heuren kercker / ende la
ten hem van hongher vergaen. want is hy
een mensche die in dat huysken woont / als
sy segghen / soo moet hy in dat Sacraments
huysken eten: want Christus doen hy op de
aerde was / heeft hy gegeten / ende eens veer
tich dagen genaest. Och oft de Mis-kreemers
gedachtrich ware hoe de kinderen van Aaron
ende Osa zyn gestraft / om datse onghetheeten
hebben offerande gedaen / ende de Arcke aen
getast /

ghetaft: hoe veel te swaerder sullen de Nij-
 kreemers ghestraft worden namaels ist sac-
 ke datse sicken niet tot Jesum keeren / om datse
 sonder beuel Christi sluyten heuren Nij-
 godt / ende doen Nijse / welck Christus ner-
 ghens beuolen heeft: ende bouen dat / leeren
 sy dat Christus is gesloten in heur huysken
 daer Christus vermaendt / datmen dat niet
 ghelooouen sal / Matth. 24. ende Paulus leert
 dat Christus gheen Priester soude zyn / dat
 hy noch op aerde ware. Christus is niet
 gegaen in heylighdom met handen gemaect /
 maer inden Hemel / als de Apostel leert Heb.
 9. wat wiltmen dan langher t'ghelooouere
 saecken / vermanende dat Christus is opge-
 gaen ten Hemel / hy sitt ter rechter handt
 Gods / van waer hy comen sal: daer staet
 niet dat Christus sitt gesloten in dat Sacra-
 ments-huysken / in welck dat hy waere / men
 soude hem hooren spreken / prediken / hy sou-
 de schreyen / hy soude crancken / doouen / blin-
 den / etc. ghenesen: want dit heeft Christus
 ghedaen doen hy op de aerde worde ghesien:
 aen welcken wy ghelooouen / hoe wel wy hem
 niet ghesien hebben / als de Apostel ver-
 maent: ende Christus noemse salich die hem
 niet gesien hebben / ende gelooouen / Ioan. 20.
 waer wt blyct hoe loghenachtich datse zyn /
 die segghen / datse Christum hebben ghesien /
 als sy dat meel-coeckken hebben ghesien in
 dat Sacraments-huysken gesloten / ghelyck
 een dief oft valendē hondt: ende dat de Joden
 oft

Heb. 9

1. Pet. 1

oft Turcken wisten / dat de Wil-kreemers so
wreet zyn datse heuren eygen Godt sluyten/
sy souden sīck verwonderen.

Dat eenendertichste Cap.

De eenendertichste ketterye is / dat de
kettters segghen ende schryuen / dat Chri-
stus gantschelick oft heel onder dat coercken
is / ende dat geen lyf is sonder bloet: dese ket-
terye is tegen dat ghelouue / vermanende dat
Christus is opghegaen ten Hemel met sijn
bleesch: ende men weet dat Paulus 1. Co-
rinth. 11. verhaelt van broodt ende drincke-
ker verscheydelick: hy seyt niet / datmen de
borgers den drinckbeker ontnemen sal: hy seyt
niet / datter geen lichaem is sonder bloet: maer
te recht heeft de Apostel geleert / dat de onge-
leerde in Gods woort de Schrift verdrayen: ^{2. Pet. 3}
dat de Wil-kreemers ghelesen hadden een
nien Testament / sy souden niet seggen / dat
Christus teenmael is onder dat broodt / sy
souden niet segghen / datmen dat volck den
drinckbeker soude onstelen.

Dat tveeendertichste Cap.

De tweeendertichste ketterye is / dat de
kettters dat volck onstelen den drincke-
ker: ende also zyn sy Sacrament-schenders:
ende worden van Belasio den Paus ghe-
noemt / gheestelicke dieuen. Christus hoe wel ^{Papæ sunt}
hy heyliger was dan sijn Discipels / hy heeft ^{sacrilegi,}
hun dat broodt met den drinckbeker ghe-
gunt / 1. Corinthior, 11. Paulus ghat den ^{Luc. 22}
B iij borgers

borghers van Corinthen dat Auontmael/ ghe-
 lyck by dat van den Heere hadde ontfangen;
 maer de Wil-kreemers/ om datse ongheloo-
 uigher/ afgodischer ende gulsiger zyn dan de
 borghers/ so willen sy hen den drinckbeker on-
 stelen/ daer Paulus 1. Corinth. 11. alyt dat
 drincken by dat eten voecht: ende gelyck dat
 volck van Israel niet is ghesloten van dat
 Dacsch-lam/ also moeten de borghers niet
 sluyten van dat Auontmael/ als sy heur selfs
 wel geprobeert hebben: ende gelyc daer maer
 een Doopsel is van Christo ingheselt/ also
 maer een Auontmael. Ende nademael dat
 de Wil-kreemers tweederley Auontmaelen
 willen/ soo ist wonder datse niet twee Doop-
 selen instellen / een voor de borghers/ ende een
 voor de Wil-kreemers. Iac drinct al daer
 wt/ is alleen ghesproken totten Priesters
 Sacerdotibus/ segghen sy: dat is waer/ want
 alle Christenen zyn priesters Sacerdotes/ 1.
 Pet. 2. Apocal. 1. maer de Wil-kreemers zyn
 niet Sacerdotes: soo is dan dat Auontmael
 niet voor de Wil-kreemers/ om datse afgod-
 den dienaers ende roouers zyn: ende alsul-
 ken moeten afsluyten/ 1. Cor. 5. ende in dat
 moordadich Concilio van Constants/ worde
 dat volck den drinckbeker onstolen/ als de Pa-
 pisten selfs schryuen/ niet gedenckende dat by
 wt dat boeck des leuens sal gedaen worden/
 die wat toe oft af doet. Christus heeft de
 meeste belofte by den drinckbeker gheuoecht/
 Matth. 26, want als wy wt den drinckbeker
 drinc-

Exod. 12

Missifices
 sunt profa-
 ni, non sa-
 cri.

Apoc. 22

drincken / so gedēcken wy dat Christus bloet
voor onse sonden is vergoren. Hier roepen
de Mis-kreemers / datse daerom dat Auont-
mael geschent hebbē om dat peryckel/alleens
oft Christus Jesus die Godt ende mensche
is / niet voorzien hadde de peryckelen : maer
wt de Misse ende gestalten zijn veel perycke-
len gecomen / veel oorlochs ende plagen heb-
ben wy gehad / also langhe als de Misse wt
den afgront der hellen is gespogen : also lan-
ge als dat Auontmael is gheschent / soo is de
liefde Gods ende des naecten / seer verdreuen.

Om dat dan hy gheen Godt heeft / die in de
leere Christi niet blijft / welcke dat fundament
heeft geleyt / ^{2. Ioan. 1.} 1. Corint. 3. so salmen dat Auont-
mael laten ghelyct Christus Jesus / wiens
dwaesheit wyser is dan de menschen / als Pau-
lus vermaect / wel ende wyselick dat ingestelt
heeft : ende laetmen eens menschen testament
^{1. Cor. 1}
ongeschent / so behoortmen oock Gods Te-
stament te laten ghelyct ons voorgeschreuen
is : want veruloect is hy / die Gods werc ver-
sumelick doet / Hierem. 48. veruloect is die
niet hoort de woordē des Testament Gods /
Hierem. 11. Godt wilt van de menschen niet
gemeestert zyn : ende de Mis-pape leest in syn
Misse / Accipite et manducate ex hoc omnes /
et bibite ex eo omnes / quotiescunque fecerit-
is / etc. ende hy spreect quact Latijn / want dat
veel behooren te eten ende te drincken / dat
doet een alleen / *Misifex in Missa facit sole-*
cissimum.

Dat dryendertichste Cap.

DE dryendertichste ketterrye is / dat de ketterers de crancken vermoorden met heuren meel-godt : de Christenen r'samen commende in de gemeynte/wesende ghesont/ontfangē dicmaels dat Auontmael/maer onbewysfelic is in dat nieuwe Testament/datmen een cranck dat Auontmael sal gheuen: Quam conuenitis/ ait Paulus / 1. Corint. 11. Christus en heeft dat alleen niet ghegheten/Luc. 22. Paulus heeft dat alleen niet ontfangen/1. Corin. 11. het is een gemeynschap/ als Paulus 1. Corinth. int 10. vermaent. Met Gods woordt salmen de crancken troosten gestadelick/gelyck Christus heeft gedaen/als oock nu de Christenen doen : maer de Miscreemers laten heur Mis-hoorders als beesten affsteruen.

Dat vierendertichste Cap.

DE vierēdertichste ketterrye is/ dat de ketterers seggē/dat heur volc met onsen God is bewaert/ als sy een meel-coercken dat volc in de mont stōmelen/ alleens oft sy selfs geen handen hadden. Hy is met onse Godt bewaert/die den Godt des Hemels alleen kent/alleen gelooft/alleen eert.

Dat vyuendertichste Cap.

DE xxxv. ketterrye is / dat de ketterers den Christenen noemen Swinglianen ende
Sacra

Sacramētarios/ als sy dat broot in dat Aūd-
 mael breken : also moet Christus een S wing-
 gliāen ende Sacramentarius zyn/ om dat hy
 de brootbrekinge heeft ingeseyt en gebelicht/
 Mat. 26. Mar. 14. Luc. 22. ende Paulus moet
 een S wingliāen en Sacramētarius zyn/ om
 dat hy schryft van dat broot te breken/ 1. Cor.
 10. 11. also moeten de kettters selfs S wingliā-
 nen en Sacramētary zyn: wāt sy breken met
 heur tanden in heur Misse heuren afgodt/ als
 sy hem in dry stucken raybraken/ en dan ver-
 drincken sy hem inden Mis- kelck : ende de
 Heshusianen roepen oock teghen de broot-
 brekinghe : iac Heshusius is soo betoouert/
 dat hy teghen de broot-brekinghe/ dat is/ te-
 ghen Christum een instelder des broot-bre-
 kinghs heeft ghestreden : maer de Theologi
 van Heydelberch / hebben syn raserye wel
 ontdeckt : ende dit volck verstaet heur moe-
 ders spraecke niet : want breken bereeckent
 niet een heel rondt coeycken verflinden / als
 de kettters in den mont stommelen / maer in
 stucken deplen. Hier mach ick niet verswy-
 ghen/ dat sommighe dese witte ronde afgodi-
 sche pillen vanden kettters ontfanghen / ende
 sliken die in ghelyck de reygher een ael/ niet
 verstaende dat Christus ghebidt Luce 22. Edite.
 dat ghebroken broot te eten/ niet in te slic-
 ken: so en salmen dan de broot-brekinge niet
 laten/ want de Apostels en schryuen nergens
 van dat Auontmael / oft sy verhalen datmen
 dat broot sal brekē/ Mat. 26. Luc. 22. Mar. 14.
 1. Cor.

1. Corint. 10. 11. ende geen ander Anontmael moeten wy hebben dan sy voorscreuen.

Dat seffendertichste Cap.

De seffendertichste ketterrye is / dat de ketters so stout zyn / datse heur Missie willen met Gods woordt defenderen : daer dat woordt Missa / a mittendo impios ad orcum dicta / nergens in dat nieuwe Testament traect / veel te min de afgodische geltstelende-sielmoorderrye / die met de Missie gbeschiet onder dexel van heylicheit. De Schrifture verhaelt van offerande / dat is / dat wy ons lichamen sullē Godt offeren / dat wy Godt sullen danken / 1. Pet. 2. Heb. 13. maer nergens gebiede Christus een meel-coeckken voor de sonden te offeren : ende liturgia Phil. 2. beteekent gheen offerande voor leuende ende dooden / maer een dienst: en liturgos Rom. 13. Heb. 1. een dienaar / als wy dat bewesen hebben in een disputatie: ende waer liturgia traect in dat nieuwe Testament / daer heeft niemandt dat ouergezett Missa:

Ohe nunc Missam missam faciamus, Iesu
Vt toto detur summus in orbe locus.

Dat seuenendertichste Cap.

De seuenendertichste ketterrye is / dat de ketters dat volck groffelick berouen ende verleyden / als sy hem wijs maecken / dat se voor de sielen offeren / niet wetende dat de siel niet eet noch drijnt: waer toe maecken sy dat

dat volck wijs datse voor die offeren moeten
om schandelick gewin/maer de Pzincen ende
Wozgermeesters sien niet de groote dieuerye
der Mis-kreemers.

Dat achtendertichste Cap.

De achtendertichste ketterye is/ de gulde/
iae de loote Misse / welke de ketterys
doen / als sy dat volck viftrich iaeren hebben
berooft. Hier mach ick niet verfwygen dat
se de uren en tijt rekenen / van datse in heurs
moeders lichaem hebben gerust/ zorgende oft
sy te laet souden commen/ om Christum in de
Misse te cruycigen / alleens oft Judas niet
broech genoeg waer gecomen/ om Christum
te verraden: ende dat een Mis-kreemer soo
deuotich niet is als Judas/ dat is openbaer:
ende als sy een kint tot dat Mis-spel hebben
gebrocht / soo meynen sy datse Lucifer eenen
grooten dienst hebben gedaen: maer sy maec-
ken hem dobbel meer een kint des hellsche
brandt/ Matth. 23. Judas was rijcker eer hy
Christum hadde verraden/ alsoo zyn de Mis-
kreemers rijcker eer sy den duuel dienen met
dat Mis-werck / ende steruende zyn sy meer
schuldich dan sy hebben: want sy seggen selfs/
Papen goet moet qualick varen: sy segghen
selfs / Ick sonde voor den duuel Misse doen/
als hy my gelt gane: en sy sien niet/ dat Misse
doen anders niet is / dan den duuel dienen/
als Paulus leert: want Godt gebiet niet van
de Misse / als de kinders weten die dat nieu
Testa-

30 Ketteryen ende nieu leeringen
Testament lesen / welck dat eewich Refor-
marie-boeck is.

Dat negenendertichste Cap.

De negenendertichste ketterye is / dat de
kettters seggen / dat heur Wille daerom
heyllich is / om datse hier en daer wat Schrif-
tuers ghebruycken / iac misbruycken : maer
liene Wil-dedighers / de Sathan comt dock
met Schrift by / Matth. 4. Luc. 4. Hy noemt
Jesum den Sone Gods / by Mattheum int 8.
maer dat ghelt niet voor God / vermanende
door den Propheet David / dat de sondaer
sijn woort niet en behoort inden mont te ne-
men: want hy hoort die niet also langhe als sy
in heur sonden blyuen : daerom heeft Godt
een walginge van allen offeranden der god-
loosen / als de wyse man leert.

Dat veertichste Cap.

De veertichste ketterye is / dat de kettters
met heur gelt-stelende Chrijsma dat volē
smeeren / als sy weten datse sullen steruen: en
de dese olie is soo crachtich / datse meestendeel
doot blyuen / die wt heuren smeere-pot ghe-
smeert worden: de Apostels hadden olie / met
welcke sy de crancken geneesden / maer sy en
vercochten die niet / gelyck de Wil-kreemers:
ende oft de Christenen cranck worden / so mo-
gen sy de Ouderlingen / geen Wil-kreemers
roepen / om gesalft te worden / eerst met Gods
woordt / ende dan mogen sy wel olie / dranc-
ken ende ander medecyn besigen : want ghe-
neken

Psal. 50

Ioan. 9

Mar. 6

Iac. 5

nelen is van de gauen des heyligen Bheest/
 1. Coz. 12. Hier mach ick niet verswijghen/
 dat de Suffragaen oft ander Antichrist/ een le-
 pel olye (welck sy een Sacrament derren noe-
 men) dry oft vier hondert daelders vercoopt:
 ende de Princen/ Heeren ende Borghermees-
 ters/ latē dese groote dieuerye der Wif-kree-
 mers toe: dat een kramer een pont vyghen
 voor vier hondert daelders vercocht / hy sou-
 de gestraft worden: maer de Wif-papen mo-
 gen roouen gelyck sy willen/alleens oft Bod-
 van alle leege woordt geen rekeninghe soude
 rysschen/ hoe veel te meer van de roouerye?

Dat eenenveertichste Cap.

De eenen veertichste ketterye is/ dat de
 kettters seggen/ datse als beesten steruen
 die niet ontfanghen heuren meel-godt ende
 smeer-pot: also moeste Joannes de dooper/ Mar. 6
 Stephanus ende andere als beesten zyn ghe Act. 8
 stornen: want sy hebben den meel-godt niet
 ontfanghen/ want doen ter tyt wilstinen van
 de afgoderye niet: ende de Wif-kreemers zyn
 so ongenadich/ datse der Chystrenen lichamen
 onder de galge begrauen/ als sy heuren meel-
 godt steruende niet willen ontfanghen: ende
 sy meynē datse ons oneere andoen: och neen/
 want Christus is ooc buyten de stadt begrau-
 en: sy meynen dat de lichamen also wel niet
 sullen verrysen / als die verrotten in de kere-
 ke / och iac / ende veel glazioser: maer sy
 worden als een beest begrauen/ die sonder ge-
 loone

Op den
 seluē dach
 behoort-
 men deli-
 chamen te
 begrauen.
 Deut. 21

Dat tvveenveertichste Cap.

DE tweeveertichste ketterye is/ dat de
 kettters prediken/ prisen ende schryuen
 van dat Waech-vier/ welcken derden wech
 (het waer tijt dat de Wil-kreemers concili-
 um hielden te Trenten/ om den vierden wech
 te versieren: want heur Waech-vier is met de
 predicatie des Euangeliums meestendeel wt
 genaccht) den Apostels Christi onbekent is/
 welke leeren van twee wegen Matth. 7. 25.
 Luc. 16. 2. Cor. 5. Heb. 10. Gal. 6. Rom. 2. en
 als men de Wil-kreemers oock vraccht oft
 heur ghelt-soeckende Waech-vier oft Waech-
 tessche/ is van steen-colen/ oft hout-colen/ oft
 van tof/ oft dat in Suyden/ Noorden/ We-
 sten oft Oosten is gelegen sy weten dat niet:
 ende al enen wel nemen sy gelt daer af: ende
 in dat mach niemant comen/ oft hy moet den
 oppersten Wil-kreemer den Paus tol geuen:
 also dat het Waech-vier dat tol-huys is des
 Paus: ende wt dit Waech-vier/ als sy dich-
 ten/ is verlossinge als men gelt geeft. Maer
 lieue Wil-pape/ een siel is onlichtbaer/ hoe
 moecht ghy weten dat de siele wt dat Waech-
 vier vliecht in de helle? Maer lieue Christe-
 ne/ het is al cewich dat de siele voorkomt na-
 maels t'zy vruecht of pijn: daerom sie een ye-
 gelick toe/ dat hy sterue eer hy sterue: dat hy
 syn sonden begraeue/ eer hy wordt begrauen.
 Christus steruende/ heeft synen Beest in syns
 hemel

De Mis-pa-
 pen worde
 in Apoc.
 kramers ge-
 noemt, om
 datse alle
 dinck ver-
 coopen.

Luc. 16

Luc. 23

mensche Waders handen beuolen: de moorde=
 naer begeerde in dat Waech-vier niet te zyn: Phil. 1
 Paulus begeerde by Christum te zyn / om dat
 sijn bloet ons van allen sonden waecht / 1. Jo=
 an. 1. ende hoe schandelick ende vleeschelick
 dat yemant leeft / de Mil-kreemers belouert
 hem salicheit / als hy laet Missen lesen: ende sy
 zyn selfs knechten des verderffenis / als de
 Apostel leert. Hier mach ick niet verswy=
 ghen dat Sonnius de ketter-meester / dat is /
 een meester oft leeraer van alle Pausse-ket=
 teryen ende afgoderyen / een boeck van dat
 Waech-vier heeft t'samen gheschrypt: welck
 hoe seer hy gedaen heeft / het is wtgheuaecht
 met Gods woordt: eant ergo impij cum suo
 Purgatorio / quod Purgatorium vocant.

Dat dryenveertichste Cap.

DE dryenveertichste ketterye is / de gelt=
 stelende biddinghe voor de dooden: A mortuo
 het is de ketter niet genoeg datse met Mis=
 sen / etc. dat volc in dat leuen hebben berooft / ne tributū
 sy nemen oock tribuyt van de dooden / niet
 wetende dat heur Heydenen (de Papisen zyn exigas.
 Heydenen met heuren Paus) leeren dat men
 geen tribuyt van de dooden sal nemen: want
 de siel mach nū niet verlossen / Mat. 16. Mat. 8
 Luc. 9. maer wel heeft Christus geleert / datse
 de huysen der weduwen verslinden / onder
 de pel van langhe biddinghe: ende als ick dat
 nieuwe Testament doorlese / soo beuinde ick
 geen gebedt dat mē den dooden sal toe eyge=

nen: want dat Vader-onse / ende Godt ont-
bermt my / etc. Miserere mei Deus / dient niet
voor dooden / maer voor de leuende: ende die
in de helle is / die blyft daer / Luc. 16. ende die
inden Hemel is / die blyft daer / Luc. 16. Joā.
10. waer toe berooft dan de Mis-kreemer
dat volck daer Godt van alle leege woort
sal rekeninghe eyschen / Matth. int 12. hoe
veel te meer van de siel-moorderye? Daer
is ghelts ghenoech van Godt verleent /
waerom berooft de Mis-kreemer dat volck
om ghelts wil / daer hy naect moet wt dese
weerelt / ende gout ende siluer sal hem wt
de gramschap Gods niet moghen trecken?
Het volck soude beter leuen / datmen een ye-
ghelick vermacende daghelix als een kinde-
ken te worden / dan sy nu doen: ende nae-
demael dat de onstraffelicke Apostels hene
eyghen siel niet hebben moghen salich mace-
ken sonder Jesu / wat soude een gullighe/
droncken / ghierighe ende afgodische Mis-
kreemer een siel verlossen: hy mach sijn ey-
gen dronckenschap Sodomie ende tyrannie
met Wilsen niet aflegghen / wat soude hy
eenander helpen? ende dat gheen ghebedt
Godt meer mishaecht / dan des Mis-paeps/
om sijn vleeschelick leuen ende afgoderye / is
openbaer: alsoo dat ick lieuer hadde dat een
Helias / iae dat een gheloouige schoen-lapper
voor my in dat leuen zynde soude bidden /
dan de Paus met alle sijn Mis-kreemers/
welcke Godt niet verhoort / om datle in de
sonde

Ezec. 7
Heb. 10

Matth. 18

Ioan. 9

sonde blijnen/ en aen Iesum alleen niet wil-
 len ghelouen. Judas ende de duuels sullen
 al salich worden na der Papistē genoel/want
 sy bidden voor allen: daer is niemant in de
 helle/ na der Papisten opinie/ siet hoe grou-
 welick dat de Pausche kercke is/ welke so
 seer dwaelt/om datse Godt ende sijn woord
 verworpt/ende met galgen/sacken/vier/ray-
 ers/etc. vermoort de Christenen/ niet wren-
 de dat de cracht des viers hem veruinden
 sal/ Heb. 10. 2. Thess. 1.

Dat vierenveertichste Cap.

De vierenveertichste ketterye is / dat de
 kettters met quispel/ongewyt wywater/
 wieroock vat/ghetier der clocken/ perit me-
 moria impiorum cum sonitu/teste Prophe-
 tisse/ Virgillie ende diergelycke gelt-feesten
 de dooden beroouen: sonder welck Christus/
 Ioannes de dooper/Stephanus/etc. sijn be-
 grauen: iae sy singen Requiem eternam do-
 na eis Domine / als sy de dooden begrauen
 hebben: ende de Apostel leert / datmen sal
 schreyen met dieschreyen/ als gheschiede van
 Maria ende begrauers Stephan/ Act. 8. ende
 Lazari/ Joā. 11. maer lieue Bil-kreemers/het
 waer beter datmē dat 15. c. totten Cor. voor-
 laes oft verclaerde/als ghy v wywater worpt
 op den serck oft steen/niet siēde dat v water so
 crachtich niet is/ dattet door den steen comt.
 Hier mach ic niet verwoyge/ dat de Bil-kree-
 mer op stoel comt met sijn hoender-boeck oft
 register/ ende vermaent dat volck te bidden

Dit ghe-
 sanck is
 tegen dat
 Vaech-vie

voor Ael/ Truye/ Claes/ ende ander verstor-
 uen: ende dat volck bidt om niet/ en de Wil-
 pape sieect dat gheit op: sier wat dieuerye dat
 dese kerck dieuen bedryuen onder dexel van
 heylicheit: en dese openbaere dieuerye wordt
 meer geprijsen dan van de Ouerheit gestraft:
 ende veel zynder die meynen datse salich zyn/
 als sy in dat gelt-stelende hoender-boeck zyn
 ghelchzeuen: daer Christus vermaet/ te ver-
 blyden dat ons namen in dat boeck des le-
 uens zyn ghelchzeuen.

Luc. 10

Dat vyuenveertichste Cap.

De vyuenveertichste ketterye is / dat de
 ketters segghen ende schryuen/ dat heur
 Wisse is gecommen in de plaetse van alle of-
 feranden/ t'zy des wets oft andere/ als Lin-
 danus lasterlic in syn Missatico libello scryft:
 welke ketterye is tegen de Wisse/ in welke
 de Wil-kreemer singt wt Mattheo/ dat Chri-
 stus niet offerande begheert / veel te min de
 Wisse: ende dat Christus syn eygen Auont-
 mael geen offerande noemt voor leuende en
 dooden/ maer dat Christus sickselks heeft ge-
 offert / is wt dat nieuwe Testament open-
 baer / in welck men vindt/ dat de offeranden
 des ouden Testaments niet mochten helpen:
 ende daerom zyn die te niet/ door de offeran-
 de dat Christus sickselks heeft gheoffert aen
 dat crups eens: ende geen Apostel heeft oyt
 Christum geoffert/ veel te min mach een Wil-
 kreemer dat doen/ die nu roept/ Ja men heeft

1. Cor. 11

Heb. 7

Heb. 9. 10

soo lange tyt Misse gedaen/ niet siende al had
 men twintich dusent iaren Misse gedaen/ soo
 doochse niet / om datse dat bloet Christi ver-
 treedt/ ende de menschē alsoo betoouert/ datse
 den leuenden Godt verlaeten/ ende geloouen
 aen eenen dooden Godt van meel gebacken/
 die noch liet / noch hoozt / noch berrhertich/
 noch rechtuaerdich is: maer lieue Mil-kree-
 mers/het is te clagen dat ghy een doode crea-
 ture van meel gemaect/ Godt noemt: dat ghy
 noch een leuende-beest oft groeyende boom
 Godt noemden: maer de Christenen hebben
 eenen hemelschen leuenden Godt / welcken 1. Cor. 8
 niet sterft/ gelyck der Papisten God dagelick 1. Tim. 2
 van de Mil-kreemers wordt gheraybraect.
 So wie dan leert oft schrijft/ dat wy nu de of-
 feranden van meel oft beesten noodich heb- Nota.
 ben/ die bekent dat Messias noch niet gecom-
 men is/ ende niet voldacn heeft: waer wt een
 yegelick merct / hoe lasterlick dat de Pausche
 kercke is/ ia meer dan der Jodē oft Turcken.

Dat sessenveertichste Cap.

De sessenveertichste ketterye is / dat de
 kettters met heur afgodische ende ghelt-
 soeckende Misse/ dat Quontmael Christi niet
 alleen geschent/ maer hebben doock wt de tem-
 pels ghedreuen: want Christus ende Belial/
 de duyfsteris ende dat licht / dienen by mal- 2. Cor. 6
 cander niet: daer de Misse wordt gedaē / daer
 machmen dat Quontmael niet houden: iac
 L iij Paulus

Paulus noemt de *Misse* een tafel ende beker
 1. Cor. 10 der duuelen.

Dat seuenenveertichste Cap.

De seuenenveertichste ketterye is / dat de
 kettters in heur *Misse* bekennen dat *Chri-*
stus in sijns *Vaders* onghenade is / alleens
 oft sy noyt gelesen hadden / dat *Godt* noemt
Christum sijn gelieuen *Sone* / diemen hooren
 moet / *Matth.* 17. *Mar.* 9. *Luc.* 9. maer laster
 te spreken is den *Mil-kreemers* niet nietwo:
 sy dienen den duuel een vader der loghenen
 ende laster / als *Christus* tuycht; sy hebben
 niet leeren wel spreken / soo counen sy doek
 niet wel spreken: want hoe souden sy goet
 spreken / als *Christus* vermaent / als sy quaet
 zyn. Is *Christus* noch in de ongenade des
 hemelsche *Vaders* / soo zyn wy doek noch in
 ongenade / so zyn wy noch niet by: want de
Sone moet ons by maecken van de grāscap.

1. Ioan. 8
 1. Thef. 1

Dat achtenveertichste Cap.

De achtenveertichste ketterye is / dat de
 kettters dooden aenroepen in heur *Mis-*
se: welke ketterye van de ionghe ranen tot
Godt roepende / als de *Propheten* *Job* ende
Dauid leeren / wordt gestraft; ende om gheen
 ander oorfaecke worden wy gheplaecht / van
 om dat *Godt* alleen niet wordt aengeropen /
Psalm. 79. *Jerē.* 10. ende dat de *Mil-kreemers*
 ende *Mil-hoorders* heur eerste gebot wisten /
 sy souden *God* anroepen / buyten welck geen
 help noch salicheit is; allen die den naem des
 Heeren

Pulli cor-
 uorum cō-
 futant Pa-
 palem ne-
 cromantiā.
 Exod. 20
 Esa. 43. 44
 Osee 13

Heeren anroept, sal salich zyn / Soph. 3. Joel.
 2. Act. 2. Rom. 10. soo moet hy dan verdoemt
 zyn / die een ander dan God aenroept: welck
 sonder de dooden / Hemel en Aerde heeft ge-
 schapen / so wilt hy oock aengeropen zyn son-
 der de dooden: ende noch Godt noch wy be-
 hoenen yemants help / want in hem is alleen
 salicheit: ende daer is geen ander salichmaec-
 kende naem / Act. 4. en oft de Mis-makers seg-
 ghen dat wy te groote sondaers zyn / dan dat
 wy eerst tot God sonden gaen / maer behooren
 eerst tot de dooden te gaen / dat is niet: het is
 waer dat wy groote sondaers zyn / maer daer
 wt volcht niet / dat wy een ander dan God sul-
 len aenroepen: David was een dootslager en
 ouerspelder / en hy heeft Abraham / Isaac / Jacob /
 Samuel etc. niet aengeropen. Paulus was
 een vervolger / Petrus een versaker Christi /
 en dat vrouwen van Cananea / de blinden / etc.
 waren sondaers / maer sy hebben geen Heyli-
 gen aengeropen: so moeten wy ooc niet: wāt
 hoe seer wy beladen zyn / soo moeten wy tot
 niemāt dan tot Christum die ons roept / gact
 om help. Maria / Petrus / Paulus ende ander Mat. xi
 Christenē heetē niet Jesus / wāt daer is maer
 een Jesus / Act. 4. 1. Tim. 2. ende het stōt beter
 in de weereit doen Jesus alleen bekend was /
 dan nu daer een iegelyck afgoden / als Claes /
 Martyn / Quiry / Cuner / etc. anroept / die
 ons onse dagelick broot / vgeninge der sondē /
 en dat ewich leuē niet geuen: en als alle Hey-
 ligen ons niet mogē helpē / waerom sondē wy

Esa. 42

Mat. 26

Ioan. 6

Mat. 11

Rom. 8

1. Ioan. 2

Heb. 7

die aenroepen: ende men siet dat de Papisten ongheloouighet ende booser zyn/ die tonnen vol goden aenroepen / dan de Christenen die Godt des Hemels alleen aenroepen: om dat dan Godt gheen tyran is / ende sijn eere een ander niet geeft/ so laet ons Godt alleen anroepen/ dat is/ hem alleen geloouen ende betrouwē/ als Dauid de Propheet in sijn Psalmen leert oueruloedlick. Christus heeft sijnen Vader aengeropen/ laet ons oock dat doen: Paulus ende Petrus hebben God aengeropen/ laet ons oock dat doen: ende laet ons ghelooouen dat Christus leert / al dat tot hem comt/ niet wordt buyten geworpen. Maria/ Petrus/ Paulus/ Ioannes/ roepen ons niet/ soo moeten wy tot haer niet gaen/ maer tot Christum die ons roept. Ende oft sommige seggen/ dat de Heyligen voor ons hebben gebeden doen sy hier leefden / hoe veel te meer naemaels/ is niet: want Christus bidt voor ons/ als de Schrift leert: en men mocht oock wederom segghen/ de Apostels hebben hier genischt/ ende enen rock aengehad/ soo visschen sy oock inden Hemel / ende hebben nu oock enen rock aen: dat is der Sophisten/ soetheit/ met welck sy dat volck van God trecken ende betooueren: ende meynen om dat de Heydenen hebben Dionys / Quiryn/ Apollo/ Mars/ etc. aengeropen/ dat wy nu oock moeten Claes/ Bonifaeus/ etc. aenroepen: ende sy sien niet dat dooden aenroepen anders niet is/ dan den leuenden Godt verlaten

laten: inuocatio mortuorum est necromantia:
 ende hoe veel dooden dat de Papiſten aen-
 roepen/ſy worden niet verhoort: allmen aen-
 heur vleefchelick leuen ſien mach.

Dat negenenveertichſte Cap.

DE negenenveertichſte ketterye is/dat de
 kettters Godt alleen niet bidden/maer
 tonnen vol afgodent/die ſy niet kennen: van ^{Ioan. 4}
 welke ſy niet geſchapen zyn: van welke ſy
 ſpijs/dianck ende dat eewich leuen niet ont-
 fangen:alleens oft wy eenich gebedt hadden
 in Gods woort/met welke men de dooden
 ſoude bidden. Dat Vader-onſe die dat wilt
 ſpreken tot Claes/Maria/ etc. die is onſin-
 nich: ſoo ſullen wy dan Godt alleen bidden/
 ghelyck Maria/Petrus/de blinden/ende an-
 dere hebben ghedaen: de Engels ende Apo-
 ſtels begheeren niet datmen heur ſal bidden/
 want ſy mogen ons niet geuen. Chriſto Jeku
 is alle macht gegeuen: ende die ooc Mariam/ ^{Mat. 28}
 Petrum en Paulum bidt/ die ſpot met heur/
 want ſy hebben niet te geuen: ſy leggen/niet
 ons Heere niet ons/maer uwen naem geeft ^{Pſal. 115}
 de eere: ende daerom verachten de Papiſten
 ſeer de Heyligen/om datſe Godt alleen niet
 bidden/ghelyck de Heylighen in heur leuen
 Godt alleen gebeden hebben: ende het ſkont
 veel beter in de weerelt doen Godt alleen
 worde gebeden/dan n v/ daer een yegelic een
 afgodt bidt/ende verweect daer mede God tot
 gramſchap/ als Moſes ende de Prophteten
 L v leeren

42 Ketteryen ende nieu leeringen
leeren / dat Godt alleen mochte plaetse heb-
ben / alle dinck soude beter coop zyn / de nec-
ringe soude grooter zyn. Leuit. 26.

Dat vyftichste Capittel.

Act. 4

Ioan. 14
Ioan. 6

Ezec. 18

De vyftichste ketterye is / de afgodilche
Litanie / met welke de ketters legghen /
Jesu wat hebben wy met v te doen? gelyck de
oureyne geest / Mat. 8. Mar. 5. daer is geen sa-
lich-maekkende naem dan Jhesus: maer de An-
tichristen geloouen dat niet / qui flectere cum
nequeunt superos / acheronta lacessunt / nie-
mant mach tot den Vader comen / dan door
Christum: ende soo wat tot hem comt / worpt
hy niet wech: maer roept allen beladen / Mat.
11. hy weyghert niemant sijn salicheit / ende
begeert de doot des sondaers niet: wat soect-
men dan help aen een ander / daer Godt sijn
eere een ander niet gheeft: ende hoe veel So-
den dat de Wis-maekers in heur Litanie
aensoecken / sy leuen veel vleeschelicker / sy zyn
onghenadigher dan Joden ende Turcken /
welcke Godt alleen aenroepen ende alleen
aenbidden: ende dicmael leestmen inden Al-
coraen van Mahomet / Solum Deum adora-
te / solum Deum inuocate: maer de Papisten
zyn met Godt alleen niet te vreden.

Dat lj. Capittel.

De li. ketterye is / datse de dooden in heur
Wille met torsen / keerffen / houten pa-
ter-nosters / hoeykēs ende ander bueselingen
willen

willen ceren: Godt worde met handen der
 menschen niet gbedient/ als Paulus inycht: Act. 17
 want hy is een Beest: ende de Heyligen datse
 hier waren/ ende sagen de oncere welcke heur
 met tortsen etc. wordt gedaen/ alleens oft sy
 de onnutte costen begheerden/ sy souden heur
 cleederen schozen. De Engel wilde niet aen- Act. 14
 ghebeden zyn/ Apoc. 19, 22. wat souden sy seg-
 gen datse hier waren/ ende sagen datmen een
 doot ende blind meel-coeckken voor een God
 eerde: de Joden waren niet wel te bidden dat
 Christus sicks zelfs een Sone Gods noemde:
 wat souden sy nu seggen/ dat een afgodische
 doot meel-coeckken wordt waerachtich Godt
 genoemt van de Mil-kreemers/ ende gheert
 meer dan de Hemelsche Godt/ welck meer
 gheeft dan wy begheeren/ Ephel. 3. die niet
 anders wilt geeert zyn/ dan gelyck hy in sijn
 woort geboden heeft.

Dat lij. Capittel.

De lij. ketterye is/ dat de kettters loopen
 beenaerden tot afgoden/ als Quirijn/
 Dionijs/ den houten Cornelis van Diegem/
 t Sacrament sonder mirakel van Bynessel/ Die gem
est patria
Petri Bloc-
cij.
 tot den ezels-steert (o ongenadige Papisten/
 dat ghy een stom beest sijnen steert hebt afge-
 sneden) te Genua/ en tot ander gelt-stelende
 helsdom/ welck sy heylichdom noemen/ allees
 oft in doode dingen waer heylicheit: ia de dob-
 bel-steone/ Malcus sweert/ en ander huysraet
 seg-

Ierem. 2
Mat. 6

seggen sy darsc vertoonen om gelt: ende hebben al bewaert/ behaluen Iesum: maer dat de Mis-hoorders heuren Vader-onse verston- den/ sy sonden niet loopen becuarden/ dat is/ sy sonden Godt niet versaken ende verlaten/ in welck staet/ datmen Godt moet bidden/ om vanden quade verlost te worden: ende ten stont niet qualick/ doemen tot God alleen ginck: maer allen plagen hebben wy gehad/ te wylen datmen heeft becuart gelooopen: en wat schelmeryen dat de Papisten bedryuen als sy becuart loopen/ sietmen ende hoortmen wel ouer al: de blinden/ cruepelen/ melaelissen/ dat vrouken van Cananea ginck tot Christum/ niet tot Quiry/ Hubert/ ende dier gelycke afgoden/ hoe wel sy noyt te Paris oft Athenen hadden scholen gegaen. Ende gelyc de goddeloosen by Jeremias tyt/ snapten datter niet qualick ghinck doen sy de Conin- ginne des Hemels offerden/ also segghen nu de Mis-kreemers/ als dat Euangelium ver- drijft alle siel-moorderyen des Roomschen Antichrist/ welke een gouden tyt achten/ als Christus wordt verworpen/ ende tot de du- uel wordt ghelooopen.

Iere. 44

Dat liij. Capittel.

De liij. ketterye is dat de Mis-kreemers dat volck met kassen beroouen/ welke sy vullen met peerts-voeten/ oft ander din- gen: ende dese vuyse kramerye bringhen sy te coop in de kercke: ende dit gedoocht de Duc- richeit

richeit dat de kas-papen openbaer staen ste-
 len in de kercke : ende om datse te nyer sou-
 den roouen/soo hebben de kas-kreemers een
 bulle vanden bul-kreemer den Paus : maer
 Iesum machmen niet in heur tempels predi-
 ken om niet : ende men soude meynen datse
 heyliger souden zyn dan Turcken ende Jo-
 den/om datse so veel kassen hebben/maer alle
 pot-boeuen gaen sy te bouen in boeuerye: en-
 de dese kassen zyn met gout ende siluer besla-
 gen/ende worden wel bewaert : maer sy ver-
 branden de Christenen om dat Euangelium:
 ende also bewysen sy/datse lieuer hebbē heur
 doode botten van peerdē/koeyen/ etc. dan de
 Christenen. Het is wonder dat de discipels
 van Stephanus lichaem geen gelt-soeckende Act. 8
 kasse hebben gemaect/mer welke sy soudē ge-
 bedelt hebbē/ gelyc de Pausche kas-kreemers
 doen:maer hoe heyligh dat Stephanus ende
 Joannes de dooper waren/sy zyn begrauen/
 sy hebben daer geen bedel-kassen af gemaect/
 want sy hadden niet leeren roouen. In Chri-
 sto Iesu is alleen salicheit : ende veruloect is
 die op menschen betrouwt: veel te meer die heyl-
 icheit ende salicheit soeckt in de stinckende Jerem. 17
 kassen : welke kramen niemandt meer be-
 ghert te coopen/als Joannes leert. Apoc. 18

Dat liij. Capittel.

DE vierenbystrichste ketterye is / dat de
 kettters seggen / dat men de belofte moet
 voldoen / die Hubert / Quiryn / Luicere ende
 Diet-

Godt heeft
geen moe-
der.

diergelycke steenen ende houten afgoden geschieden: tegen welcke ketterye de Propheet Baruch int sefte cap. leert ende seyt/ datse niet sullen eysschen/ al geestmen die niet: want sy mogen niet spreken/ om datse van hout ende steenen zijn gemaect: iac die van Niemeeghe hebben een afgodt/ welck sy de Schoone-moeder-Gods noemen/ so swaer/ datse van veertich mannen wordt ghedraghen/ alleens off Maria so swaer hadde geweeft. Soo salmen van Godt alleen ghelouen / *Clouete domino Deo/ non Hubertis/ non Quirinis/ etc.* ende gelyck Herodes synen eedt wel hadde mogen laten/ also oock watmen de afgoden belooft: ende ick wilde wel dat de Papisten so langhe wachten dat Hubert/ Antonis met sijn vercken/ *Quirijn/ etc.* quamen tot heur: so mochten sy heur de tafel deckē: maer alle der *Mil-kreemers* Goden/ zijn maer gierige woluen/ om datse vlas/ was ghelt/ etc. willen hebben. De Hemelsche Godt geuet al/ ende wilt niet dan onse salicheit: ende de Pausche Goden soecken niet dan schandelick gewin: ende om dat/ so stryden de *Mil-makers* voor heur afgoden/ *Papiste questum/ non religionem descendunt.*

Dat lv. Capittel.

De lv. ketterye is/ dat de kettters t'volck wijs maecken om schandelick ghewin/ dat steenen ende houten *Quirijnen/ Huberten/ etc.* souden mirakel doen: welke om datse

datse niet gaen counen / noch hoozen / noch
 sien / soo moghen sy niemant gaende / noch
 hoorende / noch siende maecten : iae de Apo- Act. 4. 9. 16
 stels in leuen zijnde / mochten door heur selfs
 niet / iae hadden niet een goet ghedachte wt
 heur selfs / wat souden sy mirakelen doen wt
 heur selfs? ende als der *Wijl-maekers* *Qui-*
rinen *Huberten* (want op verscheyden plaet-
 sen hebben sy *Quirinen* *Huberten* / etc. iae sy
 hebben ghepaet / dat elcke kercke een afgodt
 heeft / met welcken sy dat volck beroouen) in
 dat vier vallen / soo moghen sy heur selfs niet
 beschermen vanden brandt : wat mirakels Bar. 6
 souden sy dan doen / dan gulsicheit / droncken-
 schap / brasserye / dieuerye / moorderye / onge- Sap. 14.
 looue / ontrouwe / bloecken ende ander vlees-
 schelicke wercken / door werkinghe des Sa-
 tans / 2. *Theff. 2.* Hier brengen sy voor van
 den soom *Christi* / ende sy willen dat doeck
 toe-schijnen / dat *Godt* toe-comt: welck sijn
 eere noch doeck / noch *Engel* / noch *Propheet*
 noch *Apostel* geeft: maer door r'gelooue is de
 vrouwe salich geworden / als men *Luc. 8.* mach
 lesen: ende van *Godt* alleē comen alle goede Iac. 5
 gauen / gesontheit / ende dat eewich leuen / niet
 van *Petro* / *Danlo* / etc. want daer is geen sa-
 lichmaeckende naem van *Jesus*: wat willen Act. 4
 dan de *Wijl-knechten* langher *Godt* sijn eere
 stelen / daer hy veruloect is die op menschen
 betrouet: veel te meer die opeen gouden Sa- Ierem. 17
 crament-huyssken / *Antonis* / *Hubert* / etc. be-
 trouet:

Dat

Dat lvj. Capittel.

De lvi. ketterye is / dat de kettters heurē bilden ende crucifixen dienē ende eeren/ als sy die omdragen/ als sy die met mantels/ kleederen/ gout ende siluer behanghen/ als sy die heur cleederen af doen/ als sy voor die singen/ voor knielen ende de bonnet oft hoet afnemen/ als sy tot die loopen/ voor ende achter gaen met rotsen inden claren dach / ende andere vleeschelicke dienst bewijzen sonder Gods beuel : ende als sy alsoo heur afgoden dienen/ noch willen sy verlaten / datse heur betrouwen daer niet op setten.

Dat lvij. Capittel.

De lvij. ketterye is / dat de kettters stome ende dooue crucifixen ende bilden geloouen/ alleens oft men yemant dan Godt soude mogen geloouen.

Dat lvijij. Capittel.

De lvijij. ketterye is / dat de kettters segghen ende schryuen / dat de dooue ende blinde bilden / welcke dunelen worden ghe-noemt in de Schrift/ worden ter eeren Gods gemaect/ niet verstaende datse veruloect zyn diese maecten/ Deuter. 27. Sap. 14. ende diese eert/ sal dat Hemelryck niet besitten/ Sap. 12. 1. Coz. 6. Gal. 5. want de bilden zyn ergernissen der sielen/ Sap. 14. soo mogen dan sy niet ter eeren Gods gemaect worden. Nabuchodonosor / Manasses / Hieroboam ende meer

andere souden niet gestraft zyn/ om de bilden die sy opghericht hadden / waert saecke datse ter eeren Gods worden gemaect : maer wat tegen Gods gebodt wordt gemaect/ is God niet aenghenaem : de bilden worden teghen Gods ghebodt ghemaect/ so moghen sy hent niet aenghenaem zyn: ende Christus ghebiet nergkens datmen bilden sal maecten/ waert saecke datter wat goets in ghelegghen ware/ hy ende sijn Apostels/ die alle den raet Gods hebben geopenbaert/ sy souden oock de bildt-
 maeckinge gheboden hebben/ teghen welke Actor. 19
 niet alleen de Propheten ende Moses schryuen / maer oock de Apostels / Actor. 7. 17. 19. Rom. 1. 2. 1. Cor. 5. 6. 10. 12. 2. Cor. 6. 1. The. 1. 1. Pet. 4. 1. Ioan. 5. also dat Moses/ de Propheten ende Apostels worden bildt-
 ghenoeint/ om datse door dat beuel Gods/ teghen de bilden sryden. Ende naedemael dat Princen/ Heeren ende Quersten/ niet souden knielen voor een bildt-
 knielen voor een doof ende blindt bildt knielen / alleens oft dat bildt beter ware dan de meester.

Het nieu Testament is tegen de bilden ende bildt-
 ceringe.

Dat lix. Capittel.

DE lix. ketterye is / dat de kettters seggen/ dat heur bilden geen afgoden zyn: welke heur Duytsche spraecke niet verstaen: want een afgodt noemtme / dat den mensche af/ dat is/ van Godt treect: ende wat treect den mensche meer dan Godt dan crucifixen ende
 D andere

andere bilden/ wt welcke eeringe/ alle vleeschelicke wercken comen/ ghelyck wt de eeringhe des Hemelschen Godt alle goet comt. Want die crucifixen/ oft ons Liene-vrouwte van Louen (dit is een afgodt soo leelick ende bzyrn/darmen lieuer een moordenaer mocht aensien) oft Hubert/Quirijn/etc. eert/ die sal derren doot-slaen/ vloecken/dobbelen/dansen/hoereren/Sodomie doen/droncken dzinken/de Christenen verraden ende vermoorden/ lieghen/ bedrieghen/ stelen/ iac gheen schelmerye isser soo groot oft onghedoort/ oft een eerder der bilden deert die doen/ allmen daghelix in dat Pausdom verneemt: also dat by de Turcken ende Joden soo vleeschelick ende beestelick niet gheleest wordt/ als by de Papisten: en daerom heeft de wijse man wel geleert/ dat de eeringe der bildē/ is een beginsel/ oorsaecke en eynde van alle quaet. Ende dat de Mil-kreemers niet reene mael betoert waren/ sy souden beuinden ende bekenen/ dat heur afgoden zyn ghelyck der Heydenen/ welcke van hout/ steen/ gout/ siluer waren gemaect/ also doock Antonis/ Hubert/ Dionijs/etc. De Heydenen hebben heur afgoden ghedraghen/ ghecleet/ versocht/etc. alsoo doen de Pausche heydenen nu oock met heuren afgoden: iac meer/ want sommighdes worden dry oft vier duyzent tozelen ghedraghen inden claren dach/ voor een blindt Sacraments-huycken des gout-smits/ ende blijft al euen blindt: der Heydenen afgoden

den waeren blindt / doof / stom / etc. alsoo
 dock der Papisten afgoden : der Heydenen
 afgoden wierdē met naghelen ende tiser vast Baruch 6
 ghemaect / datse niet souden vallen / also oock
 der Papisten afgoden : der Heydenen afgoden
 waren met stocken / sweerden / hamers
 ende ander instrumenten gewapent / also ooc
 der Papisten afgoden.

Dat Ix. Capittel.

De t'sellichste ketterye is / dat de ketters
 hene stomme / dooue ende blinde houten Metamor-
 ende steenen bilden / gheuen mensche namen / phosis car-
 als S. Lupus / S. Leo / S. Leopoldus / S. mine Oui-
 Waldruyt / S. Anna / S. Maria / S. Ursula / dij cele-
 S. Ael / S. Vyff / S. Luner / etc. alleens oft branda.
 menschen steenen en houten hadden geweest:
 tegen dese ontsinnicheit schryft Paulus Ro-
 man. 1. Hier mach ick niet verfwyghen dat
 se een steenen oft houten bildt / noemen de
 Schoone-moeder-godts / alleens oft Maria
 oyt sick hadde verandert in steen oft hout / al-
 leens oft Godt / die voor Maria is onghebo-
 ren hadde een moeder ghehadt : welck als sy
 segghen / soo bekennen sy dat Godt een be-
 ghin heeft ghehadt : want is Maria de moe-
 der Gods / so moet Godt een Creatuer zyn /
 ende gheen Schepper : liet hoe grouwelicke
 laster / dat in de Pausche kercke wordt ghe-
 sproken : waerom doock de Christenen wyc-
 ken van de Pausche blasphemische kercke.

Dat lxj. Capittel.

De lxi. ketterrye is / dat de kettters een hout ten oft steenē / etc. cruyts / noemen Godt / niet wetende dat Godt is een Geest / Joān. 4. niet steen oft hout / niet wetende dat Godt van hout noch steen is gemacet : ende niet is daer by te gelycken / als Paulus Act. 17. vermaent. T egghen dese ketterrye leert de Apostel tot den Romeynen in dat eerste capittel / segghende / datse ghecken zyn gheworden als sy willen wijs zyn : en hebben de cere Gods / welke onsterffelick is / verandert in een bilt van een sterffelick mensche : maer de Papiſten meynen datse leer wijs zyn / als sy segghen / Onse Godt hangt dat aen cruyts.

Dat lxij. Capittel.

De lxij. ketterrye is / dat de kettters een houten cruyts aenbidden / van welck sy singen / Tuam crucem adoramus / Domine : O Heer / wy aenbidden v cruyts. Inden Altoraen van Machometh staen veel fabels / maer nochtans staet daer in / datmen Godt alleen sal aenbidden : also dat de Papiſten allen kettters te bouen gaen in laster. De Apostels noemen dat een hout / daer Chriſtus aen gehangen heeft / Act. 5. 10. 13. Gal. 3. 1. Het. 2. om datmē meer soude sien opden gecruyſten Chriſtum / dan op dat hout / van welck de Antechriſten een feest-dach houden / welcken sy noemen Heylich-cruyts-dach : welck saligher ware datse aen Jelum alleen geloofden : maer sy

sy achten dat houtc cruys meer / welck sy lie-
 uer hebben / dan sy heur eygen vleesch souden
 cruycigen / so seer datse de Christenen noemen
 ketters / als sy heur bonnet oft hoet niet afne-
 men heur heur houtc crucifix : ende sy weten
 niet / dat een boom beter is als hy noch wast /
 dan alser een crucifix af gemaect is : want dat
 wordt dat niet aengeboden / noch omghedra-
 gen : also datter gheen grouwelicker bildt is /
 dan een cruys / om dat dat wordt Godt ghe-
 noemt : welck sy toeschryuen de salicheit / ver-
 lossinghe der sielen / een troost ende bescher-
 minghe teghen de wreede pijlen der vianden.

Deus digneris benedicere hoc signum sanctæ Crucis Verba Pa-
 ristarum
 tuæ, vt sit remedium singulari generi humano, sit soli-
 ditas fidei, bonorum operum profectus, & redemptio ex Missali.
 animarum, sit solamen & protectio ac tutela contra se-
 ua iacula inimicorum. **De duuel veracht Godt** Matth. 8
ende sijn macht soo seer niet / als de Papisten Mar. 5
in die woorden doen. Iac. 2

Dat Ixij. Capittel.

De Ixij. ketterye is / dat de ketters in al-
 len heur afgodische tempels / veel cruy-
 ten hebben : ende de Schrift verhaelt van een Act. 5. 10.
 hout / daer Christus aen heeft ghehanghen : 13
 welck hoe dat dat gemaect is / weten wy niet : 1. Pct. 2
 want dat is lange verrot : want niet dan Je-
 sum moeten wy bewaeren . Ende nademael
 dat de ketters heur cruycen soo groot achten /
 so ist wonder datse dagelick dat verslinden in
 heur Misse : datse de schelmen die ghedoot

worden/die in de hant stooten/ om datse Jesum niet souden kennen/maer vergeten: datse met voeten treden heur cruycen/welcke op de sercken oft graef-steenen zyn.

Dat lxiiij. Capittel.

1. Tim. 6

1. Ioan. 4

De lxiij. ketterye is/datse God den Vader/die niemant oyt heeft ghesien/maeken met eenen grisen oft witten baert in de Pausche kercken. De Joden ende Turcken souden niet lyden / dat alsulcken grouwelen in heur huysen souden gesien worden. Beethildt-snyder noch schilder heeft oyt God gesien/ende Christum naden vleesche ende den heyligen Geest hebben nu ter tyt sy niet gesien/ende sy derren die af-bilden.

1. Pet. 1

Dat lxxv. Capittel.

De vyuentstichste ketterye is / datse segghen/dat dry Coninghen zyn te Colen (die van Melanen seggen/datse oock dry Coninghen hebben: liet hoe tweedzachtich ende loghenachtich dat de Pausche kercke is) begrauen: ende de heylighe Schryft vermaent niet hoe veel datter zyn geweest/maer verhaelt vart wysen/Mat. 2. welcke nae heurlant zyn gereyft/ als Mat. leert in 2. c. hy seyt niet/datse te Colen oft Melanen zyn gecommen: veel te min datse Gaspar/ Melchior en Baltazar sonder heeten: en een was een Mooriaen/als sy dichten. Desgelyck ist oock een tadelicke loghen / datse de twee Woordenaers noemen Dismas en Gismas: de Papistē hebben den diuel tot een Secretaris/datse weren dingen/

dingen/ daer d'Euangelii niet van verhaelt.

Dat lxxvj. Capittel.

De lxxvi. ketterye is/ dat de ketterys heur dooune/ stomme ende blinde houten ende steenen bilden / noemen boecken der leeken: welcke rechte verboden leelicke boecken zyn sonder letters: want Godt verbiet bilden te maecken/ Exod. 20/ Deut. 4. 5. 27/ en sy zyn verbloect diese maecken/ Deuter. 27. Sap. 14. hoe comet dan dat de Antichristen roepen / dat de bilden zyn boecken der leeken: dat Godt verbiet te maeken/ hoe mach dat yemant leeren? Men viint geen ongelooniger/ hoerachtiger/ logenachtiger/ bedriechachtigher/ gieriger en inoordadiger volc/ dan de bilt-eerders. Men siet hoe afgrijselick en gulsich dat de Pausen/ Cardinalen / alle Bil-makers en Bil-hoorders leuen/ daer sy heur tempels met bildē besayt hebbē: wat leeren sy dan? hoe worden sy dan vande bildē beweecht: de bildē zyn stom/ hoe mogen sy dan een ander leeren: de bilden connē selfs lesen noch schryuē / sy ken nē selfs Godt niet/ hoe soudē sy dan een ander leeren? Myn vader Jacobus Bloccius was eē schoolmeester / maer had hy mogē syn discipels geleert maekē met bildē voor te settē/ het soude niet noodich geweest zyn dagelic de iongers te leerē: de Propheten/ Christus en Apostels gingē met ongeleerdē om/ maer sy hebben die geen stōme bilden voorgestelt: maer sy hebbē hen dat goddelic woort geleert altyt: want de Schrift is nut om te leerē/ 2. Tim. 3. Paulus

De Bybel
is de rechte
boeck der
Christenen

Rom. 1

Mar. 16

vermaent dat hy is een schuldenaer vooz den ongelcerden ende onuerstandighen: ende dat men allen menschen sal leeren ende vermaenen / Col. 1. Christus gebiet datmen dat Euangeliu alle creatuer sal vercondighen: maer de Antechristen willen wijser zyn dan Christus / ende sy leggē / Jesu wat hebben wy met v te doen? ghelück de boose gheest / Matth. 8. Mar. 5. So moeten dan de Antechristen weten dat heur bilden zyn wt den duuel / om dat se regen dat ghebot Gods worden ghemaect: vooz welke hoe de Bil-makers ende Bilhoorders langer knielen / hoe sy booser ende ongeloouigher worden / ende de blyd-kraem vergaet,

Dat lxxvij. Capittel.

Baruch. 6

De lxxvij. ketterrye is / dat de kettters heur dooue / stomme ende blinde bilden van hout / gont ende steen ghemaect / noemen Patroonen ende Patroonessen: datse Latijn verstonden / so soudē sy verstaen dat Patronus beteekent een beschermer: nu allen cruycen ende bilden als sy in dat vier vallen / soo moghen sy heur selfs niet beschermen vanden brandt / hoe soudē sy een ander helpen: iae de groote Maozim die in dat Sacramēts-huyshen ghesloten sitt als een schelm / wordt dickmael met onweder gheschent / ende mach sich selfs niet beschermen / hoe soude hy een ander helpen: God is alleen de Patroon der Christenen / niet Claes / Bonifaes / etc. want hy gheeft

gheeft sijn eere een ander niet/ noch de macht Esā. 42
den bilden.

Dat lxxvij. Capittel.

Die lxxvij. ketterye is dat de kettters seg-
ghen/ dat die Princen / Heeren / etc. die
Heyligen verbranden/ als sy dooue / stomme
ende blinde houten beelden verbranden / ge-
lijck Moyses / Josias / Ezechias / Nehu ende
meer andere die vernielt hebben / als oock
Godt dat ghebiedt Deutr. 7. 12. Maer lieue
Paulen ende Papisten ghy verbrant die heyl-
igen als ghy die Christenen om dat Euange-
lie vermoort / want dat een steenen ende hou-
ten bildt niet heyllich is om dattet is vā steen
oft hout ghemaect / is openbaer / ende die
bildtmaeckers connen van steen ende hout
niet heyllichs maecten / want ten zyn gheen
heyligen oft Goden die met handē gemaect
zyn / als de schrift leert / maer die Act. 19 Mis-
kermers hebben lieuer heur houten bilden te be-
waeren / dan die leuende Christenen. Het is
gebuert in Franckrijck ende Spaenien / dat-
ter een Aep ende Dogge heeft den De beesten Mis-
paep zijn vian-
aen-den Altaer den den des Mis-
godt genomen ende godt.
heeft den-seluen verclindt. Dese twee beesten
wierden vā die Paulsche ketter-meesters ver-
brant / ende veel hebben gheschreyt / maer sy
verbliden hen als sy de leuende bilden de
Christenen verbranden / die een Bijbel had-
den ghelesen / die aen Iesum alleen gheloof-
den. Heeftmen dan de Baals-bildē vernielt /

hoe veel te meer de honten bilden der **Papisten**/ met welcke grouwelicke siel-moorderij is geschiet/ met welcke de **Wil-kreemers** selfs dagelicks in huer afgodische gelt-stelden-
 de **Vesperen** spotten/ sy hebben oogen/ sy sien niet / sy hebben ooren ende hooren niet / etc. Dat de bilden en haeren dienst heylich waren/ **Godt** soude door syn **Apostels** wel gheboden hebben / maectt bilden: dat oude ende nieu **Testament** soude niet zyn teghen de bilden . De **Princen** souden niet gheprezen zyn/die de bilden hebben verniet:ende ghestrafft zyn **Rabuchodonosor**/ **Manasses**/ **Hieroboam**/ etc. om datse bilden hebbē opgericht: ende **Godt** wordt van de **Papisten** ende **Lutherianen** een bildt-stormer schandelick ghenoeemt / om dat hy deur **Mosen** / **Propheeten** ende **Apostels** tegen de bilden strydt/ om datse door **Gods** gebodt worden verbrant/ **Deuter. 7. 12.** maer om dat de bilden som zyn/ soo commet dat de **Paussche** vorsschen voor die quaken : ende sy sien niet als sy de bilden defenderen / datse den duuel voor-staen / door wiens ingheuen die worden gemaect : sy sien niet datse teghen **Godt** stryden / als sy voor heur bilden stryden: datse hout ende steen defenderen/ van welck de bilden zyn ghemaeckt: het waer goet datse eens lasen **4. Regum 10.** daer souden sy beuinden wat **Jehu** met die heeft ghemaeckt / Ende **Josias 4. Reg. 23.** die dat seste capittel van **Baruch** oft **Sapient. 14.** iae allen **Propheeten** door-leeft / die beuindt hoe

Oculos habent, &c.

Apoc. 16
 Papistæ
 sunt ranae.

hoe straf dat se teghen de bilden schrijuen:
 ende veel heyligher zyn sy gheweest die te-
 ghen de bilden schrijuen/dan de Antichristen:
 welcke niet alleen met sabels / maer oock
 met vier / sacken / sweerden / ravers / ghal-
 ghen / etc. voer heur afgodische ghelt-stelen-
 de bilden disputeren: ende ten zyn geen Sa-
 crilegi die de bilden vernielen / want alsoo
 moesten Moses / Josias / Ezechias / etc. Sa-
 crilegi zyn / die de bilden hebben verniet:
 maer rechte Sacrilegi zyn/die Gods woordt
 verbieden te lesen/die niet en willen datmen
 aen Iesum alleen sal ghelooouen/die verghe-
 uinghe der sonden van Godt alleen niet be-
 gheeren / die de salicheit van een ander dan
 van Godt begheeren.

Sacrilegi,
 dieuen van
 heylighen
 dingen.

Dat Ixix. Capittel.

De neghenentstichste ketterye is / dat
 de kettters segghen met Juda/het waer
 beter datmen dat gout ende siluer dat aen de
 bilden is met de ornamenten vercocht / ende
 gaest den armen: maer dese weten niet / dat
 wy niet wijser moeten zyn dan Godt / in
 wiens woordt staet / datmen dat gout ende
 siluer niet sal in huys nemen/ Deuterono. 7.
 Daeronne heeft de Coninck Josias dat ver-
 brandt / ende heeft de aschen in water ghe-
 worpen / 4. Reg. 23. alsoo salmen nu oock
 doen: ende wiltmen den armen helpen/ dat
 sal een ygelick van sijn eyghen goet doen: en
 wy

wy moeten teghen Godt niet disputeren / waerom dat hy wilt datmen alsulcx sal doen: ende hoe de bilden costelicker zyn / hoe wy die schandelicker moeten vernielen ende verbranden.

Dat lxx. Capittel.

Die lxx. ketterije is dat die kettters heur steenen ende houten bildē met gout / siluer / gesteenten ende kleederen behanghen / gelijk oft poppen waeren / alle leens oft die hitte oft couwe hadden / maer dit doen sy lieuer dan sy een leuende mensch souden kleeden / ia sy behangen heur Afgoden met gout / siluer / etc. En Maria was ootmoedich / Petrus ende Paulus hadden gheen goudt noch siluer / ende nu maect men gouwen ende siluere bilden / welke sy S. Peter en S. Paulus noemen. Die Apostels schryuen dat een vrouw met gout / siluer ende gesteenten niet sal behanghen zyn / 1. Pet. 3. / 1. Timoth. 2. wat souden sy nu leggen datse siluere Afgoden hebben ende om dracgen / sy souden heur kleederen schueren.

Luc. 1
Act. 3. 20

Act. 14

Dat lxxj. Capittel.

Die lxxi. ketterije is dat die kettters heur doone / stonme ende blinde bilden noemen een cieraet des Tempels / alleleens oft dat een cieraet soude moegen zyn / dat teghent Godts gebot wort ghemaeckt / maer sy noemen gheerne dat quaet goedt / ende de duystersnis dat licht.

Esa. 5

Dat

Dat lxxij. Capittel.

Die lxxij. ketterhe is dat die kettters seggen / dat Lucas een schilder is geweest / daer hy een Medecijn-meester is geweest / als Paulus Colof. 4. leert : dat Lucas een schilder hadde geweest / hy soude tegen de bilden niet schryuen. Paulus soude gheen en medegesel om-geleydt hebben / die een ambacht gedaen hadde / welck tegen Gods gebot was.

Dat lxxiiij. Capittel.

Die lxxiiij. ketterhe is dat die kettters seggen / dat Christus sijn aensicht heeft gedrukt in eenen doeck / welck die Paepstert om gelt verthoonen / waer van Johannes (die Christum sach cruycighen) niet verhaelt in sijn Euangelie / welck hy soude ghedaen hebben / datter waerachtich waer.

Dat lxxv. Capittel.

Die lxxv. ketterhe is dat die kettters een hout en oft steenen blindt bildt noemen die schoone moeder Gods / alleleens oft God een moeder hadde gehad / welcke sonder beghin is : ende dat een moeder heeft / dat heeft een beghin. Christus nae den vleesch is die Sone Marie / waer-om hy gendemt wort op veel plaetsen / die Soone des menschen / Filius hominis / Mat. 9. 16. 25. Maer Maria heeft Godt niet gebaert / ende Godt is in den hemel / ende men mach sijn gestalte niet weten / hoe comen sy dan soo stout datse teghen t' gebot

Exod. 10. t'gebot Godts derren gelijckenissen maeckē
Deut. 5. van die in-den hemel is? wie mach weten/
hoe Maria/hoe Petrus/Paulus/ etc. zyn ge-
stalt? wie heeft van de bilde- snyders oft sehil-
ders inden Hemel gheweest? niemandt: hoe
mogen sy dan Maria/Christum/Petrum/ etc.
afbidden?

Dat lxxv. Capittel.

Die lxxv. ketterije is dat de ketters knie-
len voor een blindt Cruycifix/ doof Sa-
crament-huyfken / ende voor ander steenen
afgoden / daer-men voor Godt des hemels
behoort syn knyen te buygen / als Elaias en
Paulus leeren / Rom. 14. Ephel. 3. Phil. 2.
ende dat singen de Antechristen dagelicks in
heur afgodische gelt-soeckende Metten/wt
den Propheet David: Laet ons neder-val-
len voor Godt/ die ons ghemaect heeft: de
bilden hebben ons niet gemaect / soo moe-
fecit nos. ten wy dan voor die niet neder-vallen/ maer
ons hert ende oogen sullen wy tot God kee-
ren/die inden hemel is/ ende als wy bidden/
moegen wy oock op ons aensicht neder-val-
len / 1. Cor. 14. als Christus heeft ghedaen/
Mat. 26. oft wy moeghen ons knyen buy-
gen als oock Christus gedaen heeft / Luc. 22.
Dit hebben oock de Apostels ende Disci-
pels Christi gedaen / maer sy knielden niet
voor steenen oft houten bilden. Manasses
boochde de knyen sijns herten in de genanc-
kenis / poen hy sijn vleeschelicke knyen niet
mocht

mocht boogen: ende het waer beter voor een leuende beest oft wassende boom nederghesuallen / dan voor een Sacraments-huysken des gont-smits / oft voor een crucifix: maer dit moet oock niet gheschieden. Datmen sijn knien boochte voor leuende menschen / is niet teghen de Schrift: maer hoe seer dat Godt mishaecht datmē voor gouden bilden knielt / machmen weten aen Nabuchodonosor / die seer gestraft is om een bildt. Dan. 3. 4. 5

Dat lxxvj. Capittel.

DE lxxvi. ketterye is / dat de kettters voor ende achter de blinde bilden gaen in de afgodische Processie / om Godt tot gramscap te verwecken / als Moses ende de Propheten leeren: de Euangelisten leeren ouer al / datmen Christum sal volghen / niet blinde ende stomme Sacraments-huyskens / oft andere bilden. Christus heeft ons een exempel ghegeuen / dat wy sijn voet-stappen souden volgē / 1. Pet. 2. ende die daer seyt dat hy in Christo blijft / die moet wandelen gelyc Christus / 1. Ioan. 2. ende als sy segghen (vermaent Christus) hy is in dat huysken / gelooft dat niet (vermaent hy) ende volchtse niet.

Dat lxxvij. Capittel.

DE lxxvij. ketterye is / dat de kettters keerlsen / lampen en toxtsen inden claren dach onsteken voor blinde bilden: daer de Babylonische Sausche kerckē-dienst is wtgeroeyt / daer sal dat licht des keerlse niet meer lichten /

Apoc. 18 lichten/leert Joannes:waer mede oock Ba-
 ruch spot in sijn 6. cap. maer gelyck de wlen
 ende Aleer-muylen dat licht s'daechs niet en
 mogen verdragen/ also moghen de Papisten
 oock niet. Heur afgoden zyn blind/ soo zyn sy
 oock / ende willen heur blindheit niet beken-
 nen:de God des Hemels is niet blind/ daer-
 om begeert hy geen kersten oft lampen: maer
 de sonne / mane ende sterren zyn sijn lichten:
 ende hy verlicht allen menschen in dese wee-
 relt comende. Daer t'sauont licht wordt aen-
 gesteken/dat is die kersten gebuycken:ghe-
 ghelyck sy die mis buycken / die s'daechs die
 aensteken.

Ioan. 1

Act. 10

Dat lxxviiij. Capittel.

Die lxxviiij. ketterije is dat die ketters
 eenen beesten / siekten ende ambachten
 eenen afgodt toe schickē : De verckens heb-
 ben Antonis / de honden Hubert / de koeyen
 ende peerden Luner / de tantlweert Apollo-
 nia / de schoyfte Job / de schippers Clemens /
 die kleer-maeckers Franciscus / de schoen-
 maeckers Crispyn / die eenen baert begeeren /
 die aen-roepen S. wilgefortis / als in die
 blasphemische Willael vā Utrecht dese spot-
 telicke Collect staet : Familiam tuam quæsumus,
 Domine, beatæ Wilgefortis virginis & martyris tuæ,
 regis filiæ meritis & præcibus respice, & sicut ad præ-
 ces ipsius, quâ concupiuit barbâ accersere fecisti, &c.
 Alle dese Afgoden ende afgoderije hebben sy
 van de Heydenen / van welck zyn aen-ge-
 socht

socht Mars/ voor welcken sy n̄ hebben Mar-
 tinus: Apollo/ voor welcken sy n̄ hebben
 Apollonia oft Cosmas: Diana/ voor welke
 sy n̄ hebben Hubert/ etc. ende sy hebben eer-
 macht: want in niemant dan in Christo Jhesu
 is salicheit: ende daer is gheen ander salich-
 maeckende naem/ als Petrus leert: ende oft-
 men Hubert oft sijn honden/ Antonis oft sijn
 vercken/ Gheertruyt oft heur ratten aen-
 roept/ men crycht al euen veel: want God is
 alleen de helper ende salich-maeker/ ende daer
 is geen ander: want sijn eere gheeft hy gheen
 ander: maer de bloote naem is Christo Jhesu
 nauwelick van de Wil-kreemers ende Wil-
 hoorders gegunt: want hy is alleen de Die-
 ster/ alleen de Salich-maeker/ alleen de Mid-
 delaer ende de eenige versoener: maer de Pa-
 pisten verlacken dat.

Ag. 4

Esa. 42

Dat lxxix. Capittel.

De lxxix. ketterye is/ dat de kettters cano-
 nizeren/ dat is/ sy rekenen onder t getal
 der Heyligen/ die dat Paul dom verstercken/
 gelyck Franciscus/ Clara/ Brigitta/ Bruno/
 Thomas Aquinas/ etc. Dese raserye hebben
 sy van de Heydenen/ welke also Aries/ Leo/
 Lancer/ etc. hebben gherekent onder den Si-
 gniferum orbem: ende wat hebben alle Paul-
 schen afgoden geweest/ dan Arictes/ Leones/
 Lupi/ etc. wat schade datse in dat Christen-
 dom hebben ghedaen met heur Wissen ende
 valsche leeringhen weten wy n̄: also dat de

E Turc

Turcken verdraeghelicker zyn geweest. So weten wy dan dat de Pausen gheen macht hebben om heylighen te maecten / want de Paus is selfs niet heyligh / maer wordt van Paulo ende Johanne in de openbaeringhe een duyuel / een onde Slanghe / een valsche Propheet / een mensch der sonden ghenoeemt: ende syn leeringe is een leeringe der duyuelen / om dat hy verbiet den houwelickē staet / en de spys / 1. Tim. 4. Maer Godt die alleen is heyligh / die maect heyligh alleen: hy kent de sijne / 1. Timoth. 2. hy sal de bocken van de schapen scheyden.

Mat. 25

Dat lxxx. Capittel.

DE lxxx. ketterrye is / dat de ketteren van de tempels maecten stallen ende schueren / want alderley beesten sietmen in de Pausche afgodische tempels: Gheert ruyt heeft eenen staf met ratten / Jooris heeft syn peert / Antonis heeft syn vercken / Joān syn lam / Hubert syn honden met dat hert / etc. maer den tempel Gods / als Paulus leert / heeft gheen gemeenschap met de bilden / van welcken eerdinghe wy moeten vlieden / 1. Cor. 10. Ende om dat de Pausche tempels soo onsuuer zyn ende besayt met afgoden ende afgoderrye / soo commet dat de Christenen nae Gods beuel / moeten wt middel gaen / 1. Cor. 6. Apocal. 18. so commet ooc dat Godt de Pausche tempels met onweder dicmael meer vernielt / dan een schoen-maekers huysken: soo commet oock dat

2. Cor. 6

dat Moyses en Joannes lieuer hebben Gods
 woordt in de woestijn geleert. Christus ende
 de Apostels hebben lieuer in huysen/ schepen/
 bergen/ ende op straten geleert / dan sy in af-
 godische tempels dat woordt Gods (welck
 een vyant is van alle afgodische plaetsen) son-
 den geleert hebben: ende een Predicant moet
 dat Euangelium te costelick kennen/ dan dat
 hy dat sal prediken in een tempel met altaren
 en bildē besayt: welck als hy die voor sijn oo-
 gen siet/ hoe sal hy altyt daer derrē prediken: Act. 17
 Paulus voor- by gaende een altaer/ heeft daer
 tegen geleert/ maer hy is daer niet gebleuen.
 Christus heeft de wissel- bancken om gestoo- Ioan. 2
 ten: ende wat zyn nu de altaren der Papisten
 dan wissel- bācken/ ende heur tempels moort-
 cnylen: om datse met Wissen/ bilden/ etc. dat
 volck in de tempels vermoorden / in welke
 niet geschiet dat Christus ghebidt. Ende so
 comet dat de Christenen niet begheeren in de
 afgodische Pausche tempels te commen. Te
 Hierusalem was een tempel/ maer in die wa-
 ren geen Sacraments- huyskens/ noch Wif-
 maeckers/ noch Wisse: maer de ketters strij-
 den voor heuren steenen tempel meer/ gelyck
 de Joden/ dan voor de Christenen/ welke de
 leuende tempels zyn/ welke sy met vier/ sac-
 ken galgen/ rayers/ etc. vermoorden: dat zyn
 de vruchten welke de Pausche kerck- gan-
 ghers doen: ende sy gaen 50. oft 60. iaren in
 heur afgodische kercken om Wisse / Wet-
 ten/ etc. te hooren: ende sy leeren altyt/ ende 2. Tim. 3
E h comen

Luc. 5

Act. 7. 17

comen nēmermeer tot de kennisse der waerheit: sy weten ende leeren soo veel niet / dat Godt alleen de sonden vergheeft: dat Godt niet en woont in tempels die met handē zyn gemaect: dat wy geen verdiensten hebben dan de helle: dat Godt nō gheen offeranden van meel begheert.

Dat lxxxj. Capittel.

3. Reg. 18

Rom. 6

Rom. 12

DE lxxxi. ketterrye is / dat de kettters duels / draken ende de helle in heur afgodische tempels hebben: maer lieue Papisten / de duuel is een geest / hoe moecht ghy sijn gestalte weten? Raedemael dan de tempels so afgryselick zyn / ist dan wonder dat de Christenen sicks selfs laten dooden / lieuer dan sy in allsulcken onsumere Pausche kercken soudē gaen? Lieue Christenen / wy moeten niet manck gaen: maer is Godt de Heere / so laet ons hem volghen: is Baal / so laet ons hem volghen: wy moghen Godt ende den Paus niet r'samen aenhanghen: die ghy dient / sal v loon geuen. Ghy moet eens steruen / daerom huychelt noch hoereert met den Paus niet: met lyf ende siele wilt Godt gedient zyn: v lichaem moet ghy Godt offeren: ende verliest ghy v leuen om dat Euangelium / so vint ghy dat / als Christus vermaent. Hier mach ick niet verkwijghen / dat de Mis-kreemers op heuren stoel in heur afgodische tempels nō roepen: Ick setter myn siel voor / want sy siens dat heur Mis-kraem vergaet. Maer de Christenen

stenen weten dat een yegelick sijn eyghen last Gal. 6.
 ende wercken volgen/ ende ontfangen loon:
 sy weten dat Petrus ooc sprack tot Christum/
 Ick sett myn siel voor v: maer gelyc Petrus
 de eerste was die Christum verlaecte/ also ver Ioan. 13
 laecken de Mis-creemers nu Christum: in
 wiens leere om datse niet blyuen/ soo hebben
 sy gheen Godt/ als Ioannes in sijn tweede
 brieu leert.

Dat lxxxij. Capittel.

DE lxxxij. ketterijc is dat de ketters heur
 afgodische tempels den afgoden toe-ey-
 genen oft dediceren. Salomon maecte een
 huys/ niet om Godt daer in te sluyten/ maer Act. 7
 om daer in te bidden: maer hy dediceerde dat
 niet Claes/ Martijn/ Pantraes/ Kombout/
 Utsel/ willebrort/ etc. alsoo dat de Papi-
 sten niet een tempel hebben/ oft hy is afgoden toe
 gheeyghent: ende om dat Iesus daer gheen
 plaetse heeft/ so comet dat sy geen tempel Je-
 su hebben: ende wat grouwelicke afgodische
 gelt-soeckende valsche diensten dat de Papi-
 sten in heur tempels doen/ weten de Christe-
 nen. Mjn huys (spreect de heere) is een huys Luc. 19
 des gebedts: hy seyt niet/ ons Lieue-vrouwe
 kercke/ S. Peetrs kercke/ S. Matthijs ker-
 ke / etc.

Dat lxxxijij. Capittel.

DE dyentachtichste ketterijc is dat de
 ketters oprichten altaren van Claes/
 Seruaes/ Dionys/ Quiryne/ etc. welcke sy van
 E ij de

Virgilius:
En quatuor
aras, Ecce
duas tibi
Daphni,
duo que al-
taria Phæ-
bo.

de Heydenen hebben / welke veel altaren
hadden: maer de Joden was een altaer ghe-
oorloft te maecten voor de toe-comste Chri-
sti / welck een figuer Christi was: maer nu
behoeven wy gheen altaer / om dat wy gheen
offerande en hebben: want wy hebben Chri-
stum de eenighe laeste opperste Priester / en-
de niemandt staet aenden altaer / als de Apo-
stel leert tot den Hebreen int 7. cap. ende die
nu de altaren voor- staet / die defendeert een
hoop steenen / van welke sy ghemaect zyn /
die bekendt dat Messias met sijn toe-comste
niet voldoen en heeft. Daeromme heeft Godt
de Baals altaren gheboden te vernielen /
Exod. 34. Deuter. 7. 12. Judic. 6. 4. Reg. 11.
23. 2. Paral. 14. op welke maer eenen af-
godt was / hoe veel te meer salmen de Paul-
sche altaren af breken / voor de welke een
ront Mis-coeckken voor een Godt wordt
aenghebeden: voor de welke Christus ver-
diensten ende doot wordt vertreden ende
veracht: ias een stukken meels wordt ghe-
eert / ende de hemelsche Godt wordt out-
eert: ende alle dese altaren worden om schan-
delick ghewin ghebout / sonder beuel Chri-
sti / die sijn Quontmael aen een tafel ghehou-
den heeft sittende / ghelyck ons Broeders
doek doen. want Christelicke Predicanten
moeten Gods woort te costelick houden /
dan dat sy dat souden prediken in afgodische
tempels / in welke de altaren staen op wel-
ke de Antichristen hebben heuren meel-godt
ghe-

Luc. 21

gheraybraect ende getoouert. Ende zyn Mo-
 les/ Josias/ Josaphat ende Bedeon ghepre-
 sen om datse de Baals altaren hebben af ge-
 broken / hoe veel te meer die nu de Pausche
 altaren vernielen / op dat het volck te beter
 mach den leuenden Godt dienen/ welck geen
 plaetse heeft daer de altaren staen. Ende hoe
 wel dat sommige Predicanten segghen: met-
 ter tijt / soo moeten sy weten dat wy gheen
 tijt hebben/ ende wy en moeten Godt gheen
 tijt setten / maer lieuer moet een Predicant
 in huysen / hof / straete / woestijn / etc. predi-
 ken/ dan in een tempel in welke de altaren
 zyn. Ende wat vruchten dat veel steden en-
 de dorpen hebben ghedaen daer sy heur alta-
 ren/ bildren / vuynte ende andere Pausche
 grouwelen hebben laten staen / ende meyner
 dat ghenoech is dat sy dat woordt suuer
 prediken/ dat lietmen op veel plaetsen. En-
 de nademael datse teghen den Paus een op-
 richter der altaren staen roepen op stoel/ soo
 behooren sy eerst te sien oft sy met den Paus
 niet hoereren / oft sy niet noch in veel dingen
 eens zyn met den Paus. Hier segghen sy
 datse dat doen om de swacken / alleens oft
 dat voor Godt naemaels sal ghelden/ alleens
 oft sy met een altaer dat volck souden mo-
 gen sterck maeken: maer om dat sy selfs swac
 zyn/ ende sorgen datse van heur warme nisten
 souden moeten bliegen/ daerom seggen sy dat
 dat volc swack is/ welck deur huychelrye niet
 mach gesterct worde. Ja/ seggē sy/ de Princen

Hodie si
 vocem Dei
 audiueritis

2. Cor. II

ende Heeren behooren de altaren te vernies-
 len: ende dit segghen sy/ ende sy sien niet datse
 heur selfs meer besculdigen: wāt waertsaecke
 datter veel Danieles/ veel Timothei waren/
 men soude veel Josias/ Ezechias ende Josas-
 phats vindē: maer weynige willen eens met
 Saulo gesteenicht / dymael met roeden ghe-
 slagen worden: hoe wel dat ick weet de trou-
 wicheit van M. Gherrit predicant van Vla-
 nten / Jan Arents / Jacob Michiels / Deeter
 Gabriels / Georgius Sylvanus / Henricus
 Mellemius / Albrandus/ ende meer andere/ die
 heuren hals dickmael gewaecht hebben hey-
 melick ende openbaer: ende zyn myn lieue
 vrienden: want sy saeghen dat den Daus sijn
 onsuuer onghewyt wy-water niet soude wt
 de tempels gheworpen hebben om Christus
 wil / wat souden dan de Christelicke Predi-
 canten yet toelaeten / dat de Daus ghebrocht
 heeft in de tempels:

Dar lxxxiiij. Capittel.

De lxxxiiij. ketterye is / dat de ketters
 veel seest-dagen Blasij/ Machuyt/ wal-
 druyt/ Quirini/ Willebrordi/ Leopoldi/ ende
 diergelycke onbekende afgoden ghebeden te
 houden / met costelicke cleederen/ ghulfighe
 maeltijden / ende onbehoorlicke afgoderye:
 alsoo datmen heur seest-daghen niet beters
 mach vernemen / dan aen heur herberghen/
 welcke dan vol dronckaers zyn: ende datse
 dan proncken ende sitten leech voor de doore/
 verha-

verhaelen achter-clap ende ander lieden ge-
 breken. Christus ende de Apostels hebben
 gheen feest-daghen Samuelis/ Helie/ Josie/
 Davidis/ etc. ingestelt/ so moeten wy nu oock
 niet: want die ouertreedt ende niet blijft in de
 leere Christi/ die dat fundament heeft geleyt/
 ende niemandt mach een ander legghen/ die
 heeft gheen Godt: ghy zyt mijn Discipels/ ist
 saecke dat ghy blijft in myn woordt/ vermaet
 Christus: die niet vergeten heeft dat noodich
 is in de gemeynte/ waer van hy dat hooft is:
 ende de Predicanten zyn getuygen ende die-
 naers Christi/ geen meesters Christi: een ge-
 tuyghe mach anders niet doen noch spreken/
 dan hy ghesien ende ghehoort heeft. Ende nu
 zyn alle rechte Predicanten ghelonden ghe-
 lyck Christus: ende sy moeten niet doen dat
 heur goet dunct/ Deuter. 12. maer sy moeten
 dat Reformatie-boeck Christi dat nieu Testa-
 ment open doen ende volgen/ ghelyck de Jo-
 den in de Besnydenis ende Dhase/ hebben
 Mosen gheuolcht: ende die een ander leere
 volcht/ is opgeblasen/ en weet niet/ 1. Tim. 6.
 sy maecken tweedracht ende ergernis/ die by
 de leere Christi niet en blyuen/ Rom. 16. ende
 al waer dat een Enghel een ander Euange-
 lium ons prediceerde/ so moeten wy dat ver-
 vloecken: want in Christo zyn allen schatten
 des wysheit ende wetenschap: sijn dwaesheit
 is wijser/ als Paulus leert/ dan de menschen:
 met mensche gheboden wordt hy te vergeefs
 gedient: wat hooch gheacht is by den men-
 schen

2. Ioan. 1

1. Cor. 3

Ioan. 8

Eph. 5

Luc. 24

Act. 1

1. Cor. 3. 4

Ioan. 20

Gal. 1

Col. 2

Mat. 15

schen/is een grouwel by God/ Luc. 16. Hier
 roepen de Papisten/ dat allen heur feest-dagen/
 die meer zyn dan dagen in t'iaer comen/
 als die heuinden sullen die dry oft vier vers-
 cheyden afgodische Almanacken in de handt
 nemen / worden ter eeren Gods opgebracht/
 ende noodich zyn : ende alsoo meynen sy dat
 Christus de eer syns hemelsche Vaders heeft
 verzwegen: sy meynen dat Christus wat nood-
 dichs heeft vergheten/ om dat hy gheen feest-
 daghen van Abraham/ Isaac/ Jacob/ Joa-
 nes/ etc. heeft geboden.

Dat lxxxv. Capittel.

DE lxxxv. ketterye is / dat de kettters de
 dagen die van Godt zyn ghemaect/ hee-
 ten S. Claes dach/ S. Jans dach/ ons Liene-
 vrouwen dach/ etc. allees oft Claes/ Jan/ etc.
 die dagen hadden gemaect: daerom sullen de
 Christenen de dagen tellen/ gelyck Moses en
 de Propheten / den eersten dach / tweeden
 dach/ etc. niet Maendach / Donderdach/ etc.
 gelyck de Heydenen. Ende oft nu een licht-
 uaedich mensche wilde seggen/ men moet so
 curioos noch superstitioos niet zyn: so inde-
 ten sy weten / dat wy niet superstitioos zyn/
 als wy Moses ende de Propheten volghen:
 want Moses ende de Propheten hebben niet
 superstitioos geweest/ dat is/ vol van valsche
 diensten: want Superstitio / is een valschen
 dienst: ghelyck Religio / een rechten dienst
 Godts.

Dat

Dat lxxxvj. Capittel.

DE lxxxvi. ketterye is dat de kettters seest daghen houden van keerssen / als Lichtmisse: van meel als Sacraments-dach: van hout als Palm-dach ende Cruys-dach: als Cathedra Petri dat is Peeters stoel / alleens oft Petrus met een stoel soude achter-landt geloopen hebben: wiens beste huylraet was Moses met de Prophten: ende hadde somtits sijn Daleys by een Leer-touwer / ghe-naemt Simon. Darne Petre / ghy waert doen rycker dan nu de Pausen zyn / hoe wel dat sy tonnen gouts met Wiffen / afflaets-brienen / etc. roouen: also dat de Paus Joannes de 21. hadde twee hondert tonnen gouts met afflaets-brienen gherooft ende vjstich: want alle Pausen hebben anders niet ghesocht / dan in de kisten ende kassen te zyn: ende sy hebben met spinnen en weuen heur Pausdom niet gewonnen: maer hebben meer gherooft dan de Turcken / onder dexel van heylicheyt.

Dat lxxxvij. Capittel.

DE lxxxvij. ketterye is dat de kettters een houten ezel om treckē / alleens oft Christus op een houten ezel hadde ghereden: siet hoe dese gynchelaers alle dinc willen na gynchelen: welck saliger ware datse Jesum Christum volchden: maer dat is heur te swaer: en meynen dat naemaels niet sal swaer vallen te hoozen: Gaet van my alle die ongerechtheit Mat. 7
doet,

doet. **D**e kinderen/ neemt v salicheit waer te
wylen ghy leeft: wāt t'zy Keyser oft Coninc/
ryck/ armen/ gheleerden ende onghleerden/
sy moeten eens steruen/ ende moeten reke-
ninge geuen.

Dat lxxxviij. Capittel.

De lxxxviij. ketterye is / dat de kettere
houden in gulsicheit **W**erfwoze-maen-
dach/ **V**etten-donderdach/etc. wat momme-
rye ende gulsicheit dat de Antichristen op die
daghen bedryuen/ is schande om te verhalen:
Dheylighe Turcken by dese Saduceen! ende
sy willen noch all sijn Christenen zyn: ende
sy noemen dat vrolicheit / alleens oft yemant
dan inden Heere sick behoort te verblijden:
ende verwachten alle ure de toecomst Christ-
ten oordeel. Hier wil ick niet segghen wat
ghetier datse op heuren witten-donderdach/
Goede-vrydach / etc. bedryuen: men mocht
dan liener onder duysent woluen sitten / dan
in de Pausche tempels/ alsulcken getier mae-
ken sy: ende dit heeft heur moeder de heylige
Kercke also geordoneert/ segghen sy: welke
Ioannes een moeder van alle hoerdom ende
grouwelen noemt: ende is de vrouwe Gods
niet/ als de Propheete Osee in sijn tweede ca-
pittel vermaent. Ende ons moeder de heylige
Kercke dwaelt niet/ roepen de Papisken:
dat is waer/ de Pausche kercke dwaelt niet
van de kisten ende kassen: maer hoe seer datse
van God en sijn woord dwaelt/ wetē die een
nicis

Phil. 4

Apoc. 17

nien Testamēt door-lesen : en̄ met alsulcken
 woorden betooueren sy dat volck/welck niet
 siet dat de Mijl-kreemers de meeste sonden en̄
 grouwelicste afgoderye bedrijuen op heur
 hoochste feest-dagen:wāt op heuren Paesch-
 dach schenden sy dat Auontmael:op den qua-
 de-vrijdach oft Boede-vrijdach/ als sy spre-
 ken/kussen ende lecken sy een houte cruyts:en̄
 omhelsen den gecruysten Christum niet : also
 spelen sy lieuer met houten bildē/dan sy God
 (door welcken alle boomen wassen) souden
 alleen eeren ende dienen : die om gheen oor-
 saecke meer de plagē sent/ dan om de eeringe
 der bilden. Op heure Kerf-misse wat boene-
 rye ende afgoderye datse snachts bedrijuen/
 is niet wel mogelick om te spreken: hoe wie-
 ghen sy met houte wiegghen inde kercke/ ende
 singen afgodische Leyssenen:also dat de Hey-
 denen noyt so ontsinnich hebben geweest/als
 de Pausche Heydenen zyn: welcke heur rase-
 rye altyt besluyten met dese loghen/ Het ghe-
 schiet al ter eeren Godts : ende de hemelliche
 Godt heeft daer niet af gebodē in sijn woort/
 in welck staet hoe dat hy wilt gheceert zyn/
 maer niet met handen/Act. 17. want hy is een
 geest/ Ioan. 4.

Dat lxxxix. Capittel.

De lxxxix. ketterye is/dat de kettters ghe-
 bieden Bilden Francisci/ Huberti/ Se-
 ueri/ Apollonie/ Barbare/ etc. welcke sy seer
 prijsen/om dat de Pausche afgoderye seer met
 dese

dese superstitione ende ghelt-soeckende afgoderen
 worden gesterct: want elc Gilde laet Misse/
 etc. singen/ draecht een tortse voor de blinden
 afgoden; maer die den Heere vreesen / die
 gaen wt middel als sy dese hoereren bedriven:
 ende sy dencken/het is beter te vallen in
 de handen der menschen / dan in de ewighe
 granschap Bods.

Dat xc. Capittel.

De xc. ketteren is dat de ketteren singen
 Latijnsche Metten/Vesperen/Completen/
 Houte-cruys-lob / Misse/ etc. voor heur
 dooue bilden/ gelyck de Baals-papen; Regum
 18. waer mede oock de Propheten spotten/
 Dauid/ Jeremias / Amos ende Baruch.
 Ioannes in Apoc. cap. 18. vermaent dat daer
 de Pausche Babylonische kercke is als een
 molen-steen in de zee gheworpen/ de stemme
 der sanghers niet meer sal gehoozt worden.
 Christus ende de Apostels hebben daghelics
 gheleert dat Euangelium/ Luc. 19/ Ioan. 18/
 Mar. 16/ Act. 5, 20/ 1. Corint. 1. 9. 15. ende een
 recht Predicant is gesonden gelyck Christus/
 Ioan. 20. ende moet in de leere Christi blyuen/
 oft hy soude geen God hebbe/ 2. Ioan. 1.
 ende veel sullen inden ioncken dach segghen/
 datse ghepropheteert hebben/ maer Bodt be-
 haecht dat niet / als sy niet doen na sijn gebot:
 wat segt ghy Heer Heer (vermaent Christus)
 ende doet niet dat ick gebiede. De kercken-
 dienst welck de Paus heeft met sijn ghelt-

Mat. 7

Luc. 6

ghele-soeckende grouwelen verduyffert / is
 van de Apostels wel voorgheschreuen / alsoo
 dat niemant dert verwachten nae een ander
 reformatie : want wat menschen dichten / is
 maer een defornatie / ende duert twee oft dry
 iaeren / ende dan wat anders : maer dat Euan-
 gelium is ewich / Apoc. 14. Christus heeft
 geweten hoe dat hy ons soude salich-maken /
 so heeft hy oock geweten hoe hy synen kerc-
 ken-dienst soude ordineren. Ende oft sy roe-
 pen / ons moeder de heylige kercke heeft ge-
 ordineert voor de afgoden te singen : de Chri-
 stenen kennen de helsche afghenallen kercke
 des Paus niet / want Christus is dat hooft Ephe. 5
 synre gemeynthe : Christus est dictator Ecclē-
 sic / non Pāpa : daer is maer een wet-gheuer /
 als Iacobus in syn 4. c. leert : de Christenen
 achten niet wat de Paus gebiet / maer de sca-
 pen hooren de stemme heurs herders Christi / Ioan. 10
 ende volgē geen vrendelinck : ende hy maect
 tweedyacht ende ergernis / die de leere Christi
 niet volcht / als Paulus Rom. 16. cap. leert.
 Ende ick wilde wel dat alle Leeraers ghe-
 dachtich waren dese schrickelicke sententie /
 Die wat toe oft af doet / sal wt dat boeck des Apoc. 11
 leuens gedaen worden : ende datse met Pau-
 lo spraken / Ick soude niet derten spreken dat
 Christus niet ghedaen heeft / Rom. 15. maer
 vele meynen dat genoegh is twee oft dry hon-
 dert daelders t'iaers te ontfanghen : als een
 Predicant volle loon ontfangt van de ghe- Act. 20
 meynthe / so moet hy oock met Paulo segghen /
 Ick

Ick hebbe vallen den raet Gods gheopenbaert/ende hebben niet verzwegen.

Dat xcj. Capittel.

Dexci. ketterye is/dat de ketters vastendagen Francisci/Barbare ende diergelycke opworpen / daer een Christen alle ure moet sober zyn / want hy weet niet wanneer dat de Heere sal comen : maer hoe de Papiſten vasten / dat machmen sien aen de dicke kakere ende wotstekende buycken der Noniken ende ander Mil-kreemers: also datse sich behooren te schamen/ dat sy eens derren roepen op stoel/ Moses/ Helias/ Daniel/ Christus ende de Apostels hebben geuast/ daer sy nacht ende dach droncken zyn: iae in de Millen ontbyten de Mil-kreemers/ gelyck die in den branden wijn gaen. Hier roepen sy/ die de Heyligen help niet behoeft / die vaste heuren anont niet: ende sy weten niet dat wy niemants help behoeven/dan Gods help: welke als hy met ons is / wie mach teghen ons: want in hem alleen is salicheit: so sullen dan de Christen en vastē gelyc Christus gebiet/ te weten / datse sich alcht sullen wachten heur herten te beswaeren met brasterye/dronckenschap/ende met sorghen des leuens: ende als de Christenen soo vasten/ so soecken sy gheen verdiēsten daer in/ maer bekennen te zyn onnutte knechten.

Dat xcij. Capittel.

Dexcij. ketterye is/dat de ketters gebieden vasten-daghen met visch: ende men mach

Rom. 8

Act. 4

Luc. 21

Luc. 17

mach niet bewijzen ofsmē met visch/ vleesch/
 case/butter/eyeren/ bier/ water oft wijn sal va-
 sten: want alle spijse heeft Gode gheschapen
 om te nutten met soberheit ende danckaer-
 heit: maer om dat de Pausen verbieden / soo
 weermē daer wt datse leeren leeringhen der 1. Tim. 4
 duuelen: maer dit ghebodt des Paus mach-
 men breken / als men vandē bul- kreemer den
 Paus coopt een bulle/ ende sy weren niet dat
 de Paus geen macht heeft om de spijse te ver-
 bieden/ om dat hy die niet heeft gheschapen: en
 so noemt dock Paulus visch/ vleesch/ iae dat 1. Cor. 15
 meer is / de Mil- kreemer etet op den sesten
 ende seuensten dach synen vleesch- christum/
 also doet hy tegen des Antechrists van Roo-
 men gebodt: ende meer schuttelen visch siet-
 men op een tafel / men souder hondert men-
 schen mede spijzen: dat de Mil- kreemers soo
 beleeft waeren als sy dat vleesch verbieden/
 datse twee oft dry schuttelen visch droegen in
 de armen huysen soo mochten sy heur vleesch
 sparen: maer sy eten soo geerne vleesch/ datse
 dickmael de leuende Christenen vermoor-
 den/ als sy arbeiden op heur feest- dagen/ als
 sy een Bybel lesen / als sy de afgodische tem-
 pels niet versoecken: maer dat vleesch eten
 achten de Pausen ende syn- menbidders niet:
 eant ergo Papales epicurei cum suo prodigo
 ieiunio. Christus gebiet nergēs/ etet op dien
 dach visch/ op dien dach vleesch. Ja ten stont
 niet quaelick/ roepen de Pausche Saduceen/
 doen men geen eyeren/ noch butter/ noch ka-
se

se heeft gegeten. Ten stont oock niet qualick
doen men heeft al gegeten dat in dat vleesch-
huys wierdt vercocht / 1. Cor. 10. doen men
gheen menschen moorde om t'gheloeue: ten
stont niet quaclick doen men aen Iesum al-
leen geloofde. Jhu ons voor-ouders al ver-
doemt / vragen sy dan / alleens oft sy noyt had-
den gelesen / dat die aen Iesum niet ghelooft /
is verdoemt / Ioan. 3. Mar. 16. ende die God
niet kennen / vermaent Paulus / ende niet ge-
hoorlaem zyn dat Euangelio ons Heeren
Iesu Christi / sullen lyden pijn de ewighe
verderffenis. Die nu aen Wissen / heur eygen
afgodische wercken / etc. hebben ghelooft / oft
sy Godt gekent hebben alleen / dat gheue ick
een yghelick te bedencken. Hier roepen sy
oock / het heeft so lange gestaen / ende sy weten
niet dat Christus geen gewoonte is noch tyt /
maer de waerheyt.

Ioan. 14

2. Theff. 1

Dat xcij. Capittel.

De xcij. ketterye is / dat de kettters swe-
ren lichtueerdelick by de Schoone-moe-
der-Gods (als sy seggen) ende andere creatu-
ren / sacramenten / wonden / etc. Dat sy Godt
kenden / sy souden Godt in een waerachtighe
sacche tot een ghetuyge nemen / almen lesen
mach Exod. 22. Deut. 6. 10. Esa. 45. 6. Psalm.
115. 63. Hebre. 6. Den naem Gods machmen
niet mis bruycken / maer gebuycken. Ende
die oock seggen / ick sal dat doen / oft daer rey-
sen / gelienet God / die spreken oock Schrifte-
lick /

Deus est
mihi testis,
sæpe apud
Paulum
occurrit.

lick/Actoz. 18. Roman. 1. 1. Corinth. 4. Phil. 1.
 Hebreoz. 6. Ethnicum est laus superis, gratia
 dijs, Deo enim soli nos omnia ferimus accepta. Ende
 Godt claecht door den Propheet / datse by die Hier. 3
 sweeren die gheen Goden zyn: daerom wilt
 dock Christus niet datmen sal by creatueren Mat. 5
 sweeren / als Hemel / Aerde / etc. maer onse
 woorden sullen gesonten zyn: want van alle Col. 4
 leedich' woordt / sal God rekeninge eyschen. Mat. 12
 Ende niet vindt n' Epicureen / welke als
 sy by wonden / Godt / etc. sweren / soo segghen
 sy datse daer geen achter-dincken in hebben /
 alleens oft Godt die onschult sal hooren na-
 maels / welke heur tonge ende mont behoo-
 ren te bedwingē / Jac. 1. 3. 1. Pet. 3. In huys /
 ouer tafel / inden winckel op ons werck / rey- Deut. 6. 8
 sende ouer wech / in schepens / waghens / ende 11
 ouer al / behooren wy van God met aendacht 1. Cor. 10
 te spreken / die ons alle dinc geeft: ende dwa- Col. 3
 se-clap behooren wy niet te noemen / Ephe. 5. Luc. 24
 want wt oueruloedicheit des herren / spreekt Act. 8
 de mont / Mat. 12. Een boose mensche spreekt
 quaet / ende goede mensche / goet: ende daer is
 niet beters dan Gods woordt.

Dat xciiij. Capittel.

DE xciiij. ketterye is / dat de kettere niet
 Maria spotten / als sy die noemen een Aduocata
 Aduocact: welke ketterye noyt van heur be- nostra.
 wesen is waerachtich te zyn: want Iesus
 Christus wordt van den Apostels een Aduo
 caet genoemt / en de Middelaer welke voor
 ons

ons bidt/ Rom. 8. 1. Tim. 2. 1. Joa. 2. He-
breor. 7. 9. Ende als de kettters Marie toe-
schryuen dat heur niet toe-comt/ so spotten sy
met Maria: want door Christum comen wy
tot den Glader/ Ephel. 2. 3. Heb. 7. Joa. 14.
die ons beladen roept/ Mat. 11.

Dat xcvi. Capittel.

DE xcvi. ketterye is / dat de kettters spots-
ten met Maria/ als sy die noemen een sa-
licheit der menschen daer in Christo Jesu al-
leen is salicheit/ ende geen ander salichmaec-
kende naem isser/ Act. 4. Maria is Jesus niet/
Maria is voor ons niet ghecruyft/ noch Paulus/
1. Corint. 1.

Dat xcviij. Capittel.

DE xcviij. ketterye is / dat de kettters Ma-
triam noemen ten poost des Hemels/
Ioã. 10. 14 ende Christus is de poort des Hemels / ende
de wech / niet Maria / welke sonder Christo
niet is salich geworden.

Dat xcviij. Capittel.

DE xcviij. ketterye is / dat de kettters Ma-
triam noemen heur hope / daer Paulus
1. Tim. 1. Christum Jesum onse hope noemt:
ende Dauid leert ouer al / dat wy aen Godt
sullen hopen: welke Psalmē van Dauid een
Papist heeft verandert / ende daer Dominus
Domine staet / schryft hy Domina.

Dat xcviij. Capittel.

DE xcviij. ketterye is / dat de kettters Ma-
triam noemen heur leuen / daer Christus
dat

In te Do-
mine spe-
raui, nec
pudesciam
in auum.

dat leuen is / als hy selfs tuycht Joan. 11. 14.
als oock Paulus Colos. 3. vermaent: maer de
Papisten leggen / Jesu wat hebben wy met v
te doen?

Dat xcix. Capittel.

De xcix. ketterye is / dat de kettters Ma-
riam noemen een Coninginne des He-
mels / daer Christo Jesu alle macht in Hemel Mat. 28
ende Aerde is ghegeuen / welck een Coninck
is des Hemels: ende myn moeder ende mijn
broeders zijn dese (vermaet Christus) die dat
woordt Godts hooren ende doen dat: maer Luc. 8
desententie Christi achten de Pausche Mis-
dedigers niet.

Dat c. Capittel.

De c. ketterye is / dat de kettters segghen
dat Maria dat hooft des serpents heeft
verplet: tegen dese ketterye leert Moses Be-
nel. 3. Paulus 1. Cor. 15. Rom. 16. Hebreoz. 2.
1. Joau. 3. al waer sy Christo Jesu dat toe-
schijuen: maer de Papistē spotten geerne met
Maria / ende sy meynen dat Godt sijn eere Esa. 42. 48
geeft een ander: sy weten niet dat Maria wt
genade ende ghelooue is salich / als de Euan-
gelist leert. Luc. 1

Dat cj. Capittel.

De ci. ketterye is / dat de kettters Ma-
riam een moeder der genade ende berm-
herticheit noemen: ende vertreden Mariam /
welcke door de ghenade ende bermherticheit
Gods salich is / gelyck andere geloouighen: Luc. 1
ende

ende Paulus noemt Godt een Vader der
bermherticheden / 2. Cor. 1. ende Maria schryft
alle dese blasphemien der Papisten heur selfs
niet toe in heur Danslegginge by Lucam aert
dat eerste capittel beschreuen / welck de Anti-
christen dagelick in heur gelt-soeckende Vles-
peren mommelen sonder sicheinge ende aen-
dacht / sonder Christus beuel : ende doen ver-
lozen arbeyt van smorgens tot den auont in
heur afgodische kercken.

Dat cij. Capittel.

DE cij. ketterye is / dat de kettters Ma-
riam aenroepen inden noot / daer Godt
alleen / als de Prophete David ouer al leert /
moet aengeropen worden inden noot; ende
ons Vader- onse leert ons / dat wy Godt sul-
len bidden om van dat quaet verlost te wor-
den : iac Maria ghebiet te doen dat Christus
gebiede / Ioan. 1. niet dat sy gebiede; want in
niemand is salicheit / dan in Christo Jesu : en-
de daer is geen ander salichmaeckende naem;
iac dieuen ende moordenaers zyn't die Chri-
stum Jesum niet ontfanghen voor den Sa-
lich-maecker: hy is veruloect / so yemant den
Heere Jesum Christum niet lief en heeft / als
Paulus leert.

Act. 4

Ioan. 10

1. Cor. 16

Dat ciiij. Capittel.

DE ciiij. ketterye is / dat de kettters schat-
tinghe roouen van die arbeyden op de
seest-dagen Marie / Claes / etc. maer die vlees-
schelicke

schelicke wercken doen/die dobbelen/den hol
 woypen/kaersen/schieten met bogen ende bus
 sen/dantzen en springen/bancketeren/pronc-
 ken met heur beste cleederen op de feest-dag-
 gen: Item die met Missen/Mette/Vesperen/
 Completen/Honte-cruys-los/etc. dat volck
 beroouen op heur feest-daghen / die worden
 niet gestraft: maer die dat huys vol kinderen
 heeft/die mach niet arbeijden/oft hy moet den
 Deecken oft Houisoor tribuyt gheuen. O
 Princen/Heeren ende Worgermeesters/ hoe
 comet dat ghy v onderdanen soo laet versin-
 den van de Papisten? Gode heeft v bescher- Deut. 17
 mers ende bewaerders gestelt ouer v onder-
 danen/ ende zyn v tribuyt ende tol schuldich/
 Rom. 13. Mat. 22. maer den Paus ende sijn
 Mis-kreemers/welcke gheen ouersten zyn
 van Godt gheroepen/ zyn de Borghers niet
 schuldich tribuyt te geuen. Men weet dat die
 dat Euangelium vercondicht/van dat Euan-
 gelio mach leuen/ 1. Cor. 9. maer Misse doen/
 Metten/Vesperen/etc. singhen/is dat Euan-
 gelium niet vercondigen:want dat Euan-
 gelium verhaelt niet van Missen/Vesperen/ en
 diergelycke gelt-feeften des Roomschen An-
 techrist /welcke onder dexel van heylicheit
 meer gerooft heeft dan een Prince/Coninck/
 oft Keyser van sijn patrimonium besit: daer-
 om sullen de Christenen op allen daghen/ iac
 alle ure bereypt zyn om Gods woordt te hoo- Mat. 5
 ren/om de wercken der liefde niet alleen den
 vrienden/maer dock den vyanden te bewij- Rom. 12

Mat. 6

Leuit. 26

Ioan. 5

fen/op alle tyt eerst soeckē ende bidden God/
 ende dan tot sijn handt. werck. neeringe ende
 ampt gaen/ende beuelen God die seghene: en
 oft de Antichristen seggen/ het is Sabbathum/
 ghy moecht dat oft dat niet doen/ soo sal een
 Christen antwoorden met den mensche die
 xxxviij. iāeren hadde cranck gheweest / Iesus
 heeft my geseyt/ etc. Paulus vermaent oock
 op veel plaetsen/ dat hy nacht ende dach ghe-
 arbeydt heeft/ gheen dagen aensiende: want
 mach een Mil-kreemer dagelick sijn cost roo-
 uen met Wiffen/ so mach een ambachts-man
 die dat huys vol kinderen heeft/ als hy eerst
 Gods woordt gehoozt heeft/ sijn hantwerck
 dagelick doen. Hier roepen de Papisten/ alle
 dinck moet ordentlick toe-gaen: ende sy mey-
 nen dat Christus een ongheregheltheit heeft
 ingestelt/ om dat hy geen feest-dagen Marie/
 Petri/ etc. heeft gheboden in leechheit te hou-
 den: siet hoe stout datse zyn / Antichristi insimu-
 lant Christum ataxia. Christus behoort de mee-
 ster te zyn/ Matt. 23. Ioan. 13. ende sy willen
 van Christo een discipel maecken die van de
 Mil-kreemers sal gheleert worden: welke
 oock roepen dat de feest-dagen Marie/ Petri/
 Pauli/ Stephani/ etc. noodich zyn/ om de hi-
 storie van die voor te lesen/ datse mogē wercen
 wat Petrus/ Paulus/ Stephanus/ etc. gelede
 hebben: maer lieue Papisten / hoe comet dat
 Petrus ende Paulus niet hebben de feest-da-
 ghen Ioannis des Doopers/ Stephani/ etc.
 gheboden/ welke niet noodichs hebben ver-
 swegen/

sweghen / maer hebben allen den raedt Gods Act. 20
 geopenbaert / maer niet van de feest-daghen
 Stephani / Joannis / etc. Ende als men een
 nieuwe Testament van capittel tot capittel Scriptura
 (want men behoort by stuckē de Schrift niet Ioan. 10.
 voor te lesen in de gemeynte / maer een Pro- non potest
 pheet oft Apostel van voren aen / Hierem. 36. solui.
 1. Thes. 5 / Colos. 4 / Act. 13. 15 / om beter ver-
 stant te crygen van de Schriftuer) verclaert
 dagelick / so salmen wel vernemen wat Ma-
 ria / Petrus / Paulus / etc. zyn gheweest men-
 derf daer om geen feest-dagen van heur ver-
 condigen: ende om alle Pausche feest-daghen
 af te brenghen / soo is dat den besten raet dat
 men dagelick Gods woordt verclaere: want Vtile Bloe-
 die teghen den Paus prediken / moeten sien cij confi-
 datse de Paus niet ghelyck zyn: ende om dat liū & pium
 Doopsel oft Auontmael te administreren /
 derfmen geen feest-dagen van menschen in-
 stellen / maer een Predicant mach de gemeyn-
 te aenlegghen / Lieue Broeders / op dien oft
 dien dach salmen Doopen oft dat Auontmael
 wt-deylen / gelieuet God / so comt by malcan-
 der: ende ghelyck hy in Doopen gheen feest-
 dach aensiet / also ooc niet als dat Auontmael
 wordt aengedient / wāt dat een is also waer-
 dich Testament als dat ander: ende dat men
 geen dagen moet ansien / bewyft Paulus met
 dese woorden daer hy seyt / also dickmael etc.
 1. Cor. 11. Ende dat de Mis-kreemers seggen
 dat wy daerom den Sondach hebben / om dat
 wy den Joden die dat Sabbatum houden /

Episcopi
officium
est opus
1. Tim. 3.
non ocium

Ioan. 4. 3
Luc. 24

Mat. 12

1. Tim. 5
Gal. 6
Phil. 4
2. Cor. 11

Act. 1

niet sonden gelyck zyn / is een blauw kindet
oorlaecke : ende sy weten niet dat de Joden
dat Sabbathum niet hebben ingestelt / als wt
Mose is kennelick : sy weten niet dat Chri-
stus dagelicx heeft gheleert / Luc. 19. Ioan. 18.
als oock de Apostels / Act. 5. 20. 28. sonder aen-
sien der dagen : so moer dan een Predicant die
van Godt gesonden is / nae geen feest-dagen
Marie / etc. sien / maer alreyt bereyt zyn om dat
Euangelium te prediceren / ghelyck een am-
bachts-man niet verdriet daghelicx sijn am-
bacht te doen. Ende al zynder maer twee oft
dri om Gods woordt te hoorzen / hy sal die
niet ongespijst laten / maer leeren gelyck Chri-
stus dat vrouwen van Samaria / Nicodemum
ende de Discipels na Emaus gaende geleert
heeft / hoe wel dat hoopken cleyn was : ende
om de gemeynte wil / moet een Predicant niet
doen tegē dat Reformatie-boec het nieu Tes-
tamēt / wāt hy is maer een dienaer en getuy-
ge Christi / en hy moet rekeninge geue van als
naemaels : ende oft de gemeynte groot wae-
re / daer salmen meer dienaers stellen / ende
men sal die noodrufft beschicken / want dage-
licx te prediceren is grooter arbeyt / dan een
schoen-maecker oft weuer te zyn. Hier mach
ick niet verschwygen / dat de Antichristen feest-
dach houden van Maria ontfangenis / ghe-
boorte ende hemel-vaert / waer van de Schrift
niet verhaelt / dan van de hemel-vaert Chri-
sti / maer darmen daer feest-dach af houden
sal / leestmen niet in dat Reformatie dat nieu
Testa-

Testament. Ende t'geeft my wonder dat de Antichristen Christum soecken in heur Sacraments-huysken / oft in heur afgodische Mis-coeckken / uadenmael sy feest-dach houden dat Christus ten Hemel is gcuaren / niet in dat huysken oft meel-coeckken / want soe souden wy hem niet deruen verwachten ten ordeel: ende die vleeschelick teghenwoordich is / den seluen verwachten niet: het was ons nut dat hy tot den Vader ginck / Joa. 16. niet in dat Sacraments-huysken.

2. Tim. 4
Act. 10

Dat ciiij. Capittel.

DE ciiij. ketterye is / dat de kettters loopen ende raden te loopen tot toouenaers oft loghenaers / welke sy waer-seggers noemen: ende dese toouenaers zyn meesten-deel Mis-kreemers / welke dat volc met Missen ende ongewyt wy-water also betooueren / datse de waerheit niet geloouen: ende also lange als wy Godt niet recht kennen / en hooren Missen / Metten / etc. so zyn wy betoouert. De Christenen weten datse tot God alleen heur toe-vlucht sullen nemen / niet tot toouenaers / welke in de kinderen des ongheloofs door den duuel crachtich zyn / ende zyn dienaers van Simon den toouenaer / oft van Elymas oft Sceua.

Esa. 47
Apo. 9.
21. 22

Gal. 3

Mat. 11

Act. 8. 13.
19

Dat cv. Capittel.

DE cv. ketterye is / dat de kettters heur Misse toe-schryuen wt-dyninge des duuels. Christus heeft de duuels sonder de Misse

1. Tim. 4
Apoc. 9

Wisse verdzeuen: de Apostels hebben sonder de Wisse door den naem Jhesu de duuelen verdzeuen: maer de Wils-kreemers om datse leeren leeringe der duuelen / ende aenbidden de duuelen / so mogen sy gheen duuelen verdziuen / want de Satan mach den Satan niet wt dzyuen / want Christus is de verwinner des duuels / Heb. 2. 1. Ioan. 3. Ende de Wils-kreemers hebben veel instrumenten / als sy meynen met welcke sy de duuels wt dzyuen / maer men weet wel dat put-water oft Rhijn-water meer machts heeft / dan dat Sausche wy-water: ende om dat Rhijn-water beter is / daerom wordt dat niet gecruyst / gelyck de Wils-kreemers heur kerck-water cruytigen.

Dat cvj. Capittel.

Ioan. 8

De cbi. ketterye is / dat de kettters heur wy-water toe-schryuen vergheuinghe der sonden / welcke ketterye ende blasphemie is tegen de Wisse / in welcke sy singhen / dat het lam Gods de sonde wech neemt / in welcke sy singen / Deus qui singulari corporis tui hostia totius mundi soluisti delicta, &c. Haer laster te spreken is den Antichristen niet nienuw: welc waert saecke datse mochten de sonden vergeuen / sy sonden so groote sonden dagelick seifs niet doen: maer ghelyck Barrabas de sonden niet mocht vergeuen / alsoo oock niet de Wils-kreemers / welcke rechte Barrabe / dat is / opvoer-maekers zyn: ende ghelyck Barrabas meer vytheit hadde dan Christus / alsoo hebben

ben nu de seditiose Papiſten meer voordeels dan de ongewapene Chriſtenen. Judas was een verrader nochtans heeft hy niet gheleert dat hy door ſyn eygen macht oft door wywa- ter de sonden vergaf maer hy bekende dat hy ghefondicht hadde: maer onse Pausche Jude bekennen niet dat se sondaers zyn/ maer dat- se zelfs de sonden vergeuen/ dat is datse zelfs God zyn: want die seyt dat hy de sonden ver- geeft/die bekent dat hy Godt is/welck alleen Luc. 9 de sonden vergeeft/ als de Phariseen beken- den/ die daer in wat geschicte waren dan de Pausche Phariseen.

Dat cvij. Capittel.

De cvij. ketterye is/ dat de kettters schrij- uen/ dat Christus Iesus allen sonden niet vergeuen heeft: o sacrilegium/o blasphe- mie! welck teghen de Bijl-kreemers is/ sin- gēde dese prophete van Christo wt den Pro- phet David / Ipse redimet Israel ex omnibus in- quitatibus. welcke singen wt Paulo van Chri- sto Iesu/ Dedit semetipsum pro nobis, vt redimeret nos ab omni iniquitate. De Apostels schryuen op herscheyden plaetsen/ dat Christus allen son- den wt doet/ Coloss. 2/1. Tim. 2/1. Ioan. 1. 2. want hy is gewont om onse sonden/ 1. Pet. 2. de Misse noch de Bijl-kreemer is voor onse sonden niet gewont/ so mach hy geen sonden vergeuen: want de Bijl-kreemers worden om Christus naem niet vervolcht/ want sy ken- nen Christum niet. sy vervolgen zelfs de Chri- stenen

Luc. 9

Tir. 2

stenen ende vermoorden dagelick: welck als
 sy bekennen dat Christus allen sonden niet
 vergeuen heeft / so bekennen sy dat wy maect
 een haluen Christum hebben / so bekennen sy
 dat wy Messiam noch moeten verwachten
 met de Joden die vol-doen sal: siet hoe laster-
 lick ende grouwelick dat de Pausche kercke
 is / waerom de Christenen groote oorzaecke
 hebben van die te wijcken: want begheeren
 eerlicke menschen niet te gaen in hoer-huy-
 sen / welke in Christelicke steden niet behoo-
 ren te zyn / hoe veel te meer behooren goede
 Christenen te vlieden van de Pausche tēpels /
 welke moort-cuylen en hoer-huyzen zyn / in
 welke de sielen met Missen / valsche leerin-
 gen / etc. wordē vermoort / in welke van Chi-
 sto wordt getredē tot den Antichrist / als veel
 Miss-kreemers dat selfs nu bekennen / als sy
 heur kisten ende kassen vol gerooft hebben /
 maer geuen heuren roof niet wederom / gelyc
 Judas syn 30. penninghen wederom brocht:
 maer hoe menich hondert Abt / myter-drager /
 welck sy een Biscop noemen / Cardinalē / etc.
 zynder die iaerlic 30. duisent ducaten roouen /
 door welck sy niet een Glader-onse lesen niet
 acendaecht: want men weet dat de Pausen / Ca-
 noniken / Moniken / Cardinalē etc. heur veel
 hondert ducaten iaerlic met spinne niet win-
 nen / maer de blinde weerelt siet dese tastelic-
 ke dieuerye der Miss-kreemers niet: maer als
 een diefken .i. oft .3. daelders neemt / die moet
 hangen nae heur bloedige edicten / niet na de
 Schrift /

Deut. 23

Luc. 19
Ezech. 16

Cardinales
 sunt carna-
 les Anti-
 christi Ro-
 mani car-
 dines &
 mancipia.

Schrijft/ Exod. 22. en de Wil-kreemers berou-
uen niet alleen dat gelt en lichaem/ maer oock
de siele: en oft yemant een half ure leede oft
singde/ soude hy daerom 8. oft. 9000. daelders
iaerlicx roouen getye de Wil-kreemers doen?

Dat cviiij. Capittel.

DE cviiij. ketterye is/ dat de kettters met
heur oor-biecht de Wil-hoorders betoo-
ueren en also berouue/ dat dusent huleke niet
souden voeren dat gelt/ welc met de gelt-ke-
lende oor-biecht/ welc een pijn-banck des di-
uels is/ van de Wil-kreemers is gestole on-
der deyel van heylicheit: en dit geschiet al ter
eeren Gods/ als sy roepen / alleens oft Chri-
stus die de eer sijns Vaders volcomelic heeft
voorgestaen en vercondicht/ niet soude ons ge-
boden hebben/ dat wy onse sondē in een brief-
ken schrijuen souden/ als van veel Papisten
geschiet/ oft tellē waert saeke dat de Danische
gelt-kelende oor-biecht ons noodich had ge-
weest/ want Christus heeft niet noodichs ver-
geren te leere door sijn Apostels. Christus sou-
de die beladen met sondē niet roepē. Mat. 11.
waert saeke dat de gelt-lockēde oor-biecht de
souden macht wech nemen: en nademael dat
de Wil-kreemers/ welke dagelic hoereren/
Sodomie doen/ brassen / droncken drincken/
dobbelen/ afgoderye doen/ de Christenen ver-
raden en vermoorden (want daer wordē geen
Christenē gedoot in Pausdom dan door raet
der Wil-kreemers/ en heur bloedige placatē/
niet werēde dat Christus placat is de liefde) Ioan. 13. 15
niet

Gelyck de niet biechten tegen de schoen-lappers oft forf-
 Apostels, dragers/welcke vromer leuen ende beter ge-
 hoe wel sy loouen dan de Mis-kreemers / so ist wonder
 sondaers dat de ambachs-lieden te biechten gaen te-
 waten nie- gen den Mis-paep / welck dat volck met son-
 mächiech- den mach beladen niet ontladen : ende roept
 ten dan in / ten stont niet quaelick doen dat volck te
 Godt, soo biechten ginck dat is waer / want sy cregghen
 sullen wy veel biecht-gelt: maer ten stont oock niet qua-
 oock. lick/doen de sondaers/als Dauid/Manasses/
 Petrus/Paulus/de Moordenaer/ etc. Godt
 alleen hebben ghebiecht / ende hy nam gheen
 biecht-gelt / maer om niet vergaf hy de son-
 den. Doen dat volck sick selfs na de leer Pau-
 li probeerde/ niet vermaent hy te biechten te
 gaen by een Moninck oft ander verleyder/
 veel te min darse heur sonden sonden vertel-
 len/welcke ontesbaer zyn hoe wel wy leuen:
 welke vertellinge sy schynen te hebben van
 den op-geblasen Phariseo/Luc. 18. Ende sy
 achten dese ooz-biechte so groot om t'gewin/
 darse daer een Sacrament af maecten/allees
 oft eenich mensche inocht Testamēten/welc-
 ke sy Sacramenten heeten / instellen/welcke
 Godt betaemt die de Belydenis ende Pha-
 se in dat oude Testament heeft ingestelt/ende
 in dat Doopsel ende Auontmael. Hier roe-
 pen sy datter gescreuen staet / (siet dese Anti-
 christen willen heur siel-moorderye met de
 Schrift bewysen) Verdoont v den Priester/
 ende sy sien niet dat die plaetse om veel ooz-
 saecken tegen de gelt-soeckēde ooz-biecht is:

1. Cor. 11

Ten

Ten eerste/ de Euangelist verhaelt van geen
 biechte: Ten tweeden/ de Euangelist ver-
 haelt van geen vertellinghe der sonden: Ten Missifer
 derden/ de Euangelist verhaelt van gheen non est Sa-
 Mis-paep oft Monick: Ten vierden/ de cerdos, sed
 Euangelist verhaelt van geen biecht-ghelt: profanus &
 Ten vyfsten/ Christus geneelde dese Melae- Laiicus.
 sen/ ende de Mis-paep om dat hy selfs vol me-
 laersheit is/ mach hy een ander niet genesen:
 Ten sessten/ de oor-biecht was doen ter tyde
 noch niet wt de helle ghespogen/ veel te min
 de oor-blasinge: maer sy beleden Godt alleen Psal. 51
 heur sonden/ gelyck alle Christenen dagelic 1. Ioan. 1
 doen/ Mat. 6. want hy vergeest de sonden/ en-
 de is die niet meer gedachtich. Hy begeert de Hiere. 31
 doot des sondaers niet: ende ist laecke dat wy Heb. 8
 yemant te cort ghedaen hebben/ so sullen wy
 ons vereenighen ter stont. wy sullen oock
 Godt belyden in dese weereit bymoedich/ Ephes. 4
 Mat. 10/ Mat. 8. maer de gelt-soeckende-oor- Mat. 5
 biecht kent Christus met syn Apostels niet: Iac. 5
 want sy begheerden dat volck niet te beroo-
 nen/ als de Mis-kreemers doen daghelic/
 welcke meynen dat Godt een tyran is/ dat
 men meer den Mis-paep moet biechten dan
 Godt alleen/ ende datse wt Jacobo den Apo- Rom. 14
 stel by brengen/ is de Schrift verdrayen: wāt Phil. 2
 hy verhaelt van geen Mis-knecht noch biecht
 gelt: maer het is wonder datse niet by-bren-
 gen wt den Propheet Dauid/ Tibi soli peccaui.
 Item/ Confitemini Domino quoniam bonus: maer
 sy willen niet hoorē dan daer profijt af comt:

B

ende

ende ghelyck de dronckaers onuerstandelich
 heur dronckenschap met de byloft van Cana
 Galilea willen verstercken / alsoo willen de
 Papiſten heur oor-biecht met dat Euangelio
 bewyſen: welck haet alle dieuerye ende afgoo-
 derye der Papiſten.

Dat cix. Capittel.

Luc. 5

Ezec. 13

Iere. 29. 23

De cix. ketterye is / dat de kettters heur
 gelt-soeckende absolutie met de Schryft
 willen beuestigen daer de heylige Schryftuer
 niet verhaelt van de gelt-stelende absolutie.
 Wy weten dat Godt alleen de sonden ver-
 gheeft/ ende dat de Christelicke Predicanten
 mogen vercondigen vergeuinge der sonden
 in Christus naem/ Luc. 24/ Act. 10/ 1. Ioan. 2.
 maer wat gaet dit den Mis-kreemers aen/ die
 noyt van Godt zyn gesonden/ maer zyn selfs
 ghelooopen om dat volck te beroouen ende te
 verleyden. Ende de Papiſten schryuen een
 blasphemische ongeleerde boeckken *Taxa sacrae*
penitentiariae genoemt / in welck de Paus be-
 looft quytſcheldinge van Sodomie/ moorde-
 rye/ ende alderley schelmerye/ sonder gelooue
 aen Iesum Christum / als de Paus dat gheft
 ontfangt: ende hoe groote schelmerye dat ghy
 gedaen hebt/ de Moninck oft ander Mis-kree-
 mer sal v om gelt absoluere/ maer niet Godt/
 ten zy dat ghy aen hem alleen gelooft. O lie-
 ue kinderen/ mochten wy met gelt salich wor-
 den sonder Christo/ so moest Christus te ver-
 goefs gestoruen zyn/ so soude die al verdoemt
 zyn/

zyn die gheengelt hebben om de absolutie te
 coopen: maer laet ons lieuer tot Christus
 gaen / welke allen beladen roept om te ont- Mat. 18
 laden om niet. Hier seggen sy/meyndy dat
 ons voor-ouders al ghecken zyn gheweest/
 welke twee oft drymael t'siaers hebben de
 absolutie ontfangen: wy weten datter buy-
 ten Iesum geen salicheit is: ende die hem ooc Ioan. 3
 niet lief heeft / als Paulus leert / die zy ver- Act. 4
 uldeet: hebben ons voor-ouders aen Iesum 1. Cor. 16
 gelooft alle/niet aen Wiffen/Wagenier/heur
 eygen wercken/etc. so twyfelden wy aen heur
 salicheit niet: anders die Godt niet kennen/
 ende niet gehoorlaem zyn dat Euagelio ons
 Heeren Iesu Christi die sullen lyden pyn de
 ewige verderffenis/als Paulus inden twee-
 den brief tot den Thessal. in sijn eerste capit-
 leert. Het Euangelium is bedect in die ver-
 lozen gaen / 2. Cor. 4. Hadde Godt ons bee-
 sten gheschapien / hy soude ons niet eysschen:
 maer nademael dat hy ons heeft na sijn bilt
 geschapien/ende de Schrift nae ghelacten/soo
 wilt hy doock van ons ghekent ende ghe dient
 zyn: want dat is dat ewich leuen / datmen
 hem alleen kent / Ioan. 17. Rom. 8
 Hv mocht yemant seggen die Godt niet kent/hoe comet dat dat
 Euangelium so lange is verdonckert / nade-
 mael dat dat soo costelicke ende troostelicke
 schat der sielē is / so blyde hoodtschap is: dese
 machmen antwoorden dat Godt alryt volck
 gehad heeft die Godt geureest hebben: want
 hadde hy gheen saet nae ghelaten / wy souden

Rom. 11

gelyck Sodoma ende Gomorra zyn gewor-
den: want Helias is niet alleen die syn knyen
voor Baal niet geboocht heeft: ende wt Apo-
cal. is openbaer/ datter altyt zyn geweest die
de Roomsche beest ende draeck niet hebben
aengebeden: ende soo machmen segghen met

Actor. 17

Paulo/ dat Godt de tyden des onwetenheits
ansiene/ n̄ vercondicht den menschen ouer
al/ datse sich souden bekeeren. Ende de tyran-
nie des Paus is so groot gheweest/ niet ouer
syn dronckaerts/ cerders der bilden/ hoereers
ders/ Sodomiten/ etc. maer ouer de Christe-
nen: datse een Bybel openbaer hadden gele-
sen/ sy moesten goet ende bloet na de bloedige
placaten des Paus verbeuren/ niet wetende

Ioan. 13

dat Christus placet is de liefde / niet alleen
tot den vriendē/ maer oock tot den vyanden/
Mat. 5/ Luc. 6. Ende gelyck Petrus na Jo-
annem niet mocht sien/ Ioan. 21. maer Chri-
stum moest volghen/ soo moeten wy nae onse

Audiāt Mo-
sen & Pro-
phetas,
Luc. 16

voor-ouders niet sien/ dan na Godt ende sijn
woordt: want een vader sal de pyn des soons
niet draghen/ noch de soon des vaders: maer
alle siel die gefondicht heeft/ sal steruen/ Eze-
chi. 18. Paulus begheerde ontbonden te zyn/
ende te zyn met Christo / soo sullen wy oock.

Phil. 1

Dit verhael ick somtys/ om dat de Wil-kree-
mers heur Wil-hoorders n̄ seer betoouere-
ren/ ende roepen / blyft by dat out: ende wat
sy leeren in heur Wille/ etc. is een nieuwen
gelt-bont/ ende weten niet datter niet ouder
is dan Godt ende sijn woordt: ende dat by
hers

1. Ioan. 1. 2

veruloect is / die de woorden des Testaments
Gods niet hoort / als de Propheet leert.

Hiere. 11

Dat cx. Capittel.

De cx. ketterye is / dat de kettters seggen
datse voldoen voor de sonde / ende alsoo
versaeken sy Christum / welcke alleē voldoen
heeft : ende heeft hy niet voldoen / soo sal een
nuchter geloonich boetuaerdich Christen niet
mogen voldoen / veel te min een gulsich onge-
loonich onboetuaerdich Mil-kreemer / die
heel dorpen ende steden argernis gheeft met
syn hoerdom / Sodomie / gulsicheit / hooch-
uaerdicheit / nydt / haet / verraderye ende moor-
derye der Christenen / afgoderye ende allen
bleeschelicke wercken / met welcke hy den du-
uel / een vader der sonden / voldoet : en noemt
de bleeschelicke wercken *opera superarrogantiae*,
supererogationis soude ick segghen : ende weet
niet dat wy onnutte knechten zyn / als wy
doen dat Godt gebiedt / hoe veel te onnutter
zyn de Mil-kreemers met heure bleeschelic-
ke wercken : welcke oock tot een satisfactie
stellen / gehuerde biddinghe / beeuacarden / le-
singhe van een Pater noster / sy hangen oock daer
by dat Aue Maria : ende sy willen wijsen zyn dat
Christus : sy meynden dat Christus niet gewe-
ten heeft hoe datmen sal bidden : sy wetē niet
dat de Engel Mariam eens heeft gegroet : sy
weten niet d. w. het Aue Maria gheen ghebet is.
Dat Maria by ons hier ware / soo mochten
wy seggen / weest gegroet Maria / gelyc d' een

*Factiosa
satisfactio.*

Luc. 17

Aue Maria

die ander groet. Item voor een satisfactie stellen de *Mis-kreemers* (sy legghen swaere packen op den hals der *Borgerē* / welke vro mer leuen dan de *Mis-knechte* oft den *Saus*: ia een *Borger* verblindt syn *Godt* niet / ghe-lyck de *Mis-kreemers* doen) dat de betoouet- de *wyfkens* (de *Christenen* coopen van de *Sausche kreemerye* niet *Apoc. 18.*) een keert- se oft *torise* voor een blindt bildt setten / oft cruypen om den altaer / oft vasten sonder ghe- looue aen *Jesum* / ende dierghelycke dingen beuelen sy te doen / alleens oft *Christus* daer van verhaelde: maer lieue *Mis-kreemers*, dat wy also mochten voldoen / so soude *Christus* so schandelicke doot niet geleden hebben / om voor ons te betalen dat hy niet gerooft had- de / als *Dauid* de *Propheet* schryft / ende heeft de *perste* alleen getreden.

Dat cxj. Capittel.

DE *cxj.* ketterrye is / dat de *ketters* seggen dat sy door de wercken salich worden: tegen welke ketterrye *Paulus* seer oueruloedich schryft / *Rom. 3. 4. 5. 7. 8. 10.* / *Gal. 2.* / *Eph. 2.* / *Tit. 2. 3 / 2.* / *Tim. 1.* / *Hebr. 11.* al waer hy leert / dat wy door de genade ende barmherticheyt *Gods* salich worden / niet wt ons / want wy hebben niet een goede ghepeys wt ons selfs. *Jesum* moet *Jesum* blyuen / dat is / de eenighe salich-maecker: want byden *menschen* ist niet mogelijk om salich te wordē / *Mat. 19.* / *Mat. 10.* dat is / door onse wercken mogen wy niet sa- lich

Ioannes in
syn openb.
noemtse
kramers,
ende ver-
haelt dat
niemant
heur kra-
mery meer
sal coopē,
Apoc. 18

Esa. 63

Act. 15

lich worden / want in Christo Iesu is alleen
 salicheit / ende daer is geen ander salichmaec-
 kende naem / Act. 4. Wy zyn onnutte knech-
 ten: ende also lange als wy God bidden Wer-
 geest ons onse schulden / verlost ons vanden
 quaede / so zyn wy niet volmaect / maer Godt Phil. 3
 is alleen volmaect: ende hy moet wycken van
 ongerechtigheit die den naem Christi noemt. 2. Tim. 2
 Hier meynen de Mis kreeemers dat wy goe-
 de wercken / tot welke wy gheschapen zyn / Ephes. 2
 verworpen / maer sy weten niet dat wy de
 wercken des vleeschs niet begeeren te noe-
 men: sy weten niet dat wy de werckē der lief-
 de altyt seer pylsen / ende voort gerechtigheit /
 dootmoedicheit / ende een gestadich boetnaer-
 dich leuen: maer wy soecken geen salicheit in
 de wercken / gelyck de Papisten in heur afgo-
 dilche vleeschelike wercken / maer wy achten
 dat beste werck aen Iesum te geloouen / Jo-
 an. 6. Ende weten dat de Leuitische offeran-
 den niemant mochten volmaect maeckē / veel Heb. 9. 10
 te min de ghelt-soeckende offeranden ende
 vleeschelike wercken der Mis-kreemers /
 welke in heur oueruloediger worden beou-
 den / dan in Joden ende Turcken / als ick in
 Italie hebbe ghesien. De Apostels beken-
 nen datse salich worden door Iesum / so moe- Act. 15
 ten wy dock / hoe wel de Antichristen seggen
 met den onreynen gheest / Iesu wat hebben
 wy met v te doen: wy hebben lieuer een Mis
 se dan v. Ephes. 2
 Phil. 3

Dat cxij. Capittel.

Act. 4.

DE cxij. ketterye is/ dat de kettters willen salich worden door de verdiensten Blasij/ Quirini/ Dionisij cum sodalibus bacchantibus, &c. ende also willen sy sonder Jesu salich worden / daer gheen ander salich-maeckende naem is/ ende sijn eere noch Blasio/ noch Mariae/ etc. geeft. De Apostels bekennen datse door de ghenade Jesu Christi salich worden/ als wy/ Act. 15/ Ephel. 2/ Tit. 2. 3/ Phil. 3. niet wt werken noch verdiensten: want soudent Dauid/ Petrus/ Paulus/ etc. na heur verdiensten hebben/ so moesten sy verdoemt zyn/ wāt Dauid was een doot-slager ende ouerspeelder/ Petrus versaecte Christum/ Paulus vernolchde Christum. Hier roepen de Mis-kreemers/ Moniken ende Baghyne/ soudent wy niet verdienen om dat wy dagelick Christum in de Misse cruyceighen/ om dat wy dat volck betooueren met Missen/ Vesperen/ etc. om dat wy een blau oft groen Moninx-cap draeghen/ om dat wy nemmermeer nuchter zyn/ maer comen droncken tot de Metten/ Missen/ Vesperen/ etc. om dat wy met sacken/ sweerden/ galgen/ ende ander tormenten gedoot hebben die geen Misse wilden hooren: maer lieue Papisten/ wat loon dat ghy vooz de vleeschelicke werken sult ontfanghen/ moecht ghy Sap. 5/ Gal. 5. 6/ Rom. 2. 6/ 1. Corinth. 6. lesen. wy weten dat wy gheen verdiensten hebben / dan de verdiensten Jesu Christi / door welck alle dinck was bereyt/

Mat.

Mat. 25 / Luc. 14 / Ephes. 1 / 2. Tim. 1. Hier van
leest myn boeckken Querimonia Iesu Christi, dat
is de Claginge Iesu Christi genaemt.

Dat cxij. Capittel.

De cxij. ketterye is / dat de kettens ver=
uloecken dese sententie in heur afgodis=
sche moordadische Concilio van Trenten /
Belooft alleen / ende sult salich zyn / Luc. 8. al=
leens oft Christus by syn Euangelisten dat
niet leerde op veel plaetsen : en de Mis-krees=
mers singen oock dicmael in heur Mis-spel /
Fides te seruauit : maer sy weten niet / dat niet
mogelick is Godt sonder dat ghelooue te be=
hagen / wt welck wat niet is / dat is sonde / Ro
man. 14. Tegen dese Pausche ketterye schryft
Paulus ouer al seer neerstich : maer de Papi=
sten willen sonder Iesu alleen salich worden :
ende brengen by wt Jacobo den Apostel van
de werken / maer sy sien niet dat Jacobus
dat ghelooue niet wt sluyt / maer hy straft die
vele snapten van t'ghelooue / ende sy leelden
bleeschelick : gelyck de Mis-kreemers roemen
datse aen Christum gheloouen / ende waer sy
een weren die heur afgodische tempels niet
versoeckt / den seluen vermoorden sy / ende
met sulcken bloedige handen loopen sy tot
heur Mis-soppe : ende om dat heur offeraden
vergaen / so seggen sy / Laet ons menschen of=
feren. Ende te wylen dat heur Mis-kraem is
wt geroyt door dat Euangelium / soo zynder
meer vermoort om Christus naem / dan op
ander

Heb. 11

Cap. 2

Osce 13

ander tyden. Ende dat de Paus syn gelt-soekende Inquisitie hadde mogen in-voeren/hy soude Prinsen/Heeren/ ende Borghers vermoort hebben/die van God verhaelt hadden/die een Bybel leesden/die afgodische kercken niet versochten/die alleen aen Iesum ghe-loofden:maer God zy gedancet/dat hy s' Paus vloghels also ghecoort heeft door de predicatie des Euangeliums/dat hy ouer Italien nauwelick mach blieghen. Soo moeten wy dat wete dat hy verdoemt is/die aen Iesum niet geloofst / Mar. 16/ Ioan. 3. ende salich die aen hem geloofst: ende gelyct den Israeliten niet ghebaet heeft datse Gods woordt ghehoort hebben ende ongeloouich zyn geweest/ soo ist nu oock.

Heb.4

Dat cxiiij. Capittel.

De cxiiij. kettere is / dat de kettere de Elementen ende menschen toe-schryuen dat Godt alleen toe-comt / niet wetende dat Godt syn eere noch Enghel/ noch Propheet/ noch Apostel/ noch Marie/ noch Doopsel/ noch Nachtmal/ noch wercken geeft / als sy een hout/ oft steen/ oft meel God noemen/ als sy segghen/ onse Godt hangt daer aen cruys/ als sy segghen / men sal onse Godt opheffen: maer dat dat Wil-coeckē oft crucifix mocht spreken / het soude segghen / ick bin gheen Godt: dat dat Wil-coeckē mocht spreken/ het soude segghen / ick bin gheen Christus noch waerachtich vleesch: dat de steenen ende houten bilden mochten spreken / sy sou-
den

Esa.42.48

den seggen/wy zyn hout ende steen/geen heylighen: dat dat Doop-water mocht spreken/het sonde seggen/ ick vergeef de sonden niet: 1. Iean. 3
 ick mach de weder-geboorte niet geuen/maer Christus Jesus/ 1. Pet. 1.

Dat cxv. Capittel.

DE cxv. ketterye is / de *Uorminghe* der Antichristen / welcke sy *Suffraganen* noemen: welcke costelick op-gepronct zynde met gout/siluer/ringen/hant-schoens/myter/staf/etc. argeren de ionge kinderen/welcke sy een doeck voorbinden: ende desen doeck als hy na twee oft dry dagen wordt af gedaen/so bewaeren de *Mil-kreemers* dese stinckende doeckens / ende maecten daer een ander afgoderye af / dat is / sy verbranden dese tot aschen/ende maecten daer een aptekerye af die niet wel ruect/dat is/als sy moet-willich hebben dat heel iaer bleeschelick geleest/ende hebben gemomt/getrommelt/ghedanst/ghedobbel/etc. dan laten sy heur met aschen besneeren/ende spotten also met de *Penitentie*: ende sy noemen desen dach/den *Asch-dach*. Lieber Ironia.
 Lie aschen/ hoe wel comt ghy toe dat de *Paus* doock een feest-dach heeft gegunt: ende dese rechte weder-dooperye/dat is/dese *Uorminghe*/noemen de Antichristen een *Sacrament*.

Dat cxvj. Capittel.

DE cxvj. ketterye is / dat de kettters voor gheen Christenen achten / die niet ghebozmt zyn vanden myter-drager: alsoo moesten

sten de Apostels ende alle rechte Christenen
 geen Christenen zyn / welke gheen Suffra-
 gaen noch syn weder-dooperye kennen: welc
 datse mochten een Christen worden met een
 voor-bindinge des doers / sy souden niet der-
 uen Christum volgen / aen Christum gheloo-
 uen: maer de ketters belouen lichtnaerdelick
 de salicheit / al volcht ghy Christum niet / al ge-
 looft ghy aen Christum niet / al leeft ghy dage-
 licx vleeschelick / al veruolcht ghy de Christe-
 nen / al verworpt ghy dat Euangelium (dat
 de Papisten verston den wat Euangelion be-
 teeckent / sy souden dat niet betreden : want
 waer vintmen eenige menschen so verkeert /
 oft sy hoozen geerne ten goede tydinge: ende
 dat Griex woordt Euangelion / beteckent
 een goede tydinge / te weten dat wy om niet
 salich worden / als wy aen Iesum geloouen)
 Christi / al gaet ghy in afgodische kercken / al
 leeft ghy nemmermeer den Bybel / al liecht
 ghy / al bedriecht ghy / al boocht ghy v knyen
 voor een blinde crucifix oft andere bilden (de
 houten ende steenen bilden zyn veel wyser
 dan de Bil-hoorders ende Bil-kreemers /
 welke voor de bilden knielen / ende de bil-
 den bewysen wederom den Papisten gheen
 eer: ia de rauen / coeyen / visschen ende ratten
 zyn wyser dan de Papisten / want dese beesten
 bewysen den blinde bilden gheen eer / sy knie-
 len voor de bilden ende crucifixen niet) des
 Daus: iae hoe onboetnaerdich dat ghy leeft /
 de Papisten sullen vachten te zyn *Cacolyck/
 Cathos

Euangeliū
 est magnū
 gaudium,
 Luc. 2

Rom. 13
 Act. 13

*Cacolyci,
 beteckent
 in Griex
 quade wol-
 uen.

Catholyck segghen sy/ ende een Christen sul- Catholici.
 len sy v noemen: maer anders oordeelt God/ algemeyn.
 ende anders oordeelt de weerelt: maer niet vt catholi-
 die sick selfs pyyst/ is gheprezen / maer die de ca Thais.
 Heer pyyst/ leert Paulus tot den Corinthen:
 hy wycke van ongherechtigheyt / al die den
 naem Christi noemt/ 2. Tim. 2. de Christenen
 hebben hent vleesch gecruyst/ Gal. 5. de Chri-
 stenen volghen Christum in ootmoedicheit/
 sacchmoedicheit/ maricheit/ cruys ende lief-
 de: want die daer seyt dat hy in Christo blyft/ 1. Ioan. 2
 die moet wandelen gelyc hy. Christus was
 gheen dronckaert/ hoerceder/ Sodomyt/ eer-
 der der bilden/ doot-slager/ proncker/ gierich/
 Wil-paep/ verrader/ onbermherrich: dispu-
 teerde niet met sacken/ vier/ rayers/ galghen/
 ende bloedige placaten/ so doen de Christenen
 dock niet. Christus heeft niet gheboden dat-
 men by dat Doopsel soude doen inblasinghe/
 besweeringhe/ olie/ sout/ keerffen met ghelt/
 vuynt/ peeters/ meeters/ choor-cleet. Chri-
 stus heeft gheen Wille/ Metten/ Wespereen/
 Completen/ Houte-cruys/ meel-coeckens-
 lof (welck sy noemen Sacraments-lof) Vil-
 gilten/ etc. gesonghen/ soo doen de Christenen
 ooc niet: want die in Christus leere niet blyft/ 2. Ioan. 7
 hy heeft geen God: soo mach dan de afgodis-
 sche Paulsche Worminge/ in welke de weder-
 dooper de Suffragaen / qui suffragatur diabolo
 Romano, den naem verandert / gheensius een
 Christen oft perfect maeken/ want hy is selfs
 een gheeste-loos vleeschelick mensche: welck
 salt-

saliger waer dat hy syn opgheproncte myter/
 met syn ringen en goude Wif-cleederē (welc
 rechte mom-cleederen zyn en de meel-god is
 de mom-kantse) met voeten trede/ ende leet-
 de de kinderen datse heur knyen souden boe-
 gen voor God/ niet voor crucifixen oft ander
 bilden/ datse aen Jesum geloofden/ datse een
 nieuw Testament leerden/ datse Godt alleet
 souden aenroepen/ datse van ioncx souders
 Godt altyt vreesen: also behoortmē de iench-
 te confirmeren/ welke altyt gheneycht ghe-
 noech is tot ydelheit/ also dat twintich men-
 schen wercx ghenoech hebben om een kindt
 wel ende Christelick op te brenghen/ als dit
 plachte vermanen Jacobus Michaelis/ pre-
 dicant der vromer Josias Heer Theodorus
 te Nedermyrter/ hebbende een Godts-
 vreesende vrouwe Elisabeth van Buereu en
 een eenige sone Georgius myn lieue discipel/
 in Godts woordt seer gheschiet/ hoe wel hy
 noch geen negen iaeren out is/ ende in Griex
 ende Latyn tamelick is geleert. Daerom in
 plaets van onnutte disputatien ende Hey-
 densche declamatien laet ick myn discipels in
 dat nieuw Testament disputeren op dese ma-
 niere/ *Quoto capite habetur haec Christi sententia,
 Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli seruias.
 Item, Predica quaecunque fecit tibi Deus: respondetur,
 quarto Marthaei capite, octavo Lucae capite.* Die
 Griex leeren/disputeren in dat Testament in
 Griex/ ende maken heur Orationes oft De-
 clamationes van Doopsel/ van Nachtmack
 van

van vernolginge teghen de bilden/ etc. want
 een meester is meer beuolen / dan sommighe
 meynen: wec hem/ ist saecke datse de iongers
 argheren met fabels oft fabulose Authoren:
 welck willense waerachtige ende schoone hi-
 storie weten / so salmen die van ioncx Godts
 woort leeren/ welck een waerachtige Hi-
 storie is van Godt ende sijne wonderbaere
 wercken: maer om dat Christus tot nu toe
 door tyrannie des Roomschen Antichrist is
 wt de scholen gestooten so comet datmen soo
 vele afgodische gulsige Papissten vinder: want
 als Christus in de scholen geen plaetse heeft/
 so mach hy in de huysen ende gemeynten niet
 wel comen. want wiltmen een goede Prin-
 ce/ Heere/ Coninck/ Borgemeester/ Richter/
 Predicant/ Huys-vader/ Huys-moeder/ etc.
 hebben/ die moet comen wt een schole al wact
 Christus worde van ioncx den iongers ghe-
 leert: maer nu worden Donatus/ Ouidius/
 Cicero/ Terentius/ Aristoteles/ Galenus/ Ju-
 lianus/ etc. eer geleert / dan Christus/ van
 welke de rechte wysheyt comt: ende nie-
 mant denct om de schrickelike sententie Chri-
 sti / Die arghert een van dese cleynen die aen
 my gheloouen/ het waer hem beter dat een
 molen-steen aen sijn hals worde gehanghen/
 ende worde int diepste der zee verdroncken.
 Siet toe/ ghy ouders/ Godt heeft v een lieue
 pandt ghegheuen als hy v kinderkens heeft
 verleent: maer siet toe dat ghy die soo Godt
 wederom geeft / ghelyck hy v die ghegheuen
 heeft.

2. Tim. 3

Historia
 beteekent
 een vertel-
 linghe.

Mat. 18

Het is be-
 ter geē kin-
 dere te heb-
 ben, dā god
 deloofc kin-
 deren te
 hebben.

Ephes. 3

Mat. 12

1. Tim. 6

2. Tim. 2

Tit. 1. 3

Act. 13

Paulus verhaelt, Act.

17. 1. Cor.

15. Tit. 1.

sententiē wt

Heydēsche

Poēten.

Leuit. 26

heeft. Doen Godt die heeft geschapen/ sy wa-
 ren geen dronckaers/ geen dobbelaers/ gheen
 dantsers/ gheen eerders der bilden/ gheen
 pronckers/ maer heeftse gescapen recht op tot
 goede werckē: siet toe dat ghy met vloecken/
 dronckenschap/ afgoderye/ ende andere vlees-
 schelicke wercken die niet voor-gaet: want
 wat de kinders van ioncx sien/ willen sy nae
 doen. Ende ghy meesters denct om dese sen-
 tentie Christi/ Wan alle leege woordt dat de
 menschen spreken/ sullen sy rekeninge geuen
 in den dach des oordeels/ hoe veel te meer als
 ghy fabels leert/ tegen welcke ghy behoort te
 leeren/ om dat de ieucht ydel genoegh is. Ely-
 mas om dat hy socht Sergium Paulum van
 dat gelooue te keeren/ so wordt hy van Pau-
 lo een kindt des duuels genoemd: hoe veel te
 meer zynt duuels/ die een heel schole/ heel dor-
 pen ende steden met Wissen/ Wetten/ Wespe-
 ren/ eeringhe ende omdraghinghe der bilden/
 gaende met een coor-cleet oft wit hemde/ met
 dor-biecht/ etc. de kinderen ende oude men-
 schen betooueren ende verleyden: de heylige
 Schrift is nut om te leeren/ 2. Timoth. 3. ende
 willen de kinders als sy Christum recht ken-
 nen/ Godts woordt verstaen ende weten/
 t'huys Ciceronem/ Fenephontem/ Menan-
 drum/ etc. lesen/ dat woghen sy doen: maer in
 de scholen behoort een recht meester niet te
 leerē/ dan de heylige Schrift/ t'zy in Hebrens/
 Griex/ Latijn/ Duytsch/ Italiaens/ etc. Ende
 dat Christus mocht plaetse crygghen ouer al/
 het

het soude beter tijt worden / de liefde soude
 meerder zyn : maer Christus die niet mede
 brengh dan ghenade / barmherticheit / ende dat
 etwlich leuen / ende door welck wy spys / dracks
 ende als ontfangen om niet / die mach in scho-
 len / kercken / herbergen / Princen ende Conin-
 gen huysen geen plaetse hebben / maer roepen Luc. 2
 al / Jesu wat hebben wy niet v te doen ? gaet
 wt onse palen : maer conter een ander wt Ioan. 5
 syn eygen naem / die ontfangtmen / alsoo dat
 Christus wel clagen mach / als ic in een boeck-
 ken hebbe bewelen / genaemt Querimonia Iesu
 Christi, dat is / Een claginge Iesu Christi. **D**
 Princen / Heeren / Borgemeesters / Richters /
 Huys-vaders / Huys-moeders ende kinders /
 ontfangt Christum / so sal hy v ontfangen als
 hy sal segghen / Comt ghy gebenedyde mijns Mat. 25
 Vaders / besit dat ryck welck v bereyt is van
 begin des weercelts. Ende die dat ryck Chri-
 sti verliest / die verliest meer dan duysent Co-
 ninckrycken van Spanien weerdich zyn / als Mar. 16
 Christus vermacnt / wat haet te winnen de
 gantsche weercelt / als hy schade lydt aen syn Mar. 8
 siele. **L**ieue kinderen / wy moeten eens van
 hier / daer moet eens rekeninge gegeuen wor-
 den / wy moeten comen door een die een Heer 1. Tim. 6
 is der heeren / een Coninck der coninghen. Apoc. 17
Daerom sie een yegelick toe / dat hy by moe-
 dich mach by Christum comen / die gheen aen-
 siender der menschen sal zyn : oft sy arm oft Act. 10
 ryck / geleert oft ongeleert / ionck oft out zyn /
 sy moeten t'samen door synen Richt-stoel co-
 men.

niem/ Rom. 14/ 1. Cor. 9/ sy zyn Princen/Co-
 ningen/ Borgemeesters/ Richters/ Predican-
 ten/ etc. sy moeten God broden om daghelics
 broodt/ want niemant mach sonder Godt lee-
 nen/ daerom behooren alle menschen Godt te
 priffen ende te vresen.

Dat cxvij. Capittel.

De xvij. ketterrye is/ dat de kettters den
 duuel willen bannen wt de kinders die
 sy vrymael doopen/ dat is/ nat-maeken/ allecs
 oft Godt/ een schepper des kiudts/ soude den
 duuel in de kinders gheschapeu hebben. De
 vroukens/ siet de Hil-keemers meynen dat
 ghy den duuel draecht in v lichaem: wie sou-
 de van de Pausche kercke niet schricken/ daer
 alsulcken blasphemie wordt aengeboden. De
 kinderen heeft Christus op sijn armen geno-
 men/ als een lieue pant/ naer hy heeft den du-
 uel daer niet wt ghebannen/ maer vermacht
 dat wy die moeten ghelyc worden: datse den
 duuel in hadden / hy soude ons niet vermac-
 nen om den duuel ghelyc te worden. De Jo-
 den doen sy heur kinderen besneden / so ban-
 den sy den duuel niet wt heur kinderē: hoe co-
 met dat de Antichristē sonder dat beuel Chri-
 sti den duuel willen bannen wt de kinderen/
 welcke heyliger/ ootmoediger ende rechtuaer-
 digher zyn dan de Hil-keemer/ welck daer-
 om dwaelt / om dat hy niet alleen ongheleert
 is in de Schrift/ maer om dat hy soo groote
 vyant is der Schrift/ dat hy verbiet een By-
 bel

Mat. 6

Mar. 10

Mat. 18

Genes. 17

Mar. 12

bel te lesen / als men mach lesen in een register /
 in welck de opperste Bis-kreemer de Paus
 verbiet den Bybel / als ooc de Scotisten van
 Louen hebben gedaen / meynende also Gods
 ewich woordt te verdryuen: is de Theologi-
 sten van Spanien / hebben veel sententien wt
 den Bybel voor ketterye verdoemt / niet sien-
 den datse teghen Godt stryden / van welck wy
 dat woordt hebben. Joannes ende de Apo-
 stels / niet de vrouwen / als de afgodische vrou-
 wen doen int Pausdom / hebben met water
 gedoopt sonder besweeringe / so sullen nu ooc
 de Predicanten met water ende woordt doo-
 pen oft eens nat-maecten / in den naem des
 Vaders / ende des Soons / ende des heylighe
 Gheest / welcke dry zyn een / 1. Ioan. 5. Hier
 mach ic niet verwoygen / dat de Papisten ende
 Beshufius / die lieuer in als de Paus dan Chri-
 stus hoort / boeckkens wt-sponwen / in welc sy
 de besweeringhe prisen: ende sy sien niet / dat
 waert saccke de besweeringhe hadde noodich
 geweest / Christus / die alle dinck geweten en-
 de geleert heeft / soude daer af geleert hebben /
 want hy heeft niet noodichs vergheten: ende
 so moeste Christus / ende de andere die vande
 Apostels ende Joanne zyn gedoopt / qualick
 zyn ghedoopt / om datse sonder besweeringhe
 zyn gedoopt: ende hebben sy de oude niet be-
 woren / hoe veel te min de kinders / welke
 onstraffeliker zyn dan de buden: want Chri-
 stus vermaende / dat de Apostels moesten de
 kinderkens ghelyt worden / so waren sy vol-
 maectter

Euangeliū

eternum

Apoc. 14

1. 16. 1

1. 16. 1

1. 16. 1

Ioan. 1. 3

Act. 1. 8

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

Mat. 28

maecter dan de Apostels. Hier roepen sy dat Augustinus van de besweeringe verhaelt, al-
 leens oft een Christen aenginc wat Augusti-
 nus schryft: roghen dat Euangelium Christi/
 welck dat fundament heeft gheleyt/ ende nie-
 mandt mach een ander legghen: want wie in
 syn leer niet blyft / die heeft ghoen Godt: wy
 moeren een Enghel niet hooren die anders
 leerde/ voel te min Augustinum: want Chri-
 stus is dat hooft der Bemeynte/ niet een En-
 ghel/ gheen Apostel/ veel te min Augustinus/
 welck meer ketterryen heeft in syn boecken/
 dan Plato oft Cicero in heur schriften / hoe
 wel sy dat Euangelium Christi niet ghelesen
 hebben. Fridericus Nauseau, omnibus pijs nauseau ob
 blasphemias mouens, schryft in syn blasphemis-
 sche Catechismo (elc Papist die by-na Dona-
 tum heeft van buyten geleert/ niet Christum/
 wilt nu een Catechisimnm dichten/ gelyc ele-
 ke schole heeft syne Grammatica: ende sy mey-
 nen dat dat nieuwe Testament oft de Plak-
 men van David in Hebriens/ Griecx/ Latijn/
 Duytsch etc. voor-gelesen in de scholen/ niet
 waerachtiger ende beter Catechisme zyn/ dan
 heur boeckens / met welke sy de kinders
 quellen om van buyten te leeren) dat de kin-
 ders niet den dunel zyn beseten: ende dit wil-
 de een groot Biscop van Weenen zyn / maec
 hy mach beweenen dat hy alsulcken licht waer-
 dich richter is der kinderen/ welke na Gods
 vilde zyn geschapen / ende heyligher zyn dan
 de Daus niet alle sijn Mis-kreemers: want de
 kinders

1. Cor. 3

1. Ioan. 1

Gal. 1

Ephes. 5

kinders doen gheen Misse vooꝛ leuende ende
 dooden ghelyc de Mif-kreemers: de kinders
 beoouen dat volck niet met ooz-biecht/ bil-
 den/ Metten/ Vesperen/ etc. ghelyc de Mif-
 kreemers: de kinders dragen dat Mif-coeck-
 ken niet om in de afgodische processie / ont
 vooꝛ Godtaen te bidden/ gelyc de Mif-kree-
 mers: de kinders alsoo lange als sy spraeke-
 loos zyn/aenroepen gheen dooden/ ghelyc de
 Mif-kreemers: de kinders verslinden heu-
 ron God niet/ gelyc de Mif-kreemers: de kin-
 ders dichten niet blasphemische boeckens/
 pilsende wy-water/ ooz-biecht/ Misse/ een ge-
 stalte/ doodinghe der ketters/ bilden/ eeringe
 der bilden/ Tegenier/ etc. gelyc de Mif-kree-
 mers. Als dan de kinders soos costelicke crea-
 turen Gods zyn / hoe comet dat de Antechri-
 sten soos stout zyn datse den dunelwif die wil-
 len bannen/ welck saliger waer datse den bale-
 wt heur ooge worpten/ datse na de leere Chri-
 sti den kinders gelyc warden: welck waert
 saecke datse deden/ ende daer toe vermaen-
 den/ men soude so veel buffen/ swerden helle-
 baers/ moort-priemen/ etc. niet sien noch dra-
 gen: maer wy siemen op sommitghe casteelen
 ende stede-mueren twarich oft dertich bu-
 sen/ maer niet eenen Bybel: welck waert sae-
 ke datse door-leeden / ende betrouden God/
 sy souden veel gerafter slaepen. Ende sulen
 wyschappen zyn / hoe comet datmen so vele ge-
 wapende woluert ouer al siet? Het waer goet
 dat de ongewapende Christenen heuren on-
 ghe-

gewapende Christum volchden: en in plaets
 van bussen/moort-priemen/etc. droegen ende
 stonden nae: de liefde/sacchendoedicheit/oot-
 moedicheit/gheboone/gerechtheit/maticheit
 ende andere deuchden: welke geestelike wa-
 penen/ hoe wel dat de Papisten hebben ver-
 wopen/ende hebben vleeschelike wapenen/
 nochtans zyn sy so stout/ als ooc de Luthera-
 nen/datse tegen de ongewapende Hennon-
 ten/welckes weder doopers noemen/ roe-
 pen ende schijuen/daer sy selfs meer dan we-
 der doopers zyn: want een kintchuyt zynde
 vā een afgodliche wyse-moer gedoopt/doopē
 sy/dat is/sy maectē dat drymael nat/daer Paul-
 lus leert/datter een nat-maekingē is/ Eph. 4
 dat eens sal gedaen worden behoort men niet
 drymael te doen/ oft sy moestē bewisen waer
 dat Christus gebiet wederom nat te maeken/
 als men eens heeft ghedoopt/dat is/nat ghe-
 maect/ende God die waldom gheeft./ Ende
 om dat den vrouwen niet is van Christus ge-
 boden te prediken/dat Nachmael aen te die-
 nen/maer den Apostels ende ander predi-
 cantē/so behoort een vrouwe niet te doopen/
 Maer wie twijfelt daer aen dat de Paus ende
 de sijnen Creemers/ welke den rechten
 kercken-dienst van de Apostels voor-gescre-
 uen in dat Reformatie-boeck het nieu Testa-
 ment/berdijuen ende lasteren: ende meynen
 dat men wat nieuws doet/ als men niet water
 ende woort/sonder besweeringe/ inblasin-
 ge/sout/etc. doopt: alleens of men voor vyls
 thien

2. Cor. 10

Vnum est
 Baptisma,
 non Ana-
 baptisma.

1. Cor. 3

Ioan. 1
 Mat. 18

thien hondert iaeren niet met water ende
 woort hadde ghedoopt: ende wt dat boeck
 des leuens sal gedaen worden die wat toe oft Apo. 22
 af doet. Christus moet de meester blyuen: al
 soude de duuel noch so seer rasen.

Dat cxvii. Capittel.

De xviii. ketterye is dat de kettens in
 blasinge/olie/sponffel/cruycken/sont/ete
 by dat doopsel clampen: alleens oft Christus
 een insteller des Doopsels: niet soude gewer
 ten hebben hoe dat hy sijn Doopsel soude
 stellen: welke heeft hy gheweten hoe dat hy
 ons soude salich maecken: so heeft hy ghewe
 ten hoe dat hy sijn Doopsel soude instellen:
 maer Christus na der Antichristen soucentie
 heeft veel vergheten: om dat hy dat gheheel
 onnut gelt: soeckende daerom heeft verge
 ten. Ende t'gheeft my wonder datse so stout
 syn datse dese onnutte dingen by dat Doop
 sel doen: uademacl datmē niet een letter dert
 wt een Testament van een huysken: oft iant
 doen: Om dat Beza reprobendcert Castalio
 nem befighende dat woort Fornicatio: ende
 Beza befight dat selfs in sijn Annotationibus
 des nieuwen Testament de Coninginne Eli
 sabeth toe gebediceert: soo worde hy een ver
 ghetachtich mensche ghescholden van Gods
 bresende geleerden: ende de Mil-kroemers
 dorren dat Doopsel anders aen-dienen: dan
 Christus gheboden heeft: ende segghen noch
 datse de aen-hanzelen al ter eeren Gods: en

tot contract aen clampen/ ende also meynen
 sy dat Christus de oer des Hemelsche Vaders
 min gelocht heeft/ dan de Papisen/ dat Chri-
 stus niet geweten heeft hoe hy syn Doopsel
 soude vercierem. Welck hadden sy dat Doopsel/
 Quontmael/ ende den kercken dienst ghes-
 laten gelyc de Apostels hebben voor- geschre-
 uen/ men soude veel setten den mont gheslopt
 hebben/ maer nu heeft de Paus de mensche
 der sonde/ ende dat kindt des verdeckenis
 willen sieten inden tempel Gods/ ende heeft
 sich als Gode verdoont mot syn Wil kee-
 ners/ welcke in Christus naem zyn gecomen/
 als Christus te voren gesproken heeft. Ende
 sy hebben alle goede ordinantien Christi ver-
 nalscht/ sy hebben geseyt dat sy Christus wa-
 ren dat is / chodt der Beneynghe/ ende salich-
 maecker/ dat sy niet hear Wisse dat volc salich
 maecken/ dat sy macht hebben om de sonde te
 vergeuen/ dat Christus getuygenis niet waer-
 achtig is/ gelyc de Phariseen hier voor- tijt
 spraecken/ ende ghelyc men hier voor- tijt te-
 gen Christum gesproken ende getallert heeft/
 also in voo. Christus moet den verwoyden
 steyn zyn/ Act. 4. 11. / Pet. 2. Christus moet
 dwars zyn / maer de Papisen wys/ welck
 waert saecke datse Christum voor een wys
 man hielden/ sy souden niet seggen/ ghy Chri-
 ste zyt niet wys gheweest / om dat ghy de be-
 sweeringhe/ inblastinge/ olie/ sponnel/ etc. niet
 hebt by dat Doopsel gedaemt. Datse geloof-
 den dat Christus dwarsheit wijser is dan de
 mens

2. Thef. 2

Mat. 24

Ioan. 5

Luc. 2

Act. 28

1. Cor. 1

menschen/de Papiſten souden niet segghen/
 dat Christus vergheten hadde yet te doen by
 dat Doopsel. Ende naedemael datmen een
 schoen laet ghelyc by wel gemact is van een
 goet schoen-maecker / hoe comet datmen dat
 Doopsel niet laet gelyc de voorzichtege Chri-
 stus dat wel ingestelt heeft? Men leest dat de
 kinderē van Aarō syn gestraft/ om datse onge-
 heeten hebben gewierdoet: hoe veel te swaer-
 der sullen sy namaels gestraft worden/ die dat
 Doopsel/ Nachmael/ ende den kercken-diēst
 niet laten ghelyc Christus door syn Apostels
 geleert ende geordneert heeft.

Leuit. 10

Heb. 10

Dat cxix. Capittel.

De cxix. kerkerpe is / dat de ketters heur
 onsuuer Doop-water op-suyten in een
 metalen vuynte/ alleens oft Joannes/welck
 inden Jordaen doopte/ den heelen riuier op-
 gestoren hadde/ alleens oft de Apostels de wa-
 teren opgestoten hadden wt welc sy doopten:
 maer ghelycmen dat broot des Quontmaels
 niet moet luyten/also niet dat Doop-water.
 Maer de Mis-kreemers beroopen gheerne
 heur Mis-hoorders / welcke niet een kerck-
 ken souden coopen met welck sy troueren in
 heur eygghen Misle: sy beswaeren heur Mis-
 hoorders geerne met een metalen oft steenen
 vuynte/ ende andere onnutte costen/maer een
 Christen dyuen sy wt steden ende landen/
 die aen Iesum alleen geloof.

Mar. 1

Ioan. 1. 3

Act. 8

Dat

Dat cxx. Capittel.

DE cxx. ketterrye is / dat de ketter's een
 schattinge maecten van heur Doopsel
 tot welck gelt-geuende Peeters ende Peeters
 worden gebaelt / van welcke de Apostels
 niet verhaelen veel te min van de ghulliche
 maectijden / daer sy van dat Doopsel schryuen
 Christus wierde sonder Peeters ende Peeters
 gedoopt / Mat. 3. Paulus doe / Act. 9. en
 de de andere: want de Vader sal n' den naem
 geue / gelyc geschiede in de Besnydenis / hoor
 welck wy dat Doopsel n' hebben / ghelyc
 hoor dat Paesch-lam het Auontmael: want
 Christus heeft n' niet geboden te besnyden /
 noch dat Paesch-lam te eten / maer dat Doopsel
 ende Auontmael wt te deplen.

Dat cxxj. Capittel.

DE cxxj. ketterrye is / dat de ketter's den
 Christelike Dedicanten met water ende
 de woordt alleen doopende / noemen Sacra-
 ment-schenders / alsoo moeten Joannes de
 Dooper ende de Apostels Sacrament-schen-
 ders zyn / om datse alleen met woordt ende
 water gedoopt hebben / Joan. 1. Act. 1. 8. 17.
 maer het zyn Sacrament-schenders die olie /
 spoussel / inblasinge / beswoeringhe / etc. by dat
 Doopsel doen: want met moer doopen ghe-
 lyc Christus geboden heeft: want de Apostels
 ende alle rechte Dedicanten zyn maer knech-
 ten ende ghetuygen Christi: ende een knecht
 moet teghen sijn Heere niet doen. Why zyt
 myn

Genes. 21

Gal. 5

Mat. 28. 26

1. 11. 12
 5. 1. 18. 0. 1

4. 1. 1. 1. 1

Act. 1

1. Cor. 3. 4

myn vrienden (vermaent Christus) ist saecke Ioan. 15. 8
 dat ghy doet so wat ic v gebiede: en zyt waer-
 achtich myn discipels ist saecke dat ghy in myn
 woordt blyft: soo zyn dan vyanden Christi
 ende geen discipels Christi die anders doen.

Dat cxxij. Capittel.

De cxxij. ketterye is dat de kettters schry-
 uen ende roepen dat de kinders ver-
 doemt zyn die ongedoopt steruen/alleens oft
 die onbesnedengestoruen hadden/sonden ver-
 doemt zyn: alleens oft yet verdoemde dan
 ongheloue/Mat. 16/ Ioan. 3. alleens oft de
 spracke loofse kinders tot dat Doopsel moch-
 ten gaen/alleens oft de kinders dat Doopsel
 verachten: waerom souden sy dan verdoemt
 worden? Godt is die rechtuaerdich maect/
 wie sal verdoemen? Godt schacpt sijn vicese Rom. 8
 in dat lichaem/als in dat eerste capittel Ecle-
 siastici staet: God schacpt ons tot goede wer-
 ken/onde om een vuchtbaer wijnstoc te zyn/
 Ephes. 1/ Esa. 5/ Hierem. 2. om ons vat te be-
 sitten in heylicheit/1 Thes. 4. God hegbeert
 de doot des sondars niet/Ezech. 18/Sap. 10
 wat soude dan een kindt verdoemt worden/
 dat sonder Doopsel sterft? Godt gheeft sijn
 eere con ander niet/ noch water/ noch eenige
 cracener: en de kinders moge tot dat Doop-
 sel niet gaen/ ic segge nach eens/waerom sou-
 den sy verdoemt zyn? Als de kinders in dat
 lichaem des moeders zyn/ sy zyn Gods scaep-
 sel/ als sy wt dat lichaem zyn/ sy behooren oec
 Godt

8. 11. 10. Godt toe: hoe comer dat de Antichristen so
 stryden tegen de kinders die thienmael God
 In 117. ca. angenamer ende heyliger zyn dan sy zyn: als
 sy dat se so lichtuaerdelic derren ordeelen van
 allulcken creatuer Gods / ende dencken niet
 Rom. 2 dat se sicks seifs verdoemen / daer sy een ander
 in ordeelen / als Paulus leert: Sy verdoemen
 t'volck met Wiffen / Besperen / bilden / etc. en-
 de dit open de kinderen niet: ende sy willen
 de kinderen verdoemen. Hier mach ic niet
 Anno 1564 verfwyghen dat my ghebeurt is te wessel: al
 waer Heshulius was: dese heb ick gesproken
 dy oft vier uren / ende verhaelde van de kin-
 deren welcke hy wilde verdoemt hebben als
 sy sonder Doopsel sterfden: ick bewees hem
 contrarie wt Gods woordt: hy seyde dat Au-
 gustinus schryft dat se verdoemt zyn: maer
 Christus leert anders / vermaende ick: Ende
 so ist ghebeurt dat sijn eyghen huys vrouwe
 swangher zynde / is niet dat kindt ghestoruen
 eer dat gedoopt was: dat nu God so onbetim-
 herrich ware als Heshulius: soo moeste dat
 ongedoopt kindt (na Heshulius ende syn Pa-
 pisten sententie) verdoemt zyn: dit is geschiet
 anno 1564 binnen wessel. Daer lieue Chri-
 stenē laet ons lieue vallen in de barmher-
 4. 10. rige handen Gods / dan in de tyranie Heshu-
 si ende der papisten / welcke so onghenadich
 zyn dat se een ongedoopt kindt van dat kerck-
 hof worpensende vroncken / gulfige / ongeloo-
 nige ende ghierige Wif- kreemers / die steden
 ende

ende landen met Wiffen beroouen ende be-
 tooueren / derten sy byden hoogen altaer be-
 grauen. Moghelick oft sy daerom dat kinde
 niet gunnen twee oft dry voeten plaesse op
 dat kerck-hof / welck den Papen niet toe be-
 hoort / maer den Borgeren / om dat dat kinde
 hepliger is dan de Wil-kreemers. Maer de
 opperste Priesters hoe grooten tyrannen dat
 sy waren / sy hebben een acker gheocht / om de
 bremdelingen daer in te begrauen. Matt. 27.
 Maer de Wil-kreemers gaen allen tyrannen
 te bouen in tyrannie. Maer lieue Papisten /
 waer ghy ons begraeft / ghy moecht ons van
 r'ge wyde niet brenghen : want de Heere be-
 hoort dat aertryck toe ende syn volheyt / als
 Dauid de Propheet met Paulo leeren. Ende
 de ouders moghen sick verblyden / dat heur
 kindt niet wordt begrauen op dat kerck hof :
 want sy souden dan de Wil-kreemers moe-
 ten tribuyt gheuen van dat lichaem : welck de
 Papisten also niet behooren te verworpen /
 om dat dat van Godt geschapen is : maer dat
 comt daer wt / datse niet verstaen wat dat
 Doopsel is : want sy mommelen sommighe
 woorden in Latyn (men behoort een spraeke
 in de wt-deylinge des Doopsels ende Auont-
 mael te gebruycken met de Medicatie) als sy
 doopen : en noch sy noch de omstanden wor-
 den daer wt gesticht noch geleert : maer lesen
 alsulcke toouersehe woorden / datse die in
 Duytsch oft ander bekende spraeke spracken /
 en mensche soude meynen dat hy verlincken
 soude :

1. COR. 14

soude: Also dat een Christen gheensins mach
 by staen / dat hy syn kindt brengt te doopen
 by een Nijl-kreemer / maer moet wt middel
 gaen / 2. Cor. 6 / Apoc. 18. veel te min soude hy
 staen by een Paulsche doop. Ende om dat dat
 Doopsel soo waerdige instellinghe Christi is /
 so begeerde ic wel op allen Predicanten / datse
 met een grontelicke vermaeninghe van dat
 Doopsel / dat Doopsel wt-deyden : want
 Christus voecht de leer by dat Doopsel / om
 dat geen stom werck moet zyn.

Mat. 28

Dat cxxij. Capittel.

DE cxxij. ketterye is / dat de ketters de
 doode / stomme ende blinde ysere ende
 metale clocken doopen: ende spotten met dat
 Doopsel / welc den menschen toe-comt : maer
 dit comt daer wt / dat sy niet verstaen / dat dat
 Doopsel voorz-draecht vergeninghe der son-
 den / ende de clocken hebben geen sonden: dat
 Doopsel draecht voorz een begravinghe der
 sonden / ende te wandelen in een nieu wicheyt
 des leuens: een aenneminghe in de Gemeyn-
 te / ende aentrekkinge Christi: dit comt de clo-
 ken niet toe: welcke oock den clocken eenen
 naem gheuen / op dat een yegelic heur raserye
 te meer soude vernemen.

Mat. 28

Act. 2

Rom. 6

1. Cor. 12

Gal. 3

Dat cxxiii. Capittel.

DE cxxiii. ketterye is / dat de ketters
 Paelsch-kercken doopen / ende spotten
 met dat Doopsel: want niet kercken / maer
 de

de menschen salmen doopē: want dat Doopē Mat. 28
 sel draecht voor een aenneminge in de Dhe- Luce 28
 meynte/ een aentreckinge Christi: Ende het
 was van welt de keerschen zyn ghemaect/ derf
 Christum niet aen-trecken. Waer dat de Jo- 11. 30. 2
 den ende Turcken wisten dat de Mil-kree-
 mers also spotten met Christo en syn Doops-
 sel/ wat souden sy segghen.

Dat cxxv. Capittel.

DE cxxv. ketterye is / dat de kettters dat
 Doopsel de salicheit toe-schryuen / niet
 wetende datter maer een Iesus is / in welck
 alleen salicheit is; ende daer is geen ander sa- Act. 4
 lck-maekende naem. Het Doopsel heet niet
 Iesus: het Doopsel is voor ons niet gecruyst/
 daerom moet men niet meer daer van hou-
 den/ dan de Apostels gheleert hebben. Ende
 r'geeft my en alle recht God-vczefende men- 11. 30. 2
 schen wóder/ dat Menno so hooch syn Doops-
 sel heeft gedreuen/ welc saliger soude zyn ge-
 weest te vermanen syn aen-hanghers / dat se
 heur vyanden souden lief hebben / spys ende
 dranc gheuen/ Luc. 6 / Mat. 5 / Rom. 12. welck
 gemeynre Christus begeert: maer dit is van
 hem ende meer andere verswymt: ende heeft
 togen dat Doopsel der kinderen ghestreden/
 alleens oft de kinderen niet also wel behoer- 1. 10. 1
 den aen te trecken Christum/ als oude men- Gal. 3. 27
 schen: alleens oft oude menschen volmaecter
 waren dan de cleyne/ welcke wy ende de Apo- 1. 10. 1
 stels moesten gelyc worden. Ic wilde wel dat Mat. 28. 1
 Menno

22. 10. 11
 Mat. 18. 1. Menno dese sententie Christi gedreuen hadde / Ten zy dat ghy wordt als kinderkes / ghy sult in dat rycke der Hemelen niet in-gaen: maer hy heeft so veel om dat element gedilputeert / dat de liefde is vergeten / sonder welc niet bact / al worden wy gebrant. Maer om dat hy een Mis-paep hadde geweest / soo heeft hy daer in den Paus noch niet wt geschudt: want al meesten-deel de Mis-papen / al verlaten sy heur Mis-paperye / sy houden een angel daer af: ende sy connen den Paus niet wyl vergeten / so sachtelic tracteert hy syn an-hangers. Want dat Menno hadde ingesien / dat in de plaetse des Besnydenis het Doopsel is gheboden / hy soude soo om dat Doopsel niet ghestreden hebben: want doen de Besnydenis op hiel / soo is dat Doopsel geboden: ende groote ende cleyne zyn beknedden / als van Abraham / Ismael / Isaac / etc. blyct / alsoo is dat Doopsel gemeyn allen lidmaten Christi: en wie twyfelt daer aen / dā die niet een nieu Testamēt lesen kan: in wels staet / dat het Doopsel een nieuwichheit des leuens eyscht / begravinge der sonden: ende in welcken beuindt men dit meer / dan in een kindeken dat sprackeloos is: Dat Doopsel draecht voor vergeninge der sonden: ende de sonden zyn de kinderkes oec vergeuen door Christum / die sijn Gemeynthe heeft gereynicht: ende de kinders zyn noyt in dat oude Testament wt de Gemeynthe gefloren / alsoo oec niet nu / oft Godt moeste nu ongenadiger zyn / dan in dat oude Testa-

1. Cor. 13

Gen. 27

1. Ioan. 2

Ephes. 5

Act. 2

Luc. 1

Testa-

Testament. De kinders zyn ongheloonich/
 schijft Menno/maer niet Christus/door Dan Mat. 18
 hun leerende/dat de rechtuaerdige wt dat ge- Gal. 3
 looue leeft. De kinders zyn rechtuaerdich/so
 leuen sy dan wt dat gelooue. Ende om twee
 oorsaecken zyn de kinders rechtuaerdich: ten
 eersten zyn sy rechtuaerdich/ dat is /salich/ lu- Tit. 3
 stificati, door Christum: Ten aenderen zyn sy
 rechtuaerdich/ om datse niet stelen / roouen/
 moorden/erc. want warē sy onrechtuaerdich/
 sy souden niet dat Hemelryck besitten/1. Co-
 rint. 6. Ic segge noch eens/ dat Menno ende
 wy r'samen eerst souden sien / oft wy so oot-
 moedich/so boetuaerdich/so rechtuaerdich/so
 matich zyn / als de sprakeloose kinders: och
 neen. Wat wilt dan Menno disputeren te-
 ghen de kinders / daer hy soo perfect niet is:
 Hier van genoech; want veel aen-hanghers Rechte
 van Menno zyn nu afgeweken van hem om Christenen
 dit onuerstant/ ende om dat hy niet ghelooft- disputeren
 de dat Christus was mensche van een men- niet tegen
 sche gheworden/als Act. 2. 13/ Rom. 1. 9/ Heb. de kinderē,
 2. 7. ende op andere plaetsen staet. Menno noch tegeu
 meynde ende schrijft/dat wy een sondige Chri- heit Doop
 stum souden hebbē/ waert sake dat Christus fel.
 een soon des menschen ware: welc schrikelic
 is te dencken/ veel meer te spreken ende te
 schrijuen. want Adam ende Eva waren son-
 der sonde geschapen/ ende waren menschen:
 also heeft Christus vleesch geen sonde ge-
 want soo soude hy onse sonden niet moghen 1. Pet. 2
 vergaen ende dragen:want de sondaer mach Heb. 7
 de

de sonden niet vergenen. Hier in is Menno
doek bedrogen van de afgodische kercke des
Paus/ welck niet wel gheuoelt van Christo:
want somtyts noemen sy een wit rout Mis-
coercken waerachtich vleesch: somtyts seg-
ghen sy / dat hy met sijn vleesch is inden He-
mel. **N**v bidde ic de aen-hangers van Men-
no / datse noch op Menno / noch op Calui-
num / noch op Lutherum / noch op myn schrif-
ten sien / maer op Iesum Christum: in wiens
leer die niet blyft / die heeft gheen Boodt. Hier
mach ic niet genoegh verwonderen de groote
tyrannie der Pausche weder-dooperen datse
de Mennoniten om acht oft neghen arttycke-
len vermoorden / daer alle Pausche Pasto-
ren selfs rechte weder-doopers zyn / en meer
dan twee hondert ketteryen leeren in de
Pausche kercke / als ic in dit boec sal bewysen.
Ende de opperste ketter de Paus sal met den
geest des monts Gods / dat is / dat Goddelic-
ke woordt / verflaghen worden / 2. Thes. 1. wat
wiltmen dan de Mennoniten vermoorden
om sommige dwaelsinghe / die toch sullen ver-
gaen / ghelyc alle plantinge en wert der men-
schen: Christus die geweten heeft datter altyt
sal oncruyt gefayt worden / gebiet datmen dat
sal laten wassen / Mat. 15. **W**aer n v roepen
de Tertulli ende Esauten / slaet doot / slaet
doot / eer sy heur eyghen vleesch ghedoot heb-
ben / eer sy besien oft sy selfs niet waerdigher
zyn om gedoot te worden. **L**ieue kinderen /
het is so haest doot-gheslagen / maer ick vinde
nie

1. Cor. 1

2. Ioan. 1

Papa est he
refiarcha.Mat. 15.
Act. 5Van Ter-
tullo leest-
me Act. 14

niemant die een doode mach leuendich maeken. Christus om sijn macht te roonen en sijn liefde/ heeft hy sointys doode menschen verweert: maer nu willen de Herodes gesellen al vermoorden: ende sy willen noch Christenen zyn/ alleens oft wy niet moesten schaepkens zyn/ geen voluetu.

Ioan. 10

Dat cxxvj. Capittel.

DE cxxvi. ketterye is/ dat de ketters seggen/ dat de kinder-doop is van heuren Paus ingestelt/ welck gheen macht heeft om dat Doopsel in te stellen/ maer Godt. Ende gelyc de Besnydenis der kinderen van geen Paus is ingestelt/ also niet dat Doopsel: wāt Doopse indē naem des Vaders/ etc. Mat. 28. is niet te seggen/ dat het Doopsel van s Paus weggen is ingestelt: want by Christus ende der Apostels tyt/ wistmen van dat woort de Paus niet te spreken: iae Papa oft Paus/ leestmen niet in dat heel Testament. Ende Origenes/ Augustinus/ etc. schryuen van dat Doopsel/ ende doch wistmen vanden myterdrager van Roome den Paus niet: dan doen warent Predicanten/ goeen Mis-maeckers. Hier roepē nu sommige/ dat de Pausche Decret. twistigē om dat Doopsel: maer wat gaet de Christenen dat aen? welke weten dat de Paus ende sijn aen-bidders/ anders niet zyn dan twist-maeckers: ende die alle seker dingē/ twyfelachtich maeken. wy weten dat het Doopsel door dyaecht een aentreckinghe

Gen. 17.

Gal. 3

Christi: ende nu beboeuen de cleyne also wel
 Christum aen te trecken als de groote. wy
 weten dat het Doopsel niet beter is dan Chi-
 stus bloet: ende de kinderen comt oock Chi-
 stus bloet toe. wy weren dat Christus de kin-
 ders ontfangt in sijn Hemelsche gemeynthe/so
 behoortmen die niet te sluyten wt dese ghe-
 meynthe. wy weten dat het Doopsel niet al-
 leen beteeckent met water nat-macken/maer
 ooc het cruyts dragen/ ende met den heyligen
 Beest begifticht worden: ende dat niet alleen
 de kinderen van Berbleem dat cruyts zyn on-
 derworpen geweest maer ooc onse kinderen/
 sietmen wel als sy twee oft dry maenden seer
 cranch zyn/ welc cruyts swaerder is/ dan oft-
 men een half ure wierdt geraybraect oft ver-
 brant van de Dausche tyrannen. Ende dat de
 kinderen ooc zyn gedoopt met den heyligen
 Beest/sonder welken sy God niet soude toes-
 hooren/ Rom. 8. is openbaer/ niet alleen aen
 Hieremia/ Joannes/ etc. maer oock aen onse
 kinderen: welke al ist saecke datse opwassen-
 de niet blyuen/ maer wycken van dat geloof-
 ue/als sommighe doen/ 1. Timoth. 4. daer wt
 volcht niet/ dat Godt de kinderen als beesten
 sonder gelooue geschapen heeft. Ende dat de
 kinderen van Israel besneden zynde/ afgewe-
 ke zyn van God/ is Gods schult niet/ en daer
 om was de Besnydenis niet quaet: ende al
 verstonde de kinders de verborgtheit des
 Besnydenis niet/ ende datse heur herten sou-
 den besnyden/ daerom is de Besnydenis den
 kin-

Mat. 19 01

Luc. 18

Mat. 10

Act. 1

Mat. 2

1. Cor. 10

kinderen niet geweygert: en heefmen die be-
 sueden hoe commet dat men nu steydt teghen
 dat Doopsel: Hier schamen sy den kinderen
 niet door te worpen / dat sy gheen werken
 doen ende concluderen daer wt / dat se onge-
 loonich zyn: en sy sien niet dat Paulus schryft
 dat God salich maect sonder de werken / Ro-
 man. 3. Gal. 2. Ephe. 2. Ende Jacobus in sijn
 tweede cap. disputeert tegen de kinderen niet /
 maer tegen die veel snaptē van t'ghelooue /
 ende sy leefden noch vleeschelick: en de spra-
 keloose kinderen doen de seuenhien wer-
 ken des vleeschs niet / welke Paulus Ga-
 lat. 5. verhaelt. Ende van de kinderen die be-
 sueden wierden / zyn geen werken gecrycht:
 wat steydmen nu daerom / daer de ghenade
 Gods nu oueruloedigher is: maer sy meynen Rom. 5
 dat God nu de kinderen meer verworpt / dan
 hy in dat oude Testament. So machmen dan
 wt dat nieuwe Testament niet bewyfen / dat
 de Paus heeft dat Doopsel ingheselt: want
 Christus is dat hooft der gemeynte / in welck
 worden cleyuen ende grooten nu ghedoopt /
 ghelyck inde eerste kercke oude ende iongen
 zyn besueden. Ende dat de kinderen buyten
 de gemeynte niet zyn weeten wel: ende dat
 Biecx woort Arsen / Gal. 3. beteeckent dat
 mans gheslacht is / als ooc by Lucam Paas-
 sen, in dat tweede capit. Ende nu vermaent
 Paulus / dat de manneken oft dat mans ge-
 slacht is / Christum aen-doet in dat Doopsel:
 ende de Apostels als sy doopten / hebben de
 I in wer-

Ioan. 6

Ioan. 1

wercken niet gheeycht: want sy wisten dat dat beste werck is aen God te geloouen: wat stryden sy dan tegen de kinderen welck God na sijn bilde geschapen heeft/ ende verlicht allen menschen in dese weerelt comende/ als de Euangelist leert: Maer gelyc de onuoelmaecte Papisten stryden tegen de kinderen/ dat is teghen Godt een schepper der kinderen/ alsoo ooc Menno/ die wt dat Sausdom is gecomen: maer rechte Christenen sullen tegen de kinderen ende heur Doopsel niet snappen: maer sy sien eerst oft sy soo perfect zyn als de kinderen in welke God meer geschapen heeft dan wy moghen begrypen: ende wy kennen ons selfs niet volcomelic/ ende wy willen weten wat God in de kinderschaep.

Dat cxxvij. Capittel.

DE cxxvij. ketterrye is/ dat de ketters dat water/ sout/ palmen/ eyeren ende andere creaturen belesen als toouenaers: alleens oft sy heyliger waren dan God/ die alle dinc wel geschapen heeft/ als Moses leert: het sout is een goet dinc/ Mat. 5/ Luc. 14. Hier mach ick niet verfwygen / dat de betoonerde menschen meynen/ datse met de palmen ende treckinghe der clocken / souden den blixem ende donder/ iae den duuel verduynen: alleens oft Godt sijn blixem ende donder om palmen en clocken soude laeten. Het is wonder datse heur clocken niet trecken alst seer wayt: want dat de wint grooster schaede doet aen de dyckheit/

Godt heeft den doder geschapen, als de Prophetē leerē

ken/weten die byden Rijn oft Zee wonē: en
meeften-deel worden die van onweder in de
afgodische Dausche tempels verflagen / die
de clocken trecken / die veel cruyeen voor en-
de achter maecten: ende meynen also den du-
nel te verdryuen / welek ghenuechte heeft in
de Dausche cruyeen / om dat hy die toouerye
opgebracht heeft. Maer lieue Papisten / de
Satan vraecht nae iher ende metael niet / als
Job de Propheet leert: wat soude hy van een
cruytsken oft twee veruaert zyn? Allen Pro-
pheten / Apostels / etc. mochten den duuel ende
sijn ryck niet verwinnen / maer Christus Je-
sus alleen / wat soude de duuel veruaert zyn
van een afgodische Mil-knecht? Op veel
plaetsen hebben de goddeloosen oec een ha-
gel-cruijs opghericht / ende meynen met een
houte cruijs den hagel te keeren van dat coo-
ren oft lant. Elias heeft Godt gebeden / als Iac. 5
oec andere: ende ons gebet leert ons / dat wy
Godt sullen biddē / om van dat quaet verlost Mat. 6
te worden: maer sy hebben geen hagel-cruijs /
wint-cruijs / regen-cruijs op gericht: maer de
Papisten hebben Godt nauwelick ghelaten
den bloote naem: ende alle sijn macht hebben
sy creaturen toe-geschreuen / daer hy sijn eere
een ander niet geeft / Esa. 42. 48. Allen Engels
aenbidden en eeren God met allen hemelsche
creaturē / Apoc. 4. 9. 7. 19. Heb. 1. maer de Mil-
knechten onteeren God: ende noch derren sy Aet. 14. 10
seggen / dat wy de Heplighen verachten / om Deū Apoc.
dat wy die niet aen-roepen / alleens oft een 19. adora.

Apoc. 18

Apoc. 18

De boom
is beter dā
dat bildt.

recht Heylich dat begeerde: veel te min dat-
men een cruyts/bildt/keerffe/tozse/etc. soude
op richten:want de rechte Heyligen zyn niet
blindt/ende behoeven gheen keerffen/lam-
pen/etc. met welcke onnutte cost de Heyli-
gen gespot hebben/ende hebben daer teghen
geleert doen sy leefden. Ende naedemael dat
de Mis-hoorders vyftich oft tseftich iaeren
scholen gaen in heur afgodische tempels/hoo-
ren so veel Missen/Metten/etc. so ist wonder
datse so veel niet leeren/dat Godt alleen wilt
geertzyn/datmen voor blinde bilden gheen
keerffen behoort te ontfleken:want soude-
men spottē met die voor een boom een keerf-
se settē/hoe veel te meer die dat doen vor een
bildt/dat vanden boom is gemact:wat sou-
demen seggen van een school-meester/dat hy
een school-kint ses oft seuen iaeren liet scho-
len gaen/ende leerde niet twee oft dry sprac-
ken/lesen/schrijven/maecte carmina ende ora-
tiones:maer de Papiſten gaen sonder profyt
vyftich oft tseftich iaeren in heur kercken/ en
leeren so veel niet/datse souden gelooven dat
Godt is inden Hemel/niet in dat Sacra-
ments-huysken/niet inder Papien handen:
ende dese ongeloonighe Mis-hoorders wor-
den Tacolyti/dat is/quaede woluen/Catho-
lici/leggē sy/genocint van de Mis-kreemers/
maer niet Christiani/want sy seggen/Jesu
wat hebben wy met v te doen:wy hebben lie-
uer ons h.ghel-cruys/onse beroouerde pal-
men ende oureyen wy-water/dan v. Sy ghe-
uen

nen te kennen datse Petro niet ghelooouen/
 schrijuende in sijn vyfste cap. dat door t'ghe-
 looue Jesu Christi de duuel moet weder-ge-
 staen zyn/so sal hy van ons vlyen/ als Iaco-
 bus in sijn vierde cap. leert. Hier wordt niet
 verhaelt van palmen/ cruycken/etc. ende nade-
 mael dat de Mis-knechten so veel raets we-
 ten om den duuel te verdringen/so ist wonder
 datse selfs niet heyligher zyn/ datse noch mo-
 gen de Christenen veruolgen ende vermoor-
 den. Christus dreef den duuel wt/ maer hy
 veruolchde noch vermoorde niemant om ee-
 nige ketterye. Hier seggen sy/ten stont niet
 quaelic doen de palmen/ cruycken/ vanē wier-
 den ghedragen: doen de wy-biscop cruycken
 opden altaer-steen plach te maecken/doen de
 Paesch-keersse wierdt ghedoopt/etc. Ende
 meynen/ gelyck de goddeloosen by des Pro-
 pheets tyt/dat alle welnaert/neeringhe/goet-
 gewas op dat velt ende vruchtbaerheit comt
 om heure afgodische diensten/ om welke wy
 geplaccht worden/als de Propheten en Mo-
 ses op veel plaetsen leeren. Ende wy verne-
 men ooc dat wy allen plagen hebben gehad/
 te wylen dat de gelt-stelēde Misse is t'samen
 ghesponnen/ te wylen dat de Mis-kreemers
 den rechten dienst Gods hebben verworpen/
 te wylen datse de Testamenten Gods/ als
 Doopsel ende Auontmael/ hebben geualscht:
 welck om dat geschiet is/ soo commet datter
 Schrijuers zyn geweest/die van dat Doopsel
 ende Auontmael te veel/sommige te weynich

Hierc. 44

Mat. 3. 26

1 Cor. 11.

Act. 2. 20.

ghehouden hebben: ende hebben sick laten duncken als sy wterlic leefden onstraffelick/ als sy meynden datse dat Doopsel en Auontmael niet derfden ontfanghen. Welck souden sy na dat beuel Christi gedaen hebben/ sy souden veruolginge ende beroouinge van goet ende bloet moeten lyden hebben: ende alsoo hadden sy een handt-vol goets ende bloets lieuer dan Christum: welck hoe wel hy dat volmaecte hadde wterlick ende inwendich/ nochtans heeft hy wterlic in de gemeynte het Doopsel ende Auontmael ontfangen/ als ooc sijn Apostels: maer dese willen wat volmaecte zyn/dan Christus ende sijn Apostels. Ende sy meynen als sy gheestelic zyn/dat de nuttinghe des Auontmaels ende Doopsels hem sal ongeestelic maecten. Ende dese geest-dryuers comen noch tot afgodische Pausche tempels/ende souden geerne Belial ende Christa behaghen/ den weercle ende Godt: maer Helias/ 3. Reg. 18. ende Christus Mat. 6. leeren anders: tae sy verloopen sick so seer/ datse die ghecken noemen/ die sick openbaer laten dooden om dat Euangelium: alsoo moesten de Propheten/ Christus/ Ioannes/ Stephanus/ ende meer andere/ ghecken zyn geweest: maect Christus noemse salich/ Mat. 5. 1. Pet. 4.

1. Thes. 2

Mat. 5

Act. 7

Dat cxxviij. Capittel.

DE cxxviij. ketterye is/ dat de kettere segghen ende roepen/ datmen de kennisse Gods moet wt scholen van Colen Louen/ en dierge

dierghelycke afgodische Academien/ in welck
 de Epicureen selfs God niet kennen/ hoe sou
 den wy dan daer de kennisse haelen/ die van
 Godt alleen comt: Jac. 1. want hy stont sijn
 Beest ouer alle sijn knechten ende sijn dienst-
 macchden/ Act. 2. Niemand kent den Vader/
 dan de Sone ende die de Sone dat wilt open-
 baren/ als Christus selfs ghetuycht by Mat-
 theum aen dat elfste cap. Ick (vermaent Chri-
 stus) sal v geuen een mont ende wyshheit/ Lu-
 ce 21. Christelicke scholen zyn seer prijselic in
 een stadt oft dorp/ maer Godt moet alleen de
 wasdom geuen/ ende leyden in alle waerheit/ 1. Cor. 3
 als Ioannes getuycht. Maer dat Duran-
 dus/ Biel/ Scotus/ Aquinas/ Baldus/ Bale-
 nus/ Aristoteles/ etc, te Colen ende te Louen
 in de schole meer plaetse hebbē dan Christus/
 bewysen de Scotisten met heur afgodische
 fabulose boecken/ in welke sy om schandelick
 ghewin prijsen de Misse/ Nagheuer/ Dor-
 biecht/ aentroepinghe der dooden/ kassen/ af-
 laers- brieuen/ bilden/ doodinge der ketters/
 ende diergelycke ketteryen/ toghen welke de
 Doctoren der heyliger Kercke/ als alleen zyn
 Moses/ de Propheten/ de Apostels ende den
 heyligen Gheest/ stryden: want alsulcke ma-
 terie gaet Godt niet aen/ maer den Satan.
 De Propheten ende Apostels hebben te Co-
 len ende te Louen niet scholen ghegaen/ ende
 nochtans hebben sy Godt recht gekent/ wel-
 ke kennisse vleesch ende bloet ons niet mach Mat. 16
 geuen/ maer God/ van welc alle goede gauen Gal. 1
 comen/

- Ioan. 15
 Luc. 23
 1. Cor. 3
 1. Tim. 6
 1. Cor. 2
 Mat. 4
- comen / sonder welck wy niet vermoeghen: want een mensche mach niet ontfanghen / oft het moet hem wt den Hemel comen / Ioan. 3. De Moordenaer had te Louen niet scholē ge gaē / en was wijser en geleerder dan Sōnius / welceen logenachtich boec van dat Wagenier heeft gedroomt / en de Moordenaer begeerde dat Christus syns soude gbedachtich zyn / als hy in syn Ryck soude comē. Het vrouken van Cananea hadde te Louen niet scholen ghegaen ende sy was geleerder dan Eekius. En de Scotisten van Louen ende Bredembachius / welcke Schriften wt-spreken van de aenroepinghe der dooden / welck een rechte necromantia is: ende de vrouwe van Cananea ginck tot Iesum: iae de ionge rauē tot God roepende / zyn wijser dan de Louensche Sophisten / welcke niet dan kettereyen voorstaen ende leeren: boeckkens wt-spreken om de ketterers te vermoorden / maer niet om leuendich te maccken. Ende sy meynen datse groote Rabbini zyn / als sy alsulcken boeckkens t'samen ghelponnen hebben: ende sy weten niet dat de wijsheit deser weerdelt / een geckheit is by God: sy weten niet dat hy op gheblasen is ende niet weet / die een ander leer volcht dan Christi / in welck wie niet blyft / die heeft geen Godt / 2. Ioan. 1. Dat in hoocheit van woorden de kennisse Gods geleghen ware / so soude Plato / Aristoteles / Pindarus / Xenophon / Homerus / Cicero / etc. de beste Theologi zyn / maer neē. De dootmoedige Petrus / al was hy een

een vischer/ hy is beter begaest gheweest dan
 de Louensche Rabbini. Paulus al is hy een Act. 18
 hut. maecker geweest hy was gheleerder dan
 dat heel Conciliabulum van Constants/ in
 welck dat Augustmael wierde van alle de la-
 stighe woluen/ als Paulus Act. 10. spreect/ ge-
 schent: ende Paulus ghat den ambachts-lie-
 den ende andere van Cozinthen ouer dat A- 1. Cor. 11
 noutmael/ ghelyck hy dat ontfanghen hadde:
 ende so zyn noch nu ter tyt de ambachts-lie-
 den beter met de kennisse Gods begaest/ dan
 de Sophisten van Colen ende Louen: wel-
 ke so veel te doen hebben om te defenderen
 heur Misse / *quæ alterum pedem habet in cytha*
Charontis, Gagenier/ ooz-biecht ende dieghe-
 lycke ghelt-feeften / datse om Christum niet
 dencken. Ende Godt openbaert sijn wijsheit
 den cleyne / ende is verborghen den wijzen
 deser weerd / *Mat. 11 / 1. Cor. 1. 1.* Ende om
 dat die van Louen moort-boeckens schry-
 uen van kettens te dooden/ soo vreesen goede
 ouders heur kinderen daer te senden/ sorgen-
 de oft sy oock moordenaers wierden. Om
 datse boeckens droomen van Misse te hoo-
 ren/ van beuact te loopen/ etc. so sorgen vro-
 me ouders / dat heur kinderen souden leeren
 verlaten den leuenden God/ ende loopen tot
 houten Quirinen/ steenen Huberten ende an- Hierc. a.
 dere afgoden: want de stadt van Achenen/
 hoe wel sy gheleerde Philosophen hadde/
 nochtans waren sy superstitioser dan andere/ Act. 17
 ende spotten met Paulo: also ist nu te Louen/
 Colen/

Colen/Roomen/etc. Ende dat te Louen in
 heur Sinagoge een Schoen-lapper oft Topf-
 dragher quaem/ ende vermaende den Rabbi-
 nen/ dat Godt niemant oyt heeft ghesien/ dat
 God een geest is/ dat God niet woont in tem-
 pels die niet handen zyn gemaect/ veel te min
 in dat Sacraments-huysken/ dat Christus in
 den Hemel is/ dat Christus nō geen offeran-
 de begheert/ Mat. 9. 12. veel te min de Pijffe:
 dat Christus Jesus de eenige Aduocaet mid-
 delaet ende verloener is/ Rom. 3. 8/1. Tim. 2.
 Heb. 7. 9/ 1. Ioan. 1. dat Christus t'hoof is
 der gemeynte/ Eph. 5. niet de Paus: dat God
 alleen de sonden vergeeft/ Luc. 5. datmen be-
 hoort te doopen alleen met water en woor-
 t: datmen dat Auontmael met gebroken broot
 ende dyncbeker sittēde aen een tafel/ behoort
 den genen te geuen die siek sels gheprobeeft
 hebben: niet te biechten by een Bis-kreemer:
 datmen God behoort te geuen dat Godt toe-
 comt/ ende den Keyser dat den Keyser toe-
 comt/ Mat. 22. maer niet de Paus/ welc geen
 ouerste is van God geropen. Die dit te Co-
 len oft Louen vermaende/ die sonden sy niet
 alleē een ketter noemen/ maer sy sonden hem
 met vier/ galgen/ rayers/etc. vermoorden/ so
 qualick moghen sy de waerheit hooren/ om
 datse den Wader der loghenen dienen. God
 sullen dan de ouders toe-sien/ als ic te voren
 vermaent hebbe/ datse van ioncx heur kinde-
 ren laeten den Propheet Dauid leeren voor
 een onghewallsche Catechismo: ende zyn sy
 niet

Die de Ar-
 ryckels vā
 Louē ende
 Parysleeff,
 die sal be-
 uinden dat
 de Turckē
 heyligher
 zyn.

niet geleert/so sullen sy die by Gods-vreesen-
 de meesters brengen / daer sy niet deruen sin-
 gen voor doone afgoden / gaede met een wie-
 hende/welc sy een choor-deer noemen. Ende
 al coopen sy gheen Licentiaetscap / Doctoor-
 schap/ etc. daer is niet aen ghelogen : de Chri-
 stenen weten daer niet van: maer sy lesen dat
 oude ende nieuwe Testament/soo worden sy
 groote ootmoedige Doctoren / dat is / Lee-
 raers in de rechten: sy worden goede Theo-
 logi sonder beff/ viercantige bonet/ pedel/ en
 diergelycke onnutte costen/ van welcke onse
 ootmoedige Christus niet leert. Ende doen
 ick te Louen ende Bononien hadde geweest/
 my docht ic was een groot Doctoor/maer dat
 een wener oft Schoen-lapper my geuraechte
 hadde/oft ic myn nieuwe Testament door-le-
 sen hadde/oft ic de Prophetē door-lesen had-
 de/ oft ick soude moeten bidden Onse Vader
 die in dat huysken oft inden Hemel is / ick
 soude geen antwoorde wel mogen geuen heb-
 ber: want sy worden te Louen ende Colen
 also verleyt in de schole met valsche leeringe
 ende afgoderyen / dat Turcken ende Joden
 beter van God gevoelen. Donatus/Boe-
 tius/ etc. worden eer dan Christus gheleert
 daerom waert wel te wenschen / dat Moses/
 de Propheten en Apostels nu wierden voor-
 ghelesen/ghelyck hier door-tyts Actor. 13. vs.
 1. Thes. 5. Het waer goet dat de Sophisten
 eens dwaes wierden voor God/ als Paulus
 leert/ so mochten sy van God wys ghemaect
 wor-

Didascali,
 Ephe. 4. be-
 teekent
 geen Do-
 ctore van
 Colen, Pa-
 rys, &c.
 maer Lee-
 raers: ende
 nu zyn de
 Doctoren
 mach opge-
 blasen proe-
 kers.
 in liden
 herdes ex
 lantibus
 conueniunt
 Paule.

Ioan. 3

Patrocina-
tur diabo-
lo, qui Pa-
pæ patro-
cinatur.

worden. want ghelyck Nicodemus, hoe wel hy een Rabbi was / seer groffelick vraechde Christum / niet Augustinum / niet Scotum / also zyn nu de Scotisten seer grof: want ist niet een groote ongeleertheit dat een mensche sal boecken schryuen / in welke hy pryft de ecrin ghe der bilden / aentroepinge der dooden / oorziecht / Vbiquitas / Waegenier / doodinghe der ketteren / etc. Datse een nieuwe Testament mochten lesen oft spellen / sy souden beuinden dat alsulcke boeckens dat Euangelium Christi vertreden / met welke sy sich selfs bespot maecten: ende wat die van Louë ende Colen door den Paus (welc van Paulo ende Joanne een Satan ende serpent wordt genoemt: also dat hy den duuel voor- staet die den Paus voor- staet) stryden / sy sien allé heur boeckens ende tyrannie worden niet gheacht vanden Christenen.

Dat cxxix. Capittel.

Nihil nisi
hærefes ex
Patribus
conuertunt
Papistæ.

DE cxxix. ketterrye is / dat de ketters seggen enderoepen / dat de Christenen de Schriftuer niet mogen verstaen sonder Clemente / Tertulliano / Origene / Cypriano / Epiphano / Ambrosio / Lactantio / Durado / Lombardo / etc. welke selfs de heylige Schrift niet verstaen hebben / als heur blauwe glosen ende valsche opinien te kennen geuen: wt welke de Papisten niet dan ketterryen t'samen schrappen / als Paulus 2. Timor. 4. aentwyft. Maer lieue Papisten / nademael ghy leert datmen

men sonder de Doctoren/ als ghy die noemt/
 de Schrift niet mach verstaen/ hoe comet dat
 ghy die niet al in Duytsch ende in ander spra-
 ken ouerfat/ dat allen Borghers moghen sien
 wat blauw glosen sy schryuen: also dat Cice-
 ro/ Xenophon/ Plato/ diuinael beter schryuen.
 Machmen sonder de Doctoren de Schrift
 niet verstaen/ hoe comet dat de Apostels al-
 sulcken niet ghehad hebben: hoe comet dat
 ghy boeckens wt die spint van Sijde/ Wage-
 niet/ etc. Maer daerom d'waect ghy/ om dat
 ghy de Schrift niet weet/ Mat. 12. in welke
 staet/ dat Iesus Christus de wt-leggher is/
 want hy heeft den sloet/ dat hy de meester is/
 Ioan. 23. Mat. 23. dat hy de verborghentheit
 openbaert. De Apostels hadden Augustini/
 Hieronymi/ Origenis/ Lombardi/ Scori/ etc.
 boecken niet/ nochtans hebben sy de Schrift
 verstaen door den Gheest Gods/ die in alle
 waarheit leydt. ende beghceet ons te leyden:
 niet datse qualic doen die wt Moise/ Prophe-
 ten ende Apostels maerken boeckens/ om
 de slechte een aenwyfinghe te doen van ver-
 scheyden dingen die niet Gods woordt over-
 een comen: want ghelycmen teghen de secten
 mach prediken/ also machmen tegen die schry-
 uen: maer te vergadren boeckens p'ylende
 de bilden/ Sijde/ doodinge der ketteren/ Wa-
 gontier/ norbiecht/ ende d'ierghelycke trouer-
 sche boeckens is schadelich. Ende dat Augu-
 stians de plaetsen des Doopsels hadde gele-
 seuande verstaen/ hy soude niet gheschreuen
 hebben

Luc. 24

Apoc. 3. 5.

Dan. 2

Ioā. 14. 16

Hæresion.
genitrix
Missa est.

hebben van de beswoeringe. Dat hy verstaect hadde wie dat het Auontmael toe-comt/ hy soude niet gheschreuen hebben/ datmen den kinderen behoort dat Auontmael te gheuen: want de kinders mogen aen de tafel niet sitten/ mogen den drinebeker in heur hant niet nemen: ende de kinders die besneden sijn/ hebben niet terstont dat Paesch-lam gegeten/ alsoo de ghedoopten hebben niet terstont dat Auontmael altyt gegeten. Dat Hieronymus dat oude ende nieuwe Testament hadde verstaen/ hy soude so tyrannisch tegen den houwelicken staet niet gheschreuen hebben. die onder allen cerlick is/ Heb. 13. Want hebben hier voor-tyts de Priesters / Propheten ende Apostels huyl-vrouwen gehad/ die heylighe dingen gehandelt hebben/ waerom lieue Hieronymus/ soude een Moninck oft Bagyn niet moghen trouwen/ welck een staet is die in Gods woordt niet bekend is. Ende dat Cicero/ Plato/ Xenophon/ etc. in veel plaatsen beter schryuen dan de Pausche Doctoren/ die sy vergaderen/ 2. Tim. 4. weren de Papijsten selfs/ als sy de waerheit wilden bekennen: welck weren hoe verscheiden datse de Schrift drayen tot heur eygen verderffenis/ 2. Pet. 3.

Leuit. 21
Ezech. 44

Dat cxxx. Capittel.

DE cxxx. ketterrye is / dat de ketter's seggen dat wy de heylighe Schrift hebben ontfangen vanden Paus / Origene / Tertuliano/ etc. niet wetende dat Gods woordt is geweest

weest eer oyt de Paus/ een vyant der Schryft/
 oft Origenes/ oft Lombardus zyn gheweest/
 ende sal alryt blyuen/ *Esa. 40/ 1. Pet. 1/ Apo-*
cal. 14. hoe wel dat de Papisten meynen niet
 sacken/ vier/ galgen/ rayers/ bloet-gierige Pla-
 caten/ etc. dat wt te roeyen: niet werende dat
 Hemel ende Aerde eer souden voor by gaen/
Mat. 5. Luc. 16. Godt vergaet niet/ so vergaet
 nock syn woordt niet: welck soo wie dat ver-
 worpt/ die maect sicks zelfs dat ewich leuen *Nota.*
 onweerdich/ *Act. 13.* Het woordt Gods is in
 dat Paradys gheprediceert: ende doen was
 noch Paus/ noch Origenes/ noch Augusti-
 nus/ noch Chrysostomus/ welke schryft te-
 ghen de Papisten/ als dat wy dat niet van de
 knechten/ maer van Godt hebben: *Omnes Scri-*
pturae, inquit Chrysostomus, non à seruis, sed ab vniuer-
forum Domino Deo venerunt ad nos. Ende hadde
 Gods woordt niet geweest voor Origenem/
 Hieronymum/ Iram/ etc. hoe souden sy heur
 Commenten hebben moghen schryuen op de
 Schryfuer/ welke sy meer verduyftert ende
 verdrayt hebben/ dan verlicht: want Goddes
 woordt/ als de propheet David leert/ is een
 licht.

Dat cxxxj. Capittel.

DE cxxxi. ketterye is/ dat de kettters wil-
 len dat wy heur Out-vaders ende heur
 Doctoozen/ als zyn Epiphanius/ Clemens/ *Patrum Pa-*
 Ignatius/ Ireneus/ Augustinus/ ende hon- *palem nō*
 dert ander/ sullen hooren ende volgen/ daer sy *est nume-*
 tegen Gods woordt schryuen ende geseelen: *rus.*
 niet

niet wetende dat Paulus leert / een Enghel
 niet te hooren Galat. 1. want God de Vader
 gebiet datmen synen lieuen Sone sal hooren /
 Matth. 17 / Mar. 9 / Luc. 9. ende die hem niet
 hoort / sal wigerseyt worden Act. 3. ende die
 in syn leer niet blyft / die heeft ghen Godt /
 2. Ioan. 1. hy is opgeblasen ende weet niet /
 die een ander leer volcht / 1. Tim. 6. hy dient
 syn buyck hy maect tweedracht ende argher-
 nis Rom. 16. Hoort my allen / vermaet Chri-
 stus Mar. 7. die alle dunck geweten heeft: en
 vermaent dat wy den seluen in ons huys niet
 souden ontfange / die syn leer niet mede brégt /
 als geschreuen staet inden tweeden brief Jo-
 annis . Christus heeft niet vergeten / so laet
 ons te vreden zyn met syn leer / ende laet ons
 die volbrengen / ende sien dan wat ons ouer-
 schieten sal: maer men wilt mensche leeringe
 volgen / met welcke Godt te vergeefs wordt
 ghedient eer wy oyt ghedaen ende volbrocht
 hebben dat Godt gebiet: dat ghy van beghin
 hebt gehoort / dat blyue in v: welck ist saecke
 dattet in v blyft dat ghy van begin hebt ghe-
 hoort so sult ghy inden Sone ende inden Va-
 der blyuen / 1. Ioan. 2. Hier vermaent Joans-
 nes niet / datmen eenighe andere leer sal ver-
 wachten oft dichten / maer gelyck de saluinge /
 dat is de heylige Geest gecert heeft / datmen
 daer in sal blyuen / 1. Ioan. 2. Maer de Room-
 sche Antichristen weten niet / datmen dat ee-
 wich Euangelium dat volc sal vercondigen /
 ende dat hy veruloect is / die de woorden des
 Testa-

Nota.

Mat. 15

Niemant
 bescherme
 mēsche ge-
 hoden, wāt
 sy sullen,
 Mat. 15.
 vergaen.

Apoc. 14

Testaments Gods niet hoort/ Hierem/ 11. en salich diese hoort/ leest ende bewaert/ Apoc. 1. Luc. 11/ 1. Cor. 1. 15. De Doctoren der heylighe Kercke zyn alleen Moses (welcke van Christo heeft geschreuen/ Ioan. 5) de Propheeten ende Apostels met den heylighe Gheest/ niet Augustinus/ Bernardus/ Biel/ niet Lutherus/ niet Beza/ niet Bloccius/ niet Menno/ etc. Laetse Mosen ende de Propheeten hooren/ vermaent Christus. Ende hier derf niemant meynen datmen Platonem/ Ciceronem/ Clemenem/ Augustinum/ Perrum/ Martynem/ Rodolphum/ Gualterum/ Martinum/ Hieronimum/ etc. niet soude moghen lesen als ons tyt ouerloopt; maer ick wil seggen/ datmen Gods woordt alleen sal volgen; ende de kercken-dienst die van de Apostels is voorgeschreuen/ datmen die alleen sal kennē voorrecht: want geen ander fundament mach yemant anders leggen/ dan Christus Jesus wel ende wysselick heeft gheleyt: ende veruooct is die daer wat toe oft afdoet/ Apoc. 21. Ende datmen de heylighe Schryf sal volghen/ ende Christum hoordē/ niet de dwalinge der Oudt-vaderen oft Doctoren/ dat bekennen de oude Waders sels in de Latynsche sententien die ick hier sal verhalen: Origenes: *Necessē est nobis Scripturas sanctas in testimonium vocare; sensus quippe nostri & enarrationes sine his rebus non habent fidem.* Tertullianus: *Omnem doctrinam de mendacio praeiudicandam, quae sapiat contra veritatem.* Cyprianus: *Solus Christus audiendus est, MEN*

Dat oude Testament moctmen niet verachten.
Luc. 16

1. Thef. 5

1. Cor. 3

In 4. cap.
ad Cor.

MOET CHRISTVM ALLEEN
HOOREN. Ambrosius: Quicquid non ab Aposto-
lis traditum est, sceleribus plenum est: wat van de
Apostels niet is gheleert / dat is volschelm-
ryen: so moeten dan schelmen zyn / die pnyen
Wisse / Clagenier / doodinghe der kettens / oor-
biechte / Daus / Wespren / ende al wat de Papi-
sten in heur tempels vercoopen / waer van de
Apostels niet geleert hebben. Ambrosius lib. 4.
de Virg. Nos noua omnia qua Christus non docuit,
iure damnamus, quia fidelibus uia est Christus: si igitur
Christus non docuit quod docemus, etiam nos id dete-
stable iudicamus, wy verwoyden van rechts
wegen alle nieu dinghen / welke Christus
niet geleert heeft / etc. Nieuwe gheit-vonden
zyn Wisse / Clagenier / Oor-biechte / doodinghe
der kettens / Vbiquitas, &c. so moeten wy dat
die verwoyden / want Christus leert van die
dinghen niet in zyn Reformatie-boeck het
nieuwe Testament. Augustinus: Si quis aliquas
Scripturas praeter eas quas Catholica Ecclesia (non di-
cit, Papalis synagoga, quae priuata est, & repudiat uer-
bum Dei, igne, culis, sculeis, & rotis Euangelice ue-
uentes enecat) recipit, in autoritate habendas esse cro-
diderit, uel fuerit ueneratus, anathema sit. Augustinus
Sua si uelint docere, nolite audire, nolite facere: certe
enim tales sua quaerunt, non qua Iesu Christi; Augu-
stinus: Nolo auctoritatem meam sequari. Augu-
stinus: Noli meis literis quasi Canonicis inseruire. Au-
gustinus: Non audiamus haec dico, haec dicis, sed au-
diamus, haec dicit Dominus Deus: sunt certe libri do-
mici quorum auctoritati utriusque consentimus, utri-
que credimus, utriusque seruimus; ibi quaeramus Eccle-
siam,

san, ibi discutiamus causam nostram. Nolo humanis
 documentis, sed diuinis oraculis Ecclesiam demon-
 strati. Augustinus: Nec Catholicis Episcopis (nedum
 Papis, quos aptè cum Paulo & Christo vocant Chri- Mat. 7
 stiani Cacolycons, hoc est, malos, graues & rapaces lu- Act. 20
 pos) consentiendum est, sicubi forte falluntur, vt contra
 Canonicas Scripturas aliquid sentiant. Irenæus lib. 3,
 Polycarpus docuit semper quæ ab Apostolis didicerat,
 quæ & Ecclesiæ tradidit, & s o l a sunt vera. Hierony-
 mus: Quod sine autoritate Scripturæ dicitur, eadem
 facilitate contemnitur, qua dicitur. Hieronymus: Nec
 parentum nec maiorum error sequendus est, sed autho- Men moet
 ritas Scripturarum & Dei docentis imperium. Hie- ded walige
 ronymus: Exceptis Apostolis quodcunque aliud po- der ouders
 stea dicerur, abscondatur, non habeat autoritatem: niet volgen
 quamuis ergo Sæctus sit aliquis post Apostolos, quam-
 uis disertus sit, non habeat autoritatem. Theophyla- Nota.
 tus: Dissensiones & scandala, hoc est, hæreses ab his
 induci, qui præter Apostolorum doctrinam dogma
 aliquod adferant. Ex Decretis: Eos condem-
 namus, qui se extollunt aduersus Scripturas. Dit
 schyuen de Doctoozen: ende oft sy wilden
 datmen heur boecken soude ontfanghen / soo
 moeten wy Godt ende syn woordt meer hoo-
 ren / die synen raedt door syn Apostels heeft
 gheopenbaert. Actoz. 20. ende heeft niet ver-
 wacht Augustinum / Lombardum / etc. welke
 de Papis ten meer achten / als sy wat vinden
 dat voor de Pausche afgoderye dient / dan
 Godt ende syn woordt: ende als wy wat by
 brenghen wt de Oudt-vaders ende Pausche
 Doctoozen tegen de Pausche kercke / so roe-
 pen sy / dat wy die verdrayen / dat wy die niet
 ver-

Mat. 8

Mar. 5
Luc. 8

1. Cor. 10

verstaen: ende de Papiſten en sien niet datſe
 God ſijn ghebodt/ende ſynen kercken-dienſt
 in dat nieuwe Teſtament voor-ghelchreuen/
 verworpen: datſe de Chriſtenen met vier/
 ſacken/etc. vermoorden: datſe ſegghen/ Jheſu
 wat hebben wy met v te doen: wy hebben lie
 ner ons Wiſſe/bildt-kraem/Ambroſium/Au-
 guſtinum die boecken Retractationum (Mo-
 ſes, Prophetæ & Apoſtoli non retractant ſemel diu-
 nitus prodita) heeft gemaect/etc. ende alle men-
 ſchen die lieuer hooren uenſche ſchriſten/ dan
 Gods woordt/ende volgen lieuer menſchen
 dan Chriſtum/ die ſegghen met den onreyn
 geeſt/ Jheſu wat hebben wy met v te doen: wy
 bekennen v leer ende kerckendienſt niet vol-
 maect/ ghy hebt ons niet volcomelick ſalich
 gemaect/maer de Paus ende ſijn Wiſſe. Dit
 bekennen endelchreuen de Papiſten/ welke
 ſelfs hent onde Vaders ende Doctoren niet
 hooren/ als ſy tegen de Pauſche kercke ſchry-
 nen/ als ick in deſe na-volghende ſententien
 bewyſen ſal: Theophilactus ſchryft op den
 brief tot den Hebreen/ dat wy nu de tweede
 offerande niet noodich hebben/ Nunc non opus
 eſt ſecunda hoſtia. Dit ſchryft oock Chryſoſto-
 mus op den ſeluen brief. Dit verworpen de
 Papiſten als ketterye/ om dat teghen hent
 ghelt-loeckende Wiſſe is/ met welke ſy de
 diuelen offerande doen/ niet God/welc geen
 offerande des meels begeert. Theophilactus
 ſchryft op den brief Pauli tot den Romeynen
 3. capit. dat een Prieſter ende Monnek de
 Quericheit

Ouericheit onderdanich sal zyn: dit verwor-
 pen de Papiſten als ketterye / ende willen
 Borgemeesters Richters / Princen / Heeren /
 Coningen / etc. dwingen om de Chriſtenen te
 vermoorden ; ſy verachten de Ouericheit /
 Welcke alle ſiel is onderdanich. Ende ont dat Rom. 13
 ſy moghelic gheen ſiel hebben / om dat ſe een
 groen / geel / blauw / graww Moninc-cap dra-
 gen / om dat ſe gheſchoren zyn / ſo verachten ſy
 de Ouericheit / ende ontſtelen tribuyt ende
 ſchattingen den Princen / als de Apoſtel Ju- Papa & cius
 das ende Petrus in ſijn 2. c. te voren hebben Antichriſti
 gepropheceert. En derren de Pauſen en Mil- nō obediūt
 kreemers Chriſtum Jeſum / die de hooghe Prīcipibus.
 Ouericheit is / ende den welcken alle macht Ephē. 1
 in Hemel ende Aerde is gegeuen / Matth. 28. Col. 1. 2
 verſtooten / ſyn eor ende leer verworpen / ſo
 iſt niet wonder dat de Papiſten verachten
 Princen ende Coninghen. Chryſoſtomus
 ſchryft / dat by der Apoſtels tyt geen Moninc In ep. Heb.
 was: hier tegen zyn de Papiſten / ende ſy ſien
 niet datmen in dat nieu Teſtament / in welck
 allen Chriſtelicke ſtaeten worden verhaelt /
 dat woordt Moninc / Baghy / Ronne / Je-
 ſuwyt / Dom-deecken / Dom-prooſt / Prouin-
 ciaal / Guardiaen / ende diergelycke Luciferſ Ieſuwyten
 tytels niet vinder veel te min heur ſecten: wāt zyn ſecten
 wat zyn allen Monicken / Bagynen / etc. dan die wyt vā
 nieuwe afgodiſche gheſ-ſoekende ſecten / Ieſus leet
 welck grooter ſchade in dat Chriſtendom niet ende leuen
 heur afgoderye ende vleechlick lenen doen / zyn.
 dan de Turcken. Chryſoſtomus ſchryft / dat

de leecken moghen de Schriftuer een ander
leeren ende lesen: hier tegen zyn de Papisten/
ende om dat sy de Schrift niet lesen noch ver-
staen/so verbieden sy den Borghers een By-
bel/niet vol-spieghel/Breuiereu etc. te lesen:
ende also bewysen sy/datse wt God niet zyn/
want die hoozen gheerne van God die spre-
ken gheerne van God: die lesen gheerne van
God. Chrysostomus schryft op Mat. datse
kettters zyn die water tot den wyn in dat A-
nontmael ghieten/ ende dit doen de Pausche
kettters in heur Mis-spel. Chrysostomus
schryft op Marth. datmen de kettters niet sal
dooden: dit schryft hy oock in libro de Anathe-
mate, ende de Papisten/welcke de meeste ket-
ters zyn/ als wt dit boeck een kindt sal ver-
staen/ roepen datmen de kettters sal dooden/
ende also wysen sy sententie ouer heur selfs/
gelyck Dauid/ tot welcken Nathan de Pro-
pheet quam: ende sy sien niet datse heur Paus-
sche ryck met heur tyrannie selfs wt geroeyt
hebben: want alle ryck dat met gewelt wort
gehouden/ als oock Seneca heeft gheweten/
vergaet. Ende de Papisten willen geestelick
zyn/ende sy droomen niet dan vier/sackē/ etc.
Tertullianus verstaet dat eerste capit. Ma-
lachie des Propheets van t'ghebedt/ ende de
Papisten achten dat booz ketterrye/ende ver-
staen dat van heure onsuere gelt-soeckende
Mis-soppe/welcke doen ter tyt niet was ge-
timmerd van de Pausen. Tertullianus ce-
gen Marcionem schryuende/ noemt dat broot
des

11. mo.
1021.8

2. Reg. 12

Violenta
nunquā re-
gna perpe-
ruō manēt.

des

des Anontmaels tweemaal een figuer / Ber-
 tramus dicmael: Augustinus tegen Adiman-
 rum noemet een tecken/als hy schryft aldus/
 De Heer heeft niet getwyfelt te seggen / Dit
 is myn lichaem doen hy gaf een tecken syns
 lichaems / Non Dominus dubitauit dicere, Hoc est
 corpus meum, cum daret signum corporis sui. Dese
 seurentie achten de Papisten voor ketterye/
 ende willen dat heur Mil-coecken in waer-
 achtich vleesch sal verandert wordē: dat Chri-
 stus wt den Hemel sal comen/alsoo dickmael
 als de Mil-kreemers toouerē aen den altaer:
 ende alsoo willen sy niet eenen/maer menich
 dulent Christus hebben. Augustinus schryft/
 datmen sal gbelouen dat Christus alleen is
 inden Hemel / Tantummodo in caelo esse creden-
 dum est. Ende Ambrosius schryft / datmen
 Christum niet op de Aerde noch in de Aerde
 sal soecken/maer inden Hemel / Nec supra ter-
 ram nec in terra quarendus est, sed in caelo. De Pa-
 pisten versaeckende heur Christe gelooue/soe-
 ken Christum op verscheyden plaetsen/maer
 nergens min dan inden Hemel. Augustinus
 schryft contra Iul. dat niemāt de sonden draecht
 dan Christus alleen / Nemo tollit peccata mundi,
 nisi solus Christus. dit acheon de Papisten voor
 ketterye. Ambrosius schryft op 1. Corint. 14.
 datmen geen spraeke behoort te hoozen in de
 kercke/diemen niet verstaet:dit achten de Pa-
 pisten voor ketterye/ende deeren Latyn sin-
 gen/welck noch de ghemeynte noch de Mil-
 kreemers beter noch geleerder maect. Am-
 brosius

Tertullia-
 nus, Bertra-
 mus & Au-
 gustinus,
 sunt fini-
 stro Papi-
 starum iu-
 dicio Swin-
 gliani & Sa-
 cramētarij.

De fide & Symb.

In Lucam,

brosius ende Hilarius schryuen / dat t'geloou-
 ue alleen salich ende rechtaerdich maect: dat
 achten de Papisten voor ketterye. Dusent
 ander plaetsen soude men moghen brenghen
 wt de Duidt-vaders tegē de Pausche kercke:
 maer om dat heur schriften den geloouighen
 niet aengaen / want wy hebben genoeg aen-
 den Bybel / soo verdriet my heur schriften te
 verhalen. Ende oft yemant de sententien der
 Duidt-vaders lieuer leesoe dan Gods woort/
 als nu de Papisten doen / so mach hy lesen Ge-
 natorum / Westmerum / Hermannum Bo-
 dium / Epitomen operum Augustini / Biblio-
 thecam Patrum / maer saliger is die nacht en
 dach sicks oeffent in t'ghriet des Heeren: den
 rydt is cort / soo ist best dat wy de Schriftuer
 door-gronden / welcke nut is. 1. Tim. 3. Ende
 lesen de Anrichisten dagelick heuren fabulo-
 sen Brenier oft blaspheemische Myssael / hoe
 veel te meer hoorende Christenen gaerne le-
 sen de schriften Moses / der Prophteren ende
 Apostels. O hoe geueuelicken doot is dat /
 als wy steruende / met Godt ende syn woort
 omgegaen hebben !

Dat cxxxij. Capittel.

DE cxxxij. ketterye is dat de kettters seg-
 ghen ende leeren / dat wy de Duidt-va-
 ders als Augustino / Bertramo / Jonare / Au-
 stino / Lombardo / Durando / etc. also wel moe-
 ten gheloouen / als dat Euangelio Christi:
 welck wy contrarie te voren wt de boecken
 der Duidt-vaderen hebben bewesen / ende wt
 den

Pfal. 1

Ioan. 5
Scriptura
est utilis.

den Bybel. Ende Hieronymus claecht oock
 in dese sententie/ datse niet weten willen wat Ad Pauli.
 de Propheten ende de Apostels hebben ghe- num.
 uoelt/ Taceo, inquit, de mei similibus, qui si forte ad
 Scripturas sanctas post seculares literas venerim, &
 sermone composito. autem populi mullerim, quicquid
 dixerint, hoc legem Dei putant, nec scire dignantur
 quid Prophetae, quid Apostoli senserint. Licue Chri-
 stenen souden wy allen schrijuers boecken ge-
 loouen ende volgen/ so behooren wy ooc Pla-
 tonem/ Isocratē/ Quindium/ Plutarehum/ etc.
 te geloouen in als/ welke veel gheloeuender en
 constiger hebben geschreuen dan Ambrosius/
 Tertullianus/ Lombardus/ etc. sy verhaelen
 ooc hier ende daer sententien die seer stichtich
 sijn/ gelyck Plautus leert/ datter waerlic een
 Godt is / die daer siet ende hoort dat wy be-
 dyuen/ Est profectō Deus, qui quae nos gerimus, au-
 ditque & videt. Terentius leert datmen niet
 behoort te liegen / Nolo mentiare. Item, Mentiri
 non est meum. Quidius leert dat Godt in ons Est Deus
 is/ als oock Paulus 2. Corin. 6. Cicero schryft in nobis.
 in Tusc. Quest. dat dit leuen een dood is. Ci-
 cero schryft dat niemant behoort te sondigen/
 Peccare licet nemini. Horatius schryft/ dat wt
 dronckenscap alle quaet comt/ Quid non ebrietas
 designat. De Heydensche poeten schryue dit
 mael dat God inden Hemel is. Dusent ander
 sententien die met Gods woordt ouer een
 comen/ soude ick wt de Heydensche schrijuers
 moghen hier verhaelen: maer ghelyck sy veel
 goede dingen schryuen/ also veel lichaerdi-
 ghe

Audiant
Mosem &
Prophetas,
Luc. 16

Hoort Ie-
sum, Mat.
17. Mar. 7.
9.

Heb. 1
Ioan. 10

Apoc. 22

Hierony-
mus Min-
cio & Ale-

ge ende goddeloose / gelyck de Duidt-vaders:
daerom ist best dat wy Godt ende syn woort
gheloouen: want alle mensche / als Paulus
leert / is logenachtich: ende hy geloofst slechte-
lick ende wel / die God ende syn woort ghe-
looft / welck niet mach liegen noch bedriegen.
Ende om dat de Antichristen selfs heur Duidt-
vaders niet in als geloouen / waerom souden
wy die geloouen: daer sy noyt bewesen heb-
ben dat God yet heeft vergheten te leeren in
syn woort / in welke alle dinck is gheleert
dat ons van noden is: want ghelyck Godt
volmaect is / so is oock syn woort volmaect:
ende gelyck Godt niet wordt verandert / also
mach syn woort niet verandert noch gebro-
ken wordē: maer die daer wat toe oft af doet /
die sal wt dat boeck des leuens gedaen wor-
den. Daerom moeten wy Godt ende syn
woort geloouen / welck niet tweedrachtich
is ghelyck de Duidt-vaders / als ick bewysen
moet / om dat de Antichristen roepen ende
scryuen vande eendracht der Duidt-vaderen:
Augustinus schryft twee oft drymael vā twee
Sacramenten / als Doopsel ende Auontmael:
Bertramus ende Rupertus van dry: de Pā-
pisten van leuen. Tertullianus noemt dat
broot des Auontmaels een figuer: Theophy-
lactus op een plaetse ende Damascenus schry-
uen / dat geen figuer is. Ireneus verstaet dat
eerste capittel Galachie van dat Auontmael /
Tertullianus van t'ghebedt. Clemens ende
Ignatius schryuen dat Paulus een huys-
vrouwe

broutoe gehadt heeft: Ambrosius ende Theo- xādro: Ego
 philactus versaken dat. Augustinus lib. 5. & in ado-
 Hypognosticon / schryft dat hy dat derde niet lescentia &
 vindt: ende Bernardus verhaelt van dat der- in extrema
 de/welck dat Vlaghevier wordt met een nieu- atate pro-
 woordt ghenoeit. Chrysostomus wilt niet fiteor &
 datmen een ketter sal dooden / Hieronymus Origenem
 lib. 3. ad Pelag. wilt niet datmen sal beschul- & Eusebiū
 digen: Pelagius ende Eekius willen datmen Cæsarien-
 se sal vermoorden / alleens oft sy de const had- esse doctif-
 den om leuendich te maecken. Augustinus / simos, sed
 Athanasius ende Hieronymus / achten niet errasse in
 veel de Apocrypha scripta, Hieronymus schryft dogmatū
 ad Letā / Caueat omnia Apocrypha. Augustinus: In veritate:
 Apocryphis etsi inuenitur aliqua veritas, tamen prop- quod econ-
 ter multa falsa, nulla est canonica authoritas. Idem trario de
 Augustinus scribit omittendas earum Scripturarum fa- Theodoro,
 bulas quæ Apocryphæ nuncupantur. Ende sommi- Acacio, A-
 ghe Oudt-vaders met de Pausche kercke pollinatio
 prijsen de boecken der Machabeen / (hier van possimus
 besiet dat Erasmus by sijn Testament wt dicere. hæc
 Athanasio translateert) welcke van Jose- ille.
 pho zyn gheschreuen / als de styl ende ma- Ambrosius
 terie wt wyft / om dat daer in een capittel staet noemt Ter-
 van te bidden voor de dooden om gelt: waert cullianum
 laecke dat hy gheschreuen hadde / men sal om een ketter.
 niet bidden / de Papisten souden de plaetse wt Hierony-
 der Machabeen boecken niet geraept hebben. mus en Au-
 Ende in hondert ander dingen zyn de Oudt- gustinus re-
 vaders tegen malcander: ja dickmael schryft prehēderē
 Augustinus teghen sick selfs / als doock de an- malcander
 dere Oudt-vaders: ende maecken de Schrift
 seer

seer twyfelachtich en̄ duyster met heur con-
 menten ende dwalinghen: also dat een Chris-
 ten meer sal leeren wt een capittel met aen-
 dacht wt de brieuen Pauli oft Petri / dan wt
 de langhe schriften Chrylostomi Tertulliani/
 Lombardi oft Durandi / welcke de goddeloo-
 sen meer achten / dan God ende syn woord /
 te weten als sy wat schryuē dat voor de Paul-
 sche kercke dient: want somtijts zyn sy tegen
 de Pausche kercke / gelyck als Chrylostomus
 schryft / dat dat vrouken van Cananea niet
 gebeden heeft Jacobum / noch Joannem / noch
 niet ghegaen is tot Petrum / ende datse gheen
 Middelaer gesocht heeft. Hier tegen roept de
 Pausche kercke / welcke rommen vol gred-
 laers aentoept. Augustinus ende Hierony-
 mus schryuen tegen de Pausche kercke van
 den Azyen wille met dese woorden: Augusti-
 nus / Homo libero arbitrio male usus, & se & illud
 perdidit. Idem, Liberum arbitrium ad diligendum
 Deum, primi peccati grauitate perdidimus. Hierony-
 mus, Frustra semper oramus, si in nostro arbitrio est fa-
 cere quod volumus. Augustinus tot Casulanum
 schryft teghen de Pausche kercke / dat hy niet
 vindt gheboden vanden Heere oft Apostels /
 op wat dagen datmen sal vasten oft niet / Qui-
 bus diebus non oporteat ieiunare & quibus oporteat,
 præcepto Domini vel Apostolorum non inuenio defi-
 nitum. Ende de Papisden die nemmermeer
 nuchter zyn / derren van Quatertimp (men
 seyt datter een Paus is gheweest / welck een
 haer hadde genoemt Timp: ende dese had hy

so lief dat hy gheboodt viermael t'iaers een
gullige vaste-dach te houden) dagen ende an-
dere Treer-daghen welcke sy Vast-daghen
noemen: ende veruinden dan meer spyle op
enen maelyt/ men sonder vier daghen af le-
uen. Augustinus schryft teghen de Pausche
kercke vande Tredieften/ met dese woorden:
Paulus quid habebat in corde, quid nisi malum, date
mihi merita eius, si merita quartis, damnationis sunt,
non liberationis. Theophylactus schryft op Jo-
an. dat Godt alleen de sonden vergeeft. Hier
regen roept de Pausche kercke. Theophyla-
ctus schryft op Mat. dat myns naeste dencht
hem niet genoegsaem is. Hier teghen is de
Pausche kercke/ ende droomt dat heur wer-
ken ouerloopen / als zyn Sodomic/hoererye/
afgoderye/aenroepinghe der dooden/biddinge
voor dooden/haet/ nyt/ doorslaghen/ vernol-
ginge ende moorderye der Christenen/dron-
kenschap lieghen/bedrieghen/ sielen roouen/
rooueren met Missen/ ende diergelycke opera
supererogationis, opera diabolo acceptissima. Angu-
stinus schryft teghen de Pausche kercke/ dat
wy nu niet onderhouden den Sabbatum ru-
stende van de wercken des lichaems: Si qui-
ras cur Christianus non obseruat ocium Sabbati, cum
Dominus non venerit solueret legem, sed adimpleret
respondeo, istud non obseruat Christianus, quia quod Sabbatum
ea figura profitebatur, iam ipse impleuit: in isto habe-
mus Sabbatum qui dicit, Venite ad me omnes qui la-
boratis, & inuenietis requiem animis vestris. Idem,
Sacrum Sabbatum est antiquis Patribus præceptum,
quod nos Christiani spiritualiter obseruamus, cum ab

Papalis Sa-
tisfactio.

figura fuit.

omni seruili opere, id est, ab omni peccato abstinemus,
 & habemus quietem in corde & spiritalem tranquillitatem. Idem, Observatione Sabbati qua vacatione vnius diei figurabatur ablata, perpetuum Sabbatum obseruat. Hier teghen roepen niet alleen de Papiſten / maer oock veel andere die sick laten duncken / datse wel gebeformeerde / ghereformeerde kercke seggen sy / hebben / als sy veel feest-daghen instellen: ende sy roepen teghen den Paus / daer sy noch met den Paus hoereren. Ende meynen om dat in dat oude Testament staet vanden ewige Sabbato / dat wy nu niet souden moghen dagelick Sabbatum houden / Esa. 66. Coloss. 2. sy weten niet dat God geboden hadde ewelick dat Pascha te houden / nochtans eten wy nu geen onbeulect lam alle iaer eens: maer daghelick ghenieten de geloouigen Christo Jesu / welck een onbeulect lam is / 1. Pet. 1. Hieronymus schrijft tot Letam / datse sal doof zyn tot orgels: ende nu derren de Antichristen orgels / Musyck en andere instrumenten hebben in de kercke / om dat gebet te beletten: ende sy roepen noch dat al ter eeren Gods geschiet / daer Christus dat niet geboden heeft / die so trouwelick de eere syns Vaders heeft ons voor-gedragen: maer sy sien niet dat Ioannes Apoc. 18. daer tegen schrijft / als oock teghen de keercken / welck sy seggen datse ter eeren Gods aensteken: welck dattet wacrachtich waer / Ioannes soude niet schryuen / dat daer de afgodische Babylonische Pausche kercke is wegheroyt / gelyck een molen

Surdasit
ad organa.

Christusge
biet niet
van orgels.

Apoc. 18

molen-steen inder zee geworpen, dat licht der
 keerste niet meer daer sal lichten / te weten in
 de kercke s'daechs: want die t'sauonts een
 keerste t'huys oft in de ghemeynte t'sauonts Act. 20
 aenstect/niet voor blinde bildē/die mis-bruyct
 dat licht niet: gelyck sy dat licht mis-bruycken
 die s'daechs de keersten in lichte plaetsen an-
 steken: ende zyn als vler-muylen oft wien/
 die den dach niet moghen verdraghen: ende
 t'geest my wonder dat de Heshusianen tegen Sy seggen
 den Paus roepen/ nademael dat sy in heuren men sal
 kercken-dienst in als ouer-een comen: als niet stelen,
 dock in heur vleeschelick leuē/met den Paus Rom. 2. en
 ende syn afgodische kercke: want de Heshu- sy stelen
 sianen houden de Pausche feest-daghen / sin- selfs.
 ghen Misse/ Metten/ Wespere/ hebben bil-
 den/altare/choor-deet/ Mis-kelck/ Mis-deet/
 orgels/sy hebbē de besweeringe by dat Doop
 sel/ schyuen postillen / ghelyck de Papisten:
 also dat yemant quacm in de kercke der Heshu-
 sianen ende der Papisten / hy sal cleyn on-
 derscheit vinden. Origenes schryft dat Chri-
 stus niet ghebedt dat broot te draghen ouer
 wech: hier tegen zyn de Papisten ende Heshu-
 sianen/welcke heur afgodische Mis-coeck-
 ken den crancken inden mondt stommelen
 sonder Christus benel/welck wilt dat men dat
 sal eten/niet lanck de straten draegen. Pascha-
 sius schryft dat men dat broot niet sal bewac-
 ren/maer eten: Neque dedit discipulis vt ipsum ho-
 norificē conseruarent, sed dedit in sui vsum, dicens,
 Accipite & manducate: hier teghen is de Pausche
 kercke/

kercke / welcke heur afgodische **Mil-coer-**
kens sluyt : ende hoe seer datse dat doet / de
 muysen ende wormen verblindē dat dicmael:
 ende noch ghelooft dat volck aen allinleken
 crachteloose afgodt: welc als hy sick selfs niet
 mach helpen / hoe soude hy een ander helpen?
 Ten is geen goet Huys-vader die sijn huys
 niet can bewaeren / ende de Pausche afgodt
 can sick selfs niet bewaeren / hoe soude hy de
 kerck-gangers bewaeren? Theophylactus
 schrijft dat Godt de sonden vergeeft / niet om
 onse wercken / want wy hebben niet goets
 gedaen: hier tegen roept de Pausche kercke.
 Waer lieue Christenen / wat wil ick meer ver-
 halen wt de Oudt-vaders / naedemael wy
 Godt ende sijn woordt alleen moeten vol-
 gen ende geloouen / nademael dat wy weten
 hoe tweedrachtich dat de Oudt-vaders zyn /
 ende verscheyden zyn in wtlegginghe der
 Schrift. Ende om dat de Papisken altyt roe-
 pen hoe eendrachtich datse zyn in de Pausche
 kercke in Sodomie / hoererye / eeringe der af-
 goden / dronckenschap / brasterye / haet / nydt /
 vervolginge ende moorderye der Christenen /
 verachtighe des Bybels / schendinge der Sa-
 cramenten / blasphemie / ende in allen vles-
 schelike wercken / so moet ick oock verhalen
 cortelick (want ick hebbe een eyghen boeck-
 ken ghemaect van de Pausche tweedracht)
 hoe groote tweedracht dat in de Pausche af-
 ghenallen kercke is / hoe seer sy roepen by de
 ongeloouigen van heur een- dracht. Soo zyn
 dan

Conspira-
 tio ecclesie
 Papalis.

Schismati-
 ca Papæ ec-
 clesie.

dan de Papiſten tweedrachtich / om dat ſom- Discordia
 mige Misse leſen voor raſende hondē / coeyen / eccleſiæ
 peerden / capoenen : ſommige voor peſte / pijn Papalis.
 inden buyck / ſwanger vrouwen: ia geeft den
 Miſ-kreemer gelt / hy ſal v een iagers Miſſe
 rooueren: want de Miſſe achten ſy te zyn een
 plaester voor alle ghebreken / als de quac-ſal-
 uers. Sommige weten dat de Miſſe van de
 Apoſtels niet gheboden is te doen / om dat de
 Apoſtels in Latyn niet beſchreuen hebben /
 om dat de Miſſe tegen de doot ende verdien-
 ſten Chriſti ſtrydt / om dat de Miſſe niet dan
 ſchandelick gewin ſoect : ſommige willen dit
 niet weten om dat gewin : ſommige aenroe-
 pen Hubert / ſommige Claes / ſommige Qui-
 rijn / niemandt is met Godt alleen te vreden:
 ſommige aenbidden den Hans / ſommige dat
 Houte-cruys / van welck ſy ſingen / Tuam cru-
 cem adoramus Domine : ſommige heur Miſ-
 coeckken : ſommige loopen beeuarden tot
 Luner / ſommige tot Adriaen / ſommige tot Mat. 11
 Coruelis / niemant tot Jeſum / welck allen be-
 laden roept. Sommige ſpotten inet heur Vla-
 genier / ende noemē dat heur beſte melc-koe:
 ſommige defenderen dat om ſchandelick ge-
 win : ende in hondert ander dinghen zyn de
 Papiſten tweedrachtich / als ick in een boeck-
 ken hebbe bewezen : welck niet ſien hoe me-
 nige ſecte der Moniken ende Baghynen dat
 ſe hebben : alia eſt ſecta & eccleſia Franciſcanorum,
 alia Demonicanorum, alia Auguſtinianorum, alia Car-
 melitarum, alia Bernardinorum, alia Brujonianorum,
alia

alia Guilielmitanorum, alia Clarissarum, alia Brigitanorum, ende meer andere secten: welcke geslyck sy een verscheyden cleet dragen nae heur secte/also hebben sy doock een verscheyden regel in spys ende leuen: anders singen die van de secte Francisci zyn/ende de andere anders. Ende dese Pausche secten zyn daer in eendrachtich/datse al segghen / Jesu wat hebben wy met v te doen: datse verraden ende vervolgende Christenen/ende met de bloedighe handen derven sy slapen gaen/ derven sy bidden: allees oft een moordenaer te recht mocht bidden/ eer hy berouw heeft van syn sondent ende sy meynen hoe sy meer Christenen verraden ende vermoorden/ datse so veel te hooger naemaels sullen sitten: alleens oft Christus/als hy sal richten/vragen sal/ hoe menich mensche hebby vermoort? Sy meynen dat Pharao/Microboam/Jezebel/Sennacherim/Herodes ende Judas/namaels naerder God sullen zyn in glorie/ dan de Propheten/Christus en de Apostels/welck om Gods woordt ende heur vromicheit zyn vermoort. Maer liene kinderen/ Gods ryt wilt met moorden/galgen/rayers/vier/bussen/spiessen niet gebout noch gecregen worden: maer alle Religie die met galgen/vier/etc. wordt gecregen/sal vergaen: als men dat mach sien aen de opperste Priesters/welcke heuren tempel/priesterdom/offierende/etc.hier voor-tyts geweldelick defendeerden: nu zyn sy dat al quyt. Maer is nu Pharao: waer is nu Saul: waer

1. Thes. 1

Quintus
Curtius:
Non est
diuturna
possessio,
in quam
gladio in-
ducimur.

is nu Jhesabel: waer is nu Herodes ryck: al vergaen. Ende ghelyck oock by onse tyt de Paulen hebben heuren afgodischen dienst en bedroch met tyrannie willen defenderen: ende daer mede sy meynden heur afgoderye te stercken / daer mede hebben sy die verloren meestendeel: welck om datse altyt roepen dat heur Oudt-vaders (dese defenderen sy meer dan Gode endesyn woordt) zyn een-drachtich in sentencien ouer te setten wt den Bybel / so sal ick hier sommige exempels aenwijzen / in welke sy niet ouer-een comen: Tertullianus de praescript. haeret. Omnia examine, quod bonum est tenete. Ambrosius, Omnia autem probate. 1. Thess. 5

Tertullianus lib. de fuga in perfec. Ecce postulauit Satanus, vt discerneret vos vt frumentum. Hieronymus: Ecce Satanus expetiuit vos, vt cribraret sicut triticum. Tertullianus de uelands Virginibus: Superuentientia renunciabit vobis. Hieronymus: Quae uentura sunt, annunciabit vobis. Ambrosius: Quod reliquum est fratres, orate pro nobis, vt uerbum Dei currat. Hieronymus: De caetero fratres, orate pro nobis, vt sermo Dei currat. **Het is wonder dat de Papijsten tegen Erasmus (welc sijn feylen heeft) hebben gheschreuen / om dat hy heeft ouergetset / In principio erat sermo, daer Hieronymus selfs logos, sermo hier ouerset: maer sy sien op een woordt / maer behooren te sien / datse den gantschen Bybel hebben gebalscht: dat sy Jesum met sijn leer ende kercken-dienst vertreden / daer Paulus bidt dat Gods woordt soude loopen oft verbreydt worden / 2. Thess. 1.**

Hieronymus: Hic est Filius meus dilectus, in quo mi-

1. Thess. 5

Luc. 22

Ioan. 16

2. Thess. 3

Ioan. 1

Mat. 17

hi bene complacui. ipsum audite. Cyprianus: Hic est Filius meus dilectissimus, in quo bene sensi. **Ende in hondert ander plaetsen zyn sy in de ouersettinge niet eens: ia op veel plaetsen heeft Hieronymus (ist saccke dat de translatie Hieronymo toe-behoort/ welck de Papistē beligen/ welcke so ongeleert ende gheuallicht is) heel woorden ende sententien by geclampt/ welck in de rechte texten niet siacn. Ende dese halue translatie worde vanden Papistē so groot geacht/ datse ons kettters noemē/ als wy volgen de Hebreuschē ende Griexsche fonteyn: allcens oftmen niet altyt behoort te sien nae de Hebreuschē ende Griexschē text in ouersetten: als oock in lib. de doctrina Christiana tegen de Papisten/ dat van Augustino met dese woorden geleert wort: Latinis quibullibet emendandis Græci adhibeantur. Ibidem: Latini codices veteris Testamenti, si necesse fuerit, Græcorum auctoritate emendandi sunt. Et infra: Libros noui Testamenti siquid in Latinis uarietatibus titubat, Græcis cedere oportere, non dubium est. In dat selue boec schryft Augustinus / datmen die mach tellen die de Schryftueren wt de Hebreusche sprake in Griexsche sprake hebben ouer-geset/ maect de Latijnsche ouer-setters geenlijcs: Qui Scripturas, inquit Augustinus, ex Hebræa lingua in Græcam uerterunt linguam, numerari possunt, Latini autem Interpretes nullo modo. Waer wt een yeghelicks mach vernemen/ dat men niemant aen de Latijnsche Bybels mach binden: maer die versheyden spraken weet (welck gauen zyn des heylige**

Ouidius:
Gratius ex
ipso fonte
bibuntur
aque.

Lib. 2

heylige Bheest/ ende seer goet/ als wy die tot
 ophouwinge der Christelicke gemeynthe / t'zy
 in scholen / t'zy in de gemeynthe / t'zy in ander
 plaetsen besigen) die mach altyt sien na de He
 breuschche ende Griecschche textē / als hy trans
 lateert/ ende dat met alle trouwichheit: ende
 sondemen dat niet mogen doen/ so sonden de
 spraken te vergeefs geleert worden in Chri
 stelicke scholen/ in welcke Moses/ de Prophe
 ten ende Apostels in alderley spraken wor
 den geleert. Ende ick wilde wel dat Beza soo
 seer niet gelastert hadde Castalionem (welck
 een mensche is gheweest / ende heeft daerom
 dock mogen seylen / ghelyck wy allen / als de
 Apostel leert) in syn translatie / wt welck
 Beza bekent / dat hy is gheholpen in Epistola
 dedicatoria ad Reginam Angliæ anno 1564. inuulgata:
 men weet wel dat Castalio daerom syn trans
 latie niet heeft in d'licht gebracht / dat niemāt
 na hem meer soude translateeren / dan hy heeft
 gedaen nae syn gaue / gelyck Beza na synē: en
 meer materie soude Beza gheuonden hebben
 om te lasteren de ghetranslateerde sententien
 Caluini wt dat oudt ende nieuwe Testamēt/
 welcke met de translatie Beze niet ouer een
 comen: maer de gheleertsten / zyn somtyts de
 wijste niet / pleech een Gods vresende edel
 man Buerardus van Sand in d'lande van
 Cleef somtyts wel te seggen. Hier mach ick
 niet verswijgen dat de Papisien roepen / dat
 wt verscheyden translatien zyn de ketteryen
 ghecomen; ende sy sien niet dat de Apostels

Act. 2
 1. Cor. 12.
 14
 Ephes. 4

Hier van
 machmen
 lesen Hie
 ronymum
 tot Pama
 chium de
 optimo ge
 nere inter
 pretandi,

Hierony
 musde suis
 interpreta
 tionibus:
 Legant, in
 quit, qui
 volunt: qui
 nolunt, ab
 ijciant.

Chryso-
stomus: O se-
cularis, cō-
parate Bi-
blia, anime
pharmaca.

somtyts in Griecx/ anders schryuen dan in de
Hebreusche text staet/ als oock van Hierony-
mo tot Dammachium dat worde bewesen:
maer dit seggen sy daerom/ want sy moghen
niet wel lyden ghelyck Joacim de coninck/
Hierem. 26. dat het volck leest een Bybel. wt
de Wisse ende afgoderye/ is alle quaet gheco-
men ende verscheyden kettereyen/ maer niet
dat alle volck in alle spraken leest een Bybel
wel ouer-geset. Ende dat dat geschieden sou-
de/ daer toe behooren Borgemeesters/ Heeren
ende Princen te helpen in alle plaetsen: ende
die de macht niet hadden om de schriften Mo-
sis/ Propheten ende Apostels te coopen/ daer
behooren sy ghelt toe te ghenen/ ghelyck sy tot
Wissen/ afgoderye te stercken/ ende ander ca-
mer-spielen hebben ghedaen/ met welck niet
dan argernis wordt gegenen: eick huyl- ghe-
sin behoort te minsten een Bybel oft twee te
hebben: dit begheert Chrysostomus op veel
plaetsen oock. In plaetse van dertich oft veer-
tich kannen oft schuttels/ welcke groote ci-
raet in de huysen der Christenen (de godde-
loosen volgen gaerne ooghen-lust/ ende sien
niet wat Godt gebiet oft verbiet: maer ma-
ken heur huysen so costelick toe/ oft sy ewe-
lick hier souden nistelen) niet behoort gesien
te worden: hier van machmen lesen Jac. 5.
Esa. 3. Baruch. 3.

Dat cxxxij. Capittel.

DE cxxxij. ketterye is/ dat de ketters die
verdoemen/ die dat Euangelio Christi
geloos-

geloouen/niet wetende dat Christus gebiedt
 dat te geloouen/als Marcus in sijn eerste ca-
 pitel schrijft: ende die contrarie doen/sullen
 lyden pijn de ewige verderffenis / als Pau-
 lus leert: daerom zyn de voeten schoon / die
 dat vercondigen: ende verdragelicker salt die
 van Sodoma ende Somorra zyn / dan den
 die dat Euangelium verachten. De Antichri-
 sten hebben lieuer de ongeboude wyngaert
 Francisci/ Sermones Wacn, Promptuarium Mariae,
 Sermones dormi securè, Gabriel Biel/ ende dier-
 gelycke loghen-schryuers/welck in de Paus-
 sche kercke worden aen-gebeden/ dan dat E-
 uangelium Christi/welck een cracht is tot sa-
 licheit / die dat gheloouen. De Mis-hoorders
 zyn liener berooft met Wissen/ dan sy Iesum
 ende sijn Euangelium om niet souden geloo-
 uen: gelyck hier voor tyts die van Corinthen
 als Paulus claccht 2. Cor. 11. maer al quam
 een Engel wt den Hemel / die ons een ander
 leer dan dat Euangelium Iesu wilde predi-
 ken/wy moeten die niet ontfangen/maer ver-
 bloecken: ende die in de leer Christi niet blyft/
 die heeft geen God/2. Ioan. 1. oft hy hondert-
 mael roept dat hy Godt kendet: maer Christo
 Iesu ende sijn leer/ wordt altyt vanden vals-
 sche propheten tegen gesproken. Dat het E-
 uangelium prijsde dronckenschap/ gulsicheit/
 eeringe der bilden/Wisse/cen gestalte/ moor-
 derye der kettens/Vbiquitas, ooz-biecht/Paus/
 Cardinael/Moninck/ende anderen Pausche
 grouwelen/ soo soude dat Euangelium wel
 ge-

2. Thes. 1

Rom. 10

Mat. 11

Mar. 6

Inculca Frā

cisci Vinca

Rom. 1

Gal. 1

2. Ioan. 1

Luc. 2

Tit. 2
Col. 2
Ephes. 2
Heb. 13
Mat. 15

geprezen worden van de Epicureen: maer nu leert dat Euangelium teghen allen vleesche-
like lusten / Pausche afgoderye / ende men-
schen geboden / met welcke Godt te vergeefs
wordt gecert: also dat de Bijl-maekers wel
mochten rusten van Wisse / Wetten / Gespe-
ren / ende diergelycke supersticien / met welcke
sy den dach ouerbrenghen / noch sich selfs noch
een ander stichtende noch beter maeckende:
welck waert saecke datse verstonden / dat het
Euangelium een blyde boodtschap waer / sy
souden dat niet haten noch verworpen / ende
niet sacken / vier / ghalgen / rayers / ende ghel-
soeckende Placaten niet tegen-staen te Ro-
men en op ander plaetsen: maer sy zyn blind /
opgeblasen / ende weten niet: ende sy dienen
heuren buyck niet Christo Jesu: sy maecken
tweedracht ende argernis / om datse dat Eu-
gelium Christi niet volghen.

1. Tim. 6
Rom. 16

Dat cxxxiiij. Capittel.

Rom. 1

DE cxxxiiij. ketterey is / dat de ketters de
heylige Schrift een wasse nues noemen /
niet wetende datse Godt lasteren / die sijn
woordt lasteren. Maer lieue Bijl-knechten /
soect wasse nusen voor v doof ende blindt
Sacraments-huysken / in de capelle van Le-
naert / Hubert ende diergelycke afgodē: maer
Gods woort is een salich-maekende woort /
als ghy selfs in v ghelt-stelende Wisse singt
wt Jacobo in sijn eerste cap. Ende lieue An-
tichristen / is Gods woordt een wasse nuse /
hoe

hoe comet dat ghy dat mengt ende singt in allen v' afgodische Metten/ Missen/ Vespere/ ende dierghelycke duuels insettinghe/ welke om schandelick ghewin wt den put des afgonts zyn gespogen: welck waert saeke datse van Godt waren/ sy en souden van Gods woort so quaelick niet gevoelen.

Dat cxxxv. Capittel.

DE cxxxv. ketterye is / dat de kettere de heylige Schrift noemen een doode letter / ende misbruycken daer toe dese sprueck Pauli. De letter slaet doot: niet wetende dat de Apostel daer niet spreekt vā Gods woort / welck salich maect. Jac. 1 / 1. Cor. 1: wt welck de siel leeft / Mat. 4. ende die dat hondt / sal de doot in ewicheit niet sien / want men vindt daer in dat leuen: hy is waerachtich een discipel Christi / die daer in blyft: ende heeft geen Godt / die dat ouertreedt: welck Balaam niet begherde te doen / al hadde de Coninck Balaac hem een huys vol siluer ende gont gegeven: maer de Antichristen ouertreden ende verwoyde dat om een prebende van 8. off 900. daelders iaerlic: alleens oft Godt die den beesten spijst / heur soude verlaten / datse Godt vleeden. So wilt dan Paulus te kennen geven datse by Josies tyt wierden gedoot sonder vermherticheit die Gods gebode hadden ouertreden / welck men moet weren ende bekenen / gelyck Christus ende de Apostels hebben ghedaen.

1. Cor. 3

Ioan. 8

1. Ioan. 1

Num. 12.

14.

Mat. 6

Luc. 11

Heb. 10

Dat

Dat cxxxvj. Capittel.

DE cxxxvi. ketterye is / dat de ketters de heylige Schrift een stomme meester noemen: in heur afgodische tempels zyn stomme bilden / maect wat in Gods woordt is / dat leert: ende daer toe is de Schrift nut / als Paulus vermaent. **2. Tim. 3** Waer ist saecke datse sonder bermherticheit zyn ghestoruen die verachten den wet van Moses / hoe veel te quader pijn zyn die weerdich namaels / die Gods woort ende syn bloet also vertreden: Waer de Gijduuels meynen datse tegen ons stryde / maect sy stryden tegen God / als sy syn woort verachten: welck sy daerom behooren te achten / om dattet ewich is / om dattet van Godt die Hemel ende Aerde van niet geschapen heeft / is gesproken: maer dat Euangelium is in die verborgen die verlozen blyuen / **2. Cor. 4.** ende is hem een ruck ter doot / **2. Cor. 2.** welck de Apostel Paulus soo groot acht / dat hem wec sal ouercomen / ist saecke dat hy dat niet vercondicht: want het placaet Christi is / datmen allen creaturen dat sal vercondigen / als oock gheschiet / oft den Antichristen lief oft leet is: welck waert saecke datse verstonden / sy souden soo stomme honden / als de Propheet **E-laias** spreect / niet zyn: sy souden gheen meelgodt / geen hout-cruys / noch ander afgoden aenbidden: noch in haer tempels souden men gheen altaren sien: sy souden dat Doopsel niet water ende woortt alleen aen dienen: sy souden sittende aen des tafel dat ghebrocken

2. Tim. 3

Heb. 10

1. Cor. 1

1. Cor. 9

Mat. 16

ken

ken broodt ende Linck-beker den gheloouighen die sicks selfs gheprobeert hebben / gheuen in de gemeynte: sy souden gheen ketters vermoorden / want Christus ghebiet dat nergkens: sy souden heur eygen reformatien / welck rechte deformatien sijn / te Trenten niet wt spouwen: want het Euangelium Christi is daerom ons voor-geschreuen / dat allen ghemeynten dat souden volghen: ende waer toe souden wy dat Euangelium hebben / als men dat niet soude volghen: maer een yghelick soude een wet-gheuer sijn / daer de Apostel leert / dat God de wet-gheuer Iac. 4 is / niet Princen / Heeren / noch Borghemeesters / welck discipels van Gods woordt sijn / veel te min soude de Paus een wet-gheuer sijn / welck in de Schrift wordt een draeck / Satan / oude slanghe / een kindt des verderfenis / ende een Antichrist gheuoemt: ende syn leer wordt een dunelsche leer gheuoemt / I. Pet. 4 Iac. 3. 1. Tim. 4. Die daer dan spreekt / die spreke wordē Gods / oft anders so is hy voor Godt stom: want die van Godt gefonden is / Ioan. 3. 8 die spreekt woordens Gods / die hoort daer van gheerne: ende wt oueruloedicheit des herte / Mat. 12 spreekt de mont: ende van alle leege woordt moet men rekeninge geuen / ist saecke dat wy geen leet-wesen daer van hebben.

Dat cxxxvij. Capittel.

DE cxxxvij. ketterye is / dat de kettters dat Euangelium noemen een opzoet / niet wetende

wetende dat het Euangelium gheen vleesche-
 liche wapen soect / 2. Cor. 10 / Ephel. 6. maer is
 een Euangelium des Hemelsche vrede / Ephel.
 6. als oock de Engels tuyghen / Luc. 2.
 Ende als de rechte Christenen dat Euange-
 lium leeren so zyn sy niet busen / ravers / gal-
 gen / vier / sacken / niet gewapent gelyck de Pa-
 pisten / welke om datse vleeschelick ende on-
 geloouich zyn / so maecten sy oproer om heur
 Wisse / bilden ende ander siel moorderyen :
 maer wy zyn ongewapent / so connen de Chri-
 stenen geen oproer-maekers zyn : maer He-
 lias moest dat hooren / 3. Reg. 18. Christus
 moest dat hooren / Luc. 23. en Paulus / Act. 24.
 maer in de wercken der Apostelen / leestmen
 dat de goddeloosen altyt zyn oproer-makers
 geweest : ende de Pausche historien bewysen /
 ende met onsen ooghen siemen wat oorlo-
 ghen / twist ende oproer dat de Antichristen
 om heur afgodische bilden ende Wils-kraem
 maecten : ende hoe menige Stadt dat de Pau-
 sen om heur valliche gelt-soeckende kercken-
 dienst hebben berooft / gheschene ende twee-
 drachtich gemaect / dat machmen lesen In Actis
 Papatum Romanorum Ioannis Balei, Sleidano, ende
 meer andere schryuers. Ende sy meynen dat-
 se God soude verlarē waert saecke datse geen
 Wils-kraem hadden in de kercke / welck rech-
 te coop-huyfen zyn : maer meer dan vyf du-
 sent iaren heeft God syn dienaers onderhou-
 den sonder de Wils-kraem / hy soude ooc noch
 dat wel doen. Ick hebbe noyt Wisse gedaen /
 ende

Gelyc Christi
 is ghe-
 wapent, so
 moetē ooc
 de Christe-
 nen gewa-
 pent zyn.

Act. 5.6.
 17.19.23

ende Godt heeft my niet verlaten. De Apo-
 stels waren gheen Mis-maekers/ ende sy be-
 kennen dat heur niet gebroken heeft: maer de Luc. 22
 Mis-dunnels dienen lieuer den dunel / welck
 niet een blomkē mach scheppen / dan God die
 alle dinck heeft gheschapen: sy hebben lieuer
 menschen leeringen / dan Gods woordt / welc Heb. 4
 is leuende ende crachtich / ende snydt als een
 sweert. Maer het is den Antichristen genoegh
 als sy vredelick den dunel mogen dienen met
 Wissen: als sy met cruycen ende vanen / opge-
 pronct als hoeren / in de processie heur afgo-
 den om-draghen: als sy hebben vrede in poli-
 tische saecken / als Tertullus socht / en ver- Act. 24
 dyuen Gods woordt / wt welck alle rechte
 eendracht / neeringe ende weluaert comt / Le-
 uit. 26 / Deut. 7. 8. 11. 28. Maer Godt acht der
 Papiſten vrede niet dan voor tweedracht en-
 de oorloge / als de Propheten schryuen: Papi-
 starum pax quouis bello pestilentior est / ende sy ken- Rom. 5
 nen den wech des vrede niet / om datse voeten
 hebben welck snel zyn om bloet te storten: en
 Christus heeft gheen weereltſche vrede noch Ioan. 14
 ghemack ghelaeten sijn volck: maer sijn Mat. 10
 woordt is een woordt des cruyts / 1. Cozin. 1.
 is een bloedich cleet / Apoc. 19. Christus ende Mat. 6
 de weerelt zyn vyanden: daerom seyt hy ooc/
 dat hy niet gecomen is om te senden noch te Luc. 11
 geuen vrede / maer scheidinge: want vyf sul- Mat. 10
 len in een huys gedeylet zyn / dy teghen twee /
 ende twee teghen dy: de vader sal teghen den
 sone ghedeylet worden / de moeder teghen de
doch-

dochter/etc. Luc. 12 / Mat. 10. Ende daghelick
 lietmen wat twist dat de ouders maeken als
 sy kinders hebben die den Paus niet willen
 aenbidden / ende verlaten God: maer een kint
 moet dat niet achten / want Godt moet men
 meer onderdanich zyn dan de menschen / als
 Act. 5
 Ezech. 18
 Ephes. 6
 Mat. 10
 Luc. 14
 Num. 22.
 24.
 Rom. 15
 die hebben de Propheete / Apostels ende Chri-
 stus bewesen / welke Godt ende syn woordt
 so groot gheacht hebben / datse liener daerom
 een schandelicke doot geleden hebben / dan sy
 yet teghen Gods woordt louden doen: ende
 de Christenen moeten met Balaam segghen /
 Al gaef my Balaac de Coninck syn huys vol
 gouts ende siluer / so moghen wy dat woordt
 des Heeren niet ouertreden: maer dat God
 seyt / sullen wy spreken: sy moeten met Paulo
 segghen / Ick soude niet derren yet spreken /
 dat Christus niet gedaen heeft. Hier mach ick
 niet verswyghen / dat sommige Predicanten
 die dat Gif-werck des dunels schynen verla-
 ten te hebben / so betoonert noch bliuen / datse
 seggen

legghen datmen oproer maect/ alsinen sitten=
 de/niet staende behoort dat Auontmael wt te
 deylen: datmen niet mach bewysen / waer Luc. 22
Mar. 14
 Christus ende sijn Apostels voor ende nae
 tsermoen hebben altyt gesonghen: dat Chri- De Apo-
stelschry-
uen nerges
dat een Pre
dicant sal
een sanget
zyn, Tit. 1.
1. Tim. 3.
1. Pet. 5
 stus noch sijn Apostels niet gebaden hebben
 seest-daghen van Samuel / Daniel / Hellas/
 Ioannes / Stephanus / Geboorte / Besnyde-
 nis oft Hemel-daert Christi: ende alsinen
 hen maecht waer Christus dat geboden heeft/
 soo swyghen sy: ende al euen wel zyn sy soo
 stout/datle Christum ende ons oproer-maect-
 kers noemen / om dat wy niet onderhouden
 willen/ dat sy tegen de leer Christi gedroomt Christus a
Pseudopro-
pheris ho-
die audit
feditiosus.
 ende wt de Paulsche kercke gebrocht hebben:
 ende sy sien niet datle selfs oproer-maekers
 zyn/ende geuen argernis/Rom. 16. om dat sy
 doen dat Christus niet gheboden heeft: ende
 oft sy dienaers Christi willen gheacht zyn/ sy
 zyns niet/ 2. Corin. 12. want een recht Predi-
 cant is ghesonden als Christus. Een recht Ioan. 20
2. Joan. 1. 2
 Predicant siet nae geen gemeynten noch ge-
 woonten/ noch nae Concilien/ noch nae Rab-
 binen/ dan alleen na Iesum ende sijn leer: in
 welke wie niet blyft/die heeft geen Godt: en
 sal wt-geroept worden/ Act. 3. hoe wel sy na-
 maels sullen willen seggen / wy hebben ghe-
 propheteert/ Mat. 7. Luc. 13. Godt ghebidt
 sijn Sone te hooren/ Mat. 17/ Mar. 9. Luc. 9.

Dat cxxxviii. Capittel.

DE cxxxviii. ketterye is / dat de ketters
 Gods woordt een arghernis noemen/
 M ij niet

Bonū Dei
verbum,
Heb.6

Mat. 15

AA. 7. 17

AA. 1
Heb. 9

Ioan. 1
1. Ioan. 4
1. Tim. 6

1. Tim. 2

Luc. 5

niet wetende / dat gelyck Godt / om dat hy al-
leen goet is / niemant argert / also mach Gods
woordt / welck goet is / Heb. 6. niemant arge-
ren : ende is hy salich die aen Christum sick
niet arghert / Mat. 11. soo moet hy verdoemt
zyn die sick aen hem argert oft sijn leer : maer
de Antichristen nemen licht argernis / om dat
se boos ende verblindt zyn : ende maecken
conscientie van dinghen die Godt ghebiecht.
Exempli gratia: sy souden arghernis nemen dat
yemant met Stephano ende Paulo spraecke /
God woont niet in tempels die met handen
zyn gemaect: maer na die argernis moet een
Christen niet vragen. Sy souden ghearghert
worden dat yemant spraecke / Christus is nae
sijn menschelicke natuer inden Hemel / niet
in Sacramentaria latrina: maer nae die arghernis
moet een Christen niet vragen. Sy souden
ghearghert worden dat yemant spraecke / dat
Godt niemant oyt heeft gesien / om dat hy een
geest is / geen meel / gheen creatuer: maer daer
nae moet een Christen niet vragen. Sy sou-
den gheargert worden dat yemant spraecke /
Daer is een Middelaer Iesus Christus / niet
Maria oft yemant anders: maer daer na moet
een Christen niet vragen. Sy souden ghear-
gert worden dat yemant spraecke / Godt al-
leen vergheeft de sonden : maer een Christen
moet daer na niet vragē. Sy souden geargert
worden dat yemāt sprake / Men behoort eens
nat te maeken met water ende woordt / son-
der besweeringhe / inblasinghe / olie / keertseu-
kerf-

keerf-gelt/stool/choor-cleet/vuynte/Peeters
 ende Peeters/sonder gulsige gasterye: maer
 daer nae moet een Christen niet vragen. Sy
 souden geargert worden dat yemant spraeke/
 Dat Auontmael Christi salmen niet staende/
 maer sittende/met gebroken broot ende beker
 wt-deylen: maer daer nae moet een Christen
 niet vragen. Sy souden gearghert worden
 dat yemant spraecke/Dat Christus nergkens
 geleert heeft/ dat syn Apostels van broot sou-
 den vleesch ende bloet/ Godt ende mensche
 maecken: maer daer na moet een Christe niet
 vragen. Sy souden geargert worden dat ye-
 mant spraecke/dat Christus syn Apostels en-
 de niemant geboden heeft offerande te doen
 booz leuende ende dooden met een coercken:
 maer daer nae moet een Christen niet vae-
 gen: maer sal blyuen in de leer Christi/ welck
 dat fondament heeft geleyt. Sy souden ghe-
 argert worden dat yemant spraeke/ dat Chri-
 stus geen feest-dagen der menschen heeft in-
 gestelt/noch cruys-dagen/noch witten-don-
 derdach/noch Geboorte/noch Hemel-vaert
 noch Besnydenis Christi: maer daer na moet
 een Christen niet vragen. Sy souden gear-
 ghert worden dat yemandt spraeke/ Christus
 ghebidt niet op den sesten oft seuensten dach
 sulst ghy visch eten: maer alle spys salmen op
 allen dagen met soberheit ende dansegginge
 eten: maer daer nae moet een Christen niet
 vragen:want de Phariseen/ als ooc de Paus-
 sche Phariseen ende afgodische Jesuwyten/

Luc. 22

Mar. 14

Van sitten

aen de tafel

in dat A-

uontmael

seryft Ioan

a Lasco een

goede ver-

maninge.

In de af-

godische

cruys-dage

preken sy

onder een

linde oft

eycke boec,

als in Eze-

en Osee de

goddelloo-

sen.

Mat. 15

worden oock daer in geargert: ende Christus noemtse blinde-leyders: maer de Papiſten ſien op een ey/ ende de hinne etē ſy: ſy ſouden ſien datſe ſo menich dulent mēſche vermoort hebben om dat Euangelium Chriſti. Ten laeſten de Papiſten worden geargert/ als een Chriſten leeft een nieuw Teſtament leeft ſo ber/ ghelooft aen Ieſum Chriſtum: maer ſy ſien niet datſe heel landen argheren met gulſicheit/ dronckenschap/ hoererye/ Sodomie/ eeringhe der bilden/ Wiſſen/ drooch-Wiſſen/ nat-Wiſſen/ geſtaltē/Vbiquitas, doodinge der ketters/ oor-biecht/ Wagenier/ Metten/ Welpe ren/ proceſſien (welcke afgoderye ſchijnt datſe hebben van Nabuchodonosor/ welck ſeer coſtelick ſijn gouden bildt heeft om-gedraghen/ gelyck de Antichriſten heur afgoden nu van ſtraet tot ſtraet met veel Wil-knechten ſeypen) dobbelen/ gulſige feeſt-daghen/ danſen/ vernolginge der Chriſtenen/ ende met andere wercken des vleech. Belyck dan Chriſto altyt vanden goddeloosen wordt tegen-gesproken/ ende is een ſteen des aenſtoots/ ſoo moet een Chriſten toe-ſien dat hy geen quaet doet/ met welck hy yemant een quaet exempel ſoude geuen: maer ſal leuen eyde leeren onſtrafelick onder den boosen: den kercken-dienſt van de Apoſtels trouwelic voor-gescreuen/ ſal hy volghen/ op dat die ſwack zyn/ moghen ſtercker worden: welck niet mach geſchieden/ als een Predicant Gods woordt mengt/ als hy dat Doopsel ende Aūd̄mael niet wt-deylt
nae

Dan. 3

Luc. 2

1. Pet. 2

Act. 4

Phil. 2

nae dat exempel Christi: welck hoe onstraffelick dat hy leerde ende leefde/ nochtans claecht hy dat hy in sijn eyghen is gecomen / ende de sijnen hebben hem niet ontfangen/maer hebben lieuer gehat de duysternis/ dan dat licht. Ioan. 1. 3
 wat souden dan de Predicantē mogen vruchten doen met heur mangel-moes/welck roepen dat het volck swack is / ende sy zyn veel swacker: sy volgen den regel Christi niet om de swacken sterck te maecken: maer sy meyden dat heur huchelrye/ia guchelrye/ crachtiger is/dan de leer Christi:ende sy weten niet dat Christus ende de Apostels met swacken om-gaende / niet hebben dat woordt Godts om de swacken ghemencht: ende hebben dat Doopsel ende Auontmael recht wtghedeylt/ hoe swack dat t'volck was: so moeten de Predicanten oock:want als sy volle loon ontfangen/so behooren sy doek alle dinck na dat Reformatie-boec het nieuw Testament te doen. Act. 13
 Oft dan de Papisten wt dat goede woordt Gods/welck so wie dat verwoypt/maect sicken dat eewich leuen onbequaem/nemen argheynis/daer na moet een Christen niet vrighen: maer sal altyt in t'goet voort-gaen:ende dencken dat van alle leege woordt sal rekeninghe Mat. 12 geeycht worden.

Dat cxxxix. Capittel.

DE cxxxix. ketterye is / dat de ketters Gods woordt met den kercken-dienst Christi een nieuwe leer noemen/ ghelyck de

Act. 17

Epicureen hier voor-tyts hebbe gedaen / niet wetende dat gelyck God niet nieu is / alsoo is sijn leer niet nieuw voor den Christenen als Joannes in sijn eerste ende tweede brieu leert: ende hoe veel hondert nieu leeringhen dat de Papisten driue ende met geweld voor-straen / sal een kindt wt dit boeck mogen vernemen: ende hoe verre datse van de oude leere Gods zyn / dat moet ick cortelick bewysen: De oude

Mar. 12

1. Tim. 1.6

Act. 7.17

leer Gods leert datter een God is / welck een gheest is / is onzichtbaer: ende woont niet in tempels die met handen zyn ghemaect. De nieuw leer der Papisten heeft veel goden die sichtbaer zyn / ende nistelen in tempels die met handen zyn ghemaect. De oude leer be-

Act. 1

kendt dat Christus met sijn vleeschelick lichaem is inden Hemel: de nieu leer der Papisten verslaect dat / ende leert dat heur afgodische coeuyken waerachtich vleesch en bloet is. De oude leer bekent dat God des Hemels ende Aerde een schepser is / ende gheen creatuer: de nieuw leer der Papisten noemende heur afgodische coeuyken waerachtich God: ia als sy een crucifix sien / dan seggen sy oock / onse God hangt daer aen cruyts / so bekenen sy dat God een schepsel of creatuer is. De

1. Tim. 2

1. Ioan. 2

oude leer acht Christum Jesum alleen voor den eenighe Middelaer ende versoener: de nieuw leer der Papisten verslaect dat / en heeft tennen vol middelaers: ende heur afgodische Wille noemen sy een versoen-offer. De oude leer bekent datmen Godt alleen sal kennen /

Ioan. 17

act=

aenroepen/aenbidden ende dienen: de nieuw Mat. 4
 leer verfaect dat. De oude leer verbiet bilden
 te maecten/Exod. 20/Deut. 5. 27. de nieu leer
 der Papiſten gebiet die te maecten. De oude
 leer ghebiet de bilden te vernielen met de al-
 taren/Deuter. 7. 12. om datſe van hoere-loon
 zyn gemaeckt/als de Propheet Micheas in ſijn
 eerſte capittel wel leert: de nieu leer der Pa-
 piſten prijſt die/ende maect daeromme groot Papiſtæ de-
metrizant.
 oproec / ghelyck Demetrius om ſyn Diana/
 Act. 19. De oude leer noemt de bilden ende Sap. 14
 der bilden-dienſt ende ceringe/een begin van
 alle quaet/hoererye/ouerspel/grouwelen/ar-
 geraiffen der ſielen/ende datſe onnut zyn: de Baruch. 6
 nieu leer der Papiſten prijſtſe om ſchandelic
 gewin. De oude leer/ dat is/ Moſes/ de Pro- Exod. 20
 pheten ende de Apoſtels/ ſchryuen ende ſtry- Eſa. 44
 den teghen de bilden ende bildt-eerders: de 1. Pet. 4
 nieuw leer der Papiſten prijſtſe. De oude leer Rom. 1
 leert datmen Chriſtum ſal volgen: de nieuw 1. Cor. 6. 10
 leer der Papiſten ghebidt op verbuerte van
 goet ende bloet / datmen cruycen ende vanen
 inde proceſſie ſal volgē. De oude leer vermaect
 dat valsche Propheten ende valsche Chriſte-
 nen zyn/ die leggen/ dat Chriſtus in dat huys-
 ken is/ welck ſy nu noemen een ciborie en Sa- Mat. 24
 craments-huysken: de nieuw leer der Papi-
 ſten bekent dat Chriſtus in heur Sacramēts-
 huysken een camer huert/om veel duſent du-
 zenden iaerlicx: want wie ſoude moghen tellen
 hoe menich duſent tonne gouts dat de Papi-
 ſten gherooft hebben met dien meel-achtigen

Ioã. 19. 17
1. Ioan. 1. 2
Tit. 2

Cultella-
rius quàm
Missifex
expirare
malim.

Act. 4

Maozim. De oude leer bekennt dat Christus
Jesús voldæen heeft voor allen sonden: de
nieuw leer der Papiſten verſaect dat: ende ſy
willen met heur gelt-ſoekende Miſſe den di-
uel voldoen: welck gelyck Cerberus haſt/als
hy niet hondert duſent oft meer Miſſ-ſoppen
ſ'daechs in ſijn kaken crijcht van de Miſ-ma-
kers/welck datſe Miſ-maekers hadden ghe-
weeſt/mochten ſy willen naemaels/iſt ſaecke
dat ſy heur niet bekeeren hier. De oude leer
vermaent te doopen met water ende woort:
de nieu leer clampt by dat Doopſel de beſwee-
ringe/inblaſinghe/olie/spouſſel/ende andere
vuylicheit. De oude leerſchrijft Christo Jelu
de ſalicheit toe: de nieuw leer dat Doopſel/
wercken/verdienſten/Miſſen/etc. De oude
leer bekennt dat Christus Jelu een Auondt-
mael heeft ingheſtelt: de nieuw leer verſaect
dat:ende brenge tweederley gherichten ende
bancketten/een Miſſ-ſoppe ende heur ſpecien
oft geſtalten: een voor den Miſ-maecker/en-
de een voor heur betoouerde leecken: want
de Chriſtencn ſonden lieuer door de ghenade
Gods een ſlanghe eten/dan ſy ſouden derren
gaen tot dat Sacramet des altaers (alſo ſpre-
ken ſy) welck Paulus een tafel der dunelen
noemt. De oude leer bekennt dat Christus met
ſijn Apoſtels heeft geſeten / Mat. 26/Mar. 14/
Luc. 22/Ioan. 13. de nieu leer prijſt dat ſtaen/
ende wilt wyſer zyn dan Christus. De oude
leer heeft broot gebelicht in dat Anontmael:
de nieuw leer neemt afgodische coeckens.

De

De oude leer laet den Borzers dat Auontmael gelyck Christus dat inghestelt heeft: de 1. Cor. 11 .
 nieu leer onsteelt den Borzers den beker. De
 oude leer maect geen offerande voor leuende
 ende dooden/die gelt geuen van dat Auontmael : de nieuw leer offert voor de duuelen/
 1. Cor. 10. De oude leer sluyt allen openbare
 vleeschelicke ongeloouige menschen van dat 1. Cor. 5
 Auontmael : de nieuw leer ontfangt tot dat
 Wils spel ende specien allen pot-boeuen/ hoer-
 ren/ eerders der bilden/ woekenaers/ ende al-
 len vleeschelicke menschen / als sy heur beste
 cleederen/ ringen/ gouwen huyuen/ ende dier-
 gelycke stricken des duuels aentrecken ; als
 sy heuren mont ende handen gewasschen heb-
 ben/ als sy heur nagels ende haer gecoyt heb-
 ben/ als sy dat biecht-ghelt den Wils-maecter
 hebben ghegheuen / als sy op dien dach op de
 aerde niet spyē/ ende also bereypt zyn: de Wils-
 knecht om dat hy vleeschelick is / soo heeft hy
 dock vleeschelicke gasten. De oude leer hout
 dat Auontmael aen een tafel/ Luc. 22. de nieu-
 leer toouert aen altaren . De oude leer ver-
 maent niet van de gelt-soeckende oor-biecht/
 maer vermaent dat Christus de sondaers tot
 hem roept: die de doot des sondaers niet be-
 gheert noch ghedenct : de nieuw leer prijs de
 oor-biecht om dat schandelick diefschrich ge-
 win: want sy weten door die siel-moorderye
 allen secreten der Princen/ Heeren ende Bor-
 geren . Ende wat schelmerye dat in de oor-
 biecht gheschiet met Moniken ende Baghy-
 nen/

Qualis ho-
 pes, tales
 conuiua.

Mat. 11

Ezech. 18

Heb. 18

De Paus-
sche kerc-
ken zyn
bordeelen.

Heb. 10

Heb. 9

nen ende andere / dat soude ick hier wel by
schrijven / welck ick waerachtich soude mogen
doen van persoonen die my dat vertelt heb-
ben: ende dat de Monike somtyts in de kerc-
ke de biecht-kinderen ende ionge dochters ge-
schent hebben / machmen met waerachtighe
persoonen bewysen. De oude leer vermaent
dat daer vergeninghe der sonden is / dat daer
geen offerande van doen is : ende dat sonder
bloet-vergietinghe geen vergheninghe is: de
niew leer droomt niet dan van heur Mis-
soppe : ende sy sien niet datse tegen Christus
stryden ende schrijven / als sy heur Mis-
senderen / welcke noch den Mis-maeker noch
den Mis-hoorder beter macct / als men siet:
welcke oock als sy heur stoume bilden / een
gestalt / Wageuier ende diergelycke ghelt-
feten defenderen / so meynen sy datse tegen ons
stryden / maer sy stryden tegen dat Lam / Apo-
cal. 17. De oude leer kent gheen Wageuier: de
niew leer bedelt met dat Wageuier / welck
sy den derden wech noemen / ende is met gelt
ende gout gheplauelyt. De oude leer volcht
Mosis / der Propheten ende Apostels schrif-
ten: de niew leer volcht Decret. Concilien /
Durandum / Biel / Summularios / ghewoon-
ten ende den Paus. Woort / lieue Christenen /
wat de Mis-mackers heel den dach in heur
moort-cuylen / welck sy tempels noemen / han-
delen / coopen ende vercoopen / is niew: hoe
leer sy voor heur betoouerde Mis-hoorders
roepen / blyft by dat out. Och lieue Mis-mac-
kers /

Gesproten vvt de Misse.

kers/had ghy gebleuen by de oude leer Christi
 si/so soudt ghy geen Missen/ gheen Metten/
 Vesperē/Doz-biecht/Wageuice/bildt-craem/
 kal-craem/Paus/Cardinalē/myter-dragers/
 Licentiaten/Bachelooris/Wedel/secten der
 Moniken ende Baghyuen/beeuaerden/aen=
 roepingē der dooden/aenbiddinghe van een
 Mis-coeckken/doodingē der ketters/seeft-da=
 gen der menschen/clocken-doop/ende diege=
 lycke nieuw gelt-seeften niet gehadt hebben:
 want Christus t'hoofst der heylighe Kercke/ *Ephes. 5*
 gelyc de Paus t'hoofst is van allen afgoden=
 dienaers/verhaelt van allen die nieuw droo=
 men niet: maer wat de Papisten droomen/
 dat meynen sy oudt te zyn: ende wat Godt
 vooz so menich dusent iaeren geboden heeft/
 dat achten sy nieuw/alleens oft de Paus ou=
 der waer dan Godt/alleens oft menschen ge=
 boden ouder waren dan Gods gheboden/al=
 leens oft de creatueren hadden geweest vooz *1. Ioan. 1. 2*
 den Schepper:maer ghelyck de Joden oock *2. Ioan. 1*
 veel roemden vanden oudt-vader Abraham/ *Ioan. 8*
 wiens gelooue ende ghehoorzaemheit sy niet
 volchden/alsoo doen oock onse Pausche Jo=
 den/die daghelic Christum cruycighen ende
 veruolgen/bloet goet/ende desielē der Mis=
 hoorders roouen/ende ontheylighen om een
 stuck broots/als de Propheet leert:ende roe=
 pen vrede/daer niet dan oorloge is/ende ver=
 leyden: sy sluyten den Hemel vooz de men=
 schen/ende beletten datter andere in gaen/als *Mat. 23*
 Christus leert, Ende sy meynē dat sy de Pha=
 riseen

Mensche
gebodē be-
letten de
menschen
tot Godt te
comen .
1. Ioan. 1

Mat. 15
Act. 5

Gen. 4
1. Ioan. 3

riseen niet zyn / maer sy zyn nu dusentmael
blinder ende booser : sy roemen sich te zyn de
oude Cacolysche kercke / ende zyn een syna-
goge des Satans / als Joannes leert : daerom
sullen wy blyuen by Christum Iesum alleen/
ende in sijn leer : in welke wise niet blyft / by
heeft gheen Godt : ende sullen verlaeten de
nieuw leer der Pausche Antichristen / want
wat van Godt niet gheplant / dat is gheleert
is / sal vergaen : ende de Mis-kraem is mee-
sten-deel door dat Euāgelium omgestooten/
door de macht Gods / welck God ouer-bloc-
dich heeft bewesen in Coothuyū / Micronio /
Adriano Baemstedio / Tassyn / Aggeo / Chri-
stophoro Fabrizio / Georgio Syluano / Jan
Arents / Berardo predicant van de machtige
heer van Brederode / ende door meer ande-
re dienaers / welke heuren hals langhe rydt
om Christus wil gewaecht hebben : want de
Papisten hoe leet sy roemen van de oude kerc-
ke / so soecken sy niet dan moorden ende bran-
den / gelyck Cain / wiens naevolgers sy zyn :
hoe wel sy roemen datse de offerāde van Abel
doen / alleens oft Abel yemant had vermoort /
alleens oft Abel om ghewins wil voor le-
uonde ende dooden hadde gheoffert met een
afgodische Mis-coecken / geensins .

Dat cxi. Capittel.

De cxi. ketterye is / dat de kettters roepen
dat de Christenen een nieuw ghelooue
hebben / om datse aen Godt alleen geloouen /
om

om datse Christum Iesum alleen bekennen
 voor den salich-maecker / om datse volgen de
 schriften Moyses / der Prophten ende Apo-
 stels / om datse Iesum Christum alleen ach-
 ten voor den Middelaer / om datse teghen de
 bilden schrijuen / ghelyck Moyses / de Prophe-
 ten ende Apostels hebben ghedaen / om datse
 niet knielen voor crucifixē noch voor bilden /
 om datse bekennen een Doopsel / welck met
 water ende woortd gegeuen wordt / om dat-
 se bekennen een Auontmael / welck met ghe-
 broken broot ende beker wordt aen-gedient /
 aen een tafel sittende : ten laesten / om dat wy
 Gods des Hemels niet willen versaecken / en-
 de aenbidden den Paus / om dat wy niet wil-
 len vleeschelick daghelick leuen : daerom roe-
 pen de Antichristen dat wy een nieuw geloo-
 ue hebben . Dat wy dagelick Misse hoorden /
 ende leefden vleeschelick / soo souden wy een
 out ghelooue hebben / als sy meynen : maec
 Gods oordeel is anders dan der menschen .
 Ende de Papijsten hebben een nieuw onge-
 looue / om datse ghelouuen aen Wiffen / Met-
 ten / Vesperen / crucifixen / bilden / Virijnen /
 Huberten ende aen andere afgoden van hout
 gemaect . Voor so veel dusent iaren heefmen
 aen eenen Godt gelooft / die Hemel en Aerde
 heeft geschapen : also dat geen nieuw geloo-
 ue is . Voor vyfthien hondert iaren heefmen
 gedoopt met water ende woort / eermen wist
 van de nieuw Pausche leeraers / die Christum
 beschuldigen van onwylheit ende onweten-
 schap

De sessione
 in Coena
 Dominica
 rectè Ioan.
 a Lasco
 scripsit.

schap/om dat hy vergeten heeft inblasinge/be
 sweeringhe /sout/spouffel/etc. by dat Doopfel
 te clampen. Vooz vyfshien hondert iaeren
 heeft men met gebroken broot ende beker sit-
 tende aen tafel / dat Auontmael ghehouden/
 eer de nieu Pausche leeraers zyn wt den put
 des afgronts gecomen/ende hebben heur be-
 rooete Wille ende specien ghetinnert/om de
 Sonne te verdonkeren. Vooz vyfshien hon-
 dert iaeren hebben de Christenen geen cruci-
 fixen/geen bilden/geen gelt-soeckende alta-
 ren ghebout voor Samuel/voor Helia/voor
 Stephano;ende stont doē beter dan nu doet/
 daer de nienu Pausche leeraers de afgodil-
 sche tempels besayt hebben met altaren ende
 bilden. De Apostels hadden geen S. Jans
 kercke/geen S. Stephanus kercke/geen kals-
 len/geen bilden/geen Wilsen; sy songen geen
 Metten/Vesperen/etc. sy hadden geen Wage-
 nier/geen oor-biecht/geen Sacramēts-huyf-
 ken/nochtans hebben sy beter geleest dan de
 Papiſten/die dese gronwelen hebben. De A-
 postels veruolchden niemant; ende de Wilt-
 kreemers willen van dat out ghelooue roe-
 men/ende sy broomen niet dan branden ende
 moorden. Ende sy meynen dat Herodes een
 groot heyligh is / om dat hy veel menschen
 vermoort heeft; sy meynen dat Judas de ver-
 rader Christi / hoogher inden Hemel is / dan
 Joannes de Dooper/welck niemant heeft
 berraeden/maer is om de waerheit ghedoot.
 Wat dan de Paus in sijn afgewallen hoerach-
 tige

Apoc. 9

Nota.

tige kercke daghelicx handelt / is nieuw / ende
 comt niet ouer- een niet dat nieuwe Testa-
 ment / welck dat beste Reformatie- boeck is /
 ende dat rechte geestelike recht.

Dat cxlj. Capittel.

De cxli. ketterye is / dat de kettters Gods
 woordt niet ontfangen voor een Rich-
 ter / als Christus leert by Joannem int 12. ca-
 pittel : ende sy sien niet datter so versheyden
 secten der Moniken / Jesuwytten ende Bagy-
 nen / etc. zyn : waer wt sullen wy beter verne-
 men datse verleyders ende verlaeckers Papa & Pa-
 pilla sunt
 Apostata. Christi zyn / dan wt Gods woordt : Maer om dat
 de Pausche kercke sooschoyft is / daerom be-
 geerte Gods woordt niet tot een Medecyn-
 meester ende richter : datse een goede saecke
 hadde / sy soude Gods woordt wel ontfan-
 ghen / ghelyck de Apostels hebben ghedaen :
 welck als sy handelden teghen de Joden om
 Messiam te bewysen / so hebben sy t' volck toe
 de schriften Moses ende der Propheten ge-
 wesen. Ende dat dat nieuwe Testament een
 ongevalste wtlegginge is van dat oude Te-
 stament is openbaer . Also die handelt tegen
 kettters hy mach niet beters doen / dan dat hy
 alleen sijn toe- blucht maect tot God ende sijn
 woordt . Exempli gratia : De Pausche kettters
 segghen dat heur Wil-coercken waerachtich
 Godt ende mensche is : hoe salmen weten dat-
 se verleyders zyn / dan als men loopt naede
 Schrift / in welck gheschreuen staet dat Godt Ioan. 4

1. Tim. 6 een geest is / dat Godt onzichtbaer is / dat God
 Act. 7. 17 niet woont in tempels met handen gemaect /
 als de Pausche ketteren seggen / dat heur Mis-
 coercken waerachtich Christus vleesch ende
 bloet is : hoe salmen weten datse verleyders
 zyn / dan allimen nae de Schryft liet / in welck
 staet / dat Christus ontfangen is vanden heylige
 Geest / geboren van Maria : hy is niet ont-
 fangen van meel als de Pausche ketteren seg-
 gen. Dat Christus de eenighe Middelaer niet
 1. Tim. 2 is : hoe salmen weten datse verleyders zyn /
 dan wt de Schryft . Als de Pausche ketteren
 beschermen heur besweeringe by dat Doop-
 sel als ooc spouffel ende andere onreynicheit /
 hoe salmen weten datse verleyders ende Sa-
 Mat. 28 / sacrament-schenders zyn / dan wt de Schryft / in
 Act. 1. 8 welck staet / datmen met woordt en water sal
 doopē. Als de Pausche ketteren roepē dat heur
 Misle een offerande is voor leuende en doo-
 den / hoe salmen weten datse verleyders zyn /
 dan wt Gods woordt / in welck geleert wort
 Heb. 9 dat Christus sich selfs heeft eens voor ons ge-
 offert : maer nergens wort vermaent / dat
 een coercken voor ons is gheoffert / welck de
 Mis-maeker voor syn buyck alleen offert.
 Wort hoe soudemen weten / dat de Pausche
 Ofsee 2 kercke is een hoere ende een moeder van alle
 Apoc. 17 hoerereye ende grontwelē / ten waer wt Gods
 woordt / lerende ons datmen de Christelicke
 kerck daer aen kent / als sy Christum heeft.
 ende de Pausche kercke ontfangt Christum
 Iesum niet / maer den Paus ende syn Misle /
 ont

om welcke de Papiſten ſtryden om ſchande-
 lick gewin. Ende ſy meynen datſe een groot-
 ten viſch geuanghen hebben / als ſy wt heur
 Decret. Durando / Biel / ende diergelycke An-
 tichriſten / niet wt dat Euangelio / heur Miſſe
 bewyſen: welcke hoe ſy meer voor-ſtaen / hoe
 ſy meer wordt door de Predicatie des Euan-
 geliums wtgheroeyt: ende hoe de kinderen
 meer heur diepe blintheit ende heur taſſelicke
 ontſinnicheit ſien: ende ſy weren niet dat die
 in de leer Chriſti niet blyft / geen Godt heeft: 2. Ioan. 1
 dat hy is opgeblaſen ende niet weet / die Chri- 1. Tim. 6
 ſtus leer niet volcht / maer dient ſijn buyck en Rom. 16
 berleyt. Daerom ſullen niet alleen de School- Tit. 1
 meeſters / Predicanten / Huys-vaders / maer
 oock de Borſe-meeſters / Richters / Princen /
 Heeren / ende andere Ouerſten Gods woort
 volgen / ende heur ghemeynte daer nae refoz-
 meren ende regeren / ghelyck Moſes / Joſue /
 David / Salomon / Joſaphat / Ezechias / Jo-
 ſias ende meer andere Princen hebben ghe-
 daen: ende dat dat gheſchiede / men ſonde ſoo
 veel afgodiſche Mil-maekers / Mil-hoor-
 ders / Bronckaers / dobbelaers / hoereerders /
 doot-ſlagers / eerders der bilden / ende andere
 ſchelmen niet vinden: welcke in't Pausdom
 meer worden gheuonden / om datſe Gods
 woort verbieden te leſen ende te prediken /
 om datſe de Chriſtenen met vier / ſacken / gal-
 gen / etc. vermoorden / dan by de Turcken oft
 Joden: want daer Godt ende ſijn woort
 geen plaetſe hebben / daer moeten allen ſchel-
 meryen

De schadelicke Lom
baerdiers
ende Ioden
hebben
meer vry-
heit byden
Papisten,
dan de on-
schadelicke
Christe-
nen.
Iac. 4

meryen ende schelmen grasseren. Ende dat de Christenen meer vytheit hebben by de Turcken / dan by de Heydensche Papisten / hoor ick dagelick van ons broeders: ia Joden die den Paus niet willen aenbidden / die inde Pausche kerck nemmermeer comen / die heur knyen voor bilden ende crucifixē niet willen booghen / die dat heel nieuw Testament ende Messiam lasteren ende verwoepen: die met heur woeker steden ende landen verkinden / ende also de liefde verdrjuen / die moghen te Roomen ende op andere plaetsen woonen: maer een Christen al wilt hy tribut gheuen / hy wordt verdrjuen ende vermoort. Ende om dat Gods woordt de groote siel-moederpe des Paus ontdect / daerom wilt hy dat niet tot een Richter / want hy soude sijn saecke verliesen: daerom heeft hy sijn eyghen loogen-boecken / ende seyt / Jesu wat heb ick met v te doen? ghy zyt de eenige wet-gener niet: ghy zyt niet wijs ghenoech: maer ghy Paus sult dat beuinden met v Sadduceen die nu voor v strjden als ghy voor dat strenge oordeel Christi comt: die na uwen gontwen biecoz oft myter / gesteenten / ringhen / Breuier / Missael / Decret. Bullen / etc. niet vragen sal: welck geen Christen soude begeeten / veel te min soude de ootmoedige vischer Petrus / alsulcken ciraet gehat hebben: welck ghy Paus met Missen / bilden / kassen / af laets-briuen gebedelt hebt. Ende dat ghy heel Italie veruont hebt / dat hebt ghy met spinnen noch piken

dikken niet gewonnen: want gelyck de renten
 der Propheten/ Apostels ende Christi zyn ge-
 weest vervolginghe/ vermachheit/ ende ghe-
 doot te worden: also geuen de Papiſten ons
 ende onse Predicanten geen loon/ dan sy ver-
 volgen ende vermoorden die/ als men aendert
 vromen martelaer Christophorus Fabritius
 gezien heeft / die van de Papiſten so schande-
 lick binnen Antwerpen wierde vermoort: al-
 so dat Herodes Joannem so ongenadich niet
 gehandelt heeft. Hier wil ick niet seggen dat
 de Mis-kreemers dry oft vier hondert dael-
 ders setten op eens Predicants lyf/ die Chri-
 stum recht leert: ende met alsulcken bloedige
 handen / loopen dese Pausche Tacolyci tot
 heur Mis-soppe: welke niet wordē verhoort/ Es. 1
 om dat heur handen vol bloets zyn: ende ver-
 worpen dat Euangelium / ende willen een Gal. 1
 ander leer tegen Paulum/ die allen den raedt
 Gods gheopenbaert heeft. Act. 20

Dat cxlij. Capittel.

DE cxlij. ketterye is/ dat de kettters roe-
 pen / dat men de leer der Apostels mach
 veranderen / welck Paulus voor een ver-
 bloect acht: want men mach daer niet toe oft
 af doen/ om dat heur leer niet is/ maer de leer
 des heylige Geest/ hoe wel dat sy dat geschre-
 uen hebben: ende hoe costelicken fondament
 dattet is/ mach men wt Joanne vernemen: en
 gelyc Godt niet mach verandert worden/ al-
 so oock niet sijn woordt: in welck wie niet
Gal. 1
Apoc. 22
Apoc. 21

2. Ioan. 1

Ioan. 8

1. Tim. 6

2. Tim. 3

Iudicium
Philippi
Melanthonis
de Corina
dominica
pugnat
cum
Hesulij
augjs

blyft/maer ouertreedt/die heeft gheen Godt:
ende waerachtich zyt ghy myn Discipels/
vermaent Christus/ ist saecke dat ghy in myn
woordt blyft: hy is opgeblasen ende weet
niet/ als Paulus leert/ die een ander leer
volcht:hy dient sijn buyck/Rom. 16. en maect
tweedracht ende argernis/Rom. 16. Dat nieu
Testament is door ingeuē des heylige Geest
geschreuen van de Apostels/ op dat allenscho
len/huysen ende gemeynten / souden een ons
verandelic Reformatie-boeck hebben: want
men liet hoe dicmael dat de Antichristen lan
ge tyt te Roomen ende op ander plaetsen zyn
vergadert met groote costen om een beter
Reformatie/iaedeformatie te dichten: maer
de schriften der visschers de Apostels/ bescha
men de ongeleerde Pausche gheleerden ende
onwyse wysen des Paus: ende sy brenghen
alsulcken blauw droomen by/ dat de kinders
daer mede spotten:ende sy meynē dat sy heur
dingen wel beschiet hebben: sy meynen dat sy
beter geest hebben ontfangheit dan de Apo
stels: ghelyck de Hesulianen oock sicken laten
duncken met heur Confessien/die sy by na in
eieke stad ghedicht hebben: tegen welcke die
spreect oft schryft/ hy wordt meer gequelt en
gescholden dan oft hy dat nieuwe Testament
hadde veracht. Ende met dese Confessie heb
ben sy dertich oft meer iaeren dat volck belast/
ende hebben die soo dicmael verandert/ dat
men niet wel en mach weten oft sy visch oft
vlesch zyn:maer ons Reformatie-boeck heet
nieuwe

nieuwe Testament byft onuerandert : wt
 welck een Predicant alleen sal soecken hoe hy
 sal doopen ende dat Nachmael aen-dicuen:
 hy derf na geen Concilien/ nae geen Confes-
 sie wachten noch dragē : maer het is al voor-
 ghesneden broodt/ het is al te vozen bearbept/
 hy derf maer dat nieuwe Testament open
 doen/ende volghen dat : men mach daer niet
 toe noch af doen. De Apostels hebben met
 water ende woordt ghedoopt / so moeten de
 Predicanten oock anders niet daer by doen.
 Christus heeft geleten in dat Ausntmael/so
 sullen de Predicanten oock. Christus heeft
 wt Mose ende de Prophten geleert / so sul-
 len de Predicanten oock wt Mose/ Prophe-
 ten ende Apostels prediken : want de Predi-
 canten zyn gesonden als Christus/ Ioan. 20.
 wiens vrienden sy zyn/ als sy doen so wat hy
 geboden heeft: want hy heeft alle dinck ghe-
 weten ende gheleert: hy heeft niet vergheten/
 als de Antichristen meynen. Ende om dat al-
 len Predicanten maer ghetuyghen ende die-
 naers Christi zyn/ende niet meesters Christi/
 so behooren sy sijn leer te volgen. Ende ick
 begheerde wel dat de Predicanten dickmael
 met Paulo verhaelden/ dat sy niet derren son-
 den spreken/ dat Christus niet ghedaen heeft.
 Men siet dat de Worze-meesters de Edicten
 der Coningen/ als die niet ongoddelick zyn/
 laten publiceren gelyck de Coninck voor-ge-
 schreuen heeft. Gens menschen testament
 wordt niet toe noch af gedaen: hoe comet dat-

Ioan. 4

Ioan. 1
Mat. 28

Luc. 22

Ioan. 13

Ioā. 15. 16

Luc. 24

Act. 1

Ioan. 13

1. Pet. 5

Rom. 15

Gal. 3

men so sichuaerdelick den kercken-dienst ver-
 andert/ die van de Apostels is voor-geschre-
 uen: welck so wie dat doet/ hy gheeft te ken-
 nen dat hy dat nieuwe Testament niet can
 lesen / hoe grooten Licentiaet oft Rabbi dat
 hy is. *Exempli gratia:* Met water ende woort
 hebben de Apostels alleen gedoopt: die nu de
 besweeringe vuynt/ etc. daer by willen heb-
 ben / die conuen dat nieuwe Testament niet
 recht lesen. Christus heeft ghescreuen in dat A-
 montnael/ hy heeft dat broodt ghebroken: die
 daer tegen spreken / die spreken teghen Chri-
 stum / ende sy conuen dat nieuwe Testament
 niet lesen. Christus heeft dagelick geleert/
 niet gesongen dagelick: die daer teghen spre-
 ken/ die spreken tegen Christum. Christus
 heeft niet geboden feest-dagen der menschen
 te houden: die dese defenderen/ die sryden te-
 gen Christum / welck wy allen moeten hoor-
 ren/ oft wy sullen wgeroeyt worden / Act. 3.
 So sal dan een Predicant met Dauid seggen/
 Ic heb vanden Heer ontfangen/ dat ic v ontf-
 geguen ende geleert hebbe/ ick wil niet wy-
 ser syn dan Christus / welck van alle leeghe
 woort sal rekeninghe eyschen / hoe veel te
 meer dat een Predicant yet handelt in de ge-
 meynthe dat Christus niet geboden heeft /
 welck synen wille in sijn nieuwe Testament
 voor-geschreuen heeft: welck soo wie niet
 hoert/ sal niet veel slagen gheslagen worden.
 Ende gelyck de Daufen sich selfs nu bespot
 maecten met heur Decret. Concilien ende Ar-
 tyckels

Luc. 19

Ioan. 12

Mar. 7. 9

1. Cor. 11

Mat. 12

Luc. 12

spckels die sy hier voor-tyts gedroomt heb-
 den / om tegen dat Lam te stryden / maer zyn Apoc. 17.
 van dat Lam verwonnen : also sullen allen
 dichters bespot ende gestraft namaels wor-
 den / als sy wat tegen dat ewich Euangelium
 dichten : ende alle plantinge die de Hemelsche
 Vader niet geplant heeft / sal wtgeroeyt wor- Mat. 15
 den : ende wat hoch gheacht is byden men-
 schen / is een grouwel voor Godt / als Chri- Luc. 16
 stus door Lucam den Euangelist leert int 16.
 capittel : welck alle dinck dat hy vanden Va-
 der gehoozt heeft / bekent ghemaect heeft / als
 Joau. 15. cap. geschreuen staet. Ende oft ye-
 mant wilde seggen / ten staet niet qualick dat-
 men alryt singt voor ende nae t' sermoen / dat-
 men secht dagen hout / datmen staet in dat A-
 nouermaet : hier moet een Predicant sien wat
 syn Heer ende Meester Christus voor- ghe- Ioan. 13
 daen heeft. Niemant moet doen dat hem goet
 dunct : want dat goet- duncken in de saecke en Deut. 12
 dienst Gods gheen plaets hebben / machmen
 vernemen acu de haestige straffe van de kin-
 deren Aaron / Osa / Ananias ende Sapphi- Leuit. 10
 ra / Act. 5. Hier gelt geen gewoonte / geen ge- 2. Reg. 6
 leertheit noch ghemeynte / maer men moet
 Christum volgen / die dat fondament heeft ge- 1. Cor. 3
 leyrt / ende niemant mach een ander legghen :
 wiens dwaesheit (als Paulus leert) wyser is 1. Cor. 1
 dan de menschen. Daerom gelyck een school-
 kint leert en doet dat syn Christelicke school-
 meester gebiet / so sal oock een Predicant doen /
 ende leeren trouwelick dat Christus door syn

Abten/ Subtraganen/ Dom-heeren/ Ketter- Dom, be-
 meesters/ ende diergelycke creaturen des An- teeckent
 richrist/ een vingher oft nuelse laten af-snyden onuerstan-
 om heur Pausche leer/ hoe leer sy staen roepen dich ende
 op heuren stoel/ Ick setter myn siel ende le- onwys:
 nen voor. Ick hebbe niet veel gelesen dat want hy is
 veel Paven zyn verbrant/ dan om Sodomie/ niet wys,
 welck in Italie in l' Paus hof gepresen wort/ die Godt
 also dat een aenbidder des Paus een boeck- verlaect
 ken daer van geschreuen heeft/ ende is te Ve- om een
 negien gedruet/ als Baleus schrijft. Ende de- prebende.
 se duyple myrter-dragende pot-boeuen/ willen
 Christus leer veranderen/ willen wat beters
 dichten dan God geboden heeft: alleens ofter
 oyt een creature waer gheweest/ die wyser is
 dan Godt/ die alleen wijs is ende waerach- Rom. 3
 tich/ ende allen menschen logenachtich. Wat
 de myrter-draghende Antichristen leeren/ is Ioan. 8
 vanden duuel een vader der logenen: ende sy 1. Tim. 4
 leeren leeringe der duuelē/ als Paulus leert:
 wy mogen niet deelachtich worden heur ta-
 fel ende leer/ 1. Cor. 10. de aerdtliche wijsheit
 is duuelich/ als Iacobus in sijn derde capittel
 leert. Ende gelyck Godt sijn woordt van de
 Predicanten wilt genolcht hebben/ also moe-
 ten de Borghe-meesters/ Richters/ Princen/
 Coningen/ ende andere Ouersten (de Paus
 om dat hy een duuel wordt ghenoeemt in de
 Schrift/ soo volcht hy Gods woordt niet/
 maer verbiedt dat te lesen: dat hy gheestelick
 waer/ hy soude gebieden ghelyck Christus/ de
 Schrift niet alleen te lesen/ maer ooc te door- Ioan. 5
 gronden:

- Apoc. 9 gronden: maer de Paus is geen overste van
 God geroepen/als doock allen Papisten noyt
 bewelen hebben wt Gods woordt) volghet
 Gods woordt alleen/ niet Baldum/ Barto-
 lum/Accurtium/ Jalonem/ Justinianum etc.
 Jac. 4 Godt is alleen de wet-geuet: ende wy moe-
 ten Godt ende syn woordt niet meesteren/
 als Augustinus tegen de Papistē wel scrīft:
 Non in nostrum magisterium deuenit diuina Scriptu-
 ra, vt à nobis emendationem accipiat, alijs vtinam &
 digni inueniamur Scripturarum discipuli exprobari.

Dat cxliij. Capittel.

- Act. 2
 1. Cor. 7
 1. Cor. 2
 2. Pet. 1
 Act. 3. 10
 Gal. 1
 Apoc. 13.
 14. 17. 18
- D**E cxliij. ketterye is / dat de ketters de
 leer der Apostels maeken twīfelachtich:
 ende vraghen vleeschelick ende vermetelick/
 hoe dat wy weten dat de Apostels dat geschre-
 uen hebben: maer lieue Antichristen/ de Apo-
 stels zijn vol vanden heylige Beest geweest/
 als sy in heur schriften bewijzen: sy hebben
 Jhesum geprediet / geen lueghenen oft fabels:
 sy hebben ghelt/ goet/ vriendschap des wee-
 velt/ ende niemant aengesien: sy hebben ge-
 schreuen dat de Christenen sullen veruolcht/
 gebaet ende ghedoot worden: ende dit is soo
 menich hondert iaer te voren gepropheteert/
 ende geschiet dagelick: daer wt machinen ver-
 nemen dattet Gods woordt is: ende wie ver-
 uolcht ende vermoort meer de Christenen/
 welck rechte Heyligen zyn/ dan de beest ende
 draeck van Roomen de Paus met syn ghe-
 meynthe: by welck niemant meer dan Chri-
 stus

tus ende de Christenen worden gehaect ende
 vertreden: want de Papiſten om datſe met
 heuren Paus vleſchelick zyn / ſo moghen ſy
 geen geestelicke Christenen lyden: maer die
 na den vleſche is geboren / vernolcht die nae
 den geest is geboren. Cain mach Abel / Esau
 mach Jacob / Judas mach Christum niet wel
 lyden / hoe wel dat Christus Jude een cus
 geeft ende vriendt noemt. Also dat my won-
 der geeft dat de Papiſten die meer dan twee
 hondert ketterypen in heur ghemeunte leeren
 ende voorſtaen met galgen (ſy hebben geen
 gheestelicke wapen / ſoo moeten ſy ſick met
 vleſchelicke wapen behelpen) vter / etc. der-
 ren yemant vermoorden om eenige opinie/
 daer ſy ſelfs niet reyn zyn / ende niet moghen
 bewyſen waer dat Christus yemant heeft ver-
 uolcht / al waren ſy Sadduceen ende Phari-
 ſeen. Noch meer wonder gheuet my dat ſy
 derren ſchryuen boecken om kettters te doo-
 den / maer niet om ſalich oft leuendich te mae-
 ken: welke boeckens ſo wie ſchryft / hy moet
 bekennen dat hy gheen ſchaep / maer een wolf
 is / al waer hy gheleerder dan Cicero / oft oot-
 moedigher ende armer dan Caſtatio: wat
 ſegge ick Cicero / die veel orationes heeft ge-
 ſchreuen in de welke hy den verdructē voor-
 ſtaet. Ende dit willen nu groote Christenen
 zyn / die moort-boeckens ſchryuen: alicens
 oft de menſche niet meer geneycht waer om
 te dooden / dan om leuendich te maecken: al-
 leens oft Cain geſlachte niet meerder waer
 dan

Papalis ec-
 cleſia odit
 Christum
 & eius mē-
 bra.
 Gal. 4

In Tuscul. dan Abels. Cicero schrijft dat de Heydenen
 Quæst. lib. sche Coninc Alexander Magnus so bedroeft
 4. is gheweest om dat hy een Clytium hadde ge-
 doot/ also dat hy sick selfs soude gedoot heb-
 ben: ende onse Mis-kreemers ende de Paul-
 sche ketter-meesters zyn so vierich/ oft sy een
 mensche branden oft een toz/ sy achten dat al
 euen groot: ende met allulcken bloedige han-
 den/ loopen sy tot heur Mis-spel. Cain om
 Gen. 4 dat hy eenen Abel hadde vermoordt/ was be-
 ureest. Judas om dat hy Christum hadde ver-
 raden/ so bekent hy dat hy gesondicht hadde:
 maer de Antichristen/ die soo menich dusent
 mensche vermoort hebben/ seggen noch/ als
 Ioan. 8 de Joden tot Christum: segghen wy niet wel
 dat ghy den duuel hebt: Ende daerom allen
 Rabbinen die schrijuen datmen kettters sal
 vermoorden/ die verstercken dat Pauldom/
 welck op tyrannie/ giericheit ende afgoderye
 is gefondeert. Ende de Antichristen roepen
 op stoel/ Caluinus ende Beza leeren datmen
 de kettters sal straffen: ende sy meynen dat ye-
 mant dan Christus Iesus van ons moet ge-
 hoort ende geuolcht zyn/ niet Eusebius noch
 Hieronymus ende andere Oudt-vaders:
 van weleke de Antichristen gheleert hebben
 te twyfelen aen sommighe schriften der Apo-
 stels/ alleens oft een capittel Petri/ Pauli/
 Jacobi ende Apocal. met aendacht ende af-
 standt der sonden ghelesen/ niet stichtigher
 ende beter waere/ dan allen langhen Com-
 menten Ambrosij/ Tertulliani/ Chrysosto-
 mi

mi / Durandi / Decret. etc. alleens oft dat
negenste oft thienste capittel tot den Hebreen
eens met aendacht ghelesen / niet beter waer
dan hondert dusent Wiffen te hooren : welck
hoemen langer hoort / hoemen booler wort.

Dat cxliij. Capittel.

DE hondert en vierenbeertichste ketterye
is / dat de ketteres roepen op heuren
stoel (op welck sy staen met een wit hembde
ouer den langhen tabbaert / alleens oft Chri-
stus opden berch / schepen / stracten / velt / etc.
prekende / oft oock Ioannes in de woestijn
dat choor-cleet aen gehadt hadde / oft de vis-
schers de Apostels) voor de slechte menschen /
dat Godt niet geboden heeft de Schriftuer te
schryuen / dan alleen te prediken : welke lo-
gen is tegen heur Misse / in welke sy dicmael
lesen ende singen / Daer staet gheschreuen / oft
hoe leest ghy : scriptum est, quomodo legis : nie-
mant mach lesen dat niet geschreuen is . By
Moses lesen wy op veel plaetsen van de ge-
schreuen Schrift. By Hieremiam int sessen-
dertichste capittel lesen wy dat Godt gebiedt
den Propheet pampier te nemen / om daer in
te schryuen allen woorden die Godt gespro-
ken heeft . De Propheet Abacuc aen 2. cap.
schrift dat de Heer hem geleyt heeft te schry-
uen dat hy ghesien heeft . Christus vermaent
dat Moses van Christo gheschreuen heeft. Ioan. 5
Hier van leest Deuter. 17/1, Corinth. 5/2, Co-
rinth,

Cauete vo-
bis à stola-
ris, Luc. 20
wacht v
van de lan-
geroocken.

Exod. 24

rinth. 1/ Gal. 6/ Ephes. 3/ Colof. 4/ Rom. 15/
 1. Tim. 3/ 2. Tim. 3/ 1. Joann. 2/ Apocal. 2. 22.
 2. Pet. 3. ende Moyses heeft allen woorden
 Gods geschreuen. Godt sprack tot Hiere-
 miam/ dat hy in een boec soude schryue allen
 woorden Gods/ Hierem. 30. maer wie twy-
 felt daer aen/ dan die niet verstaet wat dat La-
 tynsche woordt Scriptura te seggen is. Maer
 de Antichristen wilden wel dat Moyses/ de
 Prophten ende Apostels niet gheschreuen
 hadden/ so soudensy heurē Mis- kraem/ bild-
 kraem ende andere ghelt- feesten te beter mo-
 gen te merct brengen. Ende lieue kinderen/
 wat soudensy ons wys ghemaect hebben/ dat
 Godt sijn woordt door Moyses/ Prophten/
 ende Apostels niet had na-gelaten: sy derren
 noch heur bilden prijsen/ daer Moyses gheschre-
 uen heeft datmen gheen bilden sal maecten:
 sy derren noch heur Dor- biecht/ Wagheuer/
 ende andere grouweien prijsen/ daer noch-
 tans de heylige Geest daer van niet verbaect:
 sy derren noch roepen op stoel/ de Apostels
 hebben Misse gedaen/ daer dat woordt Misse
 niet eens genoemt is van de Apostels/ veel
 te min de schandelicke afgoderye ende ghele-
 soeckende siel-moorderye/ welck met de Mis-
 se geschiet onder deryel van heylicheit. Daer-
 om hebben wy Godt seer te dancken/ dat hy
 ons sijn woordt na-gelaten heeft/ welck Chri-
 stus selfs heeft gelesen/ ende heeft den boeck
 toe-geloten/ Luc. 4. Ende het waer veel be-
 ter dat de Predicanten wt een boeck leeden
 in

in de gemeynte/ Hierem. 36/ 1. Theff. 5/ Co-
 loss. 4. dan dat sy heur eyghen doornen ende
 blauw glosen verbaelen: ende roepen dat de
 Heer heeft ghesproken/ ende sy lieghen/ Hierem.
 23.

Dat cxlv. Capittel.

De cclv. ketterye is / dat de kettters den
 ambachts-lieden/ huyl-vaders / school-
 meesters/ etc. verbieden Gods woordt te le-
 sen/ ende vermoorden die een Bybel hebben
 ende beleuen: ende sy weten niet dat Christus
 niet allēen vermaent de Schrift te lesen/ maer
 oock te door-gronden: als men dat oock leest Ioan. 5
 Act. 17. Maer lieue Christenen/ wie mach be-
 wysen dat den afgodische Wil-kreemers ende
 betoouerde Wil-hoorders de heylige Schrift
 is nae-gelaten: welck voor den geloouighen/
 niet voor Pansen ende sijn creatueren/ die vi-
 anden zyn van Godt ende sijn woordt/ seer
 goet is: welck Godt sijn wysheit ende Weest Mat. 12
 gheeft/ om te verstaen de Schriftuer: ende de
 Pansen ende sijn aenbidders mogen die niet
 verstaen/ (de Papisten seggen selfs/ hoe wel sy 1. Cor. 8
 scholen ghegaen hebben te Louen/ Colen/ etc.
 langhe tyt/ soo mogen sy de Schrift niet ver-
 staen) om datse vleeschelick zyn/ om datse met
 sacken/ sweerden/ vier/ galgen/ rayers/ strop-
 pen/ staken ende tormenten den gheneu ver-
 moorden/ niet die den Pausche wl-spieghel/
 welck sy noemen een Brenier oft Missael/ le-
 sen/ niet de Fabels Aelopi / Keynke de vos/
 oft een afgodische Wil-boeckken Lindani/ oft

de droomen Sonnij van dat Magcuer/ oft de
 loghens Baretij van Transsubstantiatione/
 oft Joannis Besselt / Cassandri / Staphyli/
 Bekij / Rossensis / etc. lesen ende leeren van
 buyten Donatum / Duidium / Martialem / etc.
 welckinen by de Papisten mach t'huys ende
 in scholen lesen: maer de ambachts-hede wor-
 den vermoort/ om datse Gods woordt lesen/
 dat is/ sy moghen niet lesen wat groote wel-
 daden dat Godt hen bewesen heeft aen lyf en
 siel: sy moghen niet weten/ datmen Godt al-
 leen sal aenroepen/ alleen sal bidden: sy moe-
 ten niet weten / dat in niemant dan in Chri-
 sto Jesu is salicheit: dat wy geen verdiensten
 hebben/ dan de helle. Lieue Joden ende Turc-
 ken/ ghy hebt meer voor- deels dan die onder
 de tyrannie des Paus zyn: want ghy moecht
 Mosys ende der Propheten boecken lesen/
 maer in dat Pausdom verbeurt hy goet ende
 bloet / nae s' Paus Placaet te Roomen ende
 op ander plaetsen/ die een Bybel leest: dant-
 sen/ dobbelen/ hoereren/ Sodomie bedrjuen/
 banketeren dagelick/ ende alderley vleesche-
 liche wercken moecht ghy wel doen: ende de
 Mis-kreemers om datse voor- dantsers zyn/
 straffen dat niet/ maer een Bybel moecht ghy
 niet hebben. Delfers/ weuers/ etc. roepen sy/
 sullen s'ick met heur werck becommen: wat
 hebben sy met den Bybel/ dat is/ met Godt en
 sijn woordt te doen? Ende om dat sy den die-
 uel dienen/ so nemen sy Gods woordt wech/
 als Luc. 8. gheschreuen staet, Lieue Christe-
 nen/

nen/men mach niet bewysen / segge ick noch
 lens / dat den Pausen ende sijn Antichristen
 de Schrift is na-gelaten: hoe comet dat sy die
 verbieden te lesen: maer om dat de Antichri-
 sten verbieden de Schrift te lesen / so commet
 dat het Pausdom is een hoop vol dyckcaers/
 afgoden dienacrs / ende alderley schelmeryen
 worden ghedaen te Roomen: alsoo datse in
 Turckyen beter leuen ende beter geloouen/
 dan de Bil-maeckers ende Bil-hoorders.
 Ioannes schrijft in sijn eerste brief tot den
 vaders ende iongers: ende nu willen de Pau-
 sen niet dat de Huyf-vaders sullen de Schrift
 lesen / om dat hy niet sijn Papiſten die niet
 leeft: welke daerom dwaelen / om datse de
 Schrift niet weten. Moles ende Paulus be-
 gheeren dat de Christenen souden prophete-
 ren / Num. 11 / 2, Corinth. 14. als oock Petrus /
 Act. 2. Maer nu willen de Papiſten dat het
 volck sal gaen als peerden ende muylen / in
 welck gheen verstant is / als Dauid de Pro-
 pheet claecht. Ioannes schrijft dat hy salich is
 die Bods woort hoort / leeft ende bewaert:
 ende de Antichristen staen roepen op stoel/
 datse verdoemt zyn: also moesten de Apostels
 ende Paulus verdoemt zyn / want sy hebben
 ambachts-lieden gheweest / ende hebben niet
 alleen Moles ende der Propheten Schriften
 gelesen / maer hebben oock Predicanten ghe-
 weest. Moles / Dauid / Helifeus / Amos / etc.
 waren heest-bewaerders / ende sy mochten
 Bods woort lesen ende vercondighen: als

Mat. 1. 2

doock de Princē Josias / Josaphat / Salomon /
de vrouwen Anna / Maria / Elizabeth / Ju-
dith / etc. mochten Godt dancken. Maer nu
roepen de verleyders / de vrouwen sullen heu-
ren spinrock spinnen / wat hebben sy met God
ende syn woort te doen? sy verstaen de
Schrift niet: sy hebben Terullianum / Jona-
ram / Justinum / Chrylostomum / Durandum /
Biel / Scotum / etc. niet gelesen: sy hebben niet
derrich oft veertich taren te Parys / Colē etc.

e. 1801.

Aristotelem ende Petrum Hispanum ghele-
sen / hoe souden sy de Schrift verstaen? alsoo
staen sy en rasen op stoel: ende sy weten niet
dat de Apostels doock niet hebben ghelesen de
voor gheboemde Scryuers / ende nochtans
hebben sy de Schrift beter verstaen / hoe wel sy
visschers waren / dan de Wabbinen van Pa-
rijs / Louen / etc. welck Scotisten dat se de
Schrift verstonden / sy en souden gheen boec-
kens spinnen ende wt-spouwen / in welck sy
prylen den Paus / welck de Schrift een Sa-
tan ende oude slanghe noemt / sy souden niet
prylen de Wille / Dorbiecht / Wagentier / bilden /
aenroepinghe der dooden / ende dierghelycke
tooueryen / met welcke sy heur Pausche hey-
denen betooueren ende verleyden. Maer lie-
ue kinderen / daerom zyn de Antichristen soo
groote vyanden der Schrift / also dat se de Bo-
ghers vermoorden die se lesen / ende spaeren
heur dronckuers / hoer eerders / woekenaers /
dat is / verdruuers der liefde / ende verflinders
des volcx: sy spaeren heur eerders der bilden /
ende

Den oot-
moedigen
geeft Godt
synē Geest
en genade
1. Pet. 5
Esa. 66

Apoc. 18

Oderunt
peccare sijn
pretatis
amore.

ende diergelycke *Cacolycis* / welck sy *Catho-*
lyken noemen / din dat sy niet sonden weten
 de siel-moorderye der *Mil-kreemers* / ende
 heur *rasselicke* dieuerye: want als een am-
 bachts-man leest / daer is een *Godt* / welck
 niemant oyt heeft ghesien: welck niet woont
 in reimpels die met handē zyn gemact: welc
 een schepper / ende gheen *scheffel* is: dan siet
 ende verneemt hy hoe grōote siel-moorders
 dat de *Mil-kreemers* zyn / die willen hebben
 datmen sal ghelouen / dat heur *afgodische*
Mil-coeckken oft *cleyt panne-coeckken* / dat
 sy in heur *Sacraments-huysken* *Quyren* / oft
 dat de *Mil-kreemer* in sijn handen betoo-
 uert in sijn *Misse* / souden gelouen een *Godt*
 te zyn: ende verlaecken also heur ghelouē in
 welck sy lesen / *Ick gelouē aen eenen Godt* /
 niet aen dat *meel-coeckken*. Als een am-
 bachts-man leest datter een *Middelael* is
Iesus Christus / een opperste *Priester Iesus*
Christus / dan siet hy hoe grōote siel-moor-
 ders dat de *Mil-kreemers* zyn / die waghens
 vol *Middelaelers* ende *Aduocaten* drooment
 ende sy meyuen dat *God* so veel te doen heeft
 inden *Hemel* dat hy allen menschen geen be-
 scheet mach gheuen / maer moet *substituten*
 hebben: alleens oft *Godt* van *Maria* / *Pe-*
tro / etc. waer geholpen / doet hy *Hemel* ende
Aerde heeft geschapen. Als een ambachts-
 man leest / dat een eerder der *bilden* dat *Be-*
mel-tyck niet sal besitten: dat de *bilden* alsoo
 wel *verboden* zyn in huys te hebben / als inde

1. Tim. 1. 6

Act. 7. 17

Credo in

vnu Deum,

non in li-

bum Mis-

saticum.

Dat God

niet mach

geuen, dat

sal niemāt

geuen,

Deut. 17

tempels : dat hy veruloect is diese maect : soo verneemt hy hoe groote siel-moorders dat de **Wijl-kreemers** zyn / welck loopē bedelen met bilden (de menschen hebben afgoden genocch / als zyn giericheit haet / nyde / dronckenschap /

3. 1. mi 1.

ende allen wercken des vleesch / al maecten sy geen afgoden van hout oft goud / kassen / etc. welck sy voor helsdom aenbidden / ende halen dat met cruycen ende vanen in; ia **Siber-**

Bedriegers

worden ge

acht en in-

gehaelt, en

een Chri-

sten verdry

uen sy int

Paisdom.

Mat. 9. 12

tus van **Rechanen** zynde een kal-paep / soo heeft hy in sijn kasse geleyt sijn duyrl hembde ende broeck / als hy selfs by verscheyden bro-

me personen heeft verhaelt: ende dese duyrl

aptekerye hebben allen **Sophisten** ende **Wijl-**

kreemers van **Colen** met proecessie ingehaelt:

waer was doen heur groote wysheit? Als

een ambachts-man leest dat **Christus** gheen

offerande bogeert / dan verneemt hy de groose

siel-moorderye der **Wijl-kreemers** / welke

heur **Wisse** een offerande noemen / met wel-

ke sy selfs somtijts spotten: want als de my-

sen heuren **Wijl-gode** vanden altaer sleppen

te wylen dat de **Wijl-kreemer** op den stoel

gact om sijn **Register** voor te lesen / so neemt

hy een daelder wt sijn tasc oft borse / ende heft

den seluen op / ende t' volck aenbidt dien her-

den **Godt**: oft hy steect den **Wijl-god** deur sijn

arm / ende seyt: **Siet ghy** kostet den **Godt** al-

leen / de boeren zyn niet waerdich datse den

seluen souden sien; dese exempels machmen

hen bewysen. Als een ambachts-man leest

datmen sal doopen met water ende woorden

dan

Dalerus

pro Deo à

Papistis

adorator.

2eb. 1. 1003

1003

1003

Joan. 1

Mat. 28

Act. 1. 8. 11

dan verneemt hy de groote stouticheit der
 Mis-kreemers / datse inblasinge / besweerin-
 ge / spouffel / etc. derringe clampen by dat Doop-
 sel. Als een ambachts-man leest dat Paulus
 tot de vorghers van Corinthen schryft van I. Cor. 12
 broodt ende beker / welck sy in dat Auont-
 mael hebben ghebesicht / dan veuindt hy hoe
 groote Sacrament-schenders dat de Pan-
 sen ende syn Mis-kreemers zyn : datse so veel Papistæ
sunt Sacra-
mentarij,
quia ven-
dūt & pro-
fanant Sa-
cramenta.
 niet connen spellen noch lesen / datse souden
 lesen dese woorden / Driuct aldaer wt: welck
 niet gesproken is van de opperste Priesters /
 noch van Paulen / noch van Mis-kreemers /
 maer van die Christum volgen / aen Christum
 geloouen: ende dit doen de Paulen ende syn
 aenbidders niet / maer geloouen aen afgoden:
 so comt heur dat Auontmael Christi niet toe.
 Ende datse roeyen / Bibite ex hoc omnes, solis Mis-
 sificibus dictum, falluntur: non enim Apostoli erant Mat. 26
 Missifices, sed piscatores. Et si Bibite ex hoc omnes in
 solos Missifices conueniret, etiam hæ sententiæ sic ac-
 cipiendæ & supplendæ essent: Omnes quotquot ante
 me venerunt, fures sunt & Latrones, s. Missifices. Item,
 Omnes quæ sua sunt quarunt, non quæ Iesu Christi, Joan. 10
 s. Missifices. Item, Omnes declinauerunt, simul inutiles Phil. 2
 facti sunt, s. Missifices. Item, Nisi respiscatis, omnes Rom. 3
 similiter peribitis, s. Missifices. Also maecken dese Luc. 13
 Antichristen sicks selfs bespot / om datse Godt
 ende syn woordt verdrayen ende verbieden:
 welck waert saccke datse geestelick waren / sy
 souden van huys tot huys een Bybel beschie-
 ken: sy souden de Gods-vreesende druckers
 helpen / ende vermaenen gode Authoren te

drucken/ende beloonen; maer sy sorgben dat
 Godt hen verlaeten soude / dat syn woordt
 van de Huyf vaders wierde gelesen ende be-
 leeft. Sy weten niet dat eerlick is de werck-
 ken Gods te ontdecken/ als Tobias leert: sy
 weten niet dat Godt gebiet in huys / ende op
 allen plaetsen de Schrift te lesen ende te ver-
 halen:want van alle leeghe woordt moet re-
 keninge gegeuen worden. De Keemerlinck
 las den Propheet Esaiam op den wagen/
 maer Philippus strafte hem niet: hy seyde
 niet/ Ja ia beghint ghy doock te bybelen: zyt
 ghy doock van dese nieuwe Doctours van de-
 se nieuwe secte/nieuw gelooue/geleyde Bil-
 dantfers nu seggen: Jae seggen sy/ Eun-
 chus verstant niet wat hy las/ so doe de Bil-
 kreemers ooc niet: want een ambachts-man
 verstaet daerom beter de Schrift/dan de So-
 phisten van Colen/Louen/ etc. om dat hy be-
 gheert te beleuen dat hy leeft: ende het is den
 Scotisten genoeg datse daer van disputeren:
 ende sy weten niet dat de heylighe Schrift
 meer wilt beleeft zyn / dan veel daer tegen ge-
 snapt. Ende aengaende dat sy roepen teghen
 de Welsters/ weuers/ etc. so zyn de Pausen en
 Bil-kreemers so degelick niet/ datse vaneen
 eerlicker weuer ende spinster geboren souden
 zyn:meesten-deel zyn de Pausen en syn Bil-
 kreemers van hoeren ende pot-boeuen ghe-
 boren / hoe wel sy sich laten duncken met de
 Joden / datse niet zyn wt hoererye geboren/
 Joan. 8, want waeren de Pausen ende syn
 Bil-kree-

Deut. 6. 8.

71.

Mat. 12

Act. 8

Philippus

de Euange

list, Act. 21.

had 4. doch

ters welck

prophe-

teerden.

Niet 1. Co

rint. 1. veel

wyfen

zynder.

Nota

Socrates

apud Xe-

nophotem

laudat opi-

fices, vt &

Paulus

2. Theff. 3

Wijl-kreemers van Godes vreesende ambachts-lieden geboren / sy soudē daghelicks Christum in de Misse niet cruycighen: want Gods-vreesende menschen maeken van heur kinders geen Pausen / Cardinalen / Myter-dragers / Dom-proosten / Moniken / Nonnen ende diergelyke verblinders der aelmoessen. Belyck dan Moses / de Propheten ende Apostels gebieden Gods woordt te lesen / so sulden nu de Predicanten gock doen: want gelyc God goet is / so is oock sijn woordt goet ende nut. 1. Tim. 3. vdd; allen geloouighen: maer den ongeloouigen ist een stanck / 1. Corint. 2. welck seggen / Iesu wat hebben wy met v ende v woordt te doen?

Van kintf-been salmē de heylige Schrift weten, 2. Timoth. 3

Mat. 8

Dat cxlvj. Capittel.

DE cxlvj. ketterye is / dat de ketters verbieden op goet ende bloet / te sprekē van Godt ende sijn woordt in schepens / wagens / tafel / huysen / etc. ende consenteren ouer al te verhalen van alle ydelheit ende fabels: ende also geuen sy te kennen hoe seer sy Godt haeten: want die Godes woordt veracht / die veracht Godt. Alsoo geuen sy te kennen dat se meer achten Homerum / Hesiodū / Duidium / ende andere fabulose Schryuers / welckmen in allen sprakē met Privilegie mach drucken / lesen ende verhalen / maer Godes woort niet: maer de Christenen / achten de tyrannische Placaten des Paus niet / maer lesen ende spreken ouer al van Godt; want wt oueruloed-

De druckerye is te costelicke gaue Gods, dan darmē fabulose boeckē soude drucken

Mat. 12

Qualis vir,
talis oratio

1. Pet. 4

Ioan. 3

Christus ge
biet nerges
dat men een
ketter syn
huys, lant,
&c. sal af-
nemē, daer
hy Iac. 4.
de eenighe
Wet ge-
uoris, 100
abibibio
abo Dones
Nitimur
in vetitum
semper, od
abibibib

heit des herten / spreekt de mondt / Luc. 6. een
goede mensche / vermaent Christus / brenge
wt een goede schat des herten / goet voor; en-
de een quade mensche / brenge quact voor wt
den boosen schat: die wt Godt is / die hoort en
spreekt van Godt: maer die wt den duuel
(welck d'woordt wech-neem / als Luc. 8. ge-
schreuen staet) is / die prijst gaerne Wissen / bil-
den / Dor-biecht / Aagenier / ende dier gelycke
duuels-vonden / die veracht Gods woordt:
die daer spreekt / vermaent de Apostel / die spre-
ke woorden Gods: want die man Godt ghe-
sonden is / die spreekt sijn woordt. Ende nae-
demael dat de Antichristen sich voemen te zyn
Vicary Christi / successores Petri ende Pauli
so begeerde ick wel dat se my bewesen / waer
Petrus / Paulus ende Christus verboden
hebben op de verbeurte van goet ende bloet /
dat men de schriften Moses / der Propheten
ende Apostols niet sal lesen / noch daer van
spreken: maer gelyck de Apostels niet geacht
hebben dat blacact der opperste Priesters /
verbiedende niet te spreke van Jesu / Act. 4. 5.
so moeten wy oock niet. Ende wat de Hans-
sen ende ketter-meesters gewonnen hebben
met verbiedinghe der Bybelen ende andere
boecken / dat vernemen syn in heur kucken:
want als de Christenen een boeck willen coo-
pen / so sien syn den Register der verboden
boecken: want dat de Hans verbiet te lesen /
is meeste-deel schadelick voor sijn kramerye:
en veel Authoren oft Schryuers souden van
veel

veel niet gelezen zyn / hadden de onboorzich-
 tige Louensche ketter-meesters den Paus
 niet ouer-ghelonden den Register van ver-
 scheyden boecken die van Godt verhaelen:
 want sy verbieden Lucianum / Porphyrium /
 Hesiodum / Ouidium / Durandum / Decret.
 Bissael / Breuter / Biel / en diergelycke droon-
 schrijuers niet: dat zyn al Catholici naer heur
 vernuft: maer daer de Papisten meynen heur
 Pausche siel-moorderye mede te beueftigen/
 daer mede vernielen sy dat / als men oock wt de
 Inquisitie des Paus mach vernemen in It-
 talien / Spanien / etc. Gelyck dan God gebo-
 den heeft van sijn woordt ouer al te spreken /
 om dat wy niet weten wanneer dat wy sul-
 len steruen / so sullen wy ouer al van hem spre-
 ken / gelyck de twee iongers na Emaus gaen-
 de: want daer twee oft dry vergadert zyn in
 Christus naem / daer is hy in middel met sij-
 nen Geest ende genade: van alle leege woort
 sullen de menschen rekeninge geuen: so moe-
 ten sy geen ydelheit / vuytheit / noch fabels ver-
 tellen / noch noemē: maer oft sy eten oft drinc-
 ken / oft eenich werck doen / sy sullen dat tot
 Gods eer doen: want hy vernielt den loghe-
 naers: ende de logenaers / Apoc. 22. zyn buy-
 ten den Hemel. wy hebben den mont ende
 tonge van Godt ontfangen / niet om ydelheit
 oft fabels te vertellen / maer om altyt Godt te
 dancken waer wy gaen / staen / ligghen oft sit-
 ten. Ende ghelyck de vleeschelicke menschen
 prijsen altyt Hissen / bilden / Claghenier / Dor-
 biecht /

Papales hæ-
 resiodidaf-
 cali sunt
 impruden-
 tes, cum
 prudentes
 videri vo-
 lunt.

Deut. 6. 8.

Psal. 1. 34

Luc. 24

Mat. 18

Mat. 12

Ephes. 4. 5

1. Cor. 10

Col. 3

Deut. 6. 8.

Psal. 1. 34

biecht/Paus etc. also sullen de gheloouighen
 ouer al altyt prysen den Hemellicke Godt die
 ons aen siel ende lyf onderhout. Ende als de
 Papisken wilden placaten wt senden/so sou-
 den sy verbieden datter gheen dronckaers/
 hoereers / ouerspeelders / eerders der bil-
 den/geen hoer-huylen / noch droncken herber-
 ghen sullen zyn : datmen niet sal woekeren/
 datmen Christum niet meer sal cruycighen in
 de Wille datmen Godt niet sal lasteren / dat-
 men Godt alleen sal aenroepen / Gods woort
 alleen sal lesen ouer al : dat soudent sy ghebie-
 den / so soudent wy so veel plagen niet hebben
 dagelic / so soude de liefde meerder zyn / so sou-
 de de naem Gods geheylicht worden / so sou-
 de dat rycke Gods comen : maer sy bidden dit
 teghen heur selfs : want sy beletten niet heur
 Wiffen / Dor / biecht / bidden / kaffen / ende dier-
 gelycke grouwelen / dat Gods ryck niet mach
 oueruloediger comen : Sy roepen het is al
 Christus Christus / genade genade / liefde lief-
 de / Euangelium Euangelium / dat de kettens
 (de Christenen noemen sy kettens) wt den
 mont gaet in huys / schepens / waghens / ende
 ouer tafel : ende hebben lieuer datmen van
 Francisco Clara / Bugitta / Augustino / Ber-
 nardo / ende diergelycke gesellen verhaelt / oft
 datmen danst / dobbelt / hoereert / droncken-
 drinct / ende alderley wercken des vleesch be-
 drijft / met welcke wy wordē gesloten wt den
 Hemel. Maer lieue Mis-knechten / wy mo-
 gen niet Joanne ende Petro niet verkwynen
 de

Hy wycke
 2. Tim. 2.
 van onge-
 rechticheit
 al die den
 naem Chri-
 sti noemt.

Mat. 6

1. Cor. 6
 Gal. 5
 Apoc. 21.
 22
 Act. 4

de groote weldaden die ons door Christus in syn Evangelio zyn geschiet: soo comet dat wy onsen lieuen vriendt Christus niet mogen vergheten: ende dat ghy hem kende/ ghy soude oock ouer al van hem verhaelen: syn woordt / welck de waerheit is / soude ghy altyt in uwen mont hebben: ghy soude syn leer ende dencht / 1. Pet. 2. prediken / gelyck de ambachts-lieden doen / welcke ghy veracht / ont datse Godt beter kennen dan v Rabbinen van Louen / Paris / etc. Ghy roept / het is schoen-maekers / weuers / corf-maekers / ende visschers werck: sy wete niet dat niet veel wysen / noch edelen / noch machtighen zyn die Godt endesyn woordt volgen / 1. Corinth. 1. maer dese ambachts-lieden soude ick lieuer de waerheit hooren prediken / dan de logens des Paus: welck hoe wel dat hy menich conne gouts iaerlicx roofte van syn Mil-hoorders / nochtans predict hy dat Euangelium nimmermeer. Ick kenne een oudt Gods-breesende man Jan Willems genoeemt / welck hoe wel dat hy een schoen-maeker is te Utrecht / soo soude ick lieuer syn vermaninghe hooren / dan des Dom-proost oft Paus: hy gaet by crancken ende die de peste hebben: ende oft de Dom-heeren / Dom-proosten / Pausen / Abten / etc. die versaecken dagelicx die de peste hebben / dat geue ick hen te bedencken. Ick kenne te Heydelberch een Gods-breesende man Jan de Mont van Boch / welck noch Latyn noch Griex weet / als oock Jan van Cleef.

Arents

De steene
 souden roe
 pen, dat de
 menschen
 swegen.
 Ioan. 17
 Psalm-34

Goch is
 een stede
 in dat Vor-
 stendom

Arents de cozf-maecker/predicant te Amster-
 dam: maer dese twee Predicanten soude ick
 liener hoozen/dan allen Scotisten van Pa-
 ris/oft Louen/witteberch/etc. welke opge-
 blasen zyn/om datse in Scoto/Lombardo/
 Durando Biel/Aristorele/etc. heuren schoo-
 nen tyt hebben te vergeefs ouergebrocht: en-
 de meynen dat Christus aen heur scholen ge-
 bonden is: welck niet weten dat de ezelinne
 van Balaam/ende de Hoordenaer conuen-
 onglyck straffen/al hebben sy heuren Dona-
 tum ende Quintilianum niet geleert: al heb-
 ben sy Durandi/oft Augustini/oft Lombard-
 diglossen niet gesien. Ende dat een calf/peert/
 ratte oft ratte verboot de Schrift te spreken/
 men soude seggen/wat beesten zyn dat: mo-
 ghen sy niet lyden datmen van Godt ver-
 haekt? Nu wordt dit verboden van Mont-
 ken/Abten Pausen/ende Bil-kreemers/die
 gheestelick willen zyn: welke allen Placa-
 ten die tegen Christum tot nu toe zyn wtge-
 spoghen om Gods woordt te verbieden/die
 zyn à Mitrigeris Lestrygonibus ende cucullatis cy-
 elopibus te Roomen ghesmeet: ende sy weren
 niet/dat die met Christo niet is/die is teghen
 hem: ende wee den genen die namaels in syn
 gramscap valt. Liene kinderen/hoe worden
 sy mishandelt die tegen de Princen en Conin-
 ghen doen: hoe grouwelick ist te vallen in de
 handen des leuende God/die syf en siel ewe-
 lick straft. Ananias en Sapphira zyn om een
 logen van God gestraft/hoe veel te swaerder
 sullen

2.Pet. 2
 Luc. 13

Apoc. 6

Heb. 10

Act. 5

sullen die namaels gestraft worden / die ver-
bieden van God te spreken: alleens oft wy van
hem spys/dranck/cleederen/huys/hof/landt/
verstant/spraeken/wijsheit/genade/berinher-
richeit/ende dat ewich leue niet om niet ont-
fangden: want wy hebben niet dat goet is/
oft het is van Godt/Joan. 3/ Jac. 1/ 1. Cor. 4.
Die de Psalmen van David / allen Prophe-
ten/Mosem ende de Apostels door-leest / die
beuindt datse altydt van Godt spreken ende
schryuen/so moeten wy ooc altythem prylen.

Solum Ie-
sum norūt
Christiani.

Psal. 1. 34

Dat cxlvij. Capittel.

DE cxlvij. ketterye is/dat de kettters ver-
branden Bybels ende bocckens die
Godts eer verbreyden / maer sy verbranden
niet heuren blasphemische Bissael / Brouier/
ende diergelycke toouersche boecken/ welcke
byder Apostels tyt zyn verbrandt. Sy souden
verbranden heur blasphemische af laets-brie-
uen/welck sy vergeninge der sonden toe-schry-
uen: sy souden verbranden heur fabulose De-
cret. welck sy dat quintum Euangelium noemen/
om dat sy dat meer aenbidde dan Godt/ in
wiens leer die niet blyft/ die heeft geen God.
Lieue Deecken van Ronts/Kuarde/Sonni/
Brouwel/Lindane/ ende diergelycke rechte
ketter-meesters des Antichrist/ wat wilt ghy
de onnoosele Bybels branden en verniele ge-
lyt by Joacim des Conincs tyt/ daer niet een
stipke noch letter sal vergaen/ Mat. 5. daer dat
Euangelium ewich is/Apo. 14. daer God inde
herten dat gescrene heeft / Hier. 31. Heb. 8. 10.

Act. 19

Hiere. 36

al

al verbrant ghy de boecken / ghy moecht den
 Hemelſche God / niet verbranden / welck een
 dichter is vā de Schrift / hoe wel dat Moſes /
 de Propheten / en Apoſtels die geſchreue heb-
 ben: ende daerom wordt dat Gods woordt /
 oft de heylige Schrift genoemt. Ende lieue
 Antichriſten / wat ghy gewonnen hebt met v
 branden ende moorden / dat ſiet ghy nu ſelfs:
 hoe dat de aſſchē ouer al geulogē zyn / dat ver-
 neemprimē nu. Maer lieue Wil-knechtē / wat
 heeft v Godt gedaen / dat ghy ſijn ſalich-mae-
 kende woordt niet moecht verdragen: Dat
 Godt ſo ongenadich waer dat hy v geen ſpys /
 dranck / geen reegen / geen waſdom gaue / wat
 ſoudt ghy ſegghen: Ende nu verbrandt ghy
 de heylige Schrift / die ons op Chriſtum on-
 ſen ſalich-maeker wyſt: maer daerom dwaelt
 ghy dat ghy de Schrift niet weet: ghy maect
 v onbequaem dat ewich leuen / om dat ghy
 Gods woordt verworpt. Hoe qualick ſoude
 een Prince lyden / dat ſijn Edict / alſt profytich
 waer ſijn volck / ſoude verbrandt worden.
 Hoe quaelick moet oock God nemen / dat ſijn
 woordt / welck ons onſe ſalicheit wyſt / wordt
 van goddeloofe pot-boenen verbrandt: want
 vrome ghelouighe menſchen / ſullen Gods
 woordt niet verachten. De Pharifeen / op-
 perſte Prieſters / ende Herodes / hoe groote
 tyrannen dat ſe waren / ſy hebben de ſchriften
 Moſis ende der Propheten niet verbrandt:
 ia ſy hielen die voor veruloect / die den wet
 niet wiſt. Maer de Wil-knechten gaen allen

Verbum
 Dei, non
 verbū Mo-
 ſis, nō Pro-
 phetarum,
 non Apo-
 ſtolorum.

Iac. 1

Ioan. 5

Mar. 12

Act. 13

Nota.

Ioan. 7

tyrannen te bouen in tyrannie: welke de
 vrome edele vrouwe van Beygaerden met
 haer ionghe sone / hebben om eenen kal-dra-
 gende pot-boene te Wiluorden in Brabant
 (al waer myn vader Jacobus Bloccius / ende
 myn moeder Elizabeth Werelt / syn begra-
 uen) onthooft. Maer hoe seer dat van dien
 tyd af de kal-kraem is vergaen / dat missen
 de Pausen / Officialen / ende diergelycke Paus-
 sche kreeners / Apoc. 18. in heur kucken wel-
 want niemant begheert nu heur kramerye
 meer te coopen als Ioannes leert. Heur ont-
 sinnicheit wordt allen menschen openbaer /
 1. Timot. 3. Ende wijfkens taffen heur groot-
 te dieuerye / met welke sy dat volck b'roo-
 uert ende berooft hebben. Ende ten stont
 doen niet qualick / seggen sy / doen niemant
 den Wybel hadde / doen niemant den Paus
 straffe: ende alsoo achten sy de duysternis / dat
 licht: de loghen bouen de waerheit / dat quaet
 bouen goet. Sy roofden heur kisten ende kal-
 sen vol / doen dat Euangelium niet gepredic-
 worde: ende om datse nu dat volck so niet mo-
 gen beroouen / daerom haten sy ons ende dat
 onschuldich Euangelium: maer datse wys
 waren / sy souden ons bedancken dat wy heur
 salicheit om niet soecken met dat Euangelio:
 maer dese beroouen met Missen / Bilden /
 Doz-biecht / etc. die hebbē sy lieuer dan die om
 niet dat Euangelium heur door-dragen. Maer
 Paulus claecht datse by synen tijt hebbē ver-
 dragen slagen / ende datse worden ghegheten

Jacobus
 Bloccius
 scholæ Vil-
 fordianæ
 fuit mode-
 rator.

Apoc. 18

Wee die,
 Esa. 10. die
 ongerech-
 ticheit sery
 uen.

Esa. 5
 Rom. 1

Ioan. 15

Gelye Chri-
 stus vande
 Phariseen
 en opper-
 Priesters
 worde ge-
 loont, also
 nu de Chri-
 stenen.

van de valsche Apostels / 2. Cor. 11. De Paus heeft dat heel landt van Italic gherooft met afgoderye ende tyrannie. De Mif-kreemers hebben veertrich oft vyftrich dusent ducaten iaerlicx als veel Abten / Cardinalen / etc. ende dese prediken nemmermeer: ende dit syn al Lacolyti / oft Catholici / als sy seggen: en men roept teghen die groote dienerye niet. Om dat David Flooris ende Jan Bukels sommige dusent ducaten hadden met praetycken genomen van de slechte mensche / men heeft seer tegen die geroepen: maer de grootste dienerye die de Pausen / Moniken ende Mif-kreemers onder derel van heylicheit hebben openbaer gedaen / heeft men ghepresen: iac Eekius / Stanislaus / Cochleus / Bredenbachius / Smytheus / Koffensis / Hofmeysterus / ende de secten der Jesuwyten ende Moniken hebben derren den Paus om een prebende prijsen / daer Joannis openbaringe tegen den Paus ende syn afgodische gemeynte is gheschreuen: maer de Mif-kreemers hadden sy Christum voor-ghestaen / ghelyck sy heuren Paus defenderen / soo mochten sy naemaels van Christo goede loon ontfangen / welc niet sal vergeten dat werck ende moeyte welc wt liefde geschiet. Maer nu mogen sy naemaels sien wat sy ghewonnen hebben / als sy sullen seggen / wy hebben gepropheteert / wy hebben voor de Misse / Magueier / Dor-biecht / etc. gestreden sonder Christus beuel.

Dat

Daer is gese-
fekte soo
afgryselick
oft sy vint
anhangers.

Heb. 6

Mat. 7

Dat cxlvij. Capittel.

De cxlvij. ketterye is / dat de ketters
 Godts woordt met heur fabels ende
 luegenen / iae lichtuaerdighe Leyssenen ende
 blasphemische Seymentien / Missen / Wespere-
 ren / Metten / etc. vermenghen : ende sy weten Hier. 23
 niet dat dat kaf niet dient by de terwe. Dau-
 lus deerde niet spreke / dat Christus door hem
 niet gedaen hadde / Rom. 15. Balaam wilde
 om een huys vol gouts ende siluers niet an-
 ders spreken / dan Godt geboden hadde / Nu-
 mer. 22, 24. want van alle leedich woordt / sal Mat. 12
 rekeninge geeyfcht worden. Christus sprach
 niet dan dat hy ghehoort ende geleert hadde
 vanden Vader / Joann. 8, 12, 15. hoe wel sy
 waechde waer hy dat geleert hadde / Joann. 7.
Mar. 6. gelyck de Gijl knechten ons ende de
 ambachts-lieden oock vragen / hoe wy aen de Habemus
 wijsheit comen : welck sy voor timmermans impijs fa-
 aensien / als oock Christus / Mar. 6. welck de bri, vt Chri-
 rechte timmerman is / door welck onse salic- stus, Mar. 6
 heit gewrocht is : welck wy sullen hooren en- quum veri-
 de prisen / prediken ende eeren : sijn leer ou- tatem pro-
 gemengt voor dragen / niet toe noch af doen / ferimus.
 op dat wy wt dat boeck des leuens niet ghe-
 daen worden / Apoc. 22. want die in Christus
 leer niet en blyft / die heeft geen Godt / als ick 2. Ioan. 2
 dicmael verhael / om dat Christus eens naect /
 ende niet gelect met melsche leer / soude voor-
 gestelt worden : want hy wordt te vergeefs
 met melsche leeringe geeert / hoe schoon datse Mat. 25
 opgepronct zyn . Ende men moet weten dat

Mat. 12

Luc. 16

Hiere. 36

Baruch. 1

Luc. 4

Col. 4

1. Thef. 5

Mat. 5

Ioan. 6

Luc. 5

1. Pet. 1

Ephes. 5

Ioan. 3

van alle ledich woordt / rekeninge sal gecyscht worden: dat een grouwel is by Godt / dat de menschen hooch achten / als Christus vermaent. Daerom hebben de Propheeten / Christus ende de Apostels de Schrift door-ghelesen / ende geboden voor te lesen / lieuer dan sy yet sonden spreken dat Godt niet gheboden hadde: maer nu deert een ongeleert Moninc ende afgodische leetke kal-kraemer op den stoel comen / om synen Hubert / Cornelis / Achus / etc. te prysen. Ende t'gheeft den Bisknechten wonder dat de Christelike Predicanten nu sonder choor-deet oft wit hembde prediken / alleens oft Moses ende Ioannes in de woestijn ghepredict hadden met dat wit hembde ouer den rock: alleens oft Christus sittende op den berch / schepens ende kraten / had een choor-deet aengehad: welck de Moniken selfs niet aen-doen als sy heur fabels prediken: ende een mantel der Predicanten is also goet als een gheel oft groen / oft graw Moninc-cap. Petrus de visscher / wat choor-deet heeft hy aengedaen doen hy Iesum prediceerde / niet fabels van Franciscus / Quirijn / Dionys / Clara / ende diergelycke afgoden. Men moet dwaese clap ende vuyl woorden niet noemen: maer die van Godt is ghesonden / moet Gods woordt spreken: gelyck die vanden Daus is gesonden / pryst Willen bilden / Een specie oft gestalt / kassen / aenroepinghe der dooden / oor-biecht / doodinghe der kettters / bullen / ende diergelycke moort-predicamen

men der sielen / met welck de balsehe Prophe-
 ten dat volck verleyden ende berouen: ende
 meynen datse groot e hantsen ende gheleerde
 Rabbinen zyn / als sy allulcken moort-boex-
 kens wtsponwen: als sy een half ure oft ure
 opden stoel met een compass oft sant-looper /
 welck sy somtyts schudden / staen / ende prij-
 sen heur Wagenier / Misse / etc. dan meynen sy
 datse den cost verdient hebben: ende sy weten
 niet dat die dat Euangelium vercondighen /
 moghen van dat Euangelio leuen: maer prij-
 sen den Paus ende syn Misse / doodinghe der
 kerckers / Dox-biecht / Wagenier / etc. is dat E-
 uangelium niet vercondighen / want dat Euan-
 gelium is tegen den Paus ende syn gelt-soec-
 kende fabels. De heylige Schrift is nut om
 te leeren / als Paulus vermaent: welck gheen
 leer dan dat Euangelium wilt dat wy sullen
 ontfangen: ende moeten ons wachten van de
 balsehe Propbeten / welke niet prijsen dan ge-
 win: ende om een stuck broots vermoorden
 sy de sielen: alleens oft Godt heur soude ver-
 laten / datse syn woordt ongemengt leerden:
 welck de rauen spijs / sal oock den menschen
 spijsen. De Apostels reylden sonder gelt ende
 sonder tasche / ende sy bekenen dat hen niet
 gebroken heeft. Sy hebben geen dry oft vier
 hondert daelders iaerlicx gecocht tot renten /
 maer sy hebben dat ewich leuen van Christo
 ontfangen tot een ewighe rent / diemen niet
 met gheft mach af leggen. Liene kinderen sy
 triumpheren nu met Christo: ende allen heur

1. Cor. 9

2. Tim. 3

Gal. 3

Mat. 7

Ezech. 13

Luc. 12

Luc. 22

Mar. 19

Maria, te-

ste Christo,

bonamque

non aufere tranen zyn n^v afgewasschen: sy hebben voo-
 tur ab ea, suer / n^v soet: sy volghen n^v dat Lam Chi-
 elegit par- sum Iesum: sy hebben de waerheit / reghen
 tem. welke wy niet vermogen / 2. Cor. 13. gepred-
 2. Cor. 13 ceert: so zyn sy n^v by Christum Iesum die de
 Ioan. 14 waerheit is: sy hebben de ongheloude wijn-
 gaert Francisci / oft Promptuarium Mariae, oft
 2. Pet. 1 Anne historia niet dat volck ghelooert / om datse
 Ioan. 8 den vader der logenen niet dienden / ghelyck
 de Antichristen. Daerom lieue Predicanten/
 ghelyck ghy n^v siet dat de Papisten om heur
 Hier. 23 fabulose sermoonen worden bespot / siet toe
 dat ghy dat Euangelium onghemengt leert:
 1. Tim. 6 want die een ander leere volcht / is opgebla-
 Rom. 16 sen / ende dient sijn buyck: hy bedriecht de her-
 1. Cor. 9 ten der slochten met schoone woorden: segt
 Ioan. 13: 20 niet vercondichde: ghy rechte Predicanten
 zyt in de plaetse Christi / soo siet toe dat ghy
 Gods woort leert / als Christus ghedaen
 heeft. Hier van machmen lesen Hierem. 23.
 Ezech. 33. 34.

Dat cxlix. Capittel.

DE cxlix. ketterrye is / dat de ketters de
 heylighe Schrift verdrayen tot heur
 Gisse / Doz- biecht / bilden / etc. als de Apostel
 te recht te voren heeft ghepropheteert / dat de
 ongelcerden dat souden doen tot heur eygen
 verderffenis: ende dese ongelcerden daer Pe-
 trus af spreekte / zyn gheen Gods- vreesende
 2. Pet. 3 schoen-maekers / pellers / weuers / ende an-
 dere ambachts- lieden / die na Gods beuel int
 sweet

sweect heur aensichts heur broot eten / gelyck 2. Theſ. 3
Gen. 3
 de Pausen / Cardinalen / Abten / Moniken /
 Nonnen / etc. in groote leechheit ander lieden
 sweect ende arbeit verſlinden : waerom sy de Operarius
cibo ſuo
dignus,
Mat. 10. eſt
 dienen van Chriſto ende Paulo worden ge-
 noemt. Maer deſe ongeleerden zyn de Ant-
 chriſten / welck om ſchandelick ghewin heur
 Pausdom defenderen. Exempli gratia: Ick bin
 dat leuende broot / welck wt den Hemel is ge-
 daelt / Joan. 6. deſe woorden zyn van Chri- God, 2. Co
rint. 5. was
in Chriſto.
 ſtus Godtheit / niet van ſyn menſcheit ghe-
 ſproken : ende ſy verdrayen deſe / ende tree-
 ken die op heur Een ſpecie oft geſtalte. Ende
 heur eygen boecken gheuen te kennen / dat in
 dat Concilio vā Constants / de Een ſpecie oft
 geſtalte getiminert is / om dat de Misse te meet
 ſoude gheacht worden : ende ſy ſien niet dat
 Joannes ſpreect van leuēde broot / ende heur
 afgodilche Miſ-coeckken leeft niet / is ooc wt
 den Hemel niet ghedaelt / maer wt de Aerde. 1. Cor. 11
 Item / doet dat tot mynder gedachtenis: deſe
 woorden van Chriſti Auontmael geſproken /
 drayen ſy op heur Miſ-werck / ende Chriſtus
 wilt dat ſyn diſcipels gedachtenis niet dat ge-
 broken broodt ende beker ſouden houden tot
 dat hy comt / 1. Cor. 11. Hier ſtaet van gheen
 offeren voor leuēde ende dooden: ſy hadden
 geen Anthonis oft Machuyts akaer / ſy had-
 den geen Miſ-cleederen / ſy haddē geen cruyt
 noch cruyt-brief / ſy hadden geen ronde afgo-
 diſche Miſ-coeckken / ſy hadden geen Bieuier
 noch Miſſaſt / ſy hadden geen gouwen oft ſil-
 nere

nere Mil-keck: de Milse was van veel Saut
 sen noch niet t'samen gelapt / hoe souden dan
 de Apostels mogen Milse doen: Item / By
 zyt een Priester nae de ordinantie Melchise-
 dech: dese prophete wt David de Propheet /
 die noch Prophteren noch Apostels toe-comt /
 veel te min een gulstige afgodisehe Mil-paccy-
 draven sy op den Mil-creemer ende syn Mil-
 se: ende Melchisedech was gheen Mil-maec-
 ker die voor leuende ende dooden offerde /
 maer gaf den hungerighe Abraham brooden
 ende wijn: en de Mil-maecker laet syn Mil-
 hoorders hungerich t'huys gaen. By Mel-
 chisedech tyt was de Milse niet t'samen ghe-
 lapt / hy hadde gheen Millael / hoe soude hy de
 Milse mogen lesen hebben: Ende Paulus
 verstaet die plaetse van Christo Jesu / welck
 is de eenige opperste Priester die ons ghebe-
 den verhoort / ende geeft al soo wat wy ghe-
 loouende van Godt begeeren / Matth. 18, 21 /
 Mar. 11 / Joau. 11, ende hy bidt selfs voor
 ons / 1. Joau. 2 / Rom. 8. Item doen sy den
 Heer dienden ende vastē / dese plaetse draven
 sy op hant Milse: ende de Apostels verhalen
 niet eens vā de Pausche siel-moorderye / voor
 welck de Pausche vorlschē / Apoc. 16. quaken.
 De Apostels diendē den Heer doen sy Gods
 woordt leerden: de Apostels dienden den
 Heer / ende sy aten niet: ende de Mil-maecker
 eet ende drincket in syn Mil-werck. De Apo-
 stels dienden den Heer / ende de Mil-maec-
 kers offeren voor de dunelen / als Paulus
 leert.

Heb. 5.

Genes. 14.
 Protulit pa-
 nes, nō ido-
 lolatricum
 libum.

Heb. 5

Act. 13

Missa est
 batracho-
 myoma-
 chia & cor-
 nicula Ae-
 lopica.

leert. Ende dat Liturgin ministrare/betecken-
 de Misse doen: so soude daer wt volghen dat
 Princen ende Engels/welck Liturgi in Smeck
 worden ghenoeit/ Rom. 13/ Heb. 1. souden
 mogen Misse doen: maer sy willen niet Chri-
 sti doot niet spotten/gelyck de Mil-mackers.
 Maer om dat ic een eygen boeckken van dese
 dzy plaetsen hebbe ghemaect/in welck ick be-
 wylse dat dese dzy plaetsen om veel oor-sae-
 ken tegen de ghelt-soeckende Misse zyn/ soo
 begeer ick niet hier die al te verhalen. Item/
 Wetroot v den Priesters: dese plaetse drayen
 sy op heur ghelt-stelende Doz-biecht: maer te
 voren hebbe ick veel oor-saecken verhaelt/ om
 welcke dat de plaetse is teghen de Pausche
 pijn-banc/welck sy de Doz-biecht noemen.
 Ende wat wil ick meer verhalen/de gantsche
 Schrift verdrayen de Papisten: ende sy we-
 ten niet dat de heylighe Schrift niemant toe-
 comt/dan den geloouigen/gelyc genade ende
 vermherricheit den ghelouighen toe-comt/
 als men wt de brieuen Pauli mach vernemen:
 maer om dat de Mil-knechten vyanden Chri-
 sti zyn/so troosten sy sich selks te vergeefs: en
 sy dwalen/ om datse de Schrift niet weten/
 om datse Godt niet bidden om recht verstant
 der Schrift: om datse vernolghen ende ver-
 moorden de Christenen/daerom moghen sy
 de Schrift niet verstaen/hoe langhe datse te
 Louen/Parys/etc. disputeren voor heur Mis-
 se/doodinge der ketters/Vagenier/bilden/
 Sanck/feest-dagen/hallen/Concilien/antoe-
 pinge

pinge der dooden / ende diergelycke onnutte
 broomen / van welke Joden ende Turcken
 zyn veruaert. Ende sy hebben so lange te Pa
 rys / Colen / Louen / Witteberch / etc. van dat
 Quontmael gedisputeert / ende sy hebbē noch
 noyt na de ordinantie Christi dat wegdeylet
 want Christus heeft ter tafel geseten / by heeft
 dat gebroken broot sijn Jongers ghegheuen
 ende den beker: ende dese Sophisten die altyt
 roepen Hoc est corpus meum, sy sitten niet ter ta
 fel / sy breken dat broot niet den discipels Chi
 sti. wat hatet dat men daer veel af snapt / ende
 men doet niet als Christus gebiet: ick segghe
 noch eens / de Schriftuer wilt meer beleest
 zyn dan veel daer tegen ghesproken. Ende
 het is woude waerom dat de Scoristen meer
 disputeren om dese sententie / Dat is myn lie
 chaem / dā om dese / Ten zy dat ghy v bekeert /
 ghy sult al t'samen vergaen. Item ten zy dat
 ghy wort als kilders / ghy sult in dat He
 mel-ryck niet ingaen. Item / Hebt v vyanden
 lief / geeft hen spys ende drank: maer dit ach
 ten sy niet: ende so comt dat se dese lichte sen
 tentie / Dat is myn lichaem welck voor v ge
 geuen oft gebroken worde / Luc. 22 / 1. Cor. 11.
 niet mogen verstaen: want also lange als een
 mensche vleeschelick is / soo mach hy niet be
 gryppen dat gheestelick is: ende meesten deel
 zyne vleeschelicke menschen / die vleesch ende
 bloet in dat afgodische Bil-coetken soec
 ken: welck waert saecke dat se siet tot Godt
 bekeerden / so soude dat d'et welck op heur
 hert

3y verstaen

1. Cor. 1.

1. Tim. 1.

Heb. 5.

niet daer sy
af disputerē

Luc. 6

Ioan. 15

Luc. 13

Mat. 18

Mat. 5

Rom. 12

1. Cor. 2

hert leydt wech genomen worden. Ende hoe 1. Cor. 3
 tastelick dat Christus leerde sijn Discipels/
 Phariseen ende andere/ sy bleuen onuerstaen-
 dich/ om datse den gheest Godts niet hadden/
Mar. 7. 10. 16/ Joan. 3. die in alle waerheit
 leydt/ als Christus vermaent. Ende dese sen-
 tentie/ Laet de dooden de dooden begrauen/ Mat. 8
 is swaerder ende vrecmder om te verstaen met
 den eersten/ dan dese / Dat is myn lichaem
 welck voor v gegenen wordt. Nemanant mocht
 vraghen/ hoe moghen de dooden den dooden
 begrauen / maer ghelyck de sententie licht is
 te verstaen den geboouigen ende hoetuaerdi- Van dat
 gen/ also is oock de ander: want een Christen Doopsel en
 die besiet altyt dat voor ende nae volcht. Hy Auontmael
 weet dat Christus een vleeschelick lichaem heb ick een
 heeft/ welck van Maria is geboren: hy weet boeckken
 dat dat lichaem voor hem aen dat cruyts is ge- gemaect
 geuen: hy weet dat Christus broot in sijn han- anno 1562.
 den nam/ geen vleesch: hy weet dat Christus
 dat broodt heeft gebroken: hy weet dat Chri-
 stus dat broodt sijn Jongers heeft gegheuen
 om te eten: hy weet dat Christus sick niet la-
 ten cruycen heeft aen de tafel: hy weet dat de
 Testamenten / welck sy Sacramenten noe- Sacramen-
 men/ somtyts hebben de namen van dat gene- tum est sa-
 datse bereeckenen. Ende dat de Antichristen cræ rei si-
 heur eygen woordt Sacrament verstonnen/ gnum, non
 sy souden geen natuerlic lyf in heur afgodil- res ipsa, nõ
 sche panne-coeckken soecken: want sy leggen Deus, non
 dat Sacramentum is een teecken van wat Christi ca-
 heplichs: ist een teecken / so ist dat dinck selfs to nec fan-
 niet/ guis ipse.

niet/ so ist geen Godt/ gheen Christus/ gheen vleesch en bloet Christi: en Christus noemet een Testament: so is dan dat broet Christus selfs niet. Men doet datter een onderscheit is tusschen een Testament en tusschen den genen die een Testamēt maect. Christus is van hier naden vleesche indē Hemel/maer sijn Testament des Doopsels ende Auontmaels met sijn leer/ heeft hy hier op der aerden gelatē tot dat hy comt/ 1. Cor. 11. maer wie twyfelt daer aen dan de Epicureē/ welc gaerne disputeren/ maer de wercken der liefde/ en een onstraffelic leuen haeten sy. Ende een datse de Schrift so seer verdrayen/ daerom begeeren de Christenen henren suer-deech niet te hooren: maer sy wachtē hen daer van/ als Christus geboden heeft. Om dat dā de Schrift niet mach onbonden worden/ soo sullen wy altyt God bidden om sijnen Gheest/ om recht verstant van sijn woordt. Ende zynder goede Ananie/ Act. 9. oft goede Timothei oft Dani/ die begaest zyn met Gods geest/ welc d'een ryckelicker heeft ontfangen dan de ander: so sullen wy die ansoecken/ niet verachten/ 1. Thel/ 5. 1. Cor. 12. want t'en zyn al geen Apostels/ geen Propheeten/ geen Leeraers/ geen Duersten: sy hebben al geen gauen om te genesen/ om met spraken te spreken/ om wt te leggen/ als Paulus vermaent: welke plaetse de Scotisten van Louen/ Colen/ Parijs/ en Stanislaus tot sich trecken/ en meynē dat die plaetse henr aēgaet: sy meynē dat sy den stotel des verborgētheits Gods

Act. 1

Act. 17

Heb. 5

1. Cor. 1

1. Tim. 1

Ioan. 19

Iac. 1

1. Cor. 12

1. Cor. 12

Gods hebbē: geenſins: als ſy genoeg bewij-
 ſen in heur afgodiſche vleſchelicke boeckē/
 in welc ſy heur Misse/Wagenier/Dor-biecht/
 bilden/geloften der Moniken/doodinge der
 ketters/ende andere grouwelen prijſen/die
 Chriſtus niet geleert heeft:maer Paulus ver-
 maent hier dat God in ſijn gemeynte deſe ga-
 uen gelaten heeft. **N**v is de Pausche kercke
 geen ghemeynte Chriſti/om datſe veruolcht
 Chriſtū/om datſe verbiet een Bybel te leſen/
 om datſe de Misse heeft/welc in de gemeynte
 Chriſti noyt gedaen is:ſy heeft geen God/om
 datſe in de leer Chriſti niet blyft/2. Joann. 1.
 welck dat fondament heeft geleyt: ende geen
 Prince/geen Coninc/geen Engel inden He-
 mel mach een ander leggē/veel te min de my-
 terdragende Paus/welc noyt een lidt der ge-
 meynthe Chriſti is geweest/als ſijn tyrannie/
 afgoderye en Sodomie te kennē geuen/welc
 met ſijn Papisten is geweken van t'geloone.

1. Cor. 12

Hier van
leest bene-
den.

1. Tim. 4

Dat cl. Capittel.

DE cl. ketterye is / dat de ketters Gods
 woort een ketterye noemē/en allo moet
 God een ketter zyn/want de heylige Schrift is
 van God ingegeuē. Paulus vermaent dat hy
 dat van geen menſche heeft ontfangē/Gal. 1.
 Lieue Chriſtenē/ist wōder dat de Pausche An-
 tichriſtē ons ketters noemē/daer ſy God der-
 rē een ketter noemē? Exepli gratia: Dat ghy met
 de Apoſtels leerde/ dat Chriſtus indē Hemel
 is/de Papistē ſonden v een ketter noemē: dat
 ghy met Stephano en Paulo leerde/ dat God

1. Tim. 3

Gal. 1.

Luc. 24

Act. 1

Heb. 9

1. Pet. 3

niet

Act. 7. 17 niet woont in tempels die met handen zyn
 Luc. 4 gemaect/ de Papiſten ſoudē v een ketter noe-
 men. Dat ghy met Chriſto leerde/ uwen Godt
 uwen Godt ſuldy aenbidden ende alleen die-
 nen/ de Papiſten ſoudē v een ketter noemen:
 want ſy willen datmen heuren Wil-god van
 Mat. 4 meel gebacken/ ſal aenbidden ende dienen/ ge-
 lyc de Satan wilde aengebēde zyn van Chri-
 ſto: ende gelyck hy Chriſto veel beloofde/ alſo
 beloofte oock de Paus groote dingē die ſijnet
 meel-godt aenbidden/ maer namaels vinden
 de aenbidders niet dan pijn. Dat ghy leerde/
 men ſal doopen met water ende woordt/ de
 Papiſten ſouden v een ketter noemen ende
 een weder-dooper: ſy willen beſweeringhe/
 olie/ ſpouſſel/ etc. daer by doen. Ende ick heb
 noyt een navolger van Jhenno/ welck ſy een
 weder-dooper noemen/ geſproken/ die olie/
 ſpouſſel/ beſweeringe/ etc. by dat Doopſel be-
 geerde. Dat ghy leerde/ men ſal dat Auondt-
 mael ſittende aen een tafel houden/ ſy ſouden
 v een ketter noemen. Dat ghy leerde/ Chri-
 ſtus heeft noyt voorz ende na t'ſermoen ghe-
 ſongen/ als weren die de vier Euangeliften
 niet recht verſtant leſen/ ſy ſouden v een ket-
 ter noemen. Dat ghy leerde/ Chriſtus heeft
 gheen feest-daghen der Propheten noch van
 geene menſchen ingeſtelt/ ſy ſouden v een ket-
 ter noemen. Dat ghy leerde dat inden mont
 gaet beſmet de ſiele niet/ ſy ſouden v een ket-
 ter noemen. Dat ghy leerde/ dat wy wt gena-
 de/ niet wt wercken noch verdienſten ſalich
 worden/

Accumbere

Mat. 26.

Mat. 14.

Luc. 22.

Ioan. 13.

non signi-
ficat stare.

Mat. 15

worden/ sy souden v een ketter noemen. Dat Act. 17
 ghy leerde/ men moet God alleen anroepē/ sy Rom. 3
 souden v een ketter noemen; ia so lichtuaer- Ephes. 2
 dich noemē sy yemāt een ketter/ dat yemant Tit. 3
 syn hoet oft bonet niet af name voor een blint
 crucifix oft Sacraments-huysken (de gout- Meer dan
 smit is beter dan dat Sacraments-huysken/ 2 co. iaren
 ende de Pausen/ Cardinalen/ Abten/ Land- hebben de
 niken/ Dom-heeren (sy willen heeren zyn/ Pausen en
 eer sy Christus knechten oyt zyn geweest) Romeynē
 Dom-proosten/ Licentiaten/ etc. welck de van de ver-
 groetenis op de merct lief hebben/ Mat. 23.
Luc. 20. soudē heur bonet niet af nemen voor doodē niet
 den gout-smit; ende also achten sy een doode gehouden.
 creatuer des gout-smidts meer/ dan den ie-
 uenden werck-man) sy souden v een ketter
 noemen. Dat ghy te Louen spracēt/ In principio
erat sermo, sy souden v een ketter noemen/ sy
 souden v een Erasmiaen noemen. Dat ghy
 by Eckium/ Ruardum/ en meer andere seyt/
 men behoort de kettters niet te dooden/ sy sou-
 den v een Seruetiaen oft Castalionist noe-
 men; also moeten Christus ende syn Apostels
 Seruetianen ende Castalionisten zyn / om
 datse niet geboden hebben in dat Euangelio
 kettters te verbranden: want de opperste ket- Papa est
 ter de Paus/ die meer dan twee hondert ket- hæresiarcha
 teryen leert / allmen wt dit boeck sal verne-
 men / sal met den gheest des mondts Gods/
 welck is dat Goddelicke woordt/ verflaghen
 worden/ 2. Thes. 2. wat soudenmen dan een
 Wennonijt oft een ander om acht oft neghen
 ac-

De valsche arttyckels vermoorden. De Turck laet de kerck ver- Christenen op tribuyt woonen: soo behooren volcht de dan de valsche Propheten niemant om een- rechte Chri- ghe ketterrye te dooden. Ende datmen by stenen. hringt van Anania/ Sapphira/ ende den on- Act. 5 suere Corinthiaen / dat dient niet te pro- 1. Cor. 5 pooft: want de Apostels hebben die met sac- 2. Cor. 2 ken / vier ende galghen niet vermoort / maec De Corin- Godt heeftse ghestraff. Ende daerom wilde thiaen is ick wel dat de Antichristen hondert ander mer ghe- plaetsen onthouden / welck vermanen van de doot, alsme 2. Cor. 2. liefde, afsternen / cruys te dragen / etc. soo sou- mach lesen den sy niet schryuen datmen kettters sal doo- Ioan. 8 den: maer tyrannen sien gaerne bloet / want sy zyn wt den vader den dunel / welck een mensch-moorder is / geen salich-maecker. Iac Impij cum wy doen dat niet / roepen sy als sy den dwaer- accufarunt lende mensche beschuldicht hebben / ende heb piū, dicunt ben hem geiaecht in Herodes handen: maer Nobis nō namaels sullen sy beuinden wie beter loof licet inter- sal ontfanghen / die nae den raedt Christi dat ficere quē- oncruyt laten opwassen / Mat. 13, oft die dat quam. oncruyt met sacken / vier / etc. willen wt trec- Sinite ken. Ende men heeft ghesien lange tydt: dat crescere. kettters verbanden anders niet is / dan wt de Nota. allehen meer ketterryen verwecken. Hier van sullen wy beneden / gelicuet God meer ver- halen. Ende lieue Christenen / soude ons God sodicmael straffen als wy tegen sijn Erange- Ezech. 18 lium doen / daer bleef niemant leuendich: maer God begeert de doot des sondacs niet / maer dat hy sich bekeere tot God ende leue.

Ick wil gheen ketter blyuen / dat is / ist laecke
 dat ick yet schryue welck met dat Euangelio Notanda
 niet ouer- een comt / dat wil ick niet hertuec- Authoris
 kelick defenderen / maer gene dat gaerne om protestatio
 een beter: als dit doock ghemeynlick seyt myn
 goede vriendt ende de Gods- vreesende man
 Willem Jans / een voor- stander der Christe-
 nen / ende een recht Borghe- meester. Lieue
 kinderen / men heeft so lange kettters gedoot /
 ick wilde wel eenen sien die een ketter heeft
 leuendich gemaect. Maer waer ick met Dio- Diogenes
 gene op den claren dach met den lanteerne co- accensa in-
 me te Louen / Parijs / Colen / etc. ic vinde nie- ter diu lu-
 mandt. Ende noch roepen sy al / slaet doot / cerna, ho-
 slaet doot / eer sy heur eyghen ketterypen ende minē qua-
 vleeschelicke lusten ghedoot hebben. Maer rebat.
 ghelyck de onsuuerste ende duyflke hoeren de
 repynste maechden willen zyn / alsoo de meeste
 kettters willen de beste Christenen zyn: maer
 Godt oordeelt anders dan de menschen.

Dat clj. Capittel.

De clj. ketterype is / dat de kettters seggen
 ende schryuen / dat men de ordinantie en
 geboden des Paus ende sijn afgeuallen kerc-
 ke moet volgen / ende op verlies van sijn sa-
 licheit moet onderhouden: ende sy gheloouen
 niet dat God te vergeefs wordt met Pausche
 geboden geeert / ia onteert: sy gheloouen niet Mat. 23
 dat alle plantinghe die de Hemelsche Vader
 niet gheplant heeft / sal wtgheroeyt worden /
Mat. 15. Act. 5. Sy weten niet dat de heylige
 Schryft

Dicmael **Schrift leert straffelick leert teghen der men-**
 vermaent **ſchen gheboden/ Mat. 15/ Mat. 7/ Gal. 4/ 12-**
 Moſes dat **phel. 4/ Roman. 16/ Colof. 2/ Heb. 13. veel te**
 men Gods **meer tegen de Pausche leeringe / welke lee-**
 geboden **ringen der duuelen van Paulo worden ghe-**
 ſal houden **noemt/ om datſe verbieden de ſpise ende hou-**
 1. Tim. 4 **welicke ſtaet. Maer ſy meynen dat te ver-**
 geefs van Joanne in ſyn tweede brief is ge-
 ſchreuen / dat die ouertreedt ende in de leet
 Gal. 1 **Chriſti niet blyft / die heeft gheen Godt: ende**
Paulus wilt datmen een Engel niet ſal hoor-
ren/ wat ſoude een Chriſten (de goddeloofen
hebben lieuer menſche gheboden/ dan Gods
gheboden: ſy willen Goden hebben die hen
 Act. 7 **voor- gaen: ſy meynen dat de menſchen wat**
beters moghen dichten dan Godt/ die alleen
wijs is/ Rom. 16. 1. Tim. 1. als oock Judas
 Qui vos **de Apoſtel in ſynen brief leert: ſy weten niet**
 audit, me **dat de aertſche wiſheit is duuelſch / als Ja-**
 audit, de **cobus in ſyn derde capittel leert) hoozen de**
 Papis nun- **Pausen / welck valſche Propheten ende du-**
 quam euā- **uels worden in de Schrift ghenoeit. Een**
 gelizanti- **Chriſten heeft wercx genoeg aen Gods ge-**
 bus nō eſt **boden/ wat wilt hy noch een iock op- nemen/**
 accipiendū **welck hy niet dragen mach / als oock Petrus**
 2. Cor. 6 **bekende. Ghy zyt myn vrienden / vermaent**
 Act. 15 **Chriſtus / iſt ſaecte dat ghy doet al dat ick ge-**
biede/ Joan. 15. ghy zyt waerachtich myn di-
cipels/ iſt ſaecte dat ghy in myn woordt blyft/
 1. Cor. 3 **Joan. 8. leert Chriſtus / die dat fondament**
heeft gheleyt / ende niemant mach een ander
leggen: maer die een ander leet volcht/ die is
 opge-

opgeblasen/ende weet niet/¹. Tim. 6. hy dient
 sijn buyck/ende maect tweedracht ende ar-
 gernis/^{Rom. 16.} God is alleen de wet-ghe-
 uer/^{Jac. 4.} die alle dinck geboden heeft. Ende
 niemant heeft oyt bewesen dat Godt yet ver-
 geten heeft te leeren/dan dat onnoodich gele-
 soeckende **Wausdom**. Daerom die wat wil-
 len dichten/ende brocken dat in de gemeynte/
 die wilde ick datse dochten hoe de kinderen
 Aaron/Da/Saul/ende meer andere zyn ge-
 straft/ om datse gedaen hebben dat Godt niet
 gheboden hadde/ wiens dwaesheit wijser is
 dan de menschen. Hier roepen sy/ ten staet
 niet qualick datmen dit oft dat doet:ende alle
 dinck moet oedentlick toe-gaen:ende sy mey-
 nen dat Christus yet vergeten heeft te gebie-
 den dat wel staet: sy meynen dat Christus die
 t'hoof is sijnre gemeynte/ een ongereghel-
 heit heeft opgebrocht: sy meynen dat **Wau-**
lus te vergeefs heeft gesproken/ dat hy allen
 den raedt Gods heeft gheopenbaert. Lieue
 kinderen/een goet kindt is te vreden met dat
 sijn vader wel gebiedt/ oft verbiedt dat quaet
 is:hoe comet dat wy onsen Christum/in wele
 allen schatten des wijshets ende wetenscaps
 zyn verborgen/so cleyn achten:ende meynen
 dat sijn leer ende kercken-dienst niet volco-
 melick is ons door-geschreuen in dat Refor-
 matie-boeck het nieuwe Testament. Men
 roept tegen **Dauid Joozis** (wiens handelin-
 ge ick geensins prijs) dat hy Gods woordt
 ende Christus gemeynte cleyn gheacht heeft:

Nota.

I. Cor. 1

Ephes. 3

Act. 20

Ephes. 3

Col. 2

Apoc. 17

maer van wien heeft hy dat / dan vande Paulsche kercke? welcke noch Christum noch sijn leer ontfangt / maer acht den Paus voor het hooft der gemeynte: alsoo dat wt de Paulsche kercke allen ketterryen zyn gedropen: want sy is een moeder van alle hoererye ende grotwelen / welck de Antichristen noemen / Ons moet de heylige kercke: sy meyuen mogelick den steuen moer: want veel Mis-knechten kennen een ghemeynte niet voor een steenen tempel. Alsoo dat ghy by sommige Papissten seyt / ick hebbe tot de broot-brekinge geweest / sy souden v niet verstaen: sy leggen / ick hebbe geweest tot dat heyligh Sacrament des altaers: welcke maniere van spreken de rechte Christenen niet hebben: maer het is in Pauldom al gheschent ende verualscht: ende niet alleen heeft de Paus verwoest den kercken-dienst / welck van de Apostels ons is voorge-scheuen: maer alle spraccken ende liefde heeft hy verdreuen ende vertreden: alsoo dat de Paus nocentissimus Innocētius plach een ketter te noemen die wel geleert was: also soude Paulus / Apollos / Moses / Daniel / ende meer andere Gods-breelende geleerden kettters zyn / ende weereelts wijzen: niet siēde dat weereelts wijzen zyn / die daerom te Louen / Colen / Paris / Witteberch / etc. scholen gaen om spraken ende consten te leeren / met welke sy souden defenderen de Misse / bilden / kal-len / aflaets-breuen / ooz-biecht / Vbiquitas, transsubstantiatio, doodinghe der kettters / beloften

der

Omnis bar-
bariam cū
superstiti-
one prouo-
luit draco
Romanus,
quem Pa-
pam vocāt.

der Moniken / ende dierghelycke boeckens
 dichten / met welcke sy teghen Christum stry-
 den: daerom moet dat eynde der discipelen en
 school-meesters zyn Christus Iesus: maer
 daer om denctmen in de Pausche scholen niet
 eens: welck ghenoech is datse een sone heb-
 ben die een Prebēde / oft Abbye / oft Canoni-
 zye mach crēghen met practizeren. Als sy een
 kindt hebben dat Licentiaet oft Doctoor is /
 gelyc myn lieue moeder alyc plach te seggen /
 Lieue kindt / studeert neerstelic / icsal een Do-
 ctoor van v maecken. Sy meynde dat ic dan
 salich soude zyn / als ick dien tytē hadde. En-
 de ons voor-ouders meynden dat sy een groot
 schat hadden / als sy een kindt hadden dat
 een Monick / Bagyn / Nonne / oft Hil-paep
 was: ende seyden / God sy gedanc / myn kint
 is geestelick: ende sy sagen niet datmen geen
 ongheestelicker volck vindt / dan de Mil-pa-
 pen / Moniken / Nonnen / ende Pausen zyn:
 welcke tegen dat nieuwe Testament so veel
 hondert iaeren met Gissen / bilden / ende ty-
 vannie ghedisputeert hebben / om datse heur
 Pausche leeringe te beter souden vercoopen:
 maer te vergheefs: want sy moesten stercker
 zyn dan God / souden sy sijn woordt moghen
 wtroeyen. Ende gelyck veel dusent iaeren de
 Sonne / Maen ende Sterren geschenen heb-
 ben / also sal Gods woordt ende Gods gebod-
 den blyuen. Ende dat God met sijn geboden
 meer plaetse hadde / men soude nu een beter
 tyt vernemen / als Moyses Leuitici int 26. cap. Deut. 7
 schryft:

Scopus di-
 scentium &
 docentium
 erit Christū
 Iesum præ-
 dicare &
 amare.

In cloo-
 sters heb ic
 noyt ghee-
 stelicke
 menschen
 gevonden.

schrijft: welc capittel de huyl-vaders diemaect
 behooren heur huys-gesin voor te lesen. Hier
 mach ic niet verfwygen dat de Papisten seg-
 gen dat Moyses/ de Prophten ende Apostels
 menschen zyn geweest/ ende nochtans dat sy
 gheschreuen hebben volchmen/ soo behoort-
 men oock te volghen de Parsche gheboden.
 Maer lieue Antichristen/ al hebben Moyses/
 Prophten ende Apostels menschen geweest/
 sy hebben de heylighe Schrift niet ghedicht/
 maer God selfs/ Gal. 1. Ghy zyt niet die daer
 spreekt/ vermaent Christus: maer gelyck een
 discipel eenen brief schrijft wt des meesters
 mont/ also hebben Moyses/ de Prophten ende
 Apostels van God heur Schriften: ende daer
 om wort Gods woordt de geest lijns monts
 genoemt/ 2. Thel. 2. Ende wat de Prophten
 ende Apostels schrijuen / dat schrijuen sy niet
 om dat volck van Godt te trecken/ maer tot
 Godt te wijlen/ ghelyck de Pausen ende sijn
 Cochlei/ Eckij/ Anolij/ Olij/ Ruardi/ Sonnij/
 Bredenbacchij/ Smythel/ Staphyli/ Garde-
 rij/ Bunderij/ Hesselij/ Lindani/ Sori/ ende
 diergelycke Antichristen/ t'volck als Pharao/
 beletten om Gods gebodt / welck dat ewich
 leuen is/ Ioan. 12. te volgen: ende sy sien niet
 dat de Christenen bekenen onnutte knech-
 ten te zyn/ als sy al gedaen hebben dat Godt
 gebiedt/ hoe veel te onnutter zyn die volgen
 ende aenbidden de afgodische gheboden des
 Paus: welcke soo goet niet zyn als Macho-
 mers wet/ als veel Papisten nu selfs beken-
 nen/

Mancipia
 Papæ sunt
 apri & lupi
 Ecclesiæ
 Christianæ

Luc. 17

nen/ als sy heur kisten vol gherooft hebben.
 Daerom sullen allen Predicanten ende Lee-
 rachs met Paulo seggen/ Ick soude niet der- Rom. 15
 ren yet spreken dat Christus niet gedaë heeft:
 welc van ons veel min wilt gemeestertzyn/
 dan een meester van sijn discipel: ende gelyck
 een dienst-maecht haer vrouwe niet regeert/
 so behooren de Predicanten Christum niet te
 regeren/ noch wijser maeken: want hy is van Van Chri-
 welck alle rechte wysheit comt: ende de wee- stus vol-
 reltsehe wysheit/ is dwaesheit voor Godt/ heit, Ioã. 1.
1. Corinth. 3. ontfangen
wy al.

Dat clij. Capittel.

D E clij. ketterye is/ dat de ketterse seggen
 datmen de Pausche ghewoonte / niet
 Gods woordt alleen/ sal volgen: ende sy we-
 ten niet dat Christus geen gewoonte is/ maer
 de waerheit/ als Ioan. 14. is geschreuen: en- Ioan. 17
 de op een ander plaetse vermaent Christus/
 dat sijn woordt de waerheit is: welc wy sul-
 len volgen/ niet de gewoonte. Ende dit schry-
 uen oock de Pausche Oudt-vaders tegen de
 Pausche kercke. Tertullianus: Quodcunque ad- Quid hæ-
 uersus veritatem sapit, hoc erit hæresis: etiam vetus con- refis. 2
 suetudo: dat is/ so wat tegen de waerheit is/ al-
 ist een oude gewoonte/ dat is ketterye. Cy-
 prianus: Consuetudo sine veritate, vetustas erroris est,
 propter quod relicto errore sequimur veritatem. Au-
 gustinus: Qui contempta veritate præsumit consuetu-
 dinem sequi, aut circa fratres inuidus est & malignus,
 quibus veritas reuelatur: aut circa Deum ingratus est,
 inspiratione cuius Ecclesia eius instruitur: nam Domi-
 nus

nus in Euangelio, Ego sum, inquit, veritas: non dixit, Ego sum, consuetudo: itaque veritate manifestata, cedat consuetudo veritati. Idem: Quis dubitet veritati manifesta consuetudinem cedere? Idem: Nemo consuetudinem rationi & veritati preponat, quia consuetudinem ratio & veritas excludit. Ambrosius in Epist. ad Ephes. Perstrepunt semper & seductione quadam fallacia contra fidem, consuetudinem antiquam obtendunt.

Gal. 1 Ende oft de Pausche Doctoren anders op een ander plaets schryuen / dat achten de Christenen niet / die een Engbel niet begheeren te hoozen / die anders leerde dan Christus gheleert heeft: in wiens leer die niet blyft / die heeft gheen Godt: veel te min souden sy een ander volghen dan Christum / welck de wech is . Ende men liet dat de Pausen so ongestadich zyn / ende dat sy op Een iaer dichten / dat verworpen sy op een ander iaer: maer Gods Woordt wordt niet verandert / maer blyft ewelick met sijn lief-hebbers. Ende Christus

Joan. 14 Jesus gister ende heden / is de selue in ewicheit / als Paulus vermaent. Hy wordt niet verandert in een Mis-coercken / als de Antichristen meynen. Ende gelyck de Pausche gewoonten God niet behaghen / hoe oudt datle zyn / also doock niet de Confessie met welck dat volck ooc lange tyt is belwaert geweest: ende die is so dicmael verandert / dat men niet weet wat de Heshusianen dryuen / welck sy selfs noyt verstaen hebben: want dat dat Mis-coercken een natuerlick lichaem is / ende van Vbiquitate, verhaelt de Confessie niet. So gelden voor God ende de Christenen geen oude ge-woonten

1. Pet. 1

Heb. 13

De Christenen hebbe een ewige Confes. en zyn met Christo en sijn leerte vreden: by welck die niet blyft, die heeft geen God.

woonten/noch oude Schrijuers / als sy met
 Gods woordt niet ouer-een comen: want
 vooz veel dusent iaeren heeft Cain syn broe-
 der Abel vermoort / vooz veel dusent iaeren
 zyn de Sodomiten vergaen / vooz veel dusent
 iaeren heeft Pharas belet dat de Isracliten
 Godt niet mochten dienen / vooz veel dusent
 iaeren heeft Dauid een voot-slach ende ouer-
 spel gedaen / veel hondert iaeren ist gheleden
 dat Judas sick selfs heeft verhangē / veel hon-
 dert iaeren ist gheleden dat Herodes de kin-
 ders heeft vermoort / veel iaeren zyn geleden
 dat de Antichristen / besweeringe / spouffel / etc.
 by dat Doopsel gheclamt hebben / veel iaeren
 ist gheleden dat de Antichristen dat Anondt-
 mael Christi wt de tempels met heur Gissen/
 gestalten / ooz-biecht / bilden / etc. hebben ghe-
 dreuen: ende den rechten kercken-dienst is
 verwoest / afgoden zyn aengeboden / niet God
 alleen: hoe wel dat dese gewoonte out is / wie
 mach dese prijsen: Oft ick dusent iaeren een
 bronckaert / hoereerder / eerder der bilden / etc.
 hadde geweest / bin ick daerom te beter: sal-
 men nae de gewoonte sien: gheensins: maer
 men sal dat Reformatie-boeck dat nieuw Te-
 stament in-sien / ende soecken daer wat Chri-
 stus ghebidt / welck wy allen sullen hooren: Mar. 7
 want wie hem niet hoort / die sal wtgheroeyt Act. 3
 worden: hy is veruloedt / als de Propheet Hiere. 11
 leert / die de woorden des Testaments Gods
 niet hoort / veel te meer die Pausche gewoon-
 ten volcht / met welcke niet dan gelt ende goet

wordt gesocht: men soude eens den kercken dienst in allen gemeynten voor-braghen nae der Apostelen voor-schrijft / so waert onnodich veel costen te doen om te Trenten oft op ander plaetsen te reysen: het is al geopenbaert van Christo / men derf maer dat Reformatie-boeck het nieuwe Testament Timotheis ende Paulis benelen.

Ioan. 15

Dat clij. Capittel.

DE clij. ketterye is / dat de kettere de heylige Schrift willen Martijn / Claes / Cuner / Walduyt / Wijn / Hubert / Rochus / Ael / Truye / ende andere afgoden appliceren / waer in sy niet alleen doen tegen de Propheeten ende Christenen die byder Apostels tydt waren / welck heel capittels / heel Propheeten / heel brieuen hebben voor-ghelesen / niet op S. Noe / S. Lot / S. Abraham / S. Isaac / S. Moyses / S. Samuel / S. Helias dach (dese feest-dagen houden de Papisten niet) maer sy doen ooc tegen Theophylactum / Chrysostomum / Hieronymum / Ambrosium / etc. welcke een Propheet oft Apostel van capittel tot capittel hebben wtgeleyt: ende oft sy anders gedaen hadden / so gaet ons dat niet aen / want wy weten van gheen feest-daghen Noe / Haniel / vaert / Paelschē / etc. veel te min van Martijn / Quirijn / Cuner / etc. welke namen onbekent zyn den Apostels: Moyses / de Propheeten ende Apostels schryuen van Christo / sy prediken ende prysen Christum / soo moeten wy

Hierc. 3. 6

1. Thef. 5

Col. 4

Act. 13. 15

Ioan. 5.

1. Cor. 2

Wy oock. Ewer roepen sy dat niet quaet is/
 darmen de historie van die oft van die voor-
 leest: ende sy meynen dat Christus dat soude
 vergheten hebben te ghebieden hadt woudich
 gheweest: ende sy meynen alsinen een Pro-
 pheet oft Euangelist van voor tot achter
 voor-leest/ datmen dan niet mach vernemen
 hoe vierich ende ootmoedich dat Daniel / oft
 Helias / oft Samuel / oft Petrus / oft Maria
 is geweest / men derf daerom gheen seest-da-
 ghen houden / als wy te voren oock gheleert
 hebben.

Dat cliij. Capittel.

DE cliij. ketterye is / dat de kettens roe-
 pen / datmen in de Paulsche kercke moet
 blyuen / willen wy salich zyn: also verdoemen
 sy Mozen / de Propheten / Christum ende syn
 Apostels / welck noyt lidmaten vande Paul-
 sche synagoge zyn geweest / maer gronte vy-
 anden. Maer lieue Antichristen / in Christo
 Jesu is alleen salicheit: ende veruloect is die ^{Act. 4}
 op een mensche betrou / Hiere. 17. Ende t'en
 heeft Jude niet geholpen dat hy in Christus
 gemeynte was / om dat hy by Christum niet
 gebleuen is: t'en heeft den Joden ende Pha-
 riseen niet gebaet datse Christum gelien / en-
 de sijn predicatie ghehoort hebben / om datse
 aen Christum niet gheloofte hebben: t'en ^{Heb. 4}
 heeft den Israeliten niet saelich ghemaect
 datse zyn besneden / ende hebben dat Pascha
 gegeten / om datse van God ende sijn gebodt ^{1. Cor. 10}
 zyn.

- Apoc. 17 zyn geweken/ wat souden wy salich worden in de Pausche kercke/ welke een moeder is van alle hoererye ende grouwelen: welke een afgheuallen kercke is / als Paulus leert/
- Schismatica & Apoc. 17
statica Pa-
pa Ecclesia 1. Tim. 4. ende bewijst datse van r' gelooue is geweken/om datse verbiedt de spijse en houwelicke staet. Lieue kinderen/ had ic moghen salich worden in de Pausche kercke/ ic soude nae Gods beuel wt middel van haer niet gegaen zyn/ Apoc. 18. soo soude ick van de vleeschelicke secte der Franciscanen niet beschuldicht zyn geweest by Lindanum ende andere Pausche woluen / om dat ic Christum lieuer hadde/ dan den Paus: want die inde Pausche kerck blyft/ die wordt niet veruolcht/ die heeft hier gemak/maer namaels ongemack: want in Christo Jesu is alleen rust: by welck wie ewelick blyft/ die wordt niet wtgeworpen/ maer heeft dat ewich leuen. Ende dat wy onsen bruydegom Christum niet lief hadden/ wy souden goet ende bloet niet verlaecken ende verlaten: maer wy soecken wat anders dan de weerekt mach verstaen. Daerom die wt de Pausche afgodische kercke niet mach gaen/ die cruype daer wt/ ende hy gae tot Christum ende sijn gemeynte: hy wycke van onge rechticheit al die den naem Christi noemt. Geen gemeynte mach yemant salich maken: want daer is maer een Jesus/ dat is/ Salichmaecker: de gemeynte heet niet Jesus. Hier derf niemant meynen/ dat ic een rechte Christelicke gemeynte verachte/ welmen daer an kennen
- Mat. 11
Ioan. 15.6
- Declina à malo, & fac bonum.
2. Tim. 2
- Mat. 1
Act. 4

kennen mach / als sy aen Iesum alleen ghe-
looft ende heeft : als sy Christum volcht in
oormoedicheit / rechtuaerdicheit / liefde / berm-
herticheit / heeft haer vyanden lief / ende ghe-
bruyct dat Doopsel met water ende woordt /
deylt wt dat Auontmael sittende aen een ta-
fel den boetuaerdigen ende geloouigen / wort
veruolcht om dat Euangelium / aen welcke
reccenen Christus gemeynte wort gekent /
ende ontfangt geen schriften dan de schriften
Mosis / der Propheten ende Apostels.

Dat clv. Capittel.

De clv. ketterye is / dat de kettters seg-
gen ende schryuen / dat de Pausche kerck
de Apostolische kerck is. Lieue kinderen / dat
wilde ick wel : ende dat wenschen oock allen
Christenen / te weten dat de Pausen ende Pa-
pisten sick keerden tot Christum / wiens nae-
volgers sy met stocken / galgē / rayers / sacken /
sweerden / vier / etc. daghelix vermoorden :
welck de Apostels noyt gedaen hebben / want
Ananias / Sapphira / ende Elymas zyn van
God gestraft. Hier en bouen / so heeft de Apo-
stolische kerck noyt Paus / noch Cardinalen /
noch Myter-draghers / noch Dom-proosten /
noch Moniken / noch Canoniken / noch Ba-
gynen / noch Mis-maekers / noch Misse / noch
Metten / noch Tesperen / noch Trouw-los /
noch Houte-cruys-los gesonghen / noch kasse /
noch cruycen / noch vanen / noch oor-biecht /
noch doodinge der kettters / noch Wagheuier /
noch

Apoc. 2
Ofec 1

noch bullen/ noch wat in de Pausche kerck da
gelix wordt vercocht / dat heeft de Apostoli-
sche kercke niet gedaen / als de kinderen we-
ten die een niernwe Testament lesen . Ende
allen Antichristen hebben noyt bewesen / dat
de Pausche synagoghe is een Apostolische
kercke / maer een hoere / om datse in de leere
Christi niet blyft / welck dat fondament heeft
geleyt . Ende om dat de Pausche kercke soo
vol ketteryen / blasphemien ende grouwelen
is / soo commet dat de Christenen schycken in
de Pausche tempels te gaen / welck van Chri-
sto een moort-cuyl wordt geheeten hier voor-
tyts / doen Moses ende de Propheten daer in
geleert wierden : hoe veel te meer zyn Paus-
sche tempels moort-cuylen / in welke Wyssen/
bilden / etc. worden vercocht ende angebeden.

Dat clvj. Capittel.

DE clvi. ketterye is / dat de ketters seg-
gen ende meynen dat Christus van de
ongeloouighe Pausche kercke ende sijn ghe-
meynte een herder sal maecken / ende alsoo
meynen sy sonder Christo Jesu salich te wor-
den / alsoo meynen sy dat hy noch eens sal ge-
bozen worden / om van de Joden ende Hey-
denen een ghemeynte te maecken : ende sy
weten niet dat hy een Heere is van allen /
maer alder-meest der geloouighen / 1. Tim. 4.
Act. 10. Rom. 2. 3. 10. 9. Gal. 3. Ephe. 2. 1. Co-
rin. 12. Ioan. 3. als ooc de Propheet Ezechiel
vermaent : ende hy sal niet meer steruē / hy sal
geen

Rom. 6
Hcb. 9

geen offerande meer met sijn lichaem doē / hy
 sal niet meer geboren worden / maer sal eens
 wederom comen ten oordeel: en hy verwacht Mat. 25
 dat sijn vyanden souden worden een voerbac
 sijne voeten / als Paulus leert : hoe wel dat Heb. 10
 de valsche Propheten nu niet wachten mo-
 gen / maer willen met sacken / vier / galgen / etc.
 de ketteryen wtroeyen / niet siende dat se maer
 te meer die saeyen : niet siende dat Christus
 de hooge Ouericheit / ghebiet te laten opwal- Mat. 13
 sen tot den oogst: niet siende dat by Christus
 ende der Apostels tyden zyn grouwelicke
 ketters / als Sadduceen / Phariseen / Nicolai-
 ten / Libertinen / Epicureen / etc. geweest / welc
 sy met galghen / sacken ende vier niet hebben
 wtgeroeyt: maer hebben Gods woort daer
 tegen geset : ende als sy niet wilden hoozen / Mar. 6
 so schudden sy dat stof van heur voeten / na dat
 beuel Christi. Daerom niemant verwacht Act. 13
 so langhe dat allen menschen eens zyn : maer
 die hyden de stemme des Heeren hoort / die Heb. 3. 4
 volge Christum / ende verherde sijn hert niet:
 want Christus die de woorden des ewighe Ioan. 6
 leuens heeft / sal niemant verleyden. De
 Hoordenaer aen cruyts sach Christum maer
 eens so mis-maect aen dat cruyts hangen / en-
 de hy gheloofde aen hem : ende men siet soo
 dicmael Christum mis-maect in de Euange-
 listen / ende als de Christenen van de Mis-
 maeckers worden verraden ende vermoort /
 hoe soude yemant langer derren van Christo
 ende sijn leer blieden / alleens oft ons yemant
 betec

- Mat. 2. beter loon dan Christus mach ghenen. De
 wysen quaemen niet een sterre tot Christus/
 ende wy worden soo dicmael van de sterren/
 dat is/ Christelicke Predicanten gebrocht tot
 Christus door sijn woordt: wat vertoecnt
 wy noch? Och kinderen! vertrect niet tot
 Christus te comen die v so lieflic roept/ die v
 so gaerne begeert te vergaderen/ die heel den
 dach sijn handt wt steect/ die v doot niet be-
 geert: die geen wolf/maer een lam is: die dat
 leuen/ niet de doot is: die den wech/ niet den
 omwech is: die v sonden niet meer begeert te
 gedencken noch te verwoyten/ hoe qualic dat
 ghy geleest hebt/ als ghy aen hem alleen ghe-
 looft. Om dat dan altydt oncreypt sal zyn/ soo
 verwacht niemandt tot dat allen menschen
 eens zyn: maer die sijn handen aen Christus
 ploech heeft geslagen/ die sal niet om sien nae
 dansen/ springhen/ toznoyen/ dobbelen/ ende
 diergelycke wercken des vleesch/ maer sal by
 Christus blyuen/ op dat hy mach rust vooz
 sijn siel vinden: die volherdich blyft by Chri-
 stum/ die is salich. De Paus sal v namaels
 niet richten/ noch dat ewich leuen geuen/ so
 dient hem niet met Wiffen/ bilden/ keers-
 sen/ etc. maer alle oordeel is Christo Jesu ge-
 ghenen/ met alle macht t'zy in Hemel ende
 Aerde: alsoo dat allen Princen/ Coninghen/
 Onderdanen/ Pausen/ etc. niet sullen ont-
 gaen. So volcht Christus hier/ soo moecht
 ghy naemaels hem volgen soo waer hy gaet/
 Apoc. 14. Ende veel menschen/maer alder-
 meest

meest de Pausche Sadduceen leuen also / oft Het zyn
 sy niet eens souden steruen / alleens oft sy een Sadduceen
 dogenblich tyrs hadden om te leuen. die met Lieue heur vleef-
 kinderen / hoe souden sy leuen datse seker wa schelick le-
 ten acht oft neghen hondert iaeren te leuen: uen Chri-
 Ende naedemael datse een Godt vermeten stū versake
 te maecten / soo ist wonder datter noyt een
 Paus is gheweest die van synen Mis-godt
 vercregen heeft twee oft dry duisent iaer lanck
 te leuen. Maer lieue Mis-knecht / wie regeert Een vrage.
 den Hemel na den middach / als ghy voor den
 middach so ongenadich zyt gheweest / dat ghy De hemel-
 tuwen Mis-god hebt opgesloct: als ic dat hier sche God
 voor-tyds op een distichon in Latyn hebbe regeert alle
 gemaect aldus: dine, maet

Dicito Missator, quisnam regat æthera cū iam

Gluristi rapido triticeum ore Deum.

Want dan door Christum in Hemel ende heeft geen
 Aerde is vrede gemaect. Ende om dat Chri- macht.
 stus de versoeninghe des gantsche weerelts Col. 1
 is die aen hem gelooft / so moeten wy niet dan Röm. 3
 door verleyders achten / die roepen dat Chri- 1. Ioan. 2-4
 stus niet vol-daen heeft voor allen sonden / Ioan. 3
 maer dat sy daghelick moeten vol-doen voor
 de sonden met heur afgodische Misse / met
 welcke Godt tot gramschap ende plagē wort
 verweckt: ende versaeckert den Heer / als de 1. Pct. 2
 Apostel leert / die hem gecocht heeft.

Dat clvij. Capittel.

De clvij. ketterye is / dat de ketters met
 sacken / galgen / ende gelt-soeckende pla-
 cates

caten teRoomen ende op ander plaetsen daer
 de Paus/ niet Christus wordt aenghebeden/
 willen de Christenen dwinghen om aen de
 afgeuallen Pausche kerck te geloouen: wel-
 ke ketterye is tegē heur Wille/in welc sy sin-
 gen/datmē aen een God geloouen moet niet
 aen de Pausche kercke: ende is teghen heur
 Duidt-vaders: Cyprianus de expositione Symboli:
 Non dicit, inquit, in sanctam Ecclesiam. Ibidem: In
 præpositio non additur, ut dicatur, In sanctam Eccle-
 siam. Augustinus: Sciendum est quod Ecclesiam cre-
 dere, non tamen in Ecclesiam credere debemus: quia
 Ecclesia non est Deus, sed domus Dei. Lieue Au-
 gustine / dat ghy nu leesde / ende dat ghy nu
 schreeft datmen aen Godt moet gheloouen/
 niet aen de ghemeynte / om dat de ghemeynte
 gheen Godt is / maer is dat huys Gods / de
 Rabbinen van Louen / Colen / Partijs / etc.
 souden niet alleen met schriftē / maer ooc met
 sacken / vier ende galghen .met v disputeren/
 ende souden v als een ketter verdoemen: wāt
 sy willen datmen niet sal geloouen aen Godt
 alleen / maer aen heur afgodische Pausche
 kercke: ende sy weten niet dat hy veruloect
 is/die opden mensche berrouwt. Sy willen
 niet datmen God alleen sal aenroepen / maer
 wagens vol afgoden: ende sy gheloouen niet
 dat Godt syn gramschap wistort / om dat hy
 alleen niet wordt aengheroepen / Psalm. 79.
 Hierem. 10. Moeten wy dan niet geloouen in
 de Christelike gemeynte / in welke God al-
 leen wordt aengerodepen / in welke Christus
 alleen

I. Tim. 4

In sermo-
ne de Tem-
pore.

Hier. 17

alleen voor dat hooft ende salich-maecker
 wordt ghekendt / in welck met water ende
 woordt wordt ghedoopt / in welck sittende
 dat Auondtmael aen een tafel wordt vanden Het Auōt-
 mael Chri-
 sti is een
 geestelicke
 maectyt.
 boetuaerdigen gelouigen genut met gebro-
 ken broodt/ende beker: wat souden wy ghe-
 loouen aen de Pausche kerck/in welck wordt
 verlaect dat God alleen de sonden vergheeft/
 in welck wordt verlaect / dat Christus met
 syn offerande heeft voldoen: ende also soude
 Ioannes qualick gheschreuen hebben in syn
 negenthieste cap. Consummatum est: in welck
 wordt verlaect dat Christus dat hooft synre
 gemeynte niet is / dat hy de enige Middelaer
 niet is: in welck worden vermoordt die een
 Bybel lesen ende belenen. Maer om dat de
 Antichristen noyt bewesen hebben dat de
 Pausche kerck is een Christelicke gemeynte/
 maer een moeder der hoererye ende grouwe- Apoc. 17
 len: so mach niemandt aen de Pausche kercke
 ghelouen / iae niet aen een Enghel des He- Omnia
 sunt Romae
 venalia
 praeter O-
 lympum.
 Ioan. 17
 mel/ veel te min aen de Pausche gemeynte/
 in welck alle dinck te koop is / behaluen den
 Hemel/aen welck de Paus geen macht heeft.
 Ende gelyck de Apostels aen God alleen heb-
 ben geloof/niet aen eenige ghemeynte/ alsoo
 gelouen de Christenen aen God alleen/ wāt
 dat is dat ewich leuen.

Dat clviij. Capittel.

De clviij. ketterye is / dat de kettere sery-
 uen ende roepen / dat de Christenen qua-
 lick

lic doen/ia verdoemt zyn/als sy van de Paus-
sche kerck wycken: alsoo moesten allen Pro-
pheten / Apostels ende Christus verdoemt
zyn / welck noyt lidmaten van de Pausche
kerck zyn geweest/maer gebieden dat wy wt
middel sullen gaen / op dat wy niet deelach-
rich worden haer plagen: wt welke Pausche
kercke die niet mach gaen noch loopen / die
cruppe daer wt / ende hy gaet tot Christum/ in
welck alleen salicheit is / ende rust der siele.
Ende ofter noch een betoonert mensch waer
die niet wist waerom niet alleen de Joden en
Turcken/maer oocde Christenen aldermeest
vlieden van de Pausche kerck/ soo sal ick hier
veel oorzaccken verhalen: ten eersten/ om dat
Godt alleen in de Pausche kercke niet wordt
aengebeden/maer een meel-coeckken/ oft een
houtc-cruys/ oft de Paus: ten tweeften / om
dat Godt niet voor een schepper / maer voor
een creatuer wordt ghekendt/ als sy dat Mis-
coeckken een Godt noemen: ten derden/ om
datse niet bekent dat Godt alleen de sonden
vergeeft: ten vierden/ om datse leert dat God
woont in tempels die met handen zyn ghe-
maect: ten vyfsten / om datse Gods woordt
niet alleen verbiedt te lesen/ maer verbrandt
ende verdrinct de Christenen die een Bybel
hebben/oft die van Christo spreke: ten seften/
om datse Christum Iesum alleen voor dat
hoofst der ghemeynte niet bekendt/maer den
Paus: ten seuensten/ om datse Christum Ie-
sum alleen niet kende voor de opperste prie-
ster:

1. Cor. 6
Apoc. 18

Act. 4
Mat. 11

Veel oor-
saccken
waerō dat
de Christe-
nen na Chri-
stus gebodt
vlieden van
de Pausche
kercke.

ker: ten achtsten / om datse Christum Iesum
 alleen niet kendet voor den Middelaer: ten ne-
 gensten / om datse Christum Iesum alleē niet
 kendet voor den salich-maecker: ten thiensten /
 om datse niet bekendt dat Christus met de of-
 ferande syns lichaems voldoen heeft: ten elf-
 sten / om datse in de leer Christi niet blyft / en-
 de heeft also geen God / maer volcht haer De- z. Ioan. 1
 cret. Concilien ende Oudt-vaders / en meynt
 dat die beter zyn dan dat Euangelium Chri-
 sti: ten rwaelfsten / om datse leert dat een af-
 godische ront coeckken / is waerachtich Godt
 ende mensche / Christus Iesus selfs / gelych
 van Maria is geboren: ten derthiensten / om
 datse leert dat de Wil-knecht met vyf woor-
 den een Godt maect / welc met vyf woorden
 Hemel ende Aerde niet mach maecken: iae
 van syn Wil-coeckken soude hy geen leuende
 ratte oft ghebraden capoen mogen maecken.
 Ende dat een Prince oft Borger spraccke tot
 een Wil-paep / ic hoorde dat ghy v beroemt een
 Godt te maecken / soo maect my van v Wil-
 coeckken een gryphoen / oliphant / oft een hoo-
 ren / oft een Phenix / want ic hebbe dese noyt
 ghesien: ick weet wel dat de Wil-knecht van
 syn coeckken dese niet soude moghen tooue-
 ren. Dat een oudt wijf quaem by den Wil-
 maecker / ende spraccke / Lieue Wil-knecht / ic
 hebbe gheen bedde / noch speck / noch kase in
 huys / maect my van v coeckke een sy-specs / oft
 een Hollantsche kase / oft een bedde / hy soude
 met syn vyf woorden niet dese slechte dingen

Afgoderye
is tooue-
rye: afgodē
dienaers
zyn tooue-
naers,
Apoc. 9. 18
Esa. 47

mogen maecten in sijn toouersche Wille/wat soude hy een God maecten/ die niemant mach maecten; want gelyck de pot sijn pot-backer niet mach maecten/ also mach de Wil-knecht gheen God maecten: iae de Wil-knecht heeft sicks selfs niet gemaect/ wat soude hy een Hemelsche God maecten? de Wil-knecht is selfs niet Hemelsch/ maer vleeschelick: ten veertienste om datse niet doopt met water ende woordt: ten vyftiensten/ om datse de cleyn kinders den duuel wt-bant: ten seftiensten/ om datse met dat Doopsel spot/ als sy keerssen ende clocken doopt: ten leuentiensten/ om datse dat Auōtmael wt den tempel dryft: ten achthiensten/ om datse met een coercken wilt offeren voor leuende ende dooden/ ende alsoo verlaect sy de offerande Christi: ten negentiensten/ om datse God alleen niet biecht/ maer den Wil-paep/ alleens oft Christus alleen belaeden niet riep: ten twintichsten/ om datse gheen Predicanten heeft die van Godt zyn ghesonden/ maer hebben Wil-maekers/ welck Godt in sijn ghemeynte noyt ghehad heeft: want Doopen/ dat Nachtmael wt-deylen/ prediken/ ende vercondigen boet met vergenige der sonden/ is dat officie van een Predicant die van Godt is gesonden: welck niet gebiedt/ doet Wille/ singt Metten/ Wespere/ Vrouwe- lof/ Houte-cruys-lof/ etc. met welcke valsche Propheten den dach verlijten: ten eenentwintichsten/ om datse geen Christelicke ban heeft/ by Matth. 18, ende 1. Corinth. 5.

Mat. 11

niet

niet te vergeefs voor-geschreuen / maer laten
 tot heur bancket / welc sy dat Sacrament des
 altaers noemen / allen pot-boeuen / allen ouer-
 speelders / allē dronckaers ende woekenaers
 toe / als sy dat biecht-gelt geuen : ten tweeen-
 twintichsten / om datse teghen Gods gebodt
 niet alleen heur tempels met bilden besayt
 hebben / maer beschermen met heur iogens de
 stomme ende blinde bilden ende crucifixē : ten
 dryentwintichsten / om datse loopt beuaerden
 tot houten ende steenen Duberten / Quirij-
 nen / etc. ende verlaeten alsoo den Hemelsche
 Godt / die alleen van alle quaet den geloou-
 gen verlost / als sy wt den Vader-onse mocht-
 ten leeren : maer ic hebbe noch geen Wil-
 laue noch Wil-hoorder gesproken / die sijn Va-
 der-onse mocht verstaen. Ick heb noch geen
 Louensche oft Parijsche Rabbi gesproken / die
 sijn Christe-gelooue / oft Vader-onse / oft de ge-
 boden Gods cost lesen : want datse heur Va-
 der-onse costen lesen / sy souden niet leerē dat
 Godt in der Wil-papen handen / oft in Sacra-
 mentaria latrina is / maer inden Hemel : sy sou-
 den niet leeren datse verdoemt zyn / die een
 Bybel lesen / want sy bidden dat Gods naemt
 sal geheplicht worden : sy souden niet beletten
 met sacken / vier / galghen / etc. dat Gods ryck
 soude comen : sy souden niet beletten dat de
 wille Gods soude geschieden : sy souden niet
 beletten God te bidden om dat dagelicx broot
 der siele : sy souden vergeninghe der sonden /
 niet bullen / noch wy-water / noch een Mo-

De Eccle-
 siastica di-
 sciplina Mi-
 cronius &
 Renerus
 Cante Am-
 sterdamen-
 sis, non in-
 feliciter
 scripserunt.

nincx-mauw toc-schrijuen; sy souden niet loopen tot heur vleeschelicke werckē/ door welke sy willen verlost worden ende salich/ maer sy souden God den Vader bidden. Heur Christe-gelooue connen de Rabbinen van Louen oft Parijs/ etc. niet lesen/ wāt in dat Christe-gelooue staet/ datmen geloofst aen eenē God/ ende de Rabbinen willen datmen aen een meel-coercken sal geloouen/ ende sy verlaecken voort dat hecl Christe-gelooue. De gheboden Godts connen sy niet lesen/ in welke staet/ dat wy gheen Godt sullen hebben/ dat die ons heeft wt Egypten gheleydt: dat wy geen gelyckenis noch bilden sullen maecken/ ende sy spouwen hoerckens wt/ in welke sy de aentoeplinghe der dooden ende de bilden prijsen. Voort de ander gheboden connen sy niet lesen/ hoe lange datse in Durando/ Biel/ Scoto/ etc. hebben ghestudeert; hoe costelick datse opgepronct zyn met langhe tabbaerts/ gouwen ringen/ myrers/ sluyers/ ende diergelycke ciract/ welck meer lichtuaerdighe menschen/ dan een ootimpedich Christen beramen. Ten laesten/ so wycken de Christenen van de Pausche ende Lutersche kerck/ om datse daghelick vleeschelic leuen/ om datse heur tempels vol altaren ende andere grouwelen hebben/ die min by Joden ende Turcken worden ghesien: ende de Christenen weten dat Godt gebiedt wt middel te gaen/ te wachten van de valsche Prophteten: ende salich is die daer niet toe-gaet/ als Dauid in syn eerste Psalm

Esa. 3

1. Tim. 2

1. Pct. 3

Mat. 7

Psalm leert / maer blyft by Iesum Christum
 ende sijn ghemeynte. Ende de Christenen
 moeten niet manck gaen / om datse niet mo-
 gen twee Heeren gelyc dienen / als Christus Mat. 6
 leert. Maer w' vindmen niet alleen Predi-
 canten die s'ick laten duncken datse den Paus
 ende sijn kerck ontulogen ende verlaect heb-
 ben / om datse gheen Misse meer doen / maer
 oock andere / die wyser willen zyn dan Chri-
 stus: sy willen den weereit ende Godt beha-
 ghen: ende sy willen van dat licht ende duy-
 sternis / van gerechticheit ende ongherechtig-
 heit / van Belial ende Christo een houwelick
 maecken: sy willen die alle beyde in een kasse
 setten: maer Paulus leert anders / 2. Corin. 6.
 Maer lieue huychelaers ende guychelaers / Paulus re-
 hoe langhe sult ghy manck gaen: is Godt de prehende-
 Heer / volcht hem: is Baal / volcht hem / 3. Re-
 gum 18. weet ghy niet dat Paulus leert / had- hypocrisin
 de hy den menschen noch behaecht / soo soude Petri.
 hy gheen dienaer Christi zyn: weet ghy niet Galat. 1
 dat de vrientschap des weereits / is een vy- Iac. 4
 antschap by Godt / als de Apostel leert: weet 1. Cor. 3
 ghy niet dat de wijsheyt des weereits / is De vol-
 dwaesheit voor Godt: weet ghy niet dat soo macte lief
 wie s'ick schaemt Godt ende sijn woordt vy- de, t. Ioã. 4
 moedich te belyden / Godt sal hem oock nae- verdriyft de
 maels schaemen / ende verlaecken / Matth. 10.
Mat. 8 / 2. Tim. 2. weet ghy niet dat die vree- vreesse, en
 sen Godt te belyden / sullen inden vierighen niet mach
 poel / Apoc. 21. geworpen worden: Hebdy hem schey hem schey
 dan niet wel den hypocryt gemaect: Spreect dē, Rom. 8

- Mat. 23 Christus niet wec ouer de huychelact: wat
 Luc. 11 wilt ghy dan om een handt vol goets ende
 druppel bloets / welck v de Papiſten nemen /
 Bodt verſaecten / en hoereren met den Paus /
 daer Christus / de Prophten ende Apoſtels
 dat niet ghedaen hebben. Ende ghy ſoudt
 gaerne comen daer Christus is / ſo moet ghy
 ſyn voerſtappen volghen: om wiens wil ik
 ſaecke dat ghy v leuen verliest / ghy vint een
 ewich leuen. Maer n'v ſeggen ſy dat gecken
 zyn die ſick laten dooden om Gods woordt /
 Wy moeten gheck worden,
 I. Cor. 3.11. willen wy van Godt
 wys ghemact worden.
 Mat. 6. Hier mach ic niet verſwygen / datter ſommi-
 ghe n'v zyn die ſegghen / Ic neme een Teſta-
 ment in myn handt / als ic in de Pauſche ende
 Luterſche kerk gae / ende ſie niet eens wat de
 Paep aen den altaer toouert. Maer lieue
 huychelaers / Christus gebiedt v te gaen in v
 camer / hy gebiedt niet te gaen in een afgodis-
 che kerk van welck ghy moet vliede: want
 ghelyck een menſche die in een bordeel gae /
 wordt gelaftert ende beruchricht / alſo mach
 niemandt in een Pauſche kerk gaen / oft hy
 argert ſijnen naefſen: ende ſo iſſer ooc niet ver-
 borzen in dat hert / oft het ſal al gheopenbaert
 ende ontdeect worden: want alle dinghen zyn
 naect voor Bodt / Heb. 4. die met dat hert en-
 de lichaem wilt gediēt ende gelieft zyn / want
 hy

hy heuet al gheschapen: gheeft v lichamen tot
 een leuende offerande/ vermaent Paulus: hy Rom. 12
 vermact niet te gaen in de Pausche tēpels/
 in welke al verlaect wordt dat Christus ge-
 daen ende geboden heeft. Liene kinderen/
 heeft Christus met de Phariseen gehuychelt: Mat. 23. 15
 heeft Stephanus met de opperste Priesters Ioan. 8
 gehuychelt/ Act. 7. hebben de Propheten ge-
 huychelt: geensins. Heeft God/ als ooc Pau-
 lus/ de huychelrye van Cain ende Petri Sa-
 lat. 2. niet ghesien? wat willen dan de half-
 christenen met den Paus hoereren? Liene Heb. 9
 kinderen/ wy moeten eens van hier: wy moe-
 ten rekeninge geuen van alle ledich woordt/ Mat. 12
 wat wiltmen dan in de Pausche kerck gaen/
 in welke Christus door een logenaer wordt
 van de Mis-kreemer geacht: welck geen offe-
 rande begheert/ ende de Mis-maecker seyt/ o Mat. 9. 12
 Christe ghy liecht: want de offerande die ick
 met de Misse doen/ is noodich. Christus seyt
 dat hy macht heeft om de sonden te vergeuen
 ende te ontladen/ ende de Mis-maecker seyt/ Mat. 9. 11
 ghy liecht Christe: want de Paus heeft ons
 Mis-kreemers de macht gegeuen. Christus
 leert dicmael by Joannem/ dat soo wie aen
 hem ghelooft/ die heeft dat ewich leuen: de
 Mis-kreemer seyt/ ghy liecht Christe: want
 ons werken/ verdiensten/ ende Missen/ ghe-
 uen dat ewich leuen/ welck de helle is. Chri-
 stus heeft een Doopsel met water en woort
 ingestelt seer wel/ de Mis-slaue seyt/ ghy Chri-
 ste liecht: ende hebt vergeten de besweeringe/
 spous=

spouffel/etc. by dat Doopfel te clampen. **Chri-**
stus heeft een Auondtmael met ghebroken
 broodt ende beker vooz den geloouigen ende
 boetuaerdigen/ t'zy mannen oft vrouwen oft
 ionge gefellen/etc. ingheftelt/ die aen de tafel
 connen fitten/ die de doot **Chrifti** connen ver-
 condigen/ die dagelick heur cruyts dragen/ die
 fick selfs niet **Chriftum** verlaecken: de **Mil-**
 kreemer leyf/ ghy liecht **Chriftē**/ de borghers
 fullen wt den beker niet drincken: ghy zyt
 vooz de borghers niet gefloruē/ ghy zyt alleen
 vooz ons **Mil-**maeckers gefloruen. Ende
 om dat in hondert ander dingen de **Paufche**
 kerck leyf/ **Jefu** wat heb ic met v te doen? en-
 de acht **Chriftum** vooz een logenaer/ soo co-
 met dat een **Chriftē** gheensins moet in de
Paufche kercke gaen / om datse niet moghen
 drincken den beker der duuelen/ maer moet-
 se straffen/ oft een yeghelick blyue t'huyf/ soo
 fal de **Paufche** kercke haest vergaen: want
 daer geen coop-lieden comen / daer machmen
 niet vercoopen. Ende om dat sommighe by-
 brenghen van **Nicodemo**/ soo moeten fy we-
 ten dat **Nicodemus** niet is gegaen in een tent
 pel in welck een **Mil-**coercken vooz **Godt**
 wierdt aengebeden/ in welck **Gods** woort
 wierdt verboden te lefen/ in welck crucifixen
 ende andere afgoden waren/ in welck afgodi-
 fche altaren waren/ in welc **Mil-**/ **Vesperen**/
Wetten/ **Dor-**biecht/ **Vlaghevier**/ ende andere
 grouwelen wierden vercocht: maer **Nicode-**
mus is tot **Chriftum** ghegaen inder nacht/
 welck

Impij infi-
 mulat Chri-
 ftum obli-
 uionis.

1. Cor. 11

1. Cor. 10
Ephes. 5

Nota.

Ioan. 3

Ioan. 3

Welck Godt also wel als den dach heeft gheschapen om hem te dancken ende te bidden/ als de Propheet David leert. Nicodemus ginck niet tot Scotum/ Lombardum/ Dormi secure, Durandum: hy liep niet benaerden tot Aken/ Roomen/ etc. maer hy ghinck tot den rechten school-meester Iesum Christum van welckso wie niet geleert is / die is ongeleert/ ende opgeblasen die sijn leer niet volcht. 1. Tim. 6
 Maer het is wonder datse meer dat exempel Nicodemi by-brengghen / dan hondert ander plaetsen/ welck ons vermanen van cruyts te dragen: ende dat hy Christo niet waerdich is/ Mat. 10
 die vader / moeder / suster / broeder / oft sicks Luc. 14
 selfs lieuer heeft dan Christum. Het is wonder datse Christum derren noemē / nademael datse Christum niet begeeren te volgen/ ende haten sijn disciplyn: het is wonder datse Petrus ende Paulum derren verhalen op stoel/ nademael datse de vervolginge/ slagghen/ ende verlatinge van hent goet ende bloet/ ghelyck Petrus ende Paulus niet lief hebben: maer waer een plaetse staet welcke de kucken profytich schijnt te zyn/ oft die dat vleesch schijnt gemakelic te zyn / allulcken onthouden ende prylen sy seer: maer daer staet/ ghy hebbet om Mat. 10
 niet ontfangē/ genet om niet: neemt v cruyts/ verlaect v selfs / etc. allulcken plaetsen achtmen niet: dat is anderste verstaen/ seggen sy. Iustus accusator est sui nō excusator.
 Maer lieue kinderen/ laet wy Christo trouw zyn/ hy is so trouw geweest voor ons en onse salicheit. wacht v van alle valsche schijn: wāt 1. Thef. 5
ick

ick heb veel Medicanten ende ander crancken
 gekent/die steruende so dicmael is berouwen
 datse met den Paus ghehoert hadden/die
 wel begeerden datse om vier oft vyf hondert
 daelders iaerlicx niet verlaect hadden Chri-
 stum:want wat batet te winnen de gantsche
 weerelt/als de siel verlozen blyft: wy moe-
 ten naect van hier:noch Keyser/noch Coninc/
 noch Landt-man/noch Huyf-vader mach sijt
 ryckdommen mede draghen. De kinderens
 mercken nu dat de Pausche kerck een moort-
 cuyl is/ een vergaderinghe van alle vleesch-
 liche menschen: die heur beste cleederen ende
 ringen aen hebben/ die versoeken de Pausche
 tempels/welck de Antichristen genoegh ver-
 gestant Pa- soecken/al helpen de Christenen de afgoderpe-
 palia tēpla- des Paus niet verstercken. Allmen in de ge-
 frequētant. meynre comt / behoortmen met alle ootmoed-
 dicheit des herten / ende oncostelicheit der
 cleederen te comen/gelyc Christus/Maria/de
 Apostels/Dauid/Manasses/Judith/ en meet
 andere hebben gedaen / als sy God ghebeden
 hebben: maer nu sietmen meerder ciract in
 de Pausche tempels/dan in huysen der Prin-
 cen: ende met alsulcken hoonaerdicheit wil-
 len sy bidden/willen sy singen/willen sy pre-
 diken:maer God die den ootmoedighen sijt
 genade geeft/ ende den hoonaerdigen regen-
 staet/die verhoortse niet / sy vercryghen niet:
 op den gebroken van hert/ootmoedigen/ en-
 de die Gods gheboden achten / op alsulcken
 rust de Geest Christi/ een spiegel van alle oot-
 moedicheit.

Mat. 16

1. Tim. 6

Mollia qui
 gestant Pa-
 palia tēpla-
 frequētant.

1. Per. 5

Ioan. 9

Iac. 4

Esa. 66

Psalm. 51

moedicheit. Ende om dat de Nijl-hoorders
 dagelicx vleeschelic leuen / so comet datte van
 Godt niet worden verhoort / hoe seer sy roe-
 pen S. Cunera / S. Barbara / S. Dionys / S.
 Waldruyt / S. Faes / S. Claes / etc. maer God
 strafte om datte sijn woordt ende leer in den
 mondt nemen : welck als hy met ons is / so
 mach niet tegen ons : so deruen wy niet ach-
 ten al verdoemt ons de Paus / welc namaels
 geen richter sal zyn / maer Christus / Ioan. 5 /
 2. Cor. 5. Act. 10. Ende de Paus verdoemt de
 Christenen hier / ende dat hy namaels ons ooc
 soude verdoemen / so waert ons gemackelic-
 ker in de afgodische Pausche kerck te blyuen /
 welcke niet wordt veruolcht noch ghedoodt /
 maer veruolcht ende vermoordt de Christe-
 nen : want Caim is een vyandt van Abel : die
 quact doet / die haet dat licht / dat is / de verlich-
 te Christenen /

Psal. 50

Rom. 8

Ioan. 3

Dat clix. Capittel.

DE clix. ketterye is / dat de ketters heur
 Pausche kercke noemen Een heylighe
 kerck / daer sy een moeder is van alle hoerery
 ende grouwelen / als Ioannes leert : daer sy
 daghelicx dat bloet der heylighen / dat is / der
 Christenē als water vergiet : daer sy Christum
 niet kendet voor t'hoofte / niet acht alleen voor
 den salich-maecker / noch blyft in sijn leer : en-
 de also heeft de Pausche kerck geen Godt / die
 Hemel ende Aerde heeft gemact / maer heeft
 een vreemden afgod / van meel ende van an-
 dere materye gemact. De Pausche kercke is
 van

Apoc. 17

2. Ioan. 8

1. Tim. 4 van t'gelooue geweken/ om datse verbiedt de
 spijse ende houwelicke staet: sy leert leeringe
 der duuelen/ hoe soude dan de Pausche kerck
 een heylige kerck zyn: De heylige kerck heeft
 geen myter- dragende Paus / geen Cardina-
 len/ gheen Suffraganen/ gheen Abten/ gheen
 Dom- proosten/ geen Moniken/ gheen Non-
 nen/ geen Baghyne/ geen Wisse/ geen Wif-
 maeckers/ geen Doz- biecht / geen Wageuer/
 geen feest- dagen der menschen/ geen gheslote
 cloosters/ geen cruynen/ geen cruy- vrieuen/
 geen Sacraments- huysken/ geen cruyce van
 hout oft steen/ geen vanen/ singt gheen Met-
 ten/ geen Vesperen/ ende diergelycke nieuwe
 ghelt- feesten/ van welck in dat Reformatie-
 boec het nieuwe Testament/ welck de heylige
 kerck alleen volcht/ niet wordt geboden. En-
 galgē, vier, de dat de Jodē ende Turcken naerder comen
 &c. yemāt tot de heylige kerck dan de Papisten / is goet
 tot die sal te bewijlen: De heylige kerck doot geen ket-
 dwingen. ters / maer heeft haer vyanden lief/ gheeft die
 Mat. 5 spijs ende dranc: doet geen beswoeringhe by
 Luc. 6 dat Doopsel/ maer neemt schoon water/ ende
 Rom. 12 doet een vermaninghe van Christo Jesu een
 Mar. 14 insteller des Doopsels. De heylige kerck sitt
 1. Cor. 5. 10 in dat Auontmael/ ende geeft gebroken broot
 ende beker den boetuaerdigen ende geloou-
 1. Cor. 10 ghen: want men mach niet deelachtich wor-
 Gregorius den de tafel der duuelen / ende de tafel des
 is de tim- Heeren. De heylige kerck heeft dienaers die
 mermā des dagelic dat Euangelium leeren/ gelyc Chi-
 Pausche stus/ maer singt niet altyt voor ende na t' ser-
 sanck, moer

moen: want Christus t'hoofst der ghemeeynte
 heeft altyt niet gesongen als hy sijn sermoen
 soude beginnen / ende een recht Predicant is
 gelyc Christus gesonden. Ten laesten / de hey- Ioan. 20
 lige kerck is in als Christo onderdanich / ghe- Ephes. 5
 lyc een vrouw haer man: want niemant mach
 een ander fondament legghen dan Christus 1. Cor. 3
 wel ende wijselick heeft geleyt: wiens disci- Ioan. 8. 13
 pels ende vrienden worden daer aen gekent/
 datse in sijn leer ende gebot blyuen / datse niet
 spreken dan dat Christus gebiede. Daerom
 zyn nu ter tyt veel drijuers welck al roepen/
 Heylige kerck / heylighe kerck: maer datse sa-
 gen nae dat nieuwe Testament Christi sy sou-
 den beuinden datse noch wyt daer van zyn.
 Maer het gaet nu toe gelyc by de tyden des
 Propheet's doen sy oock riepen. Den tempel By Hiero-
 des Heeren. Die van de secte Francisci zyn / mias tydt-
 willen de heylige kerck in heur clooster sluy- riepen sy
 ren. Die van de secte der Demonicanen zyn / ooc, De tē-
 sluyten de heylige kerck in heuren afgodische pel des Hee-
 kercker / welck sy een clooster noemen. Voort ren, tempel
 elke secte der Noniken / Nonnen ende Ba- des Heere:
 gynen / willen de heylighe kerck alleen zyn/
 ende sluyten allen Borgers wt. Maer hoe
 saemen alle dese ende andere afgodische kere-
 ken kennen datse wyt van God zyn / dan als-
 men heur leuen ende afgoderye aensiet: als-
 men dat ghelyc by dat nieuwe Testament/
 welck allen secten ontdeckt. Ende om dat de
 Pausche kerck noyt een lidmaect heeft ghe-
 weest van de heylige kerck / soo comet dat de
 S hey-

heyligen / dat is / de Christenen / niet begeeren
te comen in de Pausche tempels / in welcke
niet heylighs wordt ghedaen / noch gheleert /
noch geboden.

Dat clx. Capittel.

De clx. ketterye is / dat de kettters schrij-
uen ende roepē: dat heur Pausche kerck
wordt vanden heylighen Gheest gheregeert:
welck waert saecke datter waerachtich waer /
de Papisten souden niet verbieden een By-
bel te lesen: sy souden die niet verbranden die
aen Iesum alleen geloouen / die Godt alleen
aenroepen / die Godt alleen beijden of bech-
ten / die de seuenthiē wercken des vleesch
verlaecken die Christum volgen. De heylige
Gheest is geen doot-slagher / maer vertroost
ende de Pausche kerck disputeert met vals-
che boecken prijsende de Bisse / Doz-biecht /
bilden / etc. met sacken / vier / galgen / etc. De
heylige Gheest doot geen kettters / die blyft in
de leer Christi / acht voor een veruloeck een
ander leer te volghen / dan dat Euangelium.
Die vanden heylige Gheest wordt geregeert /
die sal geen Bisse singen noch lesen / die singt
geen Metten / geen Vesperen / geen Vrouwen-
lof / geen Cruys-lof / heeft geen feest-daghen
der menschen / heeft gheen Paus / maer Chri-
stum Iesum: heeft geen myter-dragers / wāt
men leest van die dinghen niet in dat Refor-
matic-boec het nieuwe Testament.

Dat

Dat clxj. Capittel.

De clxi. ketterye is dat de kettters schryuen ende roepē dat heur Pausche kerck niet dwaelt/niet siende datse noch God/ noch sijn gebodt/ noch sijn woordt heeft: ia sy verbieden ende verbranden de Christenen die Gods woordt lesen ende bewaren. Ist dan wonder datse meer dwaelt dan de Joden oft Turcken? Ghy dwaelt/vermaent Christus/ om dat ghy de Schrift niet weet: die in de leer Christi niet blyft/ die heeft geen Godt/ 2. Joan. 1. ende de Pausche kerck blyft in de leer Christi niet/om datse bedelt met Wissen/bilden/kassen/etc. so heeftse geen God/so dwaeltse leer/als weet die dat nieuw Testament besiet / ende meret dan opden afgodische Pausche gelt-soeckende kercken-dienst. Maer de Pausche kerck dwaelt niet van afgoderye/tyrannie der Christenen/ongeloone/versackinge Christi/verworpinge des Bybels/ van de kisten ende kassen/ welck sy meer soect dan Christum/ by welck wie blyft/ die wandelt niet in duyternis: want hy is de wech ende de eenige wet-geuer/Jac. 4.

Mar. 12

Papalis ecclesia non errat ab orthodoxinijs viduarū & idololatria Ioan. 8. 14

Dat clxij. Capittel.

De clxij. ketterye is dat de kettters schryuen ende roepē dat heur onsuere Pausche kerck is sonder vleckē ende rompel: maer gelyc Judas/ hoe wel hy een verrader was/ wilde beter zyn dan de andere. Ende gelyc onsuere Moniken ende Bagynen/ ende diergelyc

Egone sum te proditorus?

S ij

ke

ke hoeren beter ende reynder wālien zyn dan
 andere Borgers oft Bozgers dochters. Al-
 so roemen dese onluuere Papisten meer van
 heur scoyte ende melaetsche kerck/ dan Joden
 ende Turcken/ welck so veel onnoosel bloets
 niet vergieten/ soo groote afgoderye niet be-
 driuen/ gheen meel-coeckken voor God aen-
 bidden/ gelyc de afgenaalien Pausche kercke/
 welcke meer plecken heeft dan een Lyur/
 welck om datse in de leer Christi niet vlyft/
 maer verbiedt een Bybel te lesen/ so commet
 datse s/so vol rompels is: iac heeft meer rom-
 pels dan dusent oude vrouwen voor haer
 voor-hoofte hebben. Sonder blecke ende rom-
 pel zyn / wat is dat anders dan onstraffelick
 zyn in de leer ende leuen: Hoe wyt dat dat
 van de Pausche kerck is/ bekennen de Papi-
 sten met heur groote Rabbinen selfs / als sy
 schryuen datter abusen / mis-bruycken / ende
 dwalinghen zyn in heur Pausche kerck. Be-
 niet den Paus/ ghy sult bekennen dat de Jo-
 den ende Turcken onstraffelicker leeren en-
 de leuen. De Apostels bekennen datse son-
 daers zyn / ende niet volmaect / maer behoe-
 uen de genade Gods. Ioannes sprack dat hy
 niet waerdich was om Christus schoe-riem te
 ontbinden. Paulus bekent dat hy niet waer-
 dich is om een Apostel ghenoeemt te worden.
 Petrus bekent dat hy door de genade Christi
 wordt salich. Iacobus de Apostel seyt dat wy
 allen in veel feylen: maer de Paus ende sijn
 hoerachtige kerck / wilt reynder zyn dan een
 soch

Papalis ec-
 clesia est
 Lynce ma-
 culosior, &
 mille vetu-
 llis rugosior

Quidius:
 longe no-
 mina mā-
 gua fugē.

Phil. 3
 Rom. 7.3

Act. 15

In multis
 labimur
 omnes.

loch die in dat slyck wentelt: maer niet die
 slyck selfs prijst is ghepriesen / maer die Godt
 prijst / vermaent Paulus: welck de sijne kent/
 2. Tim. 2. Ende om dat meer dan twee hon-
 dert kettereyen in de Pausche kercke worden
 geleert ende beschermt / soo ist wonder dat de
 Antichristen soo stout zyn / datse derren roe-
 men te zyn sonder vleck ende rompel: niet
 wetende dat hy sonder vleck is / die by Chri-
 stum is: ren is hier noch niet gheopenbaert/
 1. Coz. 13 / 1. Joan. 3 / Phil. 3.

In dese
 weerelt is
 niemant
 volmaect.

Dat clxiiij. Capittel.

DE clxiiij. ketterey is / dat de ketters hene
 Pausche kerck noemen een bruyt Chri-
 sti: welc gelogen is / om dat de Papijsten Chri-
 stum niet begeeren tot een bruydegom / maer
 hebben heuren Paus / welc sy aenbidde ende
 trouwen: ende de stemme des bruydegoms /
 dat is / des Paus / ende des bruyts / welc is de
 Pausche kerck / sal niet meer gehoorz worden:
 want de Christenen schicken vanden Paus
 ende sijn hoerachtighe kerck: welck Godts
 Vrouw niet is / als de Propheet Osee in sijn
 tweede capittel leert: maer is een moeder
 van alle hoererey ende grouwelen / als Joa-
 nes vermaent. Dat de Pausche kercke de
 bruyt Christi waer / sy soude Gods woordt
 niet verbieden / noch verbranden die een By-
 bel lesen: want der Christenen bruydegom
 Christus heeft niet verboden de Schrift te le-
 sen / heeft niemant met galghen / rayers / vier /

Apoc. 18

Apoc. 17

sacken/ etc. vermoort. Dat de Pausche kerck
 bebruyt Christi waer / sy soude bliuen in de
 leer Christi / sy soude wandelen gelyc de brudegom
 Christus heeft ghewandelt. Dat de Pausche kerck de
 Doopen ende dat Quontmael wtdeylen gelyc
 Christus de brudegom heeft by sijn Apostels
 voorsz. geseheuen. Dat de Pausche kerck
 een bruyt Christi waer / sy soude Godt alleen
 aenbidden / alleen aentoeppen : sy soude gheen
 Sacraments- huysken hebben / sy soude gheen
 ander kercken- dienst volghen / dan Christus
 door sijn Apostels geleert heeft : maer nu seyt
 de Pausche kerck / Jesu wat heb ick met v te
 doen? De bruyt Christi is ootmoedich / is dat
 cruyts onderworpen / volcht Christum beken-
 datse niet volmaect is in dit leuen / als ooc de
 Apostels dat bekennen / welck hoe broom dat
 se leefden / hoe onstraffelic datse leerden / sy ge-
 uen te kennen in hure brieuen / dat de ghene
 diele dat Euangelium leerden / niet volmaect
 waren. De ghemeynten daer Joannes toe
 schreef / waren niet volmaect / hoe wel dat hy
 Gods woordt ongemengt predicceerde : wy
 hebben hier noch niet vercregen dat wy sul-
 len zyn / maer namaels / Phil. 3. 1. Corint. 13.
 1. Ioan. 3. Om dat dan de bruyt Christi noyt
 Wisse / Bilden / Dor- biecht / Waghemier / seest-
 daghen der menschen / noch Paus / noch Wil-
 maccker heeft gehad / so is de Pausche kerck
 gheen bruyt Christi / maer des Antichrist / als
 die sullen beuinden die met aendacht ende af-
 kant

1. Ioan. 2

Phil. 3

Apoç. 2. 3

staet der sonden dat nieuw Testament lesen.

Dat cxliij. Capittel.

De chrij. ketterye is/ dat de kettters roe-
pen dat heur Pausche kerck geen Anti-
chrystische kerck is: welck waert saecke datse
verstonden dat Antichristus herceekent die
tegen de leer Christi leert sy souden beuinden
ende bekennen dat de Turcken ende Joden
van Christo meer houden dan sy doen. Ende
de Papisten bekennen niet dat Christus in
t' vleesch is gecomen/ dat is/ dat het woordt is
vleesch gheworden: ende die dat loochent/ is
een Antichrist/ 1. Joan. 4/ 2. Joan. 1. Ende als
de Wil-knechten en Wil-hoorders heur afgo-
dische ronde Wil-coeckken noemen Christus/
dan verslaecken sy dat Christus in t' vleesch is
gecomen: want meel is geen vleesch: daerom
zyn de Pausen ende Papisten Antichristen/
om datse tegen Christum ende syn leer strij-
den. Christus gebiedt datmen aen hem sal ge-
loouen: de Antichristen willen datmen aen
bilden/ etc. sal geloouen. Christus vergeeft de
sonden: de Antichristen seggen dat sy de son-
den met Wassen/ af lacts-brienen/ etc. verghe-
uen. Christus gebiedt te Doopen met water
ende woortde Antichristen verlaten de leer/
ende clampen olie/ spoussel/ besweeringe/ etc.
by dat Doopsel. Christus breeft dat broodt
voor syn Discipels/ ende gheeft den beker: de
Antichristen breekē dat broot niet/ maer stom-
melen een rondt afgodische coeckken inden
mont/ om dat heur gassen gheen handen heb-
ben.

Allen die
tegen Chri-
stum ende
syn leer stry-
dē gewel-
delic, zyn
Antichri-
sten.

Christus pa-
nem, non
idololatri-
cum libum
accepit.

ben. Ende om dat de Heshulianen meer honden van Luthero dan van Christo/ so ist wonder datse niet ghelesen hebben by Lutherum in lib. de abroganda Missa ad Augustinianos, dat Antichristen zyn die dat broot niet breken. Ten laesten/die dat nieuwe Testament ghelyct by de Pausche kerck/die sal beuindē dat de Pausche kerck is een Antichristische kerck/om dat se Christum ende sijn gemeynthe dagelicx veruolcht ende vermoort: ende Christus heeft niemant veruolcht/ noch beschuldicht om te dooden/ noch gebiedt niet datmen een ketter sijn goet sal nemen / ende driuen de kinders lancx den dyck / maecken weesen ende weeskinderen.

Ioan. 5

Ioan. 8

Dat clxv. Capittel.

DE clxv. ketterrye is/ dat de kettters schryuen ende roepē dat hene Pausche kerck de ourste kerck is: alleens oft yemandt ouder waer dan God ende sijn gemeynthe/ wiens gemeynthe in dat Paradijs was/ ende doen was de Paus met sijn gemeynthe wt den afgrondt met sijn Wille / Doz-biecht / Waghenier / vilden/ etc. niet gecomen. Waer niet dan te oudt is de Pausche kerck in Sodomie / hoererye / dronckenschap/ gullicheit/ giericheit/ haer nyt/ ongelouue/ afgoderye / moorderye der Christenen/ dobbelen/ ende alderley vleescheliche wercken. Al hadden de Princen/ Coninghen/ ende Predicanten wat eer de Pausche kercke met Gods woordt wtgheroeyet/ menich dussent siel soude niet vermoort hebben in sijn son

Apoc. 9

souden: menich dusent menschen souden God
 alleen aengherocpen hebben / die Quirijnen /
 Huberten ende andere afgoden verlocht heb-
 ben: menich dusent menschen souden den He-
 melsche Godt aenghebeden hebben / die een
 doode meel-god hebben aengebeden: want in
 de rooueryen der Pausche kercke / hebben al-
 len Heydenen gedwacht: want de hoerachtig-
 ge Pausche kerck sprack / Aenbidt my / ende Apoc. 18
 sal v alle dinck gheuen / een Abdye / Bisdom / Hier van
 Broostdye / Canonizye / etc. Daerom lieue leest Da-
 Christenen / blyft by Godt ende by de oudste niel den
 kerck / welck Moyses / de Propheten ende A- Propheet.
 postels ons wijzen. Laet de nieuwe afgodis-
 sche kerck der Papisten varen: want buyten
 God is geen salich-maecker / als Esaias ende
 Osee leeren. De Paus belooft hier sijn aen-
 bidders gemac / maer namaels ongemack: hy
 belooft vryheit / ende hy is een knecht des ver-
 derffenis / 2. Pet. 2. Voor Godt ghelt noch
 ioncheit noch oudtheit: maer die hem alleen Ioan. 17. 5.
 kent / die heeft dat ewich leuen: die hem niet
 kent / die is verdoemt: de granschap Godts Rom. 1
 wordt vanden Hemel geopenbaert tegen al-
 le goddeloosicheit ende ongherechtheit der
 menschen / die de waerheit in ongerechtheit
 onthouden ende beletten: welcke sententie
 Pauli dat de Antichristen gheloofden / sy sou-
 den met heur Wiffen / ooz-biecht / bilden / etc.
 niet belotten dat Gods eer so langhe wordt
 vertreden. Sy souden niet roemen met de Jo-
 den van Abraham / nademael datse Abrahams Ioan. 8

1. Pet. 4

gelooue ende wercken versaecken. Ende het gheeft hem vreeint dat wy heur nieuw supersticioose Dausche kercken niet versoecken: sy lasteren ons om dat wy niet helpen stercken heur afgoderye: maer lieue kinderen / het is genoech dat wy ons leuen hebben ouerghebrocht in die grouwelicke sonden / in de diepe afgoderye des Daus / in dronckenschap ende brasserie. Wy heeten Christenen / om dat Christus ons hooft / salich-maecker ende verlosser is. Christus heeft geen dronckaert / geen hoereer der / geen eerder der bilden / geen Moninc / geen doot-slagher / gheen logenaer / geen bedrieger geweest / los moeten de Christenen ooc niet. Christus heeft geen Gille gehoor / geen Gille noch cloosters gefondeert / geen kettters veruolcht noch vermoort / heeft geen afgodische tempels versocht / so moeten de Christenen ooc niet / willen sy lidmaten worden Christi ende sijn oude gemeynte.

Dat clxvj. Capittel.

Gen. 11

By een reuier Act. 16 hebben de discipels Christi meestendeel gebeden.

DE clxvi. ketterye is / dat de kettters roepen / datse geen rechte gemeynte hebben die geen steenen tempels met een lange Babylonische toren hebben: alsoo moeste Noe / Lot / Abraham / Moses / Josue / Samuel / de Prophteren / Ioannes de Dooper / Christus ende de Apostels / die op straten / bergen / velden / woestynen / schepens / ende huysen hebben God gedancet / sijn woort geprediet / ende dat Auontmael met dat Doopsel wtgedeylt / geen

geen rechte gemeynthe ghehadt hebben. want David om dat hy bloet hadde vergoten (liene kinderen/om dat hy een Ariam had doot-geslagen/so mocht hy God geen huys bouwen: de Papisten hebben soo menich dusent Christenen vermoort by onsen tydt / ende derren tempels bouwen/niet voor God / maer voor Claes / Bonifaes / Seruaes / Anthonis/ende diergelycke) mocht hy God geen huys bouwen/maer Salomon. Ende nu bekwaren sy de gemeynthen met tempels te bouwen/alleens ofter gheen leuende tempels waren / diemen meer behoort te besorghen: alleens oftmen ouer al God niet soude mogen aenbidden: alleens oftmen nu niet also wel soude moghen doopen inden Rhijn / oft Waes / oft Schelde / oft Danouw / oft in ander schoon water (de Papisten hebben vyfl betoouert stinckende water) gelyc Ioannes inden Jordaen doop- te/ende Philippus in water dat by hem was. Soudemen nu niet also wel mogē dat broodt breken in huys / gelyc Christus ende de Apostels hebben gedaen Luc. 22 / Act. 20. al hadde men gheen Babylonische kerck / in welck de Pausche winckel-predigers staen roepen op stoel/ staen tooueren aen heuren altaer in heur winckel-missen: Heeft Christus niet geleert op den wech de twee Jongelinge / Luc. 24. by den put dat Vrouken / Ioan. 4. inder nacht Nicodemum / Ioan. 3 : Philippus den Keesmerlinck by-den wagen / Act. 8. op de solder Paulus / Actoz. 20. in scholen ende op ander plaetsen?

Met onrechtmaerdich goet zyn de Pausche tempelsgebout

Ioan. 4

Mar. 1
Act. 8

De rechte geloouigē sien na geē steenen tē-

Mat. 26

Ioan. 2

Act. 6

I. Cor. 3

Apoc. 9

plaetsen: maer dat de Apostels ende Christus nu buyten de kerck leerden/ de Pausche winckel-predikers souden Christum ende de Apostels winckel-predikers noemen / alsoo groot achten sy met de Joden heuren steenen tempel: maer syden dat de leuende tempels de Christenen / worden vanden Paus ende syn ghelt-soeckende creatueren/welcke sy kettermeesters ende rechte sprinc-hanen noemen/ gheschent/ ghedoodt ende verdreuen: daer sy niet mogen bewylen datmen een ketter soude moghen wt een stadt driuen/ veel te min dooden. Maer de Papisten prijsen de tempels om heur profits wille: want het syn de coop-huysen der Papen / in welcke sy heur Bil-kraem/bildt-craem/etc. hebben: maer sy souden niet een keerlse brengen om heur afgodische Wille mede te doen/ veel te min souden sy wat gheuen om de kercke te bouwen: want sy syn voor God de rechte kerc-dreuen/ als sy nu selks bekennen. Lieue kinderen/ hebby wat/so geeft dat tot de behoefteige tempels de Christenen / welc ghy Christo dat gedaen sult hebben / ende v loon van hem ontfangen. Ende bedenct dat Christus niet sonder oorsaecke by Lucam aen dat eenentwintichste capit. heeft ghepropheteert / hoe dat de schoone tempel soude vernielt worden / welc een figuer was op Christum. Ende om dat Christus nu is gecome/ so behoecuen wy geen tempels: een schoon velt/ balseh berch/etc. is schoonder kerck dan de Pausche moort-cuylen

Mat. 10. 25

Als de Pa-

pisten, &c.

heer droo-

men niet

mogen be-

wylen, so

loopen sy

tot de A-

diaphora.

len zyn/ welck sy kerckers/ kercken soude ick
 legghen/ noemen. Ende eer de Pausche tem-
 pels ware/ so was de afgoderye so groot niet:
 doen wistmen van gheen Wisse/ ende andere
 Pausche groitwelen niet: want de tempels
 waren eerst huysen / daer nae hebben sy hoo-
 ge torens niet onrechtuerdich goet gemacct:
 ende hebben huylraet in die gebrocht/ om dat
 se te meer coop-lieden souden crygen.

Dat clxvij. Capittel.

De clxvij. ketterye is/ dat de ketters roe-
 pen / dat de Pausche kerck in als een-
 drachtich is/ welck dattet gelogen is/ hebbe ic
 te voren bewesen / ende doek in een boeckken
 dat ic van de Pausche tweedracht ghemaect
 hebbe in Latyn. Maer hoe eendrachtich dat
 de Pausche kerck in allen vleeschelike wer-
 ken is/ sietmen: ende is te voren bewesen. En
 hoe seer dat de Antichristen/ als Ruardus /
 Staphylus / Smytheus / Stanislaus / Hof-
 meisters / wicelius / Wredenbacchins / Bare-
 tius / Lindanus / Somnius / Eckius / Paulea/
 ende diergelycke aenbidders des Roomsche
 beest/ op veel plaetsen schryue tegen de Paus-
 sche kerck / dat sal een yeghelick beuinden in
 heur schriften: ende sal dat met sommighe ex-
 empels aenwysen: Baretius schryft een boec
 van de barbara Transsubstantiatione, ende in dat
 schryft hy tegen de Pausche kerck/ dat het volc
 doe den beker toe-behoort in dat Avontmaek:
 dat het broot een tecken is van Christus lie-
 chaem:

chaem: ende de Pausche kerck onsteelt heur
 leelicke lecken den beker: wilt vleesch ende
 bloet in haer coecken. *Wicelius* in sijn *Postil*
 (de *Postil*-schrijvers zyn *Schriftuer*-schen-
 ders) op dat achtste cap. *Joan.* schrijft dat de
 lecken sullen den *Bybel* lesen/niet sabels: en-
 de de Pausche kerck vermoort die een *Bybel*
 lesen ende belenen. *Stanislaus/Pausca* etc.
 bekennen dat in de eerste kerck dat *Auond*-
 mael heel dat volc is aengedient/ gelyc *Chri-*
stus geboden hadde. Ende de Pausche kercke
 willende een ander fondament legghen dat
Christus geleyt heeft/berooft dat volc den be-
 ker. Ende sy meret niet dat ghelyck wy maer
 eenen *Christum* hebben die de eenige dicta-
 tor is sijne ghemeynte/ gelyc wy geen ander
 woort hebben dan *Moses* / de *Propheeten*
 ende *Apostels* ons nac-gelaten hebben alsoo
 moeten wy geen ander *Doopsel* / geen ander
Auontmael hebben/ dan ons geleert is in dat
Reformatie-boec het nieuwe *Testament* *Chri-*
stus in wiens leer/als *Joannes* vermaent die
 niet blyft die heeft gheen *Godt*. *Sonnus*
 in *Epist. dedicatoria* voor sijn *Catechismum* tot
Utrecht gedruet/*Staphylus*/*Hofmeysterus*/
Bredenbachius/ende meer *Papisten* beken-
 nen/dat in heur Pausche kerck abusen ende
 dwalingen zyn. Ende sommige *Papisten* roe-
 pen dat heur kerck van *Roome* daer de *Paus*
 in grasleert / so schoon sonder vleck ende ront-
 pel is als een *Thais* oft *Lais*. *Beckius* schrijft
 in sijn blasphemische *Enchiridion* teghen de
 Pausche

In primiti-
 ua Ecclesia
 1. Cor. 11
 1. Cor. 3

Vnicus ec-
 clesiae di-
 ctator &
 seruator
 Christus.

Pausche kerck/ dat de aenroepinge der Hey-
 ligen niet wdruckelic is in de heylige Schrift Eckiusani-
 geboden/ de heylighe Beest heeft niet willen mam agēs
 leeren de eeringe der Heyligen: Noluit, inquit, ingemina-
Sanctus Spiritus expressis Scripturis docete veneratio-
nem Sanctorum. Ibidem: Explicitè non est præcepta
Sanctorum inuocatio in sacris literis. Ende op de ba, Durum
 selue plaesle schrijft hy seer kinderachtich (de fuit tibi op
 weerelts-wijzen worden altydt in heur wijf- pedere
 heit geuangen: sy vallen in den put die sy ma- Christo,
 ken/ als de heylighe Schrift leert) dat daerom 1. Cor. 3
 de Apostels niet hebben gewilt de aenroepin-
 ge der Heyligen/ om datse gheen eer sochten:
 alleens oft Abraham/ Isaac/ Jacob/ Moses/
 Joseph/ Josue/ Samuel/ David/ Daniel/ Jo-
 annes de Dooper/ Stephanus/ etc. geen Hey-
 ligen hadden geweest eer de Apostels gestor-
 uen waren. In dat selue Enchiridion schrijft
 Eckius/ dat Christus niet geboden heeft som-
 tydts van vleesch te onthouden: hier teghen-
 raest de Pausche kerck/ ende meynt dat visch
 heyliger is dan vleesch. Ende meer ander din-
 gen schrijuen de Pausche huer-peerden tegen
 heur Hoer de Pausche kerck: ende al enes
 wel nemen sy gelt/ Proostdoyen/ Abdoyen/ Bis-
 dommen/ Canonizyen/ etc. anbidde de beest
 ende draec van Roomen: ende sy doen meer
 schaede den Paus dan bate. Sy sien dat
 de Christenen nae sacken/ vier/ galghen/ ende
 dierghelycke tormenten des Paus niet vra-
 gen/ wat souden sy vragen na de blasphemis-
 sche boecken Ruardi/ Canisij/ Piggij/ Bares-
 tij/

tij/Wredénbacchij/ etc. welke met bloet meer dan met inct zyn geschreuen. Dionysius een Moninck der secte der Cathuyfers/ schryft hy niet in speculo Sacerdotum cap. 6. tegen de Papiſten/ dat die behooren Stadt-houders der Apostels ende kinderen Petri te zyn/ die zyn mede-gesellen Jude/ ende voor-gangers des Antichrist: Schryft Panormitanus een Papiſt niet tegen de Papiſten/ datmen een slechte mensche die de heylige Schryft voor-brenge meer sal geloouen/ dan dat gantsche Conclie/ oft van den Paus: Schryft Fredericus Maulca een Papiſt niet/ dat hy een dief is die de Sacramenten vercoopt/ als in Paus dom geschiet: Schryft Lindanus niet in sijn fabulose Wyl-boeckken/ dat de Wille is gelyc een hatterment-spel. Schryft hy niet in een boeckken Sactificij Christiani (ly comen niet schoone tyrels voor/ maer binnen is niet dan dootelic fentjn) meditatio genoemt/ hoe dat de Papiſten sich niet bekeeren door groote schadelicke schozinghe van onse broeders: tanto, inquit, fratrum nostrorum pernicioso schismate admoniti non resipuimus, aut ad Deum reuersi sumus, sed filiorum aduſterinorum more eisdem paternis flagellis magis exacerbati, te ad iram prouocauimus, furorem tuum in nos lacessiuimus, atque cum Sodoma & Gomortha peccata nostra predicare non erubuimus, &c. In dat selue boeckken schryft Lindanus tegen de Papiſten/ dat Christus onse sonden selks op dat hout in sijn lichaem heeft gedraghen: ende de Papiſten schryue hene Wille wy-water ende af-

aflaets-brienen toe/vergeuinghe der sonden.
 In dat selue boeckken schrijft Lindanus te-
 gen de Pausche kerck/ dat met de eenige offe-
 rande des lichaems Christi/ zyn wtgedaen de
 mis-daden des gantsche weert. O Domine,
 inquit, Deus pater benignissime, qui singulari isthac
 corporis Filij tui hostia, totius mundi soluisti deli-
 cta, &c. In dat selue boeckken bidt hy om dat
 ewich leuen/ ende versaect also dat Naghe-
 uier: tegen welck de Mil-kreemer doock leest
 ende singt in sijn siel-misse/ al waer hy bekent
 dat al ewich is dat de siel ouer-comt: Requi-
 em aeternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat
 eis. De Papisten spreken ooc tegen heur Wa-
 genier/ als sy seggen/ Die siel is by onse God/
 de siel rust inden Heer. Waer te rechte mach-
 men seggen/ dat dat hert van dat volc is ver-
 hert/ datle siende blint zijn/ hoorende niet ver-
 staë als de Schrift leert: en sy willē heur blint-
 heit niet bekennen/ gelyc ooc de Phariseen en
 opperste Priesters hier voor-tydts. Schrijft
 Nicolaus a Tusa een legaet des Paus niet/
 dat de Misse van de Pausen is gemaect/ ende
 de Papisten derven roepen dat de Apostels
 hebben Misse gedaen: maer laeste den Papist
 Nicolaum hooren/ teghen de Pausche kerck
 schrijuende in Bohemos: Conficiebant Apostoli Sa-
 cramentum Eucharistiae dicendo, Pater noster, vt vult
 Gregorius, & varia adhuc formæ interuenerunt ante-
 quam Scholasticus esset qui illam composuit, quam
 hodie habet Ecclesia (s. Papalis, non Christiana) quæ
 etiam varia est secundum aliquos in varijs sedibus.

Eis canit
 Missifex cū
 vnus cele-
 brat exe-
 quas, & sic
 facit solæ-
 cismum.

Dit schryft
 ooc Grego-
 rius in sijn
 Registro.

Nos

Papa est
Pöpifex &
Pontifex
orci, vt
Christus
Pontifex
caeli.

Nos verò qui sub Romana degimus Ecclesia, ordina-
tionem Missæ ab ipsis Romanis recepimus. Pontifici-
bus (non Christo nec eius Apostolis) qui successiue ad-
diderunt vnus post alium, vsque ad perfectum officium
existit. Hæc iste Antichristus aduersus Papistas vatic-
natur. Ende als de Papisfen selfs regen heur
moet de hellsehe kerck van Roomen scrijuen/
ende niet eens zyn ist dan wonder datse ver-
gaet / ende dat de Christenen daer reghen
scrijuen?

Dat clxviij. Capittel.

Mat. 12

Mat. 6.

Seniel.

Röm. 12

Heb. 13

1. Pet. 2

De clxviij. ketterye is / dat de kettere roe-
pen en scrijuen / dat heur Pausche kerck
geen Heydenische gemeynte is / welck dwalen
om datse de Schrift niet weten / in welck staet
dat de Heydenen eerst soecken spij / dranch /
ende cleederen / eer sy God soecken / Matth. 6.
wie doet dit meer dan de Pausche Heydenen?
In de Schrift staet dat de Heydenen offeran-
de doen voor de duuelen / niet voor Godt /
1. Cor. 10. De Papisfen noemen hene meel-
coercken een offerande / welck Christus niet
begeert / Mat. 9. 12 / Heb. 10. So zyn sy de Hey-
denen / want de Christenen weten van geen
offerande / dan van de offerande Christi / welck
hy eens niet dagelick (niet sonder oorsaecke
verhaelt de Schrift somtyds / dat Christus
eens is geoffert) heeft aen dat cruyx gedaen /
niet met meel-coerckens / maer met sijn eygen
lichaem / als Paulus leert. De Christenen
dancken Godt / ende offeren heur eygen lie-
chamen Godt op: dese offerande wordt in de
Schrift

Schijft geleert/ maer niet gheboden van een
 meel-coeckken te offeren. De Papiſten ende
 Pausen zyn Heydenen/ wāt sy gaen tot stom-
 me bilden/ 1. Cor. 12. sy aenroepen voor sie-
 ten ende noot heur afgoden/ gelyc de Heyde-
 nen; sy doen onbehoorlicke eer heur Huber-
 ten/ Quirijnen/ etc. aen/ met keerrisen/ lampen/
 toortlen/ omdragen: sy palleren die als pop-
 pen / sy dantsen om heur afgoden / sy houden
 ghullighe maectyden als sy heur Huberten/
 Quirijnen/ Crispynen/ etc. hebbē om de stadt
 ghesleypt: dit hebben de Heydenen ooc ghe-
 daen. Sy houden feest-daghen van Quirijn/
 Valentijn/ Martijn/ Senerijn/ Mastelanont/
 Metten-donderdach/ etc. so hebben de Heyde-
 nen oock heur Quinquatria / Salilia/ Fiora-
 lia/ Bacchanalia/ Thesmophoria/ Dinea/ An-
 percalia/ etc. De Heydenen hebben voor heur
 afgoden gesongen/ also doen de Pausche hey-
 denen ooc. De Heydenen hebben altaren van
 Apollo/ Aesculapius/ etc. gehad/ also hebben
 de Pausche Heydenen altaren van Francis-
 cus/ Cunira/ Cosmas/ ende diergelycke afg-
 den. De Heydenen hebben heur afgoden met
 meyen/ croonen/ ende cruyt behangē/ Act. 14.
 so doen de Pausche Heydenen ooc. De Hey-
 denen hebben vleeschelic geleest/ 1. Per. 4. Vcel
 vleeschelicker leuen de Pausche Heydenen.
 De Heydenen hebben Godt alleen niet ghe-
 kendt/ hoe wel datse someyrs schryuen datter
 een Godt is die inden Hemel is: so kennen de
 Pausche Heydenen ooc den leuende Hemel-

1. Pet. 4

Papistæ
sunt Cory-
bantes &
Salij.Hymneo,
Mar. 14.
Act. 16. be-
teeckent
niet op no-
ten singen,
waer van
Gregorius
de Anti-
christweert,
niet de A-
postels.

1. Thes. 4

sche God niet/maer hebbē ander by-loopers/
 als Rochus/Sebastianus/Antonius/Cuni-
 ra/ etc. die moeten Godt helpen om de crant-
 ken te genesen/als sy meynen. De Heydenen
 waren te seer bedroeft als yemant sterf/ alsoo
 de Pausche Heydenen: ende meynen dat die
 in een reche gelooue afsternen/niet beters na-
 maels vinden. Lieue kinderen/wat wil ick
 meer schryuen/daer een yeghelick siet dat de
 Pausche Heydenen hondert-mael meer Go-
 den ende meer superstitionen hebben/nac dat
 Christus is mensche geworden/is ghestoruen
 ende verresen/dan de Heydenen eer Christus
 was gedoot/dact dat Enāgelium so trouwe-
 lick van de Apostels ouer-al is wtgeroepen/
 Rom. 10/Mat. 16/1. Cor. 2/Ephel. 3. De Pa-
 pisten hebben den Bybel/de wtlegginge ende
 glosen Tertulliani / Origenis / Clementis/
 Iustini / Zonare / Nili / Bertrami / Ambrosij/
 Augustini / Hieronymi / Chrysoctomi / Theo-
 phylacti / Bede / Lombardi / Durandi / Biel/
 Dormi securē, Summularios: sy hebben heur De-
 cret. Clementinas / Taxam facta pœnitentiaria,
 Elucidatinam Minoricam, Destructionum vitiorum,
 Catholicon/Petrum Hispanum/ etc. en noch
 blyuen de Scoristen van Louen/Colen/ etc.
 so verblindt/datse wt allen desen boecken soo
 veel niet connen leeren/ datmen Godt alleen
 sal aenroepen/alleen aenbidden/gheen San-
 ten noch Santinnen/noch dat afgodische cont-
 meel-coeckken: sy leeren soo veel niet datse
 souden gheloouen dat God inden Hemel is/
 niet

niet in dat Sacraments-huysken/welck een
recht muysen-nist is/ende veel muysen-dreck
bindmen in dat huysken / als ick van veel
Pastooren hebbe gehoort. Sy leeren soo veel
niet datmen Godt alleen sal biechten/ daer
heut eyghen Chrysostronus op veel plaetsen
tegen de biecht schryft / welck menschen ghe-
schiet. Sy leeren so veel niet datse souden we-
ren/datmen met water ende woordt sal doo-
pen/niet met keerffen/ olie/ spoussel/beswee-
ringe/etc. Sy leeren so veel niet datse connen
lesen/dat Christus heeft sittende syn Auondt-
mael gehouden/niet alleen/maer met syn di-
scipels. Ende als een tof-dragher oft am-
bachts-man een Testament leest/ so ghelooft
hy dat:maer dit is verborgen van de Sophi-
sten/tegen welck leest Paulum 1. Cor. 1. 2. 3. 2. Cor. 4
Ende gelyc de Joden/al hadden sy de Schrif-
ten Moysis/det Propheten/etc. tuygende van
Messia/ nochtans hebben die niet verstaen/
ende hebben Messiam niet willen aennemen/
maer hebben hem gecruyst: also al hebben de
Papisten noch soo veel boecken van Christo/
al gaensy noch so lange ter scholen/nochtans
willen sy Christum niet tot een hooft/maer
den Paus:nochtans vermoorden sy dagelick
de Christenen/ende schryuen(die recht weder
geboren is door Christum/ den seluē lust niet
bloet te vergieten der ketters/noch yemande
te verwecken om dat te doen) boecken dat-
men de ketters sal vermoorden. Als de Tur-
ken die bloedige boecken lesen / wat meyndy

Ioan. 13. 15

datse legghen: Siet wat sijne Christenen (de Christenen vermoorden niemandt om t'ghe- looue oft onghelooue/ want heur hooft Chri- stus heeft hen dat niet geboden/ maer de lief- de is Christi ghebode) willen dit zyn/ daer de cene de ander vermoordt om een arttykel oft twee: Ist wonder dat de Turcken de Chri- stenen somtyts dooden/ daer de Pausche Hey- denen/ welck daghelicx Wille doen ende hoo- ren/ de Christenen vermoorden: Maer de Turck is wat genadigher dan de Paus ende sijn ketter-meesters/ want hy laet toe dat de Christenen in Turckyen op tribuyt woenen: de Paus ende sijn creaturen gebooghen dat niet: alleens s'men wt dat nieuw Testamēt mocht bewijsen/ dat Christus geboden hadde yemandt om t'gelooue oft onghelooue te ver- dnyen.

De Papistē schryuen dat de Apo- stels niet tyts ghe- noech had- den om al- le noote- licke ende profytelic- ke dingē te schryuen; hiervā leeft dat laster- lic boecx- kē H. Claes vā Winge, te Louen anno 1566 gedruet.

Dat clxix. Capittel.

DE clxix. ketterye is/ dat de kettters schrij- ven ende roepen/ dat de Pausche kercke is ghefondeert op de leer der Apostelen ende Propheten; welck gelogen is/ want dat ghe- heel nieu Testament verworpen sy; wt welck alsinen leert tegen de Wille/ bilde oor- biecht/ doodinghe der kettters/ seeten der Moniken/ feest-dagen/ etc. dan vermoorden sy ons. De Schriften der Propheten verworpen sy/ ende vermoorden ons als wy wt Elia/ Hieremia/ Ezechiele/ Daniele/ Michæa/ Osee/ Abbacum/ Baruch/ etc. leeren teghen de bidden ende ha- ren dienst. Liene Papiſten/ de Propheten en Apo-

Apostels zyn groote vyanden geweest van v
afgodische kerck. De Propheten spraken niet Audite, in-
dan Gods woordt/ de Apostels deerden niet quibant
spreken dat Christus niet gedaen hadde/ ende Prophetae,
ghy verhaelt noch prijst niet dan Wilsen/ bil- verbum
den ende diergelycke gelt-seeften. Domini.

Dat clxx. Capittel.

De clxx. ketterye is/ dat de ketters schy-
uen dat heur Pausche kerck is gheson-
deert ende benesticht met k bloet der Martel-
laren/ ende sy hebben selfs de Martelaers ver-
moort/ ende doen dat noch dagelick te Roo-
men ende in dat bloet-snypende Paus dom.
Hoe menich duyfent zynder van Ruardo/ Hoe grou-
Sonnio/ Lindano/ Deecken van Routs/ en- welicker
de de secten der Moniken beschuldicht ende ketters, hoe
vermoort/ ende met alluleken bloedige han- sy grooter
den derren sy vader onse die inden Hemel aenhanck
zyt/ bidden: ende meynen dat de Hemelsche crygen, als-
vader een bloet-snyper is: geensins/ als Jo- men aen de
an. 8. Christus leert ende Psalm. 5. Godt be- Paus ende
geert de doot des sondaers niet/ Godt begeert syn aehan-
geen offerande/ veel te min bloedige offeran- gers siet.
den der menschen. De Papisten seggen datse
liouer steruen Confessoor dan Martelaers/ en
sy sien niet datse geen rechte Confessours oft
belyders Christi zyn: ende alsoo ghenen sy te
kennen datse heur vleesch den wormen liener
offeren/ dan Christo/ wiens Apostels zyn ver-
uolcht ende gedoot. Ende sy beroemen datse
te Roomen hebben de grauen ende lichamen

Petri ende Pauli: ende oft sy dat hadden/
 welck sy noyt bewesen hebben / wat batet als
 sy Christum niet hebben / in welck alleen is
 salicheit/ als sy vyanden zyn van de leer Pe-
 tri ende Pauli. De Schrift-gheleerden ende
 Phariseen lieten sich oock duncken als sy de
 grauen hadden/ datse een grooten schat had-
 den / maer de leer der Propheten waren sy
 vyandt. Maer ghelyck wt de openbaringhe
 Joannis is openbaer/ dat inde Babylonische
 Pausche kerck dat bloet der Martelaren oft
 getuygen Christi is geuonden/ want van nie-
 mant worden de Christenen meer vermoort
 ende veruolcht/ dan vā de Pausche kerck/ al-
 so ist oock openbaer dat doen de Phariseen
 hebben gedaen. Ende als de Papisten met de
 bloedige banden sullen commen voor Chri-
 stum/ so sullen sy beninden oft sy Christo heb-
 ben dienst gedaen / als de lichamen der Chri-
 stenen geworcht/ gebrandt/ geraybraect/ ende
 anders vermoort/ sullen voor-comen: want sy
 sullen sien waer in datse ghesteken hebben.
 Liene kinderen / een Christen die nacht ende
 dach Godt alleen dient / soect ende bidt/ syn
 vyanden lief heeft / spys ende dranck gheeft/
 ende bereydt is allen menschen dat Euange-
 lium te leeren om niet/ die verschriet voor den
 vreeselicken dach des Heeren: maer de Pa-
 pisten die soo menich dusent menschen ver-
 moordt ende heur goet gherooft hebben / die
 dencken niet dat Godt rekeninge sal eysschen
 van alle leege woordt/ datse dat volck so ver-
 leyden

Mat. 23

Het is wē-
 der dat de
 Papisten
 geen fecst-
 dagen hou-
 den van de
 Martelaers
 die by onse
 rydt van de
 Papisten zyn
 vermoort.

1. Pet. 4

Mat. 12

leyden ende vermoorden met Whissen / bil-
 den / etc. sy meyden dat Gods gericht is ghe-
 lyck heur Pausche boef-achtighe Consistorie.
 Lieue kinderen / die hier lachen / sullen nae-
 maels schreyen : die hier voor ketters van de ^{Luc. 6}
 Papisten worden geacht / ende vermoort om ^{Sap. 5}
 datse aen Iesum alleen geloouen / sullen nae-
 maels geen ketters geacht worden : ende hoe ^{Der Papistē}
 ongelyck dat namaels toe-gaen sal / machmen ^{lachen en}
 Mat. 5 / Luc. 6. 16 / Rom. 2 / Gal. 5. 6 / Sap. 5 / ^{singhen is}
 ende in de Openbaringe Joannis / welcke te- ^{voor Godt}
 gen de bloet-suypende Paus ende sijn bloet- ^{al cuē veel.}
 begheerighe kerck is geschreuen / vernemen.
 Ende soude de Hemelsche Godt so onghena-
 dich tegen ons zyn / ghelyck de Paus hier is
 tegen de Christenen / niet tegen sijn vleesche-
 llike dienaers / so soudē wy geck zyn dat wy
 om dat genuyghenis Christi ons soudē laten
 dooden. Het waer gemackelicker dat vleesch
 met volle kanne wyns te drincken / costelicke
 spise eten / ende flouweele cleederen / gouwen
 ringen / etc. te dragen / ende te vermaeken met ^{Esa. 5}
 herpen / fluyten / orgels / sanck / etc. maer Chri-
 stus heeft ons dat niet gheleert : ende wy sou-
 den geerne comen daer hy is / so begeeren wy
 hem te volgen / soo achten wy alle druck deser
 weerelt niet gelyck te zyn by de toe-commen- ^{Rom. 8}
 de glorie : so hebben wy lieuer met dat volck
 Gods ongemack ende versmaetheit te lyden ^{Heb. 11}
 tytelick dan te besitten de schatten der Egip-
 ten . Lieue kinderen / het neemt een eynde al
 wat ons hier de tyrannen aen-doen. Om dat

dan de Dausche Kercke vernicht ende ver-
moort de Christenen / so heeft de Dans gheen
heylighe kerck die befehelt is met bloet der
Martelaren. Die Martelaren maect / die is
geen Martelaer / dan des dauels / welck een
monsch-moorder is / als Christus Joann. 8.
vermaent. Ende die oock schijnen datmen
ketters sal vermoorden / sy zyn discipels des
dauels niet Christi welck den beladen roept
welck wilt datmen dat oncreyt sal laten op-
wassen / Matth. 13.

Dat clxxj. Capittel

De clxxj. ketterye ende logen is / dat de
ketters in heur Dausche Kerck roepen
ende schryuen dat de Christenen goede wer-
ken becachten / daer wy anders niet verma-
nen noch schryuen / ende met ons bloet oock
bewijzen / dat wy de seuenthien wercken des
bleesch niet begeeren te doen / datmen van
alle lesge woordt sal rekeninghe geuen / dat-
men fabels ende ydelheit niet behoort te noe-
men / veel te min te lesen: dat wy tot heyligheit
ende goede wercken zyn gheschapen: dat alle
boom die geen goede vruchten voort-brengh
sal wtgehouwen worden / ende verbrant na-
maels: dat wy ons lichamen also reyn moe-
ten houden als onse siel / want het sal onsterf-
felic worden gelyck de siel / 1. Cor. 15. dat wy
ons lichamen Godt moeten op-offeren / Ro-
man. 12. dat die daer seyt dat hy in Christo
blyft / die moet wandelen ghelyck Christus:
dat wy onse vyanden spys ende drack moe-

Mat. 11

Gal. 5

Mat. 12

Ephes. 5

1. Thef. 4

Ephes. 2

Mat. 3

1. Ioan. 2

ten geuen/Rom. 12. Dese goede wercken die
 Christus geboden heeft/ die pynen ende be-
 wysen wy / ende bekennen dan noch onnutte Luc. 17
 knechten te zyn: dat wy niet volmaect zyn/
 Phil. 3/ Jac. 3/ 1. Ioan/ 1, 2, 3/ Rom. 7. dat wy
 door genade/niet wt ons/moeten salich wor-
 den/ Act. 15/ Rom. 3/ Gal. 2/ Ephes. 2/ Phil. 3/
 Tit. 2, 3/ 2. Tim. 1. Ende wy weten hoe on-
 straffelick dat wy leeren ende leuen / dat het
 beste werck is aen Iesum te ghelouuen/ als
 Ioan. 6. cap. is geschreuen: wy weten van de
 vleeschelicke wercken des Paus niet/ met Non abfi-
 welck sijn creaturen den Hemel / als de Bi- miles Em-
 gantes/willen bestouwen: welck meynen dat pedocli
 se den Hemel verdienen / om datse nemmer- sunt Papi-
 meer nuchter zyn/ nenimmermeer Godt alleen sta, Nam
 aenroepen / om datse een keerlse oft toortse Deus im-
 voor een blindt Sacraments-huyssken aen- mortalis
 steken: mocht ick soo salich worden/ ick soude haberi dū
 hondert keerlsen dagelick onsteken: om datse cupit Em-
 cruypen oft gaen om de kerck oft altaer: om pedocles,
 datse twee oft dry Wiffen hooren: ick soude ardentem
 dusent Wiffen hooren/mocht ic so salich wor- frigidus
 den / oft dat Christus gheboden hadde/ hoort Aethnam
 Wisse/ Wetten/ Wespere/ etc. om datse loo- insiluit.
 pen benaerden om een hembde / oft rock/ oft Die van
 nagels/ oft Malcus mes / oft de rooster ende Aken heb-
 colen (ick vrage allen sine lieden/ oft mien acht ben Marie
 oft negen hondert iaren soude mogē houden haer hemb-
 colen/ ende sy sonden niet verbranden: Maer de afgeno-
 lieue Wif-kreemers / zyn t houte colen oft men, als sy
 steen colen/ die ghy so lange hebt bewaert:) meynen.

Lau-

De reli-
quijs Papa-
libus scrip-
sit Cabri-
nus libellū

Crimina
quorū gra-
tia Chri-
stianā Pa-
pistis con-
trucidatur.

Laurentij / oft om den ezels-steert te cussen /
oft om datse een groen / oft geel / oft blauw / oft
graww Bonincx-kap dragen : mocht ick soo
salich worden / ick sleypre een Bonincx-kap
na van twee hondert ellen lakens / al souden
sy noch soo seer roepen / Gheck gheck. Dese
ende dierghelycke vleeschelicke wercken be-
hagen Christo ende de Christenen niet : want
in dat nieuwe Testament ghebidt Christus
alsulcken Pausche wercken niet : maer sonder
de wercken des wets / worden wy door Chri-
stum salich om niet / Rom. 3 / Gal. 2 / Ephes. 2 /
2. Tim. 1 / Tit. 2. 3 / Phil. 2. hoe veel te min
wordt yemandt salich met de vleeschelicke
Pausche wercken : Ende het is wonder dat
de Pausche kercke niet een heeft die can niet
verstant lesen Rom. 3 / Gal. 2 / Ephes. 2. maer
derren noch roepen dat sy Jesus zyn / dat is /
salich-maekers / daer maer eenen Jesus is /
1. Tim. 2 / 1. Cor. 8. die sijn volck salich-maect /
Mat. 1. Daer staet niet dat de Paus oft Papi-
sten zyn salich-maekers / welck liever dusent
Christenen vermoorden / dan sy hem souden
laten leuen. Sy hebben liever Caim / Esau
ende Barrabam / dan Abel / Jacob oft Chri-
stum. Ende als sy ons vermoorden om dat
Euangelium / so lesen sy niet voor wat quaets
dat wy gedaen hebbē / als geschiet als sy heur
Pausche schelmen straffen : sy seggen / wy wil-
len niet droncken dzincken / niet dobbelē / niet
dantfen / niet knielen voor dat gouwen Sa-
craments-huysken des gout-smits : wy ver-
soecken

loecken heur afgodische tempels niet / wy hoo-
 ren gheen Misse / wy gheloouen aen heuren
 Mis-god noch Paus noch zyn kerck niet / wy
 eten vleesch als wy gheen visch hebben / wy
 aenroepen Mariam niet / wy geloouen aen
 dat Dagheuiet niet / wy lesen een Bybel / wy
 gaen alleen tegen God te biechten: wy vasten
 daghelix niet op de veertich daghen / welck
 Christus eens sonder spijse geuast heeft / ende
 gebiedt niet iaerliex die eens sonder spijse te
 vasten: wy houden den Paus met Paulo en-
 de Ioanne voor een Satan / Antichrist / ver-
 leyder / valsch Propheet: wy seggen dat de A-
 postels noyt Misse gehoozt hebben / nochtrans
 zyn sy salich: wy segghen datmen alleen door
 Christum Iesum moet salich worden: wy seg-
 gen dat Christus niet ghebidt een ketter te
 verbranden / maer syn vyanden lief te hebben:
 wy seggen datmen clepne ende groote met
 water ende woordt eens sal nat-macken: wy
 seggen datmen dat Auontmael met gebroken
 broodt ende beker sal aen-dienen: wy segghen
 dat Godt alleen de sonden vergeeft: wy seg-
 gen dat Godt niet woont in tempels die met
 handen zyn ghemaect: dat Christus nae den
 vleesche niet meer inder weerelt is / maer in
 den Hemel: dat de secten der Moniken Luci-
 fers dienaers zyn: dat de Paus geen Christe-
 liche Duerste is / maer een leecke Mis-paep:
 dat Christus niet wordt in een afgodische
 Mis-coeckken verandert / maer blyft onver-
 andert / Heb. 13, Om dese ende dierghelycke

Luc. 5

Act. 7. 17

Ioan. 17

Act. 1

Ioan. 10 dooflaecken worden wy veruolcht / berooft
 van goet ende bloet van de Papisten / als sy
 selfs bekennen ende schryuen: hoe wel sy seg-
 gen met de Joden/datse ons om goede wer-
 ken niet steenigen noch vermoorden: sy mo-
 gen niet by-bringen dat wy tegen God ende
 sijn woordt begheeren te doen / als sy inden
 ioncste dach sullen beninden / al waer reke-
 ninge sal geeylcht worden van Godt: dan sal
 men sien oft der Papisten goede wercken
 God sullen aengenameer zyn/dan der Chri-
 sten. De Herodes/Dilati/ende Caiphe willen
 ons nu niet sien noch hoozen/maer naemaels
 Mat. 25 sullen sy de schapen by de bocken moetē sien:
 daerom die noch als een bock stinct van son-
 den/die verslaeke sich selfs/ die begene sich tot
 Luc. 9 heplicheit / sonder welck niemant Godt sal
 Heb. 12 sien: die een wolf is/ die worde eenschaep/ die
 Ioan. 10 volge Christum een herder der schapen / niet
 ter wohen. Lieue kinderen / de wech des
 Paus is so ruym / ende wordt vlicrich getre-
 den/maer Christus wech is eerstmael nauw/
 Mat. 7 ende is ruym als men daer in is : want het is
 In Christo beter Christum te volgen / dan den duuel/een
 is rust alle vader van alle ongelouc/dronckenschap/ee-
 ringe der bilden/hoererye/ ouerspēl/ etc. wie
 sonde doet/die is wt den duuel / 1. Ioan. 3.
 Daerom behoort een yegelick te schrickē van
 de sonde / welck een moort-priem der siele is:
 de sonde scheyt den mensche van God/ so be-
 hoort een yegelick de sonde te haten.
 Eli. 59 Dat

Dat clxxij. Capittel.

De clxxij. ketterye is dat de kettters schry-
 uen ende roepen dat de Paus t'hoof is
 der Christenen / daer hy t'hoof is van alle
 vleeschelicke wercken van alle tyrannie van
 alle afgoderye ende schelmerye. Liene Anti-
 christen hebby niet een in v'pauische synago-
 ga die canleeren spellen of leeren dese woor-
 den Pauli Christus is dat hoof der gemeyn-
 te / Christus est caput Ecclesie: welck oec Eph. 1.4 /
 Coloss. 1. staet verhaelt. Daer staet niet / Papa
 est caput Ecclesie, dat de Paus is t'hoof. Dat de
 Paus t'hoof ware der gemeyn te / soo moeste
 Christus een lidmaet der gemeyn te zyn: en-
 de de mynen draghende Paus heeft noyt een
 lidmaet Christi gemeyn te geweest: want de
 Paus heeft te melaetschen hoof / dan hy der
 Christenen hoof soude zyn. De ghemeynte
 Christi begeert geen twee hoofden / op dat se
 geen monstrum sehiue te zyn. De Paus heeft
 de Christenen niet salich gemaect / maer Chri-
 stus: daerom begheeren sy den Paus niet tot
 een hoof. Liene Antichristen / woen Augu-
 stinum hebby qualich ghelesen als oock Am-
 brosiam ende Ignatium / welck schryuen dat
 Christus Iesus de salich maker ende t'hoof
 is: ende tot de salicheit ende ewich leuen
 comt niemant / vermaent Augustinus / dan
 die Christum tot een hoof heeft. Ad ipsam sa-
 lutem inquit nemo peruenit nisi qui habet caput
 Christum. God geeft syn ryck ende eec een an-
 der niet heel te min den muet van Roomen /
 welck

Ephes. 5

Psalm. 2

Dan. 2

Esa. 42

Esa. 14

2. Pet. 2

welck hooger wilt vliegen dan Lucifer/welck so houaerdich niet was als de Paus. De Apostels zyn dienaers Christi ende lidmaten synre gemeynthe geweest / waren al broeders/Mat. 23. Als de Paus sick bekeert/ende volcht Christum / mach hy oock een lidmaect Christi wordē/maer nu is hy een voor-dantser van alle sonden: Turcken ende Joden souden eer r'hoofst zyn dan de Paus. Christus is de Heer van allen Christenen:ende heeten oock na Christum/Christenen:gelyck de navolgers des Paus/worden Papisfen genoēt.

Psal. 2

Luc. 1

Act. 11. 26

2. Pet. 4

Dat clxxij. Capittel

Apoc. 9

Mat. 28

DE clxxij. ketterrye is/dat de kettters heuren Paus noemen een Vicarium Christi/dat is/een Stadt-houder Christi. Lieue kinderen/ de Paus wordt een duuel/ Satan/ oude slange/ valsche Propheet/ een coninc der spinc-banen/ een vernielder/ een draec/beest/ een kindt des verderffenis genoemt in de heylige Schrift: ende Christus is altydt met syn woordt/genade/geest ende macht by syn gemeynthe/wat soude hy den duuel tot een stat-houder gestelt hebben? De Turck heeft noyt een stad-houder Christi geweest / wat soude de Paus een stad-houder Christi zyn? Maect daer wt machmen sien hoe dat de Wif-kreemers met blindtheit zyn gheslaghen/datse nu den Paus een hoofst/nu een stad-houder willen hebben: is hy r'hoofst/so is hy gheen stad-houder: is hy een stad-houder/so moet hy een

een hebben die hooger is. Lieue Papiſten/
 diſputeert te Louen ende te Colen / oft Lucie-
 fer hooger is dan de Paus. Dat de Paus een
 ſtadt-houder Chriſti waer / hy ſoude niet ghe-
 dragen worden van vier por-boenen op een
 berrype als een rontte biers: Chriſtus wierde
 van ſijn Apoſtels niet gedragen maer hy heeft
 ſijn Apoſtels dicmael ghedragen als hy ſwack
 in t'gelooue waren. Dat de Paus een ſtadt-
 houder Chriſti waer / hy ſoude gheen Miſſe
 doen: Chriſtus heeft noyt gheniſt / maer hy
 heeft onſe ſalicheit geraert. Dat de Paus een
 ſtadt-houder Chriſti waer / hy ſoude prediken
 nacht ende dach / als Chriſtus heeft ghedaen:
 welck niet hadde / ende de Paus heeft Italicn
 ende ander landen den Princen af-gherooft.
 Chriſtus maecte de dooden leuendich / ende de
 Paus vermoort de leuende Chriſtenuen. Chri-
 ſtus vergaf de ſonden / de Paus is een men-
 ſche der ſonden. Chriſtus leerde tegen ouer-
 ſpel / de Paus neemt tribuyt iaerlic van o-
 uerſpeelders / boereerders ende Sodomiten
 alſo dat hy een onſuere roſtraen is. Chriſtus
 ginck ouer d'water / de Paus om dat hy mo-
 gelick geen boeten heeft / gaet ouer de aerde
 niet welck hy niet waerdich is te treden. So
 is dan de Paus een ſtadt-houder van Beel-
 zebul. Hier derf niemant meynen dat de
 Paus geſchapē is om een duuel te zyn / want
 hy heeft geloouith geweest / ende is afghewe-
 ken / 1. Tim. 4. ende leert leeringhe der dun-
 len / om dat hy verbiet de ſpēle ende den hou-

De Paus
 neemt van
 een Pallio
 oft mantel
 der Biſcop-
 pen 20. oft
 30. duſent
 daelders:
 o taſtelic-
 ke dieuery!

Mat. 8

Ioan. 11

Mat. 9

Ioan. 8

Mat. 5

Papa eſt

leno.

1. Tim. 4

welcke staet: ende die van God wyet/gacme
 doot/laet/ende doet sonde/die is wt den du-
 uel/1. Ioan. 3/ Ioan. 8/ 1. Pet. 5. Ende als de
 Papisten den Paus ende sijn leer voor/ staen/
 soo beschermen sy den duuel ende duwelsche
 leeringen. Daerom laet ons voor de waer-
 heit stryden/so sal God voor ons stryden/ als
 Ecclesiasticus 4. cap. geschreuen staet. Dat de
 Papisten spys/ dranck/ wylheit/ ende dat ee-
 wich leuen van den Paus ontfangden/ soo
 mochten sy voor den Paus stryden/ maer nu
 comet al van God dat goet is. Christelicke
 Princes ende rechte Predicanten/ zyn die-
 naers Christi/Rom. 13/ 1. Cor. 3. 4/ Ioan. 20.
 maer nergens staet geschreuen dat de Paus
 een dienaar Christi is/ want hy vermoort die
 dat Euangelium prediceren. Als ergens een
 Prince/ oft Coninck/ oft Keyser/ oft Borge-
 meester is die Gods eer soect/ die de bilden en
 altaren wroeyt/ als Moses/ David/ Josias/
 Ezechias/ Jehu/ Sedeon/ etc. hebben gedaen/
 die dat Euangelium laet predikē (liene Prin-
 cen ende Borge-meesters/ schaemt v niet dat
 Euangelium te verbreyden: David ende Sa-
 lomou hebben schoone boeckens nae-gela-
 ten/welck noch de Christelicke gemeynte nut
 zyn. Christus t'hoofte van alle Oversten heeft
 sijns Vaders woort vercondicht: wat v
 Christus de hooge Overicheit heeft voor-ge-
 daen/ is v gheen schandē na te doen: oft hebt
 ghy geen genade van Gods woort te ver-
 breyden/ soo soeckt Timotheos/ Paulos ende

Da

Patrocina-
 tur die bo-
 qui Bapam
 defuadit.

110. or. 479
 23. sub. 0
 27. bl. 18
 - 31. 18. 11

Iac. 1. 12. 2

Zyn Prin-
 cē dienaers

Gods. so be

hooren sy

Godswort

niet Iusti-

nianum

noch Bal-

dum tevol-

gen is po-

litie.

Ephes. 1

Colof. 1. 2

Pfal. 211 T.

Danieles / die dat doen trouwelick) by sijn
 onderdanen / so benyt dat de duuel van Roo- De duuel,
 men: dan doet hy die inden ban / dan verweest Luc. 8.
 hy ander Princen ende Coninghen die dat neemt Go-
 souden beletten / als men in de Sausche histo- des Woort
 rien ende andere mach lesen / hy nemen sijn / wech.
 ende vermoorden die: so groote vyandt is de
 Paus der Christelicke Princen. Hoe soude
 hy dan een stat-houder Christi zyn / daer Chri- Papa est
 stus de Quersten selfs is onderdanich ghe- Mat. 13. in
 weest / Luc. 2. hy heeft hem chs gegeuen: hy micus ho-
 gebiedt den Keyser te genen dat hem toe-comt mo qui zi-
 ende Godt dat Godt toe-comt / Mat. 23. maer zania dor-
 gebiedt niet dat men den Paus yet sal geuen / mientibus
 want hy is geen Querste. De Apostels wa- pijs Eccle-
 ren geen Princen / maer dienaers Christi. En stris serit.
 dat yemant te Roomen waer / so soude hy be- Luc. 22
 kennen dat Lucifer oft Beelzebub niet soude 1. Cor. 3. 4
 dencken / dat de Paus daer bedriift. Princen /
 Coningen ende Keyfers leuen vromet / ende
 zyn ootmoediger dan de Paus van aelmoels-
 sen. Eat ergo Papa Vicarius ihus Beelzebub.

Dat elxxiiij. Capittel.

De elxxiiij. ketterye is / dat de ketters
 schrijuen ende roepen / dat de Paus een
 successoor Petri ende Pauli is. Hier siet men
 wederom heure verblindrheit: te voren moe-
 ste hy r'hoofst zyn / ende dit hoofst heeft hy ver-
 lozen / ende roemt sich dat hy Petri ende Pau-
 li successoor is: datse verstonden wat succes-
 soz beteeckent / sy souden den Paus geen suc-
 cel-

cessoren Petri ende Pauli noemen: want Pe-
 trus ende Paulus hebben ambachs-tieden
 geweest / Mat. 4 / Joa. 11 / Act. 18 / 2. Thess. 3 /
 Acto. 20. ende de Paus bedelt met Wiffen/
 bilden / ooz-biecht / kassen / etc. Petrus ende
 Paulus hebben dat Euangelium Christi ge-
 leert / gedooft dat Quatmael wtgedeylt ge-
 reyft dagelicy om dat volck te leeren: de Paus
 blyft als een rechte koekoek sitten op synen
 nist: hy leert dat Euangelium niet / noch mach
 niet lyden dat men dat prediceert. Petrus en
 Paulus begeerde geē gout noch siluer / Acto-
 rum 8. 20. de Paus heeft meer met Wiffen
 gerooft / dan dusent vrouwen op dusent iaren
 met spinnen souden winnen. Petrus ende
 Paulus leeren tegen hoornaerdicheit ende af-
 goderye / de Paus is een planter van alle
 quaet: Petrus ende Paulus leeren dat wy
 door de genade Christi Jesu salich worden: de
 Paus veruloect dat te Treimen. Och lieue
 kinderen / dat allen Pausen hadden rechte na-
 volgers ende successores Petri ende Pauli ge-
 weest / wy souden noyt Wisse / noch Wif-kree-
 mer / noch ooz-biecht / noch feest-daghen der
 menschen / noch bilden / noch crucifiren / noch
 altaren / noch cruyt / noch cruyt-brief / noch
 Wiffael / noch Bieuier / noch myter draghen:
 de Paus / noch Cardinalen / noch Abten / noch
 Dom-proosten / noch Dom-heeren / noch Mo-
 ninck / noch Bagyn / noch Nonne / noch wy-
 bilsop / noch wy-water / noch Wagenier / noch
 dat heel gelt soeckende Paus dom noyt ghe-
 hadt

hadt hebben: welck groot is geworden/ tewy-
 len dat de rechte dienaers gheslappen hebben. Mat. 13
 Maer daer in is de Paus een successor Petri/
 dat hy Christum verlaect/ gelyck Petrus heeft
 gedaen/ Mat. 26. ende worde Matth. 16. voor
 Satanas geseholden. Daer in is de Paus een
 successor Sauli/ dat hy Christum ende syn ge- Act. 9
 meynte veruolcht/ gelyck Saulus/ welck ge- Saulus was
 lyck een Pausche ketter-meester was: want een ketter-
 gelyck Saulus/ hoe wel hy gheleert was/ de meester.
 Christenen heeft veruolcht/ nemende moort-
 brieuen van de opperste Priesters/ also heb-
 ben Lindanus/ Sonnius/ Auardus/ de Dec-
 ken van Ronts/ etc. moort-brieuen van Pau-
 sen/ dat se de Christenen mogen vangen/ han-
 ghen ende verbranden: ghelyck Saulus de Act. 16
 Christenen gedwongen heeft om te blasphe-
 meren/ also dwingen ende pynigen de Paul-
 sche ketter-meesters den Christenen/ om te
 blasphemeren God/ welck sy nybeeten/ we-
 der roepen de leer Christi: maer Saulus heeft
 heur goet niet genomen/ ghelyck de Pausche
 ketter-meesters doen. Saulus leefde onstraf-
 felick welck de Pausche ketter-meesters niet
 doen. Och lieue kinderen/ hoe verblydt soude
 ick zyn dat de Pausen ende ketter-meesters De Paus
 van Saulis worden Pauli. Maer gelyck de om dat hy
 Biecken den Paus met dese nae-volghende inden ban
 woorden hebben gheexcommuniceert oft in- is, so mach
 den ban gedaen om syn afgoderye/ giericheit/ hy niemāt
 hoonaerdicheit ende tyrannie/ soo moeten de inden ban
 Christenen oock: doen.

Potentiam tuam summam erga tuos subditos firmiter credimus.

Superbiam tuam summam tolerare non possumus.

Auaritiam tuam latiare non valemus.

Diabolus tecum, quia Deus nobiscum.

Doen weeck de Roodsche Satan van de Grieken gelyck Satan van Christo / Mat. 4 /

Luc. 4. Die een successor ende stadthouder is / die moet doen ende beuelen gelyck de ghene gebiedt / die hem gesonden heeft: hy moet sich niet verheffen bouen die hem gesondē heeft.

De Paus doet noch leert noch leeft niet gelyck de Apostels ende Christus / maer gheeft steden ende landen quaet exempel in sijn leuen / gedoocht dat sijn Wij hoorders veerlich oft vyflich iaeren de kercke versoecken / ende leeren so veel niet / dat God inden Hemel is / dat God onzichtbaer is / dat God vleesch noch bloet heeft / maer weten min van Godt dan een beest: ende noch roepen sy op heurē stoel / wat meyndy dat wy vanden duuel prediken? wy leeren gock dat Euangelium. Maer lieue Wij-kreemers / leert ghy dat Euangelium / hoe comet dat ghy so menich dulcent mensche hebt vermoort om dat Euangelium: hoe comet dat ghy Wille doet: dit hebben de Apostels niet gedaen.

Dat clxxv. Capittel.

DE clxxv. kottorpe is / dat de kotters schyuen ende roepen / dat Italic ende ander landen / welke de Paus Princen ende Beeren heeft afgherooft / noemen dat Patrimonium Petri,

Petri, welck alle dinck hadde om Chzisti naem
 verlaten gelyck de Paus alle dinck met gyl- Mat. 4. 19
 sen/bilden/kassen/door-biecht/etc. roof. Pe-
 trus hadde geen gelt/Act. 3. hy begheerde dat
 niet/Act. 8. Ende oft de Paus dertich oft
 veertich tonnen gouts met spinnen heeft ge-
 wouwen/ofc met visschen te vangen/dat gene
 ick hem te bedencken. De vader Petri ende
 Andree heeft noyt Italian ghesien/noch tot
 een erf-deel gehad/hoe soude Italia Petri pa-
 trinoniuum zyn=maer sy verstaen niet wat pa-
 trinoniuum beteekent/re weten goet des va-
 ders. Liene kinderen/wat spracck was by de
 Papisen doen Jan Bukels een stadt Mun-
 ster hadde met praerycken ingenomen: blinde
 weereft/het hoe dat de Roomsehe Antichrist
 niet een stadt/maer heel landen met praeryc-
 ken in-neemt. Daerom liene Pzincen ende
 Coningen/wandelt in de geboden Gods/laet Deut. 17
 v onderdanen(welck ghy voor v kinderen en Mat. 17
 broeders behoort te achtē/om datse v tribut/ De Biscop-
 cys ende eer geue/Mat. 22/Mat. 11/Rom. 13/ pen vā Rōo
 1. Pet. 2. zyn v onderdanich als ghy niet ghe- men wier-
 hiedt dat tegen God is) Predicanten hebben den hier
 die Godts woort leeren/so sulc ghy den voortys vā
 Paus niet deruen onderwerpen zyn noch Keifers, Co
 broesen: maer om dat ghy Godts ende sijns ningē, &c.
 gebodts vergeet/so wordt ghy knechten des gheconst-
 Paus/daer hy onder v behoort te staen/als meert, n v
 Roman. 13/1. Pet. 2/Tit. 3. gheschreuen staet. worden de
 hadden de Borghe-meesters van Munster Princē van
 Gods woort heur Borgers gheleert/ oft la- de Pausen
 gedwōgen gedwōgen

ten leeren / sy souden niet gedwongen zyn van
 den cleer-maecker: ende de Pausen zyn so de-
 gelick niet datse ambachten souden connen:
 ende alzulcken Wyter-draghers o Princen/
 Worighe-meesters ende Heeren onderwoypt
 ghy v: waecht noch op / siet eens hoe de Co-
 ning David Gods naem in allen sijn psal-
 men geprefen heeft: siet hoe Josias / Josels/
 Ezechias / Josaphat / ende meer Princen ghe-
 daen hebben. Lieue Princen dat ghy Gods
 eer ende leer verbreydt hadt / de Turck ende
 Paus souden v sieden ende landen niet afge-
 rooft hebben. O Princen ende Heeren / ghe-
 lyck ghy in afgoderye / dronckenschap / gulsic-
 cheit / dobbelen / tornoye / hoereren / ende vlees-
 schelicke wercken voorz-gaet / so volgen v on-
 derdanen. Christus 'hoofd der Princen ende
 Coningen / waer heeft hy vleeschelick geleest:
 waer heeft hy een toortse voor een blindt Sa-
 craments-huysken gedragen: nergens. En-
 de ghy soudt gaerne comen daer Christus is /
 so moet ghy Christum volghen ende dienen.
 Niemandt moet te groot noch te cleyne zyn
 om Christum te volgen / die met Christo nae-
 maels wilt triumpheren. Lieue Princen /
 neemt Josephos ende Danielos in v houen /
 so salt v wel-gaen. Welck Pharao eozens
 genoech hadde doen by den goeden raedt des
 zromen Josephs volchde: Nabuchodonosor
 vaerde niet quaclick / doen hy den raedt van
 Daniel volchde: maer v loopen cap dragen-
 de ghecken / welcke sy Moniken noemen / in
 Princen

Borgemeesters
 behoude meesters
 oft leeraers
 der Borge-
 ren te zyn.

Qualis
 Princeps, ra-
 lis populis

Ioan. 12

Genes. 41

Princen houen / ende treckē die van de waer- Cucullati
 heit / maccken die wonder dinghen wijs : sy Moriones
 leggen kussens onder der Heeren armen / als & Gnatho-
 de Propheet claecht : sy straffen de Princen nes adhibē-
 niet van heur ghuilicheit ende vleeschelicke tur Princi-
 wercken : want sy weten dat Ioannes de pum mēsis
 Dooper sijn hooft om de waerheit verlozen Mar. 6
 heeft maer heeft sijn siele by God geuonden.
 Daerom heeft Plato / als ooc Valerius Ma- Beatus ter-
 rarius or-
 rimus vermaent / niet qualick geschreuen / dat bis erit, cū
 dan wel soude gaen / als de Philosophen re- Principes
 gauerden / oft dat de Princen wijs wierden. sapient, aut
 Maer langhe tyden hebben de Princen meer cū Philoso-
 veruaert geweest van den goddeloosen Paus phi regna-
 sche ban / dan menich mensche vanden vorder bunt.
 verschiet is . Ende daer de Paus den Prin-
 cen behoort te ceren ende te vreesen / daer heb-
 ben de Princen den Paus geureest : ende heb-
 ben heur macht / als Ioannes vermaent / de
 beest / dat is / den Paus / welck ongeloouigher / Apoc. 17
 afgodischer / ongenadiger ende vleeschelicker
 leeft dan een beest ghegeuen : gheen Coninck Te Roomē
 noch Keyser mocht sijn ryck administreren / en op an-
 oft hy moest consent ende sijn inhuldighe te der plaet-
 Roomen versoecken / allecus oft sy stonden sen mach-
 onder den Paus / allecus oft alle siele de D- men geen-
 uerste macht niet behoort onderdanich te zyn / Borge-mee
 Rom. 13. heeft de Paus eē siele / so moet hy ooc sters noch
 den Princen en Heeren onderdanich zyn met Raetf-hee-
 sijn geesteloose cruyt-dragers / dat is / Wil- ren kiesen,
 pen / Moniken / etc. Allen Christenen weten sonder den
 wt dat nieuw Testament / dat Petri patrimo- Paus ende
Moniken.

Mat. 10
Luc. 22

Gal. 1

Wt Actis
Apostol.
machmen
bewyfen,
als ooc Ga
lar. 2. dat
Petrus
meerge-
sien heeft
ooder de
Apostels.

nium is geweest een geestelike ryckdom / en
heeft geen steden / landen / dorpen / casteelē / etc.
ingenomen / gelyck de Paus met syn na- vol-
gers ouer al syn clauwen in staet: ia de Apo-
stels wierden van Christo ghestrakt als sy na
hoocheit stonden. want de Coningen / Prin-
cen ende Heeren zyn steden ende landen be-
uolen / om na Gods woordt te regeren. De
Predicanten sullen Doopen / dat Auontmael
wdeylen / Gods woordt / boete / ende verge-
uinge der sonden inden naem Christi vercon-
digen. So mach dan een kinde vernemen hoe
logenachtich datse zyn / die v'landt van Ita-
lie noemen Dat patrimonium Petri: men
moest eerst besien oft Petrus / die een Jode
was oyt in Italic heeft gheweest. wie is soo
wijs die soude bewyfen wt dat nieuw Testa-
ment Christi (want wat de Oudt- vaders des
Paus dichten / gact ons niet aen) dat Petrus
oyt te Roomen heeft gheweest: dat Paulus
daer is geweest dat machmen bewyfen wt de
heylighe Schrift. Heeft dan Petrus noyt te
Roomen geweest / ende was hem van Chri-
sto niet beuolen te zyn een Prince noch Co-
ninc / maer soude de schaepkens Christi met
Gods woordt weyden / Joan. 21. (Christus
beual Petro niet Wisse te doen voor leuende
endee dooden / Metten / Vesperen / Completen /
Houte- cruyt- lof / Vrouw- lof te singhen: oft
dat hy de ketters soude beschuldigen ende ver-
moorden / oft dat Princen ende Coningen sou-
den syn voeten cussen / als de beest ende draec
van

van Roomen wilt) ende Petrus zynde Chri-
 sto gehoorlaem/ ghebiedt syn mede-ghelellen
 datse de cudde Christi souden weyden. Hoe
 comet dat de Papisten Petrum also beliegen:
 hoe comet datse Petrum nae syn doot so ryck
 maecten/ dat hy in syn leuen soo arm was:
 Sy behooren sick te schamen datse eens der
 ren Petrum noemen/ om dat hy soo groote
 vyandt is gheweest van de Pausche afgodil-
 sche kerck. Petrus leerde dat in Christo Iesu
 alleen salicheit is/ ende de Pausche kerck stelt
 salicheit in Wiffen/ bullen/ wy-water/ ende in
 ander grouwelen. Petrus bekende dat hy een
 mensche was/ ende begeerde niet dat Corne-
 lius voor hem soude neder vallen: ende de
 Paus ende syn creaturen willen datmen den
 Paus ende een houten oft steenen bildt/ welc
 sy S. Pieter noemen/ alleens oft Petrus sick
 oyt in een steen oft hout hadde verandert/ sal
 aenbidden. Petrus hadde syn paleys som-
 tyts by Simon een Leer-touwer: de Paus
 ende syn creatueren nemen casteelen ende
 groote huysen in/ die sy met spinnen oft vil-
 schen niet gewonnen hebben. Petrus maecte
 crancken gesont door de machts Gods: ende de
 Paus niet syn creatueren vermoorden de ge-
 fonde Christenen/ welck sy kettors noemen/
 om datse aen Christum/ niet aen den Paus
 geloouen willen. Petrus worde geuanghen
 om dat Euangelium Christi: de Paus ende
 syn creatueren verraden ende vermoorden
 ons/ om dat wy om niet dat Euangelium
 Christi

1. Pet. 5

Act. 3

Act. 4

Luc. 5

Act. 10

Act. 9. 10

Act. 3. 4. 9

Act. 5. 12

Christt verbreyden. Petrus heeft God gebeden dat hy sijn knechten soude vrymoedicheit geuen om Gods woordt te spreken / Actoz. 4. als doock Paulus ghedaen heeft Ephes. 6. de Paus ende sijn creatueren bidden daer niet om / maer beletten dat. Petrus seyt diekmael dat hy een getuyghe Christi is / ende de Paus ende sijn creatueren willen meesters Christi zyn / niet discipels noch getuygen : maer neghens leert Petrus / dat hy is een bal. conter / langer / oft r'hoofst der Apostelen / oft Paus / oft Cardinael / oft Dom. proost / oft Dom. heer / oft Monnick / oft Capellaen (te recht worden sy genoemt Capellanen / om datse bequamer zyn om de ghepyten te dryuen / dan datse Gods woordt souden prediken : Nam Capellis agendis quam predicando Dei verbo aptiores sunt *Millicies cum Papa*). van ons lieue. Trouw. wat wil ick meer schryuen / die Petrum by de Paus ghelycken wie / die doet alsoo veel oft hy een oliphant by een raue wilde ghelycken : want wat Petrus is geweest leestmen in de werken der Apostelen / oft in sijn twee brieuen / in welke hy niet verhaelt van Sacramentsmisse / van siel. missen / van te singen voor ende nae t'fermoen / van Hettē / van Dor. biecht / van Nagenuer / noch van dat geheel afgodische Pausdom : hoe veel datter Pausche potboenen zyn die seggen / dat Petrus misse ge daen heeft / welck noch altaer / noch bilden / noch eyghen steenen kerck / noch Mis. deede ren / want in wetenschap der heylige Schrift /

oot=

1. Pet. 5
 Act. 3. 5. 10

Principa-
 tus Petri
 erat pau-
 pertas,
 Act. 3

dootmoedicheit / sachtmoedicheit / liefde / matig-
 cheit / ende andere deuchden moet een Predi-
 cant de gemeynte te bouen gaen / niet in clee-
 deren (men mach dencken wat cleederen dat
 de visschers hebben) noch Misse-keelck / noch
 cruyen / noch cruyen-brief / noch Misse-boec / noch
 Bemer hadde: waer soude hy sijn eerste Misse-
 se gesongen hebben / op Simon de Leer-tou-
 wer cuppe? Dat woordt Misse iae van dat
 Auontmael verhaelt Petrus in sijn twee brie-
 uen niet / wat soude hy van de geit-soeckende
 Misse verhalen? Dat alsulcken schat doen ter
 tydt wt den afgrondt gespogen had geweest /
 men soude ergens een veer van desen koeck-
 koeck / welck sy de Misse noemen / vinden: dat
 goet is / vergaet so niet / oft men vindt altydt
 wat daer af. Maer allen menschen is bekend
 dat het Pauldom op loghens / afgoderpe / ty-
 rannie ende giericheit is gefondeert / hoe seer
 sy roepen dat op de perloon Petri is ghe-
 grondt / niet wetende dat Christus dat fonda-
 ment heeft gheleydt / ende niemandt mach een
 ander leggen / als Paulus leert. Ende Petrus
 is een lidmaet der gemeynte geweest / gheen
 hooft / welck Christus alleen is: is dan Pe-
 trus een lidmaet / hoe mach hy dat fondament
 zyn? Op Christum die den steen is / Actoz. 4 /
 1. Pet. 2 / 1. Cor. 10. is de kerck Christi gefon-
 deert / nae welck wy Christenen / niet Petriani
 genoemt worden / als de Pausche Oudt-va-
 ders teghen de Papisten dat oock schryuen.
 Chrysofomus: Super hanc Petragi, non dixit Petrum.

Augsti.

Fundamē-
 tum Papi-
 sticz Eccle-
 sia.

1. Cor. 3

Act. 11. 26.

Augustinus: Petrus à petra, non petra à Petro, quomodo non à Christiano Christus, sed Christianus à Christo vocatur. Tu es ergo, inquit, Petrus, & super hanc petram, quam cognouisti dicens, Tu es Christus Filius Dei uiui, ædificabo Ecclesiam meam: super me ædificabo te, non me super te.

Petrus is
op Petrum
niet gefon-
deert, maer
op Christū.

Ende oft sy op een ander plaetse anders schreuen / dat gaet de Christenen niet aen / welck Christi stemme moeten hoozen / Ioan. 10. ende bouwen niet op menschen / op datse niet vleeschelick worden ghescholden / 1. Cor. 1. 3. want sy weten dat Christus / niet Petrus noch Paulus voor ons is gecruyst / 1. Corint. 1. sy weten dat in Christo Jesu alleen is salicheit / niet in Petro / welck geen verdiensten ouer-geschoten hebben / dan door de genade Jesu Christi / is hy salich geworden. Daerom blyuen de Christenen by dat oude gelooue / ende verslaeken dat nieuwe Pausche ongelooue / welck op steenen bilden rusten / om datse God die den steenen ende alle dinghen gheschapen heeft / niet kennen / om datse noyt gelezen hebben dat Godt alleen te kennen / is dat ewich leuen: ende datse verloect zyn die op menschen betrouwen: maer het waer den Papisten saliger datse Christum volchden / van datse disputeren oft Petrus op Petru is gefondeert. Het waer saliger / datse wie dat lief oft leet is / dat Euangelij leerden / gelyck Petrus heeft gedaen. want wat souden de Antichristen gewonnen hebben dat de kerck op Petrum / welck een Satanas worde van Christo gheuoemt / ghesondeert waer /

AQ. 15

Ioan. 17

Hiere. 17

AQ. 4. f

Mat. 16

Mar. 8

dact

daer sy Petrum niet na volgen in sijn leuen:
 welck doen hy eens had Christum versackt/
 hy schreyde bitterlick: ende de Antichristen
 versacken Christum dagelick in heur Misse/
 in welck als dy Mis-maekers zyn in de
 hooch-misse/soo is de middelste Judas/ ende
 de ander twee zyn de twee valsche getuyghen
 die Christum/dat is sijn na-volgers beschul-
 digen. Het is wonder waerom datse meer
 Petrum willen hebben/dan Christum: het is
 wonder wat Christus hen gedaen heeft/datse
 hem niet begeeren voor dat fondament. Hier
 van leeft in de Claginge Christi/welck ick ge-
 maect hebbe. Lieue Christenen/blyft by Chri-
 stum/want hy heeft de woorden des ewige
 leuens: bekent dat hy de sone des menschen
 ende sone Gods is/ hy sal de richter zyn/ soo
 hoort sijn stemme/ acht sijn woordt: roemt
 niet van Petro oft Abraham/ maer in den
 Heer. De Joden wilden oock roemen van
 Abraham/maer sy waren vyanden van Abra-
 hams gelooue ende wercken:gelyck de Paus
 ende sijn creatueren veel roemen van Petro/
 maer sy seggen noch geloouen niet dat Chri-
 stus is de sone des leuende Godt: want een
 doot meel-coeckken noemen sy Christum en-
 de waerachtich Godt: dat heeft Petrus noyt
 gelooft noch gheleert. Ende dat de Papis-
 ten veel willen de heylige Schrift by-bringen ge-
 lyck de Satan/ick segge noch eens/ de heyl-
 ghe Schrift comt den Papis-ten niet toe/ om
 datse vyanden Gods ende sijn leer zyn:want
 gelyck

Mat. 16

Mat. 16

Ioan. 6 . 4

Mat. 16

Hier. 9

1. Cor. 1

Ioan. 8

Mat. 16

Luc. 4

1. Cor. 6

Gal. 5

Psalm. 50

2. Tim. 2

Mat. 6

gelyck de genade / barmherticheit Gods ende den Hemel niet toe-comt die volherdich blyuen in vleeschelike wercken / alsoo comt de heylige Schrift den geloouigen toe: en Godt dooz den Coninck David strafe den sondaer / dat hy syn gherechticheit vertelt / ende noemt syn Testament inden mont / om dat hy haet syn onderwijlinge / ende verwozpt syn woorden. Daerom al die den naem Christi noemt / die wijcke van ongherechticheit: die bidden wilt Onse Vader / die moet een ghehoorzaem geloouich kindt des Vaders zyn / oft anders is hy onse Vader niet. Also langhe dan als de Papijsten bloet-gierich ende ongeloouich blyuen / so comt hen noch de genade Gods / noch de barmherticheit / noch Hemel / noch Gods woordt toe / als men wt Mose / de Propheeten ende Apostels mach bewijsen.

Dat clxxvj. Capittel.

DE chryvi. ketteren is / dat de ketteren roepen ende schryuen / dat Petrus Bisscop-staf is te Trier: welke logen een tof-drager mach straffen / als hy leeft dat Christus syn Jonghers heeft sonder stock wt-ghelonden: want sy waren so met busen ende andere instrumenten niet gewapent / die dat Euangelium leerdē: en hoe ongewapent datse waren / God heeftse wel beschermt wāt hy is stercker dan een busse oft spriet. Och Christenen / ghy zyt ongewapent geschapen / om dat God v beschermer is als ghy hem alleen kent / hoe comt

niet datmen nu meer ende vreeselicker wapenen hier draecht / dan by de Turcken: is der Turcken Godt stercker dan onse Godt? De ongewapende Apostels hebben den gantsche weeret dooz-gaen / ende Christo onder-
 Rom. 10
 2. Cor. 10
 worpen: ende nu sietmen meer wapens in de Pausche tempels / dan in s' Conincx hof: crycken / vanen / toortsen / ende ander instrumenten hebben sy doek in de kerck / waer heeft Petrus dat ghedaen? Lieue Antichristen / wie was Petrus staf-dragher / Simon de Leertouwer oft Cornelius: waer waren Petrus ringhen / sijn myter / sijn handt-schoenen / sijn mylen / sijn peerden / sijn berreye op welck hy gedragen wierde? Het is wonder dat die van Roomen niet een proces voeten teghen die van Trier / om dien staf oft tuyn-staeck weder te crygen. Alsoo worden dese bespot / om datse God ende sijn woordt verachten: ende
 Psal. 2
 meynen datse een grooten schat hebben / als sy iaerlicx desen tuyn-staeck te Trier vertoonen: ende de twee brieuen Petri machmen niet lesen noch beleuen te Trier: want daer sy roemen de meeste hell dom te hebben / daer machmen alder-minst van Christo spreken.

Dat clxxvij. Capittel.

DE clxxvij. Ketterye is / dat de ketterz schrijuen ende roepen / dat Petrus vrentwintich iaren te Roomen heeft sijn stoel gehad / oft geresideert / oft Paus is gheweest te Roomen: dese tastelicke loghen is te grof:
 ¶ want

1. Pet. 1

Act. 4

Rom. 1.

2. 3.

Gal. 2

want men mach wt dat nieuwe Testament niet bewylen/dat Petrus oyt vyuentwintich nren is gheweest. Hy schryft doock den broeders van Roomen niet/maer die van Pontus/ Galatia/ Cappadocia/ Asia ende Bithynia:ende in deselanden is Roomen niet ghelegghen. Welck waert saecke dat hy oyt in den Tyber geuilscht hadde / men soude ergens dat wel lesen:veel meer dat hy daer Paus hadde geweest. Ende sy meynen datse een grooten visch geuangen hebben als sy wt Hieronymo dit bewylen /welck van de eerste loghen niet is ghebersten/ als men ghemeynlick seyt. Het is wonder datse Paulum niet begeeren die te Roomen is gheweest (maer waer hy is ghedoodt/ als doock Petrus/machmen wt dat nieuwe Testament niet bewylen : ende heur doot gaet ons niet aen/want in Christo Iesus is alleen salicheit) ende die den Roomsche broeders heeft selshien capittels toegeschreuen:na welck waert saecke dat allen inwoonders van Roomen met den Paus sikk doegen/men soude so veel Sodomiten/hoereers/ cerders der bilden / tyrannen / etc. in s'Paus hof niet vinden. Het is wonder datse Paulum niet ontfanghen / daer hy Petrum heeft ghestraf/ daer allen ghemeynten sozchuldicheit op Paulum stont/ 1. Cor. 11. daer Paulus meer dan de andere Apostels heeft gearbeyt/als hy selfs leert. Maer sy meynen datse een grooten visch gheuangen hebben/ als sy liegen dat Petrus vyuentwintich iac-

ren

ren te Roomen heeft resideert: alleens oft die
 van Hierusalem/Caphernaum/erc. nu te heyliger
 waren/ datse Christum ghesien hebben/
 ende niet aen hem ghelooft. Oft dan Petrus
 te Antiochien oft te Hierusalem is gestoruen/
 sijn doot maect ons niet salich: maer salich is
 die Gods woordt hoort ende bewaert: salich
 is die Christum niet gesien heeft/ ende geloof
 aen hem. wy weten dat de Apostels al broe-
 ders waren / Mat. 23. waren dienacrs ende
 tuygen Christi / 1. Cor. 3. 4 / Act. 1. 3. 5. 10 / 1. Pe-
 tri 5 / Luc. 24. wy weten dat Petrus vyuen-
 twintich iaeren niet mocht gebonden sitten
 aen den Roomsche stoel / welck doen ter tyde
 noch niet was getimmert. Petrus ende de
 Apostels moesten gaen in de gantsche we-
 relt om dat Euangelium te prediken / als
 Marci aen dat seshienste capittel geschreuen
 staet. Christus hadde gegaen ouer al / so moe-
 sten sijn Apostels niet ryde op heynsten noch
 op mylen/ noch ghedraghen worden: want
 ren staet niet wel dat de knechten soudent
 houaerdigher zyn dan de Heer: het is ghe-
 noech dat een knecht ende discipel is ghelyck
 sijn heer ende meester: want gelyck Christus
 is gesonden/ also zyn de Apostels ende rechte
 Predicanten gesonden. Paulus verhaelt som
 tyds van Cepha oft Petro / maer hy noemt
 hem nergens een Paus van Roomen: ia dat
 woordt Paus vindtmen niet in dat nieuwe
 Testament / als oock niet Cardinael/ Dom-
 proost/ Suffragaen/ Moninck/ Bagyn/ Non-
 ne/

Luc. 11
 Apoc. 1
 Ioan. 20
 1. Pet. 1

Ite in mē-
 dū vniuet-
 sum.

Mat. 10
 Ioan. 13
 Ioan. 20

ne/Trayfsubstantiatio/Verdienften/Laicus/
 Wagheuijer/Wijffe/cruyn-brief/ aflaers-brief/
 ende voort daer de Antichriften groote boec-
 ken afmaecken / daer van verhalen de Apo-
 stels die vocabula niet. Om dat dan onbe-
 wijfelick is wt Gods woordt dat Petrus te
 Roomen byuentwintich iaren sijn stoel sou-
 de ghehadt hebben / die gheen huysraet hadde
 dan de schriften Moses ende der Propheten/
 ende mocht achter-landt niet sleypē een stoel
 noch huysraet / soo moeten de Wil-creemers
 weten / dat de Paus sijn stoel heeft van den
 hoonaerdigen Lucifer / welck een draec wort
 genoemt by Joannem. Soo moeten sy we-
 ten dat de ghemeyute van Antiochien (het is
 wonder dat de borgers van Antiochien ende
 Hierusalem niet gedisputeert hebben om Pe-
 trum/daer hy te Antiochien ende te Hierusa-
 lem heeft geleert. Het is wonder dat Simon
 de Leer-touwer niet om Petrum disputeer-
 de / ghelyck de Antichriften van Roomen
 doen: welcke gaerne twist maecken: welcke
 den stoel Petri lieuer hebben / dan Petrus ge-
 looue) niet heyliger is nu / al heeftse Petrum
 gehadt tot een Predicant: maer die by Chri-
 stum Jesum volherdich blijft / die sal salich
 worden. Hier mach ick niet verfwijgen de
 verghetentheit der Wil-creemers / datse in
 heur Duidt-vaders / welcke sy lieuer volghen
 dan de Hemelsche Vader / ghebedende synen
 geliefden Sone te hooren / *Matth. 3. 17 / Mar.
 1. 9 / Luc. 2 / Act. 3. 7.* niet gelefen hebben dat
 Petrus

Petrus ghelyck was de andere Apostels.

Cyprianus: Hoc erant vtique & ceteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi honoris & potestatis.

Dat de Roomsche gemeynthe niet hoogher te achten is dan de andere/ schryft Hieronymus

tegen de Papiſten: Nec altera Romana vrbs Ec-

In Epist. ad
Euagrium,

clesia, altera totius orbis existimanda est. Et Gallia, &

Britannia, & Africa, & Persis, & Oriens, & India, &

omnes barbaræ nationes vnum Christum adorant, y-

nam obseruant regulam veritatis: si autoritas quar-

tur, orbis maior est vrbe, vbicunque fuerit Episcopus,

sive Romæ, sive Eugubij, sive Constantinopoli, sive

Rhegij, sive Alexandria, sive Tanis, eiusdem meritæ

eiusdem est & sacerdotij. Potentia diuitiarum & pau-

peritatis humilitas, vel sublimiorem vel inferiorem E-

piscopum non facit, ceterum omnes Apostolorum suc-

cessores sunt. **Dat Hieronymus in s' Paus pa-**

leys dese woorden verhaelde/ hy soude gheen

Cardinaels- hoet noch Proostdye / maer een

strop om sijn hals crygen/ so ongherecht is de

waerheit by- den Paus een vader der loghe-

nen/ Ioan. 8.

Dat clxxviij. Capittel.

De clxxviij. ketterye ende groote loghen

is/ dat de ketters heuren Paus noemen

ende schryuen te zyn de heylichste ende salich-

ste Vader: de Hemelsche Vader is de heylich-

ste/ ende hy maect ons heylich/ gelyc de Paus

een vader is van alle giericheit/ onghelooue/

bedroch/ loghen/ afgoderye/ tyrannie/ Sodo-

mie/ hoererye/ ende van alle vleeschelike

wercken: hy neemt iaerlicx te Roomen van

Ioan. Ba-
leus rectè
Papam vo-
cat sanctis-
simum ne-
bulonem.

de hordeelen meer dan vyfchien duſent ducaten / ſoo buylen roffiaen iſt: ſiet wat onſuere vader dat de Pausche kerck aenbidt. Uelpſianus de Keyſer nemende tributyt van piſſe / als Suetonius ſchryft / heeft dat niet ſonder op-ſpraeck gedaen: ende de Heydenſche heſſche Clader / om dat ſijn kinderen ſouden te vyer Sodomie ende hoererye bedriuen / ſoo conſenteert hy dat als ſy gelt geuen. Alſulken onſuere vader wilde Chriſtus niet dat Ioannes / Petrus / ende ſijn andere Diſcipels ſouden zyn noch genoemt worden / hoe wel dat Petrus een huyl-vrouwe hadde: maer de Paus ende ſijn Bil-kremers om dat ſe onreynne geeſten zyn / ſoo hebben ſy gheen echte kinderen: iac de Paus is ſo luy ende cruepele vader / dat hy van vier Celle-broers / welken Cardines Antichriſti noemt / gedragen wort als een afgodt: voor welck dat yemandt ſijn hoet oft bonet niet afnaem / die moeſt een ketter oft ſulpect zyn: hy ſoude goet ende bloet verbeurt hebben / dat hy niet knielde als de Paus ſijnen meel-achtige afgodt in de Wiſſe op-heft om te aenbidden: ſo wordt dat afgodſche coeckeren om ſproffijts wil aengebieden van de Antichriſten: want de Chriſtenen weten dat men God alleen ſal aenbidden. Dat ghy te Roomen ſeyt dat Petrus ende Pausius daer niet begrauen zyn / maer moghelick twee ſwarre catten ſy ſouden v verſchozen / ſo heyligh zyn ſy te Roomen.

Dat

Dat clxxix. Capittel.

De clxxix. ketterye ende logen is / dat de kettters den Paus noemen te zyn Christus in de saluinge / welck met aptekers olie mach ghesmeert zyn / om dat hy niet stincken soudermaer is geensins gesalft gelyck Christus de Sone Gods / welck met gheen aptekers olie gesalft is / dan vā Magdalena / maer met den heylige Beest / genade / barmherticheit / vrechde ende macht: met welke salue dat de Pausen oyt hadden gelyck Christus gesalft geweest / sy souden so groote toouenaers / Sodomiten / hoereerders / siel-moorders / planters van alle ketterye / ende tyrannē niet geweest zyn / als bewylen inclementes Clementes, Iulij, impij Pij, maledicti Benedicti, malefici Bonifacij, nocentissimi Innocentij, sonniculosissimi Gregorij, ignobiles Eugenij, nullo honore digni Honorij, Iconibus Leones immaniores, Sauli Pauli, welke meer monstra dan menschen zyn geweest / als Platina / Sabellicus / Bēno / Balcus / Sleidanus / Pantaleon / Adrianus Baemstedius / etc. bewylen. De duuels houden meer van Jesu dan de Pausen die ses oft seuen hondert iaren hebben ghegrasseert / als men dat oock wt Paulo ende Joan. Apocal. mach vernemen: welck tegen den Paus is geschreuen vander heylige / also dat de Christenen prijselic doen / die met Godts woordt de grouwelen ende afgoderye der Pausche kerk ontdecken / op dat Christus eens mach plaets oueral crygen / welck wordt belet vande Pausche tyrannen.

Act. 10

Heb. 1

Luc. 4

Wat mon

strum dat

Eugenius

de Paus

was, be-

wyft Ber-

nardus.

Mar. 5

Mat. 8

Iac. 2

De clxxx. ketterye / blasphemie ende sacrilegium is dat de kettters schryuen dat de Paus een Godt is. Lieue kinderen / hoe hebben dese Papisken gedroncken wt den beker der gramschap Gods / datse so verblindt zyn datse heur gheloone verlaecken / in welck sy dagelick in heur Mis-spel singhen / Credo in vnum Deum, Ick gelooue aen eenen Godt: ist niet wonder datter niet een is gheweest van de Papisken / die dese woorden heeft conuen lesen? Sy verachten pelssers / weeners / ende spinsters / waer vindtmen een Christelicke ambachts-man oft hy weet datter maer een Hemelsche God is? oft hy weet dat een creatuer geen God is? Lieue Antichristen / leert lesen Mar. 12 / Ephes. 4 / 1. Tim. 2. so sult ghy beuinden datter een Godt is. De Paus is gheen Godt / want hy is lichtbaer / ende Godt heeft niemant oyt gesien / Ioan. 1 / 1. Ioan. 4 / 1. Tim. 6. De Paus is gheen Godt / want hy heeft Hemel ende Aerde niet gheschapen: iae niet een boom noch hont mach de Paus tooneerē / hoe groote meester dat hy is in de swarte consten / welck te Roomen meer bekendt zyn dan Christus oft syn Euangelium / welcmen niet mach prediken: iae de vrouwen ende mans die geen Latyn weten / die moeten den Vater-noster in Latyn bebbelen: sy worden gedoot / als doock in Spanien / als sy bidden in Italiaens oft Spaens: ende dit doen sy daerom / datse niet weten souden watse legghen /
om

Apoc. 14

De Paus is
een duuel
in gestalt
des mensch

om datse niet beweecht souden worden tot
 Godt: want die in een onbekende spraecke
 bidt / die weet niet oft hy Godt lastert / oft
 prijs: ende so comet oock dat de Papisten so
 cleyne verstandt hebben van Godt ende sijn
 woordt: soo comet datse den Paus voor een
 God aenbidden: datse op heur spraecke lees-
 den / Ick ghelooue aen eenen God / sy souden
 den dunel van Roomen niet aenbidden / welc
 in den tempel Godts sitt: ende vertoont sich
 te zyn een Godt / als hy sijn af laets-brieuen /
 Missen / wy-water / etc. toe-schryft vergeu-
 inge der sonden: waer in Machometh wat ge-
 schicte is / die God de vergeuinge toe-schryft.
 Aeneas Silvius een Papist schryft in historia
 Bohemica, dat de Paus volcomen vergeuinge
 der sonde beloofde / die de ketter (de Room-
 sche Antichristen noemen altydt den ghenen
 ketter / die aen Iesum Christum alleen ghe-
 loouen) vermoorde: siet wat God / iae afgodt
 dat de Paus is: welck haddē sy hem een God
 genoemt by-der Joden ende Phariseen tydt /
 sy souden dien God ende sijn creatueren doot
 gesteenicht hebben. Lieue kinderen / wat wy
 sien ende tasten / wat vergaet / wat Hemel en
 Aerde niet gheschapyen heeft / is gheen rechte
 Godt: maer hoe soudemen de veest kennen / Apoc. 13
 dan aen heur blasphemie? De Hemelsche
 God doet gheen Misse / volcht gheen bilden /
 leeft niet in Sodomie / hoererye / ende alder-
 ley vleeschelicke wercken: ende dit doet de
 aerstche afgod van Roomen.

Dat clxxxj. Capittel.

De clxxxi. ketterye ende logen is / dat de kettters den Paus noemen een knecht der knechten Gods : de Paus dient niemant dan sijn buyck / ende vermoort dagelick in Itakie ende ander landen de Christenen / welck knechten Gods zyn. Dat de Paus een knecht Gods waer / hy soude gheen Wille doen / hy soude dat volck niet berouē met oor-biecht / Uagener / aflaets- vrieuen / kassen / iaer- getyden / seestē : hy soude de kettters niet vermoorden / oorlooge voeren : wāt een knecht Gods / als Paulus vermaent / moet niet vechten / maer behoort vriendelic te zyn / geneycht om een ander te leeren. Hier machmen wederom sien de blindtheit des Paus ende der Antichristen / welck willen een hooft ende Heer vanden Paus maecken / ende een knecht : is de Paus een knecht der knechten / soo is hy gheen heer noch hooft / als hy wt Aristotele mocht weten met sijn Scotisten.

Dat clxxxij. Capittel.

De clxxxij. ketterye is / dat de kettters den Paus noemen een Bisscop der Bisscopen. waer sullen de dienaers Beelzebulscher na heurē Paus setten : bouen den Hemelsche God / hadden sy de macht. Te voren soo hebben heur eygen Dndt- vaders / dat de Bisscopen al enen hooch zyn / getuycht : ende de Paus die noyt sicks genoecht heeft nae de beschryuinghe des Bisscops tot Titum 1. ende

1. Tim. 3.

2. Tim. 2

Dominus
& seruus
sunt relata.

1. Tim. 3. die noyt een lidmaect der gemeyn-
te Christi is geweest / die wilt de ouerste zyn.
Sy willen genadige heeren geheeten zyn / en-
de in allen myter-draghers siemen niet dan
ongenade ende tyrannie. De Apostels / welck
nacht ende dach dat Euangelium geleert heb-
ben / worden geen Archiepiscopi genoemt: hoe
comet dat de myter-dragers / welckmaect Mis-
diuels zyn / sicks loo groot achten? Die onder
v de meeste wilt zyn / vermaent de oormoedi-
ge Christus / die zy de minste / ende v aller die-
naer: want Christus is niet gecomen om ge-
dient te worden / maer om te dienen. Sy roe-
pen / die de Pausen ende Cardinalen hoort /
die hoort Christum: ende sy prediken nem-
mermeer dat Euangelium Christi / hoe sou-
den die dan hooren?

Dat clxxxiiij. Capittel.

De clxxxiiij. ketterye is / dat de ketters
roepen ende schryuen / dat de Paus al
mach doen dat God doet: welcke ketterye is
tegen t'ghelooue / in welck staet / datmen ghe-
looft aen Godt die almachtich is: maer niet
aenden Paus / welck van sijn Mis-coeckken
gheen gans / henxst noch padde soude tooue-
ren / veel te min soude hy Hemel ende Aerde
maecken. Maer hoe soudent wy de beest van
Roomen te deghen kennen / als sy gheen la-
ster spraecke?

Dat clxxxiiij. Capittel.

De clxxxiiij. ketterye is / dat de ketters
roepen ende schryuen / dat niemant den
Paus

Mat. 28 **P**aus in de macht is ghelyck: alleens oft de
 Hemelsche Godt niet bouen den Roomische
 Phil. 2 **Lucifer** den Paus waer: alleens oft Christo
 Apoc. 13 **Jesu** niet alle macht in Hemel ende Aerde ge-
 geuen waer: vooz welck alle knye moet ghe-
 buycht worden. Maer wel heeft Ioannes te
 voren geseyt dat de beest-cerders souden seg-
 gen/wie is de beest ghelyck: waer wt men
 mach vernemen hoe wyt dat de Paus is vatt
 de ootmoedicheit Christi ende Petri: iae de
 Princen ende Coningen zyn ootmoedigher:
 de Turcken zyn so op-geblasen ende verme-
 ten niet/als de Paus is.

Dat clxxxv. Capittel.

DE clxxxv. ketterrye is dat de kettters roe-
 pen ende schryuen datse verdoemt ende
 veruloect zyn die den Paus onghedorlaem
 zyn: welck doen ick dit eens hoorde preken
 van een Monick/so wierde ick so verschrict/
 dat ick de Pausche tempels van dien tydt af
 niet meer verlocht/ ende ginck tot Christum/
 Ioan. 3 welck niemant verdoemt noch veruloect die
 tot hem comt: ende gheen verdoemenis is in
 Rom. 8 de gene die in Christo Jesu zyn: wiens Euan-
 gelio die niet gehoorlaem is/die sal lyden pijn
 de ewige verderffenis/ 2. Thes. 1. die niet ge-
 looft aen Jesum Christum / die is nu ver-
 doemt/Ioan. 3. Mar. 16. maer nergkens leert
 de Schrift datmen den Paus sal gehoorlaem
 zyn/tegen welck Daniel/Paulus ende Apo-
 cal. stryden. **I**st saecke datse verdoemt zyn
 die

die den Paus ende sijn kerck met sijn gebo-
den niet onderdanich zyn/ so moeten Moses/
de Propheeten/ Christus ende de Apostels ver-
doemt zyn/ welke den Paus noyt zyn ghe-
hoorsaem geweest.

Dat clxxxvj. Capittel.

De clxxxvi. ketterye is/ dat de kettere roe-
pen/ dat de Paus mach wt-senden een
aflaets-brief op een calfs-vel gheschreuen/
welck hy dat ewich leuen ende vergeuinghe
der sonden toe-schrijft: ende sy sien niet dat
het calfs-vel beter ende machtiger is als dat
noch aen dat calf is: sy sien niet dat dese blas-
phemie ende ketterye is tegen heur Misse, in
welck sy singen/ dat God sijn sone so lief ghe-
hadt heeft/ dat hy sijn eenige Sone heeft ghe-
sonden/ op dat allen die aen hem ghelouen/
niet souden vergaen/maer souden hebben dat
ewich leuen: in welck sy dickmael-singen dat
r'gelooue salich maect: in welck sy singen/ dat
het Lam Gods de sonden wech-neemt: dat
de sone des menschen macht heeft om de son-
den te vergeuen: maer van dat Pausche calfs-
vel verhaelt de Schrift niet: met welck meer
tonnen gouts is gerooft van de Pausen/ dan
dusent schepen souden voeren. Ende om dat
seer noodich is te weten dat Godt alleen de
sonden vergheeft/ ende dat wy dat ewich le-
uen hebben om niet van Christo Jesu/ soo sal
ick hier sommighe sententien verhalen: De
Propheet David leert / datse salich zyn allen
die op den Heer betrouwen. Johannes in
sijn

Ioan. 3

Ioan. 1

Mat. 9

Luc. 5

Psal. 2

sijn vyfste capittel/ Ick segge v doorwaer/ die
myn woort/ vermaent Christus/ hoort/ ende
geloofst den genen die my heeft gesonden/ die
heeft dat ewich leuen/ ende comt niet in ver-
doemenisse/ maer is vander doot in dat leuen
door-gegaen. Ioannes in sijn sefte capittel:
Dit is de wille des Vaders die my leert Chri-
stus/ gesonden heeft / dat al die den Sone liet
ende aen hem gheloofst / soude hebben dat ee-
wich leuen. Ende in dat selue capittel: Die
aen my geloofst/ vermaent Christus/ die heeft
dat ewich leuen. Ioannes in't tchienste capit-
tel: Myn schapen/ leert Christus/ hooren myn

De woluē
volgē Chri-
stum niet,
maer de
schapen.

stemme / ende ick kenne die / ende sy volghen
my/ ende gheue die dat ewich leuen: sy sullen
inder ewicheit niet vergaen/ ende niemant
sal die wt myn handt trecken. Ioannes in sijn
seuenthienste cap. Dat is het ewich leuen/
datse Godt alleen waerachtich kennen/ ende

Sondert'ge
loof Heb.
11. ist on-
mogelick
God te be-
hagen: ner-
gens leert
de Schrift
dat wy met
Missen oft
aflaets-brie-
uen God
sullen be-
hagen.

Jesum Christum die ghy gesonden hebt. Io-
annes in't twintichste cap. Dese dinghen sijn
geschreuen dat ghy soudt geloouen dat Iesus
is Christus de Sone Gods/ op dat ghy geloo-
uende/ soudt hebben dat leuen door sijn
naem. In de wercken der Apost. int vierde
cap. Daer is in niemant dan in Christo Jesu
salicheit: noch daer is geen ander salich-mae-
kende naem den menschen onder den Hemel
ghegeuen. In de wercken der Apostelen int
sechthienste capit. Gheloofst aen den Heer Je-
sum Christum/ ende ghy met v huyl-gesin sult
behouden sijn. Paulus Rom. 8, cap. Daer is
n

nu gheen verdoemenis voor die in Christo
 Iesu zyn/ die niet wandelen naden vleecike/
 maer na den Beest. Paulus Roman. 10. cap.
 Ist laecke dat ghy den Heer Iesum met den
 mondt belydt / ende ghelooft met v hert dat
 Godt hem verweect heeft vander doodt / ghy
 sult salich zyn: want met dat hert geloofmen
 tot gerechtheit / maer de belydenis geschiedt
 met den mondt tot salicheit. Paulus Eph. 2. Wee den
 huyche-
 laers.
 cap. Door genade zyt ghy door t'ghelooue sa-
 lich gheworden / niet wt v : het is een ghaue
 Gods / niet wt de wercken / op dat niemandt
 roeme: hier van leest Phil. 3 / Gal. 2 / Tit. 2. 3 /
 2. Tim. 1 / Rom. 3. ia de gantsche Schrift leert
 dat God de sonden vergeeft / ende dat wy dat
 ewich leuen door Christum Iesum hebben:
 maer nergkens vindtmen dat een Pausche
 calfs-vel / als de vrome Lenardus Panhusius
 Medicat des vrome Iosias Bothardus van
 Booy / etc. dicmael den gelt-selende Pausche
 af laets- brief noemt / de sonden vergheeft oft
 mach dat ewich leuen geuen. Lieue kinde-
 ren / mochten wy so lichtelick om ghelt salich
 worden / als de af laets- kreemers roepen inde
 Pausche kerck / Christus soude so schandelic-
 ke doot / om ons salich te maecken / niet ghele-
 den hebben.

Dat clxxxvij. Capittel.

DE clxxxvij. ketterye is / dat de kettere
 schryuen ende roepē / dat de Paus mach
 vercondigen een gulde iaer / op welc hy mach
 vergeuen de sonden den ghenen die noch aen
 Gods

Luc. 5

Godt nochaen sijn woordt geloouen. Maer lieue Antichristen / de Paus is selfs een kindt en slaue der sonden ende verderffenis / als de Apostels leeren / hoe soude hy mogen vyheit ende vergeninge der sonden geuen? Maer de Phariseen / hoe groote vyanden Christi datse waren / nochtans waren sy daer in wat gheschicter dan de Paus en sijn creatueren / welc bekenden dat niemant dan God de sonden mach vergenen. Maer wie soude mogen tellen ende seggen hoe menich dinck dat de Papisten toe-schrijven vergeninghe der sonden / welck waert saecke datse een hadden in de gantsche Pausche kerck die mocht lesen dese woorden / wie mach de sonden vergenen dan Godt alleen? Quis potest remittere peccata, nisi solus Deus? sy souden noch Wisse / noch wy-waeter / noch Paus / noch af-laets-brief / etc. de vergeninge der sonden toe-schrijven.

Luc. 5

Dat clxxxviii. Capittel.

DE clxxxviii. ketterye is / dat de ketterse roepen / dat de Paus mach den houwelicke staet verbieden / op dat een yegelick soude weten / dat de Pausche kerck ende Pausen zyn van r'gelooue geweken / ende leeren leeringe der duuelen / als Paulus 1. Tim. 4. vermaent : welck oock tot den Romeynen in dat eerste capittel / verhaelt de groote onsuere by-slappinghe der Papisten: de Propheet Daniël heeft oock gepropheteert / dat de Paus de vrouwen sal haten / dat is / den houwelicken staet / welck de Pausche kerck ende Paus soo ver-

Verachten / datse Joan van woorden ende
meer andere hebben vermoort / om datse een
huyl-vrouw hadden : want veel hoeren heb-
ben ende Sodomie bedriuen / is te Roomen
meer eer in 't Pausche hof dan schande. Ende
Joannes a Casa een legaat des Paus / celebra-
uit carmine Italico venerem Sodomiticam : o obsec-
rum pædiconem ! Veel dusent ducaten neemt de
Paus saerlic te Roomen van hoereerders
ende Sodomiten : meer kinderen hebben de
Wijl-maekers dan de Borghers / ende noch
derren sy roepen op den stoel / datse de gaue
van reynicheit hebben. Maer lieue Pausen/
Cardinalen / Abten / Moniken ende Wijl-ke-
mers / hebby donum incontinentiæ , continentiæ
dicere , de gaue dat ghy v moecht onthouden/
hoe comet dat ghy in v Paepschap meer kin-
deren ende hoeren hebt / behaluen de Sodo-
mie die ghy bedriift / dan de Borghers inden
eerlicke houwelicke staet hebben ? Hoe comet
dat ghy in Neder-landt / niet in Italic / dick-
mael wordt ghebrandt / niet om dat Euange-
lium / maer om Sodomie : hoe comet dat der
Papen vrouwen wt heur huys gaen by een
ander in de kraem liggen ? hoe comet dat Pa-
pen / Moniken ende Bagynen remedie best-
ghen met welck sy de vucht / als sy swangher
worden / bedriuen ? hoe comet dat een Mo-
nuck een kindt heeft gecreghen (het was een
vrouwe welck der secte Francischi cleederen
aen hadde) in schip in Zeelandt ? hoe comet
dat soo veel doode kinderen in cloosters ende

Missex
plures ha-
bet liberos,
quàm li-
bros.

Heb. 13

op ander plaesen worden genouwen/ als ghy
 Dapen ende Moniken roemt van v Sodomiti-
 co celibatu; maer geen vylder rossianen ende
 Sodomiten vindtmen / dan Moniken / Jes-
 uwyten ende Mis-maekers / welck alder-
 meest tegen den houwelicke staet opden stoel
 roepen. Moses/ de Prophten ende Apostels
 schyuen noch roepen niet tegen den cestant/
 want sy hebben huyl-vrouwen ghehadt / als
 oock de Priesters / Leuit. 21 / Ezech. 44. hoe wel
 sy Gods woordt leerden dagelick.

Dat clxxxix. Capittel.

DE clxxxix. ketterye is / dat de kettters den
 cestant oft houwelicke staet noemen een
 vleeschelick werck: alsoo moesten Abraham/
 Isaac / Jacob / Moses / Anna / Elizabet / de Pie-
 ters ende Apostels vleeschelicke menschen
 geweest zyn / welck hebben mans ende vrou-
 wengehat: maer hoererye ende Sodomie der
 Dapen is een vleeschelick werck / als Paulus
 leert. want hoe veel Mis-kreemers vintmen
 die twintich oft dertich hoeren heymelick oft
 openbaer hebben / behaluen Borgders- vrou-
 wen. Men roept van David Hooris / en-
 de Johan Bukels van Leyden / datse veel
 vrouwen hebben / maer van wien hebben sy
 dat geleert / dan vanden Hans ende sijn Mis-
 duuels: welck vaen-drighers zyn van alle
 vleeschelicke wercken: welck so wie doet / hy
 is wt God niet. Ist niet geschiedt te Middel-
 burch / dat de Passoor ouer tafel had geroemt

de reyusse maecht te zyn die in Middelhurch
was ende s'daechs daer na wierdt hy om sijn
Sodomie/welck hy met veel personen had=
de bedriuen/ openbaer gheuangē gheleydt?
wierdt hy niet inden Haegh in Hollandt ge=
brocht: wat willen dan de vleeschelicke Pau=
sen ende Papisten veel roepen tegen den ee=
stant/wat willen sy veel roepen/ongebonden
best/daer sy so ongebonden ende ongerogel=
de tauri zyn/ende geen rechte maechden.

Melius nil
celibe vita.

Dat exc. Capittel.

DE exc. ketterye is / dat de kettērs roe=
pen ende schrijuen / dat de Apostels heur
huyl-vrouwen hebben verlaten doen sy wic=
den tot de predicatie des Euangeliums ver=
laten / dat is / sy zyn niet meer by heur vrou=
wen gecomen:welcke logen wordē van Pau=
lo 1. Cor. 9. ghestrast: want noch sy noch wy
moeten ons huyl-vrouwen niet verlatē/ dat
als wy van Cairns gestacht wordē vermoort
om dat Euangelium Christ:want niet moe=
ten wy lieuer hebben dan God: wiens Pro=
pheten ende Apostels hebben sy huyl-vrou=
wen gehat als oock Paulus 1. Tim. 3 Tit. 1.
dat schrijft dat een Predicant een huyl-vrouw
mach hebbe/daer sy dat heyligh woort Gods
hebben gepredict / gedoopt / ende dat Auont=
mael wtgedeyl:ist dan wonder dat een Mis=
paep oft Monick een huyl-vrouw heeft/ die
met een onheylige ende onsuuere Misse om=
gaet/met welck de dunelen offerade geschiet/

Mar. 10

Mat. 19

Luc. 14

Profana

Papistarum

Missa est.

1. Cor. 10. Hier roepen sy dat Hieronymus seer straffelick tegen dat houwelick heeft geschreuen: alleens oft sijn dwalinghen van de Christenen souden moeten aengenomen worden: geen sijn: want die dwalinge voorzact/ die versterct de dwalingen. Ende lieue Hieronyme / zyn de Moniken / Mis-maekers / Paulen / Cardinalen / Abten / Baghyen ende Nonnen / maechden / so verbiedt noch Paulus noch de gantsche Schrift niet / dat een maech sonde doet als sy trouwt: want men weet dat men niemant mach dwingen tot den maechdelicke noch houwelicke staet. Ende naedenmael dat de Antichristen so veel van Augustino ende heur Concilien houden / so ist wonder dat se in die niet ghelesen hebben / dat men een Priester oft Moninck / etc. niet behoort te scheyden / ende men behoort die niet te verdoemen die inden houwelicke staet zyn. Augustinus: *Quidam nubentes post vorum assentunt adulteros esse, ego autem dico vobis, quod grauius peccant qui tales diuidunt. In Conc. Si quis nuptias in accusationem duxerit, & mulierem fidelem ac religiosam cum viro suo dormientem, abominandam crediderit (vt Papiſta, qui suos Missifices coniugatos, non scortatores aut pædicones Romæ & alibi, exurunt) aut etiam accusandam tanquam non posse coniugatos in regnum Dei ingredi, anathema sit. Item: Si quis docuerit Sacerdotem (Missifices non sunt Sacerdotes, sed profani nebulones) sub obtentu religionis propriam vxorem continere, anathema sit. Item: Siquis discernit Presbyterum coniugatum tanquam occasione nuptiarum quod offerre (apud Veteres non significat Missam saltare, sed*

door-bringen) non debeat, & ab eius oblatione ideo abstinere, anathema sit. Ende oft de Pausche Concilien ende heur Oudt-vaders op een ander plaers anders schrijuen / dat achten de Christenen niet; welc God ende sijn woordt moeten volgen/willen sy niet dwalen.

Dat cxcj. Capittel.

DE cxcj. ketterye is / dat de ketters roepen / dat de Paus de spijse mach verbieden/als hy doock doet den ongeloouigen/maer niet den geloouigen/ welck weten dat een diuellsche leer is: welck weten dat visch / oock vleesch is/als Paulus 1. Cor. 15. leert: welck weten dat de Antichristen tegen s Paus plaecaet doen: want op den sesten ende seuensten dach / eten sy heur Mis-coecken / welck sy vleesch ende bloet seggen te zyn/ ende dit eten sy op de verboden dagen: maer de Christenen weten dat Christus niet gebiet/ om dien dach suldy visch/ op dien vleesch/ oft butter oft kase eten/wyn oft bier drincken: dan hy vermaent dat wy ons herten niet sullen bewaren met brasserye / dronckenschap ende sorgen des leuens: dat wy oft wy eten / oft drincken / oft yet doen / tot de eere Godts al sullen doen. Maer lieue Paus / wat dight ghy door arme ambachts-liedē wtsonderinge der spijse/ daer ghy dagelick costelicker leeft te Roomen van aelmoessen/welck ghy niet Missen/kassen/etc. bedelt/dan de Princen van heur patrimonio. Lieue Paus/ ghy soudt verbieden dat v Mo

1. Tim. 4

Alia est ca-

10, 1. Cor.

15. piscium

Col. 2

Luc. 21

1. Cor. 10

Non pau-

peribus opz

ficibus, sed

suis saturis

cucullatis

tauris di-
ctaret Satā
Romanus
delectum
ciborum.

niken ende Papen gheen onnoosel bloet sou-
den vergieten. Wat hebbē v de ossen / schapen /
ende vogels ghedaen / dat ghy die onreynder
acht dan visschen / oft eyeren / oft butter: welc
dat yemandt hier voor-tydts had gegeten / en
had gheen bulle van den hrl-keemer den
Paus getocht / men soude alsulcken na Paus
placaet vermoort hebben. Ende dat de visch
nienant bequamer maect noch heyliger dan
vleesch ende butter / sietmen aen de vleesche-
like Paus ende syn Sadduceen: welck roe-
pen dat de Christenen ketteren sijn / om datse
altydt met danckbaerheit ende soberheit eten
ende drijncken dat God hen verleent.

1. Tim. 4

Dat excij. Capittel.

DE excij. ketterye is / dat de ketteren roe-
pen / dat de Paus mach Concilien hou-
den / in welke Christus ende syn leer wordt
veruloect: maer de Christenen wetē dat God
volmaect is / so is ooc syn woordt volmaect.
God is onstrasselick in allen syn werken / so
heeft hy oock syn Doopsel ende Auondtmael
met den kercken-dienst door syn Apostels al-
so laten voor-schijuen / dat wie daer wat toe
oft al doet / sal wt dat boeck des leuens ghe-
baen worden. De Christenen weten dat Chri-
stus dat fundament geleyt heeft / ende niet ge-
wacht heeft na de Concilien der Pausen. De
Christenen weten / dat die ouer-treedt ende in
de leer Christi niet blyft / die heeft geen Godt /
maer hy dient syn buyck / ende maect troe-
dracht

Apoc. 22

1. Cor. 3

2. Ioan. 1

bracht ende argernis / als Paulus vermaent. Rom. 16
 Die een ander leer volcht dan Christus leey /
 die is opgeblasen ende weet niet: wy moeten t. Tim. 6
 blyuen in de leer die wy van begin hebbe ge-
 hoort / als Ioannes leert. want wat raue oft i. Ioan. 2
 wolf dat de Papiſten tot een geest hebben in
 heur Concilien / dat bewyſen ſy in heur De- Hierony-
 creten: hoe groote vyanden dat ſe zyn vanden mus: Spiri-
 heylige Gheest / hoe cleyn dat ſe achten de leer tus ſancti
 Christi / dat bewyſen heur veruloecken die ſy doctrina
 rimmeren te Trenten / al waer acht oft negen est, quæ ca-
 maenden wordt ghediſputeert / waer die oft nonicis Li-
 die Carnael oft Cardinael / oft Biſſcop / oft teris prædi-
 Prelaet ſal ſitten. Lieue kinderen / Turcken ta est, cõita
 ende Sarracenen zyn ootmoedigher dan de qua liquid
 Papiſten / die op de Pausche geesteloose Con- ſtatuat Cõ-
 cilien t'ſamen vliegen gelyck een hoop rauē / ducō.
 niet om Christus eer voor te ſtaen / dan om te Mitrigeri
 banketeren ende triumpheren. Ghy ſoudt vultures &
 meynen dat ghy ſoudt verſincken / als ghy te corui con-
 Trenten by inaleander ſaecht de groote gul- fluunt ad
 ſicheit / præcht / hoererye ende afgoderye der Concilia.
 Cardinalen ende ander Antichriſten / die noch
 God noch ſyn gebor niet weten / als ſy in heur
 Decreten / die ſy laten in druck wt-gaen / he- De duuele
 wyſen: welck ſoo tyranniſch ende afgodiſch geloouen
 zyn / dat Beelzebub Godt meer breeſt / dan die Iac. 2. dat
 op de Pausche Concilien comen om nieuwe ter eē God
 geboden te dichten / alleens oft ſy wyſer wa- is: maer de
 ren dan de Hemelſche Godt / wiens geboden Antichriſt
 ſy noyt volbrocht hebben: ende ſy wille noch van Roo-
 ſen ander iock hebben / met welck ſy dat volc men hebbe
 veel goden.

beswaren ende beroouen. De Apostels quamen by malcander met den heylige Gheest/ sonder Gulle/ Gif-maekers/ Paus/ Cardinalen/ Myter-dragers/ peerden/ mylen/ ende oncostelick om de broeders te verlichten/ Act. 15. 21. maer de Pausche Antichristen comen los slechtelick ende oncostelick te Trenten niet: daerom dat sy fluytē is so vleeschelic ende goddeloos / dat Joden ende Turcken daer mede spotten. Ende hoe meer myterdragende woluen te Trenten comen / hoe sy meer goddeloose droomen wtsponwen / ont de schapen te verstroeyen ende te verschoren / als Paulus wel gepropheteert heeft. Sy roepen daer waren so veel geleerde mannen in Scoto / Lombardo / Aquinate / Petro Hispano / Biel / duro Durando / Aristotele : daer waren so veel Biscoppen / Prelaten / Cardinalen ende Rabbinen / wat meyndy datse al gedwaelt hebben: Maer sy sien niet dat dat heel Conciliabulum van Constaunts soo veel niet mocht lesen / datse dat eliste capittel Pauli tot den Cozinthen / oft Drinct al daer wt / oft Ghy sult niet doot-slaen / noch stelen / souden gelezen hebben. want hadden sy dat conuen lesen / allen de Pausche woluen souden dat Acontmael Christi niet gheschende hebben: sy souden Ioan Bus ende Hieronymus van Praga so schandelick niet vermoort hebben: sy souden God sijn eer niet gestolen hebben met heur gelt-stelende Decreten. Daerom niemant verwachte van de Pausche Conci-
 lien

Mitrigeri
lupi.

Act. 20

Mat. 26. 5.
19.

lien wat goets: welck de Paus selfs so cleyn
 acht dat hy selfs die niet versoect. Hoe souden
 dan de Princes/Heeren/Coningen en Chri-
 stenen derren comen tot der Papissten verga-
 deringe: de Paus weet dat sijn huer peerden
 niet sullen tegen de Misse ende sijn kramerye
 concluderen: maer gelyc de hoeren heur bor-
 deelen niet selfs afbreken/also sluyten de Pa-
 pisten niet tegen heur kucken: dan veruloec-
 kinge spouwen sy wt tegen dat Euangelium/
 welck Paulus so hoogh acht dat hy niet wilt
 dat men een Enghel sal hoozen die een ander
 leer voorbringt Galat. 1. veelte min souden
 de Christenen (de Papissten hoozen gaerne
 wat nieuws: sy verwachten beter gheest van
 Trenten / dan wt den Hemel) hoozen wat de
 Pausen dichten: welck segghen / wy hebben
 een Misse gesongen / ende so hebben wy dat
 Concilium begost: sy beghinnen vanden du-
 uel / ende sluyten niet dan diuelsehe leerin-
 gen / 1. Tim. 4. Sy houden om een lichtuaer-
 dige laecke Concilium / want sy ontfanghen
 dan tonnen vol gouts van de Papissten. Dat-
 ter een muys den Mil-god hadde beknaccht/
 oft dat een vl oft ander voghel inden Mil-
 kelck wat hadde laten vallen / soo houden sy
 Concilium oft de muys inden ban sal gedaen
 worden / oft de Mil-maccker dat stinckende
 bancket wt den Mil-kelck sal drincken. Sy
 houden Concilium dat Moniken geen men-
 schen sullen Doopen: datse geestelick waren/
 sy souden mogen Doopen gelyck de geestelic-

Psal. 1

2. Cor. 6

Apoc. 18

Nihil nisi

anathema-

ta euomūt

& cudunt

Papistæ in

Tidentina

sua Aethna.

Hier van

besiet wat

Innocētius

de 3. daer

van schryft

Act. 1.8.
10.16.19

ke Apostels gedaen hebben. Sy houden Con-
cilium oft de Dapen sullen een baert dragen/
oft een mes/oft geweer/ oft by een huyl-vrou-
we oft hoer mach hebben: dat de vrouwen mo-
gen Doopen/ teghen heuren Tertullianum/
vermanende dat de vrouwen niet sullen Doo-
pen: datmen dagelick niet veel Wiffen mach
doen: dat hy in den ban is die een Wiffen hoort
van een Daep die een hoere heeft: ende ander
droomen spoutwen sy wt als sy by malcander
comen/allinen in de Pausche spottelicke De-
creten mach lesen: in welck veel statuten zyn
tegen de Pausche kerck als te voren is bewe-
sen/en noch niet sommige sal bewysen: Daer
zyn Decreten datmen geen bildon sal hebben:
datmen eens sal nat-maecken/ want het zyn
ketteris/ leert dat Concilium Toleranum 4.
die drymael nat-maecken: dat de Priesters
niet sullen cruydenscheren: iae de outste Con-
cilien zyn tegen de Pausche kerck gehouden:
alsoo dat de Papisen v te Trenten souden
vermoorden dat ghy leerde/men sal eens nat-
maecken allinen Doopt: dat ghy vermaende/
dat Quontmael salmen laten gelyc Christus
gheboden heeft/ sy souden v vermoorden: dat
ghy vermaende/ wy worden door Iesum
Christum alleer salich/ niet wt Wiffen ende
wercken/ sy souden v vermoorden: dat ghy
vermaende/daer is gheen Wagemier/ ende de
oor-biecht is vander duuel ghepraetizeert/ sy
souden v vermoorden: dat ghy vermaende/
dat de Christelicke kerck heeft twee Testa-
menten/

Hæretici
ter tingunt

menten/ als Doopsel ende Auondmael/ niet
 seuen Sacramenten/ sy souden v vermoor-
 den: dat ghy vermaende/ dat een tof- dragher
 oft spincker Bode beter kendt ende vromer
 leeft dan de Paus ende sijn Papisten/ sy sou-
 den v vermoorden: dat ghy vermaende / dat
 Pausen/ Cardinalen ende Bis-knechte geen
 lidmaten zyn van de heylige kerck/ sy souden
 v vermoorden: als sulcken heylige gheest heb-
 ben sy te Trenten/ die de waerheit niet alleen
 haet/ maer ooc vernolcht ende vermoort: dat
 se den Gheest Christi hadden / sy souden nie-
 mandt vermoorden/ niemandt vernolgen: sy
 souden ootmoedich ende sachtmoedich zyn: sy
 souden tegen de leer Christi niet concluderen:
 maer sy hebben den Geest Christi niet/ daer
 Ioannes in sijn 14. ende 15. cap. af verhaelt/
 maer sy hebben een gheest die Christum in de
 woestijn drijft. Sy roepen al/ Jesu wat heb-
 ben wy niet v te doen: als de boose geest: gaet
 wt ons Concilio/ wy sullen wel anders praec-
 tizeren: ghy Jesu hadt van uwen Vader niet
 geleert iet te spreken noch te doen/ van waer-
 achtige dingen / wy hebben een ander vader/
 Ioan. 8. Alsoo/ lieue Christenen/ gaet het toe
 in s Paus hof.

Disputent
 Papistæ, nū
 mitratus
 Papa vn-
 quam ido-
 neum Ec-
 clesie Chri-
 sti fuerit
 membrum

Mat. 4
 Luc. 4

Godt be-
 spot Psal. 2.
 den raedt
 der godde-
 loolen.

Dat exciij. Capittel.

DE exciij. ketterye is/ dat de kettters schry-
 uen en roepen/ dat de Paus mach wirt-
 cen Beeren/ Coningen/ ende andere Christe-
 nen inde ban doen als sy den Paus niet wil-
 len aenbidden: maer sy sien niet dat de Paus
 een

Niet een,
 maer de ge-
 meynthe,
 Mat. 18.
 1. Cor. 5.

mach ban- een duuel is: ende de duuel hoe wel hy de
 nen oft wt Christenen versoect / als Christum Matth. 4.
 de gemeite Luc. 4. so heeft hy geen macht ouer den ghe-
 sluyten. loonigen/maer ouer eerbers der bilden/ aen-
 roepers van dooden/ gierighen/ dronckaers/
 ende andere vleeschelicke menschen / welcke
 wt den Jansche beker drincken om een Ab-
 dyc/ Broodstoye/ Canonizye/ etc. maer de ghe-
 loonige Christenen seggē met Christo/ wech
 Satan uwen Heer uwen God suldy aenbid-
 den/ ende hem alleen eeren ende dienen. Al-
 leen dienen / sluyt allen creatueren wt: ende
 hoe wel de Jil-dumels Schriftuer willen te-
 gen ons brengen / gelyck Satan tegen Chri-
 stum sy worden met de heylige Schrift ver-
 wonnen. Sy willen wt Paulo 1. Corinth. 5/
 Mat. 18. vanden ban disputeren / ende sy sien
 niet dat hadde de afgenallen Jansche kercke
 die twee plaetsen oyt verstaen / sy souden so
 veel onnoosel bloets noyt vergoten hebben:
 want Matth. 18. ende 1. Cor. 5. wordt niet ge-
 leert datmen yemandt sal om t'gelooue ver-
 moorden met sacken/ vier/ galgen/ etc. wel-
 ken ban veel ougenadigher is / dan der Jha-
 rilcen/ Ioan. 9. 12. 16/ Act. 4. 5. 23. Sy sien niet
 dat de onsuere ende vleeschelicke Jans met
 sijn geesteloose kerck geen macht heeft om te
 bannen een dief / moordenaer / woerkenaer/
 sinantier/ loghenaer/ guychelaer/ laster-spre-
 ker/ toouenaer/ kerck-dief/ bordeel-houwer/
 drinckaer/ eerder der bilden/ dobbelaers/ hoo-
 naerdigen/ nydighe/ Sadduceen/ Epicureen/

Nicolaïten / Libertinen / verraders / vernol-
ghers / opzoer-maekers / Sacramentarios / Papa est
weder-doozers / valsche Propheten / Joden / praesul Sad-
bedriegers / ende andere vleesche/like wer- ducaorum
ken bedrijuende: want de Paus is de vaen- & Liberti-
drager ende planter van allulcke sonden / en- norum,
de van allen ketteryen. Ende hy moet onstraf
felick zyn / die een ander sal met den ban af-
sluyten. Hier van sonde ick breeder schrijuet
om dat veel niet weten wat den rechten ban
is: ende sommige die willen verstandt hebben
vanden ban driuen die so tyrannisch / als dat
se man ende wyf scheyden tegen de leer Chri-
sti / Mat. 5 / Rom. 7. Maer om dat mijn lieue
vriendt ende de Godes-vreesende man Re-
nier Cante te Amsterdam een boeckken van-
den ban heeft geschreuen / so wil ic in dit boec
alle dinck niet tracteren / maer vermanen al-
len trouwe Predicantē datse sonder den ban /
die niet te vergeefs den geloouigen is gela- Mat. 18
ten / den kercken-dienst niet bestaen / op dat 1. Cor. 5
wy niet een nieuw vleeschelick Paul dom- Mat. 18
crighen. En heeft Christus den ban gebuyet / 1. Cor. 5
hebben de Apostels die na gehad / soo dencke
niemandt dat wy nu de Christelicke disciplyn
oft ban min van noode hebbē / dat nu de men-
schen volmaecter zyn.

Dat cxciij. Capittel.

DE cxciij. ketterye is / dat de kettere roe-
pen ende schrijuen / dat de Paus allen
sonden mach vergeuen. Lieue Antichristen so
grof moet ghy spinnen souden wy recht ver-
staen

staen de Apocalypsin Joan. ende dat 2. The-
 sal. 2. al waer te voren ghepropheteert is / hoe
 wy den duuel souden kennen. Maer lieue
 Gijl-duuels / v eygen Gijlle beschaemt ende
 ontdeect v blaspheemie / in welck ghy singt / dat
 het Lam Gods de sonden des weerechts wech
 neemt / welck is Christus Jhesus / niet de wolf
 van Roomen ; niemant dan de Hemelsche
 Godt vergheeft de sonden / niet de Paus / hoe
 wel hy wikt sitten in den tempel Gods / ver-
 heffende sich bouen al dat God is. Ghy Pa-
 pisten schryft sels / dat uwen Paus geen God
 noch mensche is / maer de Satan. Hoe soude
 hy sonden mogen vergeuen / als hy dat lange
 tyt sich toe-gelchreuen heeft met syn Gijssen /
 af laets-brienen en andere grouwelen / welck
 soo goet niet zyn als rotte appels : welck soo
 wie vercoopt / hy geeft meer voor r'gheit / dan
 die dusent Gijssen lesen oft vercoopt. Allen
 Propheeten ruygen van Christo Jhesu / om ver-
 geuinge der sonden in synen naem te ontsan-
 gen : maer naeden Paus heeft niemant ver-
 langt / dan de goddeloosen / welck roepen / Jhe-
 su wat hebben wy met v te doen :

2. Thef. 2

Nec Deus
 est nec ho-
 mo Papa,
 sed ipse
 Satan.

Act. 10

Dat cxcv. Capittel.

DE cxcv. ketterye is / dat de kettters den
 Paus noemen een slotel-drager ende
 portier des Hemels. Maer lieue Papisten /
 de Paus heeft officien ghenoech aen de helle /
 van welck hy een portier ende slotel-drager
 is / als Joannes vermaent om dat hy den port-
 der

Apoc. 9

des afgronds open doet met sijn Misse/ bilden ende andere siel-moorderyen/ met welke dat volck wordt belet inden Hemel te comen: want dat zijn de vruchten der mensche geboden/ datse wt den Hemel sluyten/ datse Gods gebode vertreden. Maer dat niemant dan dooz Christus mach tot den Vader ende den Hemel comen / leert de heylige Schrift oueruloedich: hy is de wech en dore/ Ioan. 14. 10. Ephes. 3 Heb. 7
 maer de Paus belet met sijn Sodomitische leuen ende afgoderye/ dat het volck niet mach God des Hemels alleen eeren/ gelyc Pharao.

Dat cxcvj. Capittel.

De cxcvi. ketterye is / dat de ketters roepen ende schryuen / dat de Paus allen verborghenheit Gods in sijn binnenste der herten heeft. Maer lieue Paus / wanneer suldy dese schat eens wtsoyten: Acht oft neghen hondert iaren heeftmen niet dan grouwelen ende siel-moorderyen in v Pausche kerck angededen: het waer tyt dat ghy v bancket eens op de tafel brocht. Christus heeft ons soo lief gehad / dat hy ons dooz sijn Apostels al gheleert / al vercondicht ende geopenbaert heeft dat noodich is tot salicheit / ende totten kercken dienst. Hebt ghy beter Beest ontfangen dan Christus / laet dat blycken voor v aenbidders: welck so blindt ende so seer betoonert zy / datse knielen voor een Mis-coeckē / voor crucifixen / voor bilden: datse ghelouen aen dooden / maer niet alleen aen de leuēde God: datse

Mat. 23

Ioan. 14

Ephes. 3

Heb. 7

Omnia dia
 boli myste
 ria in scri
 nio pecto
 ris habet
 Papa.

datse voor dooue bilden roepen als leeuwen:
datse liever te biechten gaen teghen een son-
dich Moninck oft gulsige Mis-paep die geen
sonden mogen vergenen / dan tegen God die
alleen de sonden vergheeft / ende begheert de
doot des sondaers niet.

Dat cxvij. Capittel.

DE cxvij. ketterrye is / dat de ketter
schrijuen ende roepen / dat de Paus van
God is gesonden: welc hy noyt bewesen heeft
noch in woorden / werken / noch in syn leuen /
welck afgryffelicker zyn dan der Joden ende
Turcken. Lieue Antichristen / die van Godt
is ghesonden / die spreect woorden Gods: die
seyt met Paulo / wec my dat ick dat Euange-
lium niet vercondichde. Die van God geson-
den is / die is weder-gebozen / op dat hy te vry-
moediger mach prediken van de weder-ge-
boorte: hy is matich / rechtuaerdich / sachtmoe-
dich / ootmoedich / gheloonich / vriendelick / een
schaep / geen wolf: hy Doopt met water ende
woordt alleen: hy deylt met gebroken broodt
ende beker / sittende aen tafel / dat Auontmael
den boetuaerdige geloouighen: hy soect niet
aertsch / maer dat hemellich is: ia syn toe-
hoorders moeten soo zyn / soo ist niet wonder dat
een Predicant so is: syn toe-
hoorders moeten van goet ende bloet geen werck maec-
ken: soo ist niet wonder dat een Predicant siek selfs
versact / syn cruyts daghelick draecht / de we-
reltsche lust niet soeckt / niet leert dan Moses /
de

Ioan. 3
1. Cor. 9

Col. 3
Phil. 2

de Propheten ende Apostels voor-geschreuen hebben. Maer om dat de Pausche kerck noyt Bisscop heeft gehad gelyck Tit. 1/1. Tim. 3. Paulus begeert/soo commet dat de Pausche kerck alsulcken moeder is van allen grouwen ende hoererye.

Dat cxvlij. Capittel.

De cxvlij. ketterye is/ dat de ketters den onvolmaecte vleeschelicke staet der Moniken ende Baghynen/ noemen een staet der volmaectheit. Lieue kinderen/mocht ick volmaect worden met een groen oft grau wolfs-eleet/ dat is/ Moninc-cap/ ic soude allen menschen raden een cap te dragen. Siet hoe dese stoute Phariseen sondet Christo Jesu/ wiens leer sy bertreden/want sy willen syn discipels niet zyn/ maer des Paus/ghelyck hier voo-tydts de Joden lieuet Molesem dan Christum hadden/ willen salich ende perfect zyn: daer Paulus/ Ioannes/ Iacobus/ ende andere Apostels bekenden datse sondaers waren/ niet volmaect/ Phil. 3. want het is noch niet gepenbaert/ 1. Cor. 13/ 1. Ioan. 3. De Christenen die dagelick Christum begeeren te volgen/ die bekennen datse onnutte knechten zyn/ datse niet reyn zyn/maer sondaers: datse sonder Jesu niet mogen salich worden/ hoe onstraffelic dat sy leuen: maer de vleeschelicke Moniken ende afgodische Bagynen laten sich duncken datse volmaect zyn in alle vleeschelicke wercken/maer niet in goede wercken die God geboden heeft:want dat sy recht volmaect waren

Mat. 7

Ioan. 9

Rom. 7

Phil. 3.

1. Ioan. 1. 2

126. 3

Rom. 7

ren / sy souden dagelick in heur cloosters niet
 bancketeren / niet droncken-drincken: sy sou-
 den gheen Wisse / noch Metten / noch Tiespe-
 ren bebbelen om gelt. Godt is alleen vol-
 maect: ende niemant heeft de geboden Gods
 recht volbrocht / dan Christus: want beghe-
 ren is sonde / ende nu begeeren de Moniken
 niet alleen anderlieden goet / maer ooc bloet:
 sy doen dat beesten niet souden doen: waer
 vintmen een leeuw oft padde / die derren sou-
 de Christum dagelick cruycighen / ghelyck de
 Moniken doen in de Wisse daghelick: waer
 vintmen een leeuw oft padde welck Goden

T'en zyn
 geen Gods
 noch heyli-
 gen, Act. 19
 die met hā-
 den zyn ge-
 maect.

(sy seggen dat heuren Claes / Bonifacs / Ser-
 uacs / Ael / Trüpe / Arsel / Hubert / Quirijn / etc.
 geen Goden zyn / ende sy aentoeppen die / ende
 begeeren van die help: soo moeten sy Goden
 zyn / want God die helpt / ende geeft ghesont-
 heit. Maer sy zyn so verliest op heur afgoden
 ende soo betrouert / dat sy niet weten wat sy
 seggen oft geloouen) aenroept / gelyck de Mo-
 niken wagens vol afgoden aentoeppen / ende
 blyuen al euen boos: waer vintmē een leeuw
 oft padde die knielt voor een blindt Sacra-
 ments-huysken / gelyck de Moniken doen:
 waer vintmen een padde die dat blasphe-
 mische Salve Regina, oft Hæc est præclarum vas, &c.
 soude gelyc de Moniken derren singen: waer
 vintmen een padde die verbiedt een Bybel
 gelyck de Moniken / te lesen: waer vintmen
 een padde die dagelick droncken-drint: Also
 dat de stomme creatueren min God lasteren /
 ends

Quid am-
 plius dia-
 bolo fuit
 quisquis il-
 los duos
 Hymnos in
 contempnū
 Mariæ
 eusemuit;

ende meer Godt vreesen / dan de Moniken/
welck knechten der menschen zyn/ tegen Pau-
lum 1. Cor. 7. dat is sy zyn slaen der mensche
geboden / met welck sy te vergeefs God die-
nen. Hier brengen sy by datter geschreuen
staet/ dat Christus tot den Jongelinck sprac/
wilt ghy volmaect zyn/ vercoopt dat ghy be-
sitt / ende gheuet den armen / ende sult indet
Hemel een schat hebben en volcht my; welck
ke plaetse om veel oorzaecken tegen de secten
der Moniken en Bagynen is: ten eersten/ de
Schrift spreect van geē Monikē: ten tweeden/
Christus gebiedt niet dat de Jongelinck sou-
de in een clooster gaē/ om de aelmoessen door
te slaen onnuttelick: ten derden / al hadde de
Jongelinck sijn goet vercocht / hy soude son-
der Christo Jesu niet salich noch volmaect
geworden zyn: ten viersten/ de Jongelinck
wierde vermaent om Christum te volghen/
niet Franciscum/ Augustinum/ noch Clarum/
noch Brigittam: ten vyfsten / de Jongelinck
hadde veel goets / de Moniken hebben niet/
dan loopen van armoede in de cloosters/ daer
hebben sy den onbesorchden cost / segghen sy:
niet wetende dat salighet is te gheuen/ dan te
ontfangen. Sy geloouen niet dat Godt heur
spijs ende dranck soude gheuen datse t'huys
bleuen / ende ginghen in de cloosters niet om
Moloch offerande te doen. welck oock qua-
lick tot de cloostersche secte trecken de plaetse
Matthei ende Marci / wy hebbent al verla-
ten: want de Moniken verlaten niet/ maer sy

Mat. 23

Act. 20

Mat. 4. 19

1. Tim. 3

Rom. 2

Rom. 16

Iudas Mo-
nachispræ-
stantior.

comen wt een stroyen huysken / in een groot
 paleys; want wat zyn allen cloosters dan pa-
 leysen ende slampamp-huysen / De Apostels
 verlieten sich selfs: sy verlieten heur goet / en-
 de volchden Christum / geen Franciscum noch
 Augustinum. Wat willen sy dan roemen van
 heur perfectie / ghelyck als David Jooris /
 ende andere / welke heur perfectie van de
 Monicken ende Paus een vader van allen
 vleeschelicke menschen / hebben: hoe wel sy op
 stoel roepen tegen ander secte / ende segghen /
 Doet nae onse woorden / niet na onse wer-
 ken: alleens oft een Predicant niet behoort
 onstraffelick te zyn sal hy een ander straffen:
 want anders en dert hy niet vrymoedich de
 vleeschelicke menschen vermanen tot boete /
 als tegen de Papisken Hieronymus Oceano
 schryft: Perdit authoritatem docendi, cuius sermo
 opere destruitur. Te voren hebben wy oock wt
 Augustino ende Ignatio bewesen / datmen
 valsche buyck-predighers niet moet hoozen:
 maer wacht v daer vā / gebiet Christus Mat-
 thei 7. Dit is nu genoeg van de Pausche Li-
 bertinen / welckmen Moniken noemt: welck
 alle dinck vry staet te doen / behaluen goet
 doen. Sy sweisen veel van Beloone / Christo /
 ons Moer de heylighe kerck / Duidt-vaders /
 gewoonte / etc. ende anders volchter niet nae
 dan een vleeschelick leuen. Also dat sy behoo-
 ren te disputerē wie volmaecter was / Iudas
 oft de Moniken. Iudas socht geen verdien-
 sten / was gheen Mis-paep / hy verslinderde in de
 cloosters

cloosters de aelmoessen niet / hy knielde voor
geen Sacraments-huysken / hy aenriep geen
Goden / hy seyde niet dat een coeckken een
God was / hy brocht sijn dertich penninghen
wederom / hy hadde leet-wesen / maect de Mo-
niken niet; so was Judas noch beter dan de
Moniken / welck so menige Christene verra-
den / ende Judas een Christum. Eant ergo cu-
cullati Iudæ, & respiscant ante tremendum Christi iu-
dicium, ybi neque cucullus, neque rasus vertex, neque
Papa, neque Missa illis patrociniabitur. Daerom de
rechte Religie is van de Apostel Jacobo in
sijn eerste capit. voor-gheschreuen / al waer hy
noch van cloosters / noch van Moniken / noch
van cappen verhaelt.

Wierde h
das vā Chi
sto Ioan. 6.
een duuel
genoemt
om sijn ver
raderye, so
zyn oock
de Monikē
duuels.

Dat excix. Capittel.

DE excix. ketterye is / dat de ketters schry-
uen ende roepen / dat de Paus / sijn my-
ter-dragers ende Suffraganen / moghen den
heylige Geest niet vergenige der sonden ge-
uen; niet siende dat de Paus een duuel is / ont-
daet hy doot-slaet met valsche leer / ende vier-
sacken etc. ende die doot-slaet / mach den heyl-
lige Geest hier niet genen / als oock Augusti-
nus ende Ambrosius tegen de Paus dat lee-
ren: Dominus, inquit Augustinus, potestatem & au-
thoritatem in Baptismo remittendi peccata sibi soli re-
tinet; De Heer heeft de macht ende authori-
teyt om de sondē in dat Doopsel te vergenen /
voor sick selfs alleen gehouden. Ambrosius in
Epist. ad Corinth. Peccata dimittere & spiritum dare,
solius Dei est; De sonden te vergenen ende den
Geest

Beest gouen/vermach God alleen. Lieue Pa-
 pisten / om dat ghy met uwen Paus vlees-
 schelick zyt / so wilt de heylige Beest by v niet
 zyn: ghy verdryft geestelicke Christenen / die
 aen Jesum alleen geloouen. die een Bybel le-
 sen / ende leuen onstraffelick: ende ghy noemt-
 se dan landt-loopers: dat ghy Papisten liet
 den Christenen Christum prediken / Christum
 volgen / de Christenen souden t'huys blyuen:
 maer als ghy die verdryft / soo moeten sy nae
 den raet Christi van d'een stat in d'ander vlie-
 den. Al kal-dragende pot-boeuen / die niet ge-
 schozen noch gesmeert / op stoel prediken heu-
 ren Hubert / Antonis / etc. ende de Moniken
 zyn rechte schadelicke landt-loopers: maer de
 Christenē wycken niet / dan als sy verdreuen
 worden van de Pausche Antichristen. Helias
 moeste wyckē om Isabell Christus om de Jo-
 den de Apostels om de Jode en andere vlees-
 schelicke mēschē: wāt die na oē vleesch gebo-
 rē zyn / die veruolgē die naden Beest gebo-
 rē zyn. De kap-dragēde Camis mogen de Abels niet
 verdragen. Dat wy dagelic droncken wa-
 ren / boeteerden / ende dan somtyt gingen in
 de Pausche kerek / so souden wy syne gesellen
 zyn: so souden sy ons niet vermoorden / noch
 goet afnemen: want de Pausche ketter-mee-
 sters soecken also wel dat goet / als dat bloet:
 ende roepen dan t' goet is verbeurt / hy heeft
 een Bybel gelesen / hy heeft syn boner niet af-
 ghedaen doen de straet-godt des Paus in de
 ciborie wierde ghedragen / hy heeft vleesch in
 de

Gal. 4

3. m.

de vasten ghegeten/ hy heeft God alleen aen-
 geroepen. Ende de ketter-meesters roepen
 in Italic/het is l'Paus saecke: in Francrijck
 oft Engelandt/ Neder-landt/ etc. segghen sy/
 het is l'Coninck saecke: ende sy belieghen de
 Coningen:want een gestalt/oor-biecht/Mis-
 se/wy-water/erringe der bilden/aenroepin-
 ge der dooden/etc. zyn geen geboden der Co-
 ningen/maer des Paus. En oft n'd een Prin-
 ce oft Coninck waer die geen rechte kennisse
 van God had so behooren de ketter-meesters
 on Moniken te segghen/ waren sy geestelick/
 Doet my wt dat boec des leuēs/ en spaert dat Exod. 32
 volck:wat hebben de schapen gedaen/bracch=2. Reg. 24
 de Dauid: sy behooren met Christo heur le=Ioan. 10
 uen te stellen voor de schapen: sy behooren Ephes. 5
 met Paulo gaerne te zyn een veruloeck voor Rom. 9
 de broeders: maer de Moniken ende ketter-
 meesters droomen niet dan vier ende galgen:
 Sy seggen dat wy geen mirakels doen/ gelyc
 in Vinea Francisci staen/ als wy leuende wor-
 den onschuldich verbrandt/ als wy goet ende
 bloet verlaten om dat Euangelium Christi.
 Laet de Moniken om heuren Paus heuren
 nuese oft vingher verbranden laten/ hoe wel
 wy heur doot niet begeeren. Maer wat wa- Een boose
 ren Herodes ende de Phariseen verbeter wt gesslacht be
 de Mirakels Christi: Sy roepen dock dat wy geert een
 schuldich zyn/ om dat wy ons om Godts reeckē, ver-
 woordt laten verbranden: alsoo moesten A- maent Chri
 bel/ Christus/ Stephanus/ Ioannes de Doo- stus by Mat
 per/etc. schuldich zyn/ want sy zyn dock ghe- thaw 12. 16
 doot

2. Pet. 2
Rom. 2

doot om Gods naem. wy begeeren ons niet te beschermen met vleeschelicke wapenen: want God sal syn vyanden straffen/ al gheeft hy hen nu tydt tot dat sy sich bekeerē soupen: in wiens handen grouwelick is te vallen/ den welcken niet behagen die Christum/ syn Propheten ende volck veruolgen ende dooden/

1. Thes. 2. maer hy salse druck weder gheuen/

2. Thes. 1. wy weten hoe Pharao/ hoe Saul/ hoe Hieroboam/ hoe Iesabel/ hoe Sennacherim/ hoe Herodes ende Hierusalem is gestraft/ om datse de Prophetē Gods vermoort hadde/ om datse den tydt der versoekinghe

Mat. 23
Luc. 19

niet waer-genomen hadde. Hoe dicmael zyn de Pausen ende Papisten gewaerschout met

bloet der Christenen/ welck sy als water hebben vergoten: ende lieten niet toe datmen de

Apoc. 17

lichamen soude begraue/ als sy de Christenen tot aschen te roomen ende op ander plaetsen hadden verbrandt/ meynende dat God de

aschen niet soude verwecken: waer mede de Papisten te kennen geuen/ datse Sadduceen zyn/ ende cleyn verstant hebben van de ver-

rysenis der dooden.

Dat cc. Capittel.

De cc. Ketterye is/ dat de kettere roepen ende schryuen/ datmē de kettere sal met

vier/sacken/ galgen/ stroppen/ staken/ ronnen/ ende andere instrumenten des dunckels/ niet

Christi wapenen/ vermoorden: ende met hen (de Propheten/ Christus ende de Apostels/ hebben altydt tegen de kettere gedisputeert)

niet

niet disputeren dan met vier/ galgen/ etc. al = Tolerabi-
 leens oft Turcken dat souden doen. Ick laet lius est dis-
 staen een Christen die Christum moet navol- putare ver-
 gen niet om te dooden / maer om ghedoot te bis, quam
 worden / als God so gelieft dat de tyrannē sul- exurere.
 len de scapen vermoorden / gelyc Cain heeft.
 Abel / gelyck de Joden Christum / gelyck He-
 robes Joannem de Dooper heeft vermoort:
 maer de scapen vermoorden niemant: de
 liefde verdraghet al / die heeft sijn vyanden
 niet alleen lief / maer gheeft oock spijse ende
 dranc: sy laet dat oncruyt nae Christi beuel
 opwassen. De Christenen bekennen selfs on-
 nutte knechten te zyn / wat souden sy dan een
 ketter dooden: want Christus heeft nergens
 dat geboden: maer dwaelt yemandt / soo sal-
 men arbeiden met vermanē / om die van sijn
 dwalinge te brengen: maer woulen dencken
 niet dan moorden / om datse den duuel tot een
 vader hebben: maer de Christenen hebben
 een ander placat van heuren Coninck / welck
 is de liefde / als Christus by Joannem leert:
 sonder welck niet baet / al wisten wy alle ver-
 borgentheit / al gauen wy allen ons goet / al
 worden wy gebandt / veel te min dat wy een
 ander branden. Datmen de kettters dooden
 sal heeft Christus nergens geboden / als oock
 Martinus Bellius een boeckken vergadert
 heeft wt verscheyden schrijuers: welck boeck-
 ken in veel spraken is ouer-geset / op dat veel
 menschen souden soeken om leuendich te ma-
 ken: want het is so haest yemandt vermoort.

1. Cor. 13

Mat. 13

Luc. 17

Gal. 6

Iac. 5

Ioan. 10. 8

1. Cor. 13

Ende so betoouert zyn nu veel menschen / dat
 se de Christenen noemen Castalionisten / als
 sy vermanen met Christo / datmē dat oncruyt
 sal laten op wassen / Mat. 13. soo moet Mat-
 theus die dat geschreuen heeft / een Castalio-
 nist zyn. Ende die pynen kettters te dooden /
 die geuen te kennē datse niet recht wederge-
 boren zyn: welck saliger waer dat sy hondert
 plaetsen sochten in dat nieuwe Testament
 van deliefde: wāt die kettters vernolcht soect
 niet dan steden ende landen te verstroyen / op-
 roerich te maecken ende te verderuen. Chri-
 stus verwacht dat syn vyanden sonden een
 boet banck synder voeten worden: hy steect
 syn handen wt heel den dach tot een ongeloo-
 nich ende tegen sprekende volck / Roman. 10.
 soo behooren de menschen gock te wachten.
 Christus roept den beladen / Mat. 11. laet wy
 den beladen niet vermoorden: maer nae een
 oft twee vermaningen. schouwen: want ket-
 terye is een werck des vleesch / welck wt den
 Hemel sluyt / als Paulus leert. Almen de
 kettters soude vermoorden so moestmen oock
 de andere vermoorden / die de ander sefthien
 wercken des vleesch doen / Galat. 5. verhaelt:
 maer de meeste kettters willen de beste Chri-
 stenen zyn: ende sy raedt slaghē niet langhe
 om een mensche te dooden / als oock Iuvena-
 lis een Heydensche Doect claecht. Ende God
 zy gedanc / ick beuinde dat veel Wincen ende
 Coninghen meer verschrieken bloet der ket-
 ters te vergieten / dan veel Rabbinen: welck
 al

Nota.

Heb. 10

Tit. 3
Gal. 5Iuuenalis:
Nulla vn-
quā de mor-
te hominis
cunctatio
longa est.

al roepen/ Slaet doot slaet doot: ende meynen dat een Christen te zyn anders niet is dan Die gesla-
moorderye bedriuen. De Griecysche ende La- gen worde
tynsche Poecten ende Oratozen hebben straf- die volcht
felick tegen de bloet-suypers / als Phalaris/ Christum,
Petro/ Caligula/ Cain/ etc. gheschreuen: ende schryft Hie
het willen nu Christenen zyn die boeckens ronymus,
wisponwen om ketters te dooden: maer ghy maer die
hebt dat van Christo niet geleert / welck syn doot-slaet,
wraeck-ghierighe Discipels heeft ghestraft/ die volcht
Matth. 13. 26/ Luc. 9. den Anti-
christ.

Dat ccj. Capittel.

DE cci. ketterye is/ dat de ketters roepen ende schryuen/ datmen tegen den Paus ende syn siel-moorderyen niet en behoort te schryuen: ende sy sien niet dat niet alleen de Apocalypsis Joannis / maer oock de heel Schrift is gemaect teghen den Paus ende allen verleyders. Ende gelyckmen teghen de valsche Propheeten ende tyrannen moet prediken/ also machmen schryuen tegen de valsche leeraers ende verleyders/ als Moles/ de Propheeten ende Apostels gedaen hebben/ ter tydt toe dat de Pausche kercke met Godts Woordt teenemael bloot wordt: want Christus mach ouer al niet regneren noch triumpheren/ oft de Pausche kerck moet met Gods Woordt verstroyt zyn. Ende gelyck de predicatie des Euangeliums sal duren tot den eynde des weerelts/ also salmen oock altydt schryuen tegen de valsche leeraers. Ende gelyckmen

2. Thes. 2

Apoc. 17

1. Thes. 2

lyckmen de Paus / hoe wel hy de opperste
 ketter is / ende meer dan twee hondert kette-
 rryen in sijn Pausche kerck heeft / niet sacken/
 vier / galgen etc. niet mach vermoorden / maer
 niet den Geest Gods / dat is / dat Goddelicke
 woordt. Also machmen een ander ketter om
 neghen oft thien ketterryen niet vermoorden:
 ende sy doen teghen de liefde niet die teghen
 de kettters straffelick schryuen / maer diese ver-
 moorden: want by Christus ende der Apo-
 stels tyt zynder kettters geweest / als waren
 Phariseen / Sadduceen / Nicolaiten / etc. tegen
 welck sy gelcert hebben / maer als sy niet hoo-
 ren wilden / sy ghinghen wech: sy hebben die
 niet verbrandt / want dat is van Christo niet
 geboden / welc wee daer ouer spreect / Mat. 23.
 Luc. 11. welck sprack / datse wt den vader den
 duuel waren / Joan. 8. welck Herodem een
 bos noemt / Luc. 13. Joannes de Dooper
 straft bitterlick de Phariseen / Mat. 3 / Luc. 3.
 Stephannus spreect straffelick tegen de opper-
 ste Priesters / Act. 7. Petrus in sijn tweede
 brief aen tweede cap. schryft een heel capittel
 teghen de verleyders. Paulus noemt Ely-
 mam een kindt des duuels / om dat hy Ser-
 gium van de waerheit wilde keeren / Act. 13.
 Paulus noemt Ananiam een gewitte muet /
 Act. 23. ende Rom. 1. 2. 3 / Phil. 3 / 2. Tim. 3 /
 schryft hy straffelick tegen de verleyders. De
 Apocalypsis Joannis / als een kindt mach
 mercken is tegen de Pausche kerck: als oock
 de Propheten / welck altyt straffen den godde-
 loosen /

loosen / ende troosten den Gods-vreesende.
 So heb ick dan teghen de liefde niet ghedaen
 al heb ick de Pausche grouwel ontdeect met
 Gods woordt / in welckmen leeft dat Helias
 ende Gedeon seer spottelick de Baaliten ^{3. Reg. 18}
 hebben getracteert. Men mach tot dat goet ^{Iud. 6}
 niet recht comē / ofc men moet dat quaet ken-
 nen ende schoutwen. Ende ick hebbe gheen
 vyandt dan myn sonden; also dat ic alle men-
 schē bereyt ben spijse ende dranck / ende de ga-
 uen des heylige Gheest mede te deylen / nae de
 mate die ick ontfanghen hebbe van mynen
 Hemelsche God / wiens eer ende leer ick be-
 geere voor te staen / op dat sijn Sone mocht
 triumpheren ouer al. Daer toe gene God sijn
 ghenade: Amen.

Tot den Leser.

Lieue Leser, hier hebby niet alleen hoe dat
 ghy de Pausche ketteryen, maer oock an-
 dere sult schouwen, ende v by Christum ende
 syn leer houden alleen: alle geest niet gheloo-
 uen, al verhaelen sy hier ende daer wat van
 Christo: welck niet te vergeefs heeft vermaet,
 datter veel in synen naem sullen comen, ende
 sullen veel verleyden: daerom wildy niet dwa-
 len, blyft by Christum ende syn Woordt,
 leeft onstraffelick: ende neemt in danck dat
 v hier om niet wordt ghegheuen. Ende oft de
 valsche Leeraers in dit boeck met Godts
 Woordt gestraft worden, soo vweet dat Pau-
 lus Petrum met vvoorden heeft ghestraft:
 ende de Apostels zyn somtydts oock van
 Christo ghestraft met vvoorden: ende soo
 vweet ghy dat der valsche Propheten sacken,
 vier, galghen, ende tyrannie svvaerder zyn
 om te verdraghén, dan dese vvoorden, met
 vvelcke de Authoor den ghenen vermaent
 ende vvaerschout die noch in de Pausche
 duysternis zyn, op datse tot dat licht, ende
 vvt de macht des duuels souden ghebrocht
 vvorden. Ende ist saecke datmen een vriendt
 lief heeft die ons van een moordenaer, die
 maer

1. Ioan. 4

Luc. 21
Mat. 24

Galat. 2

Mar. 16

Act. 26

maer dat lichaem mach dooden, vvaerschout
ende beschermt, soo behoortmen die niet
te haeten, die ons de Pausche leeringhe, met
vvelcke de sielen vvorden vermoordt, voor-
schryft om te schouven, ende Christo Iesu
dienen. Geschreuen by my Iacob Pieters.

Ioan. Apocal. 18. cap.

Gheeft Babylon wederom ghelyck sy v heeft wa-
derghegheuen.

932912

OCN 1399428256

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of script.

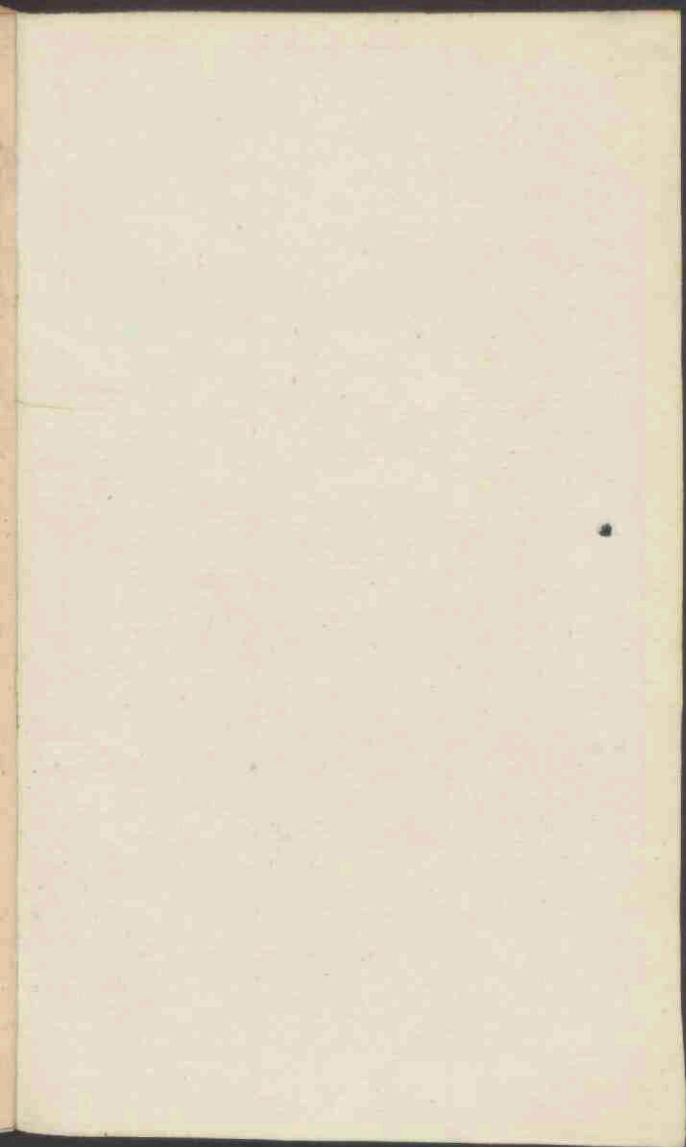
t.I

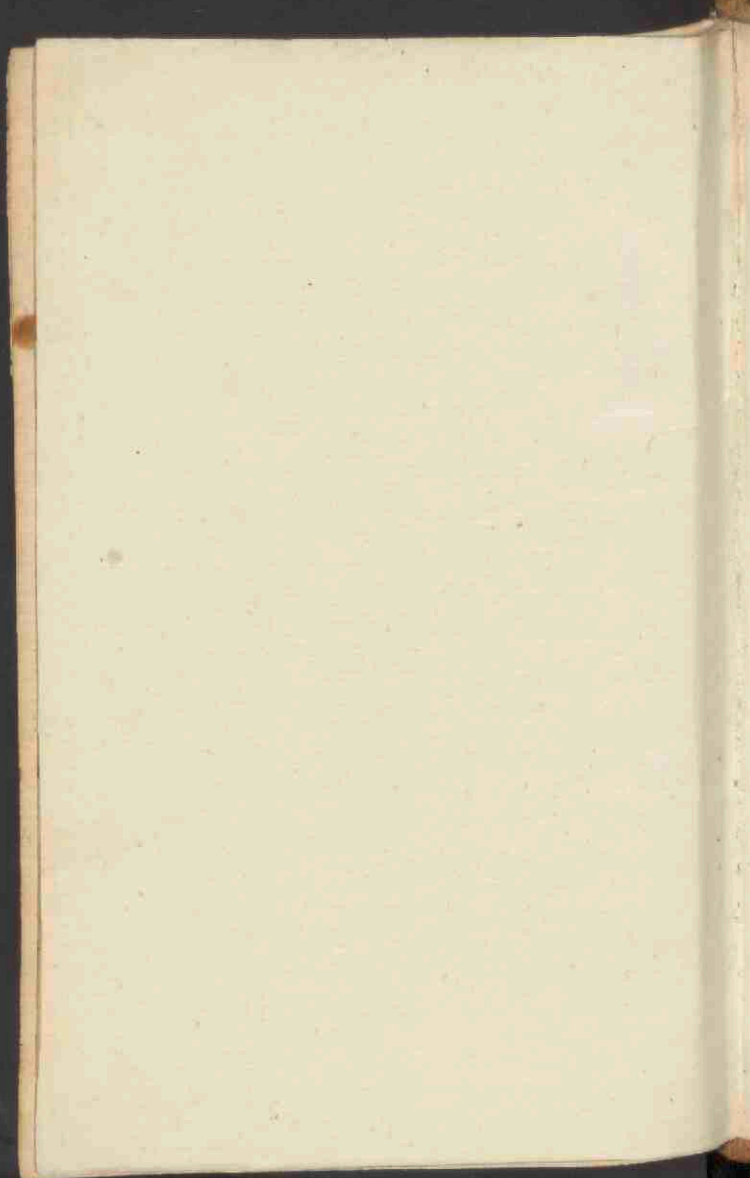
Luc
Ma

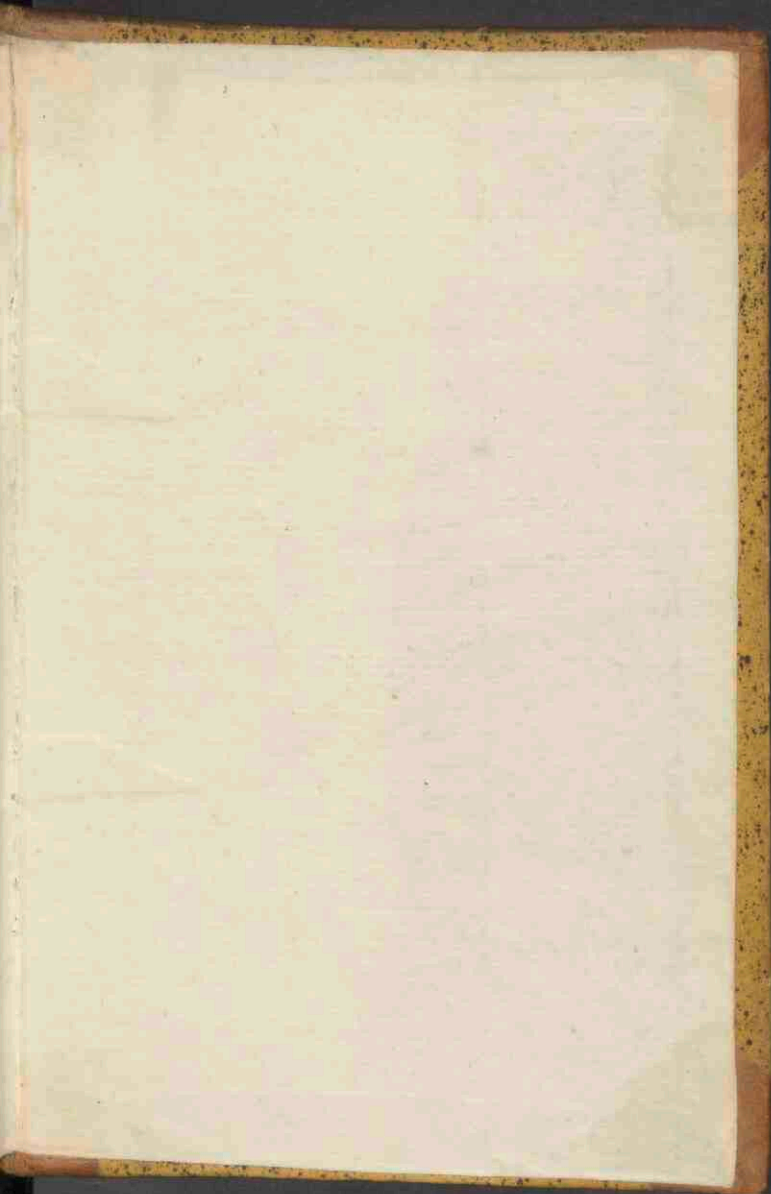
Gal

Mar

AG.

Ra

F